GUALTERI CHARLETONI
M.D. CAROLI II. Magnæ Britanniæ Regis,
Medici Ordinarii, & Collegii Medicorum
Londinensium Socii,

ΟΝΟΜΑΣΤΙΚΟΝ ΖΩΙΚΟΝ,

Continens

Plerorumque ANIMALIUM Quadrupedum, Serpentium, Insectorum, Avium, & Piscium differentias, eorumque Nomina propria diversis linguis exposita.

Cui accedunt

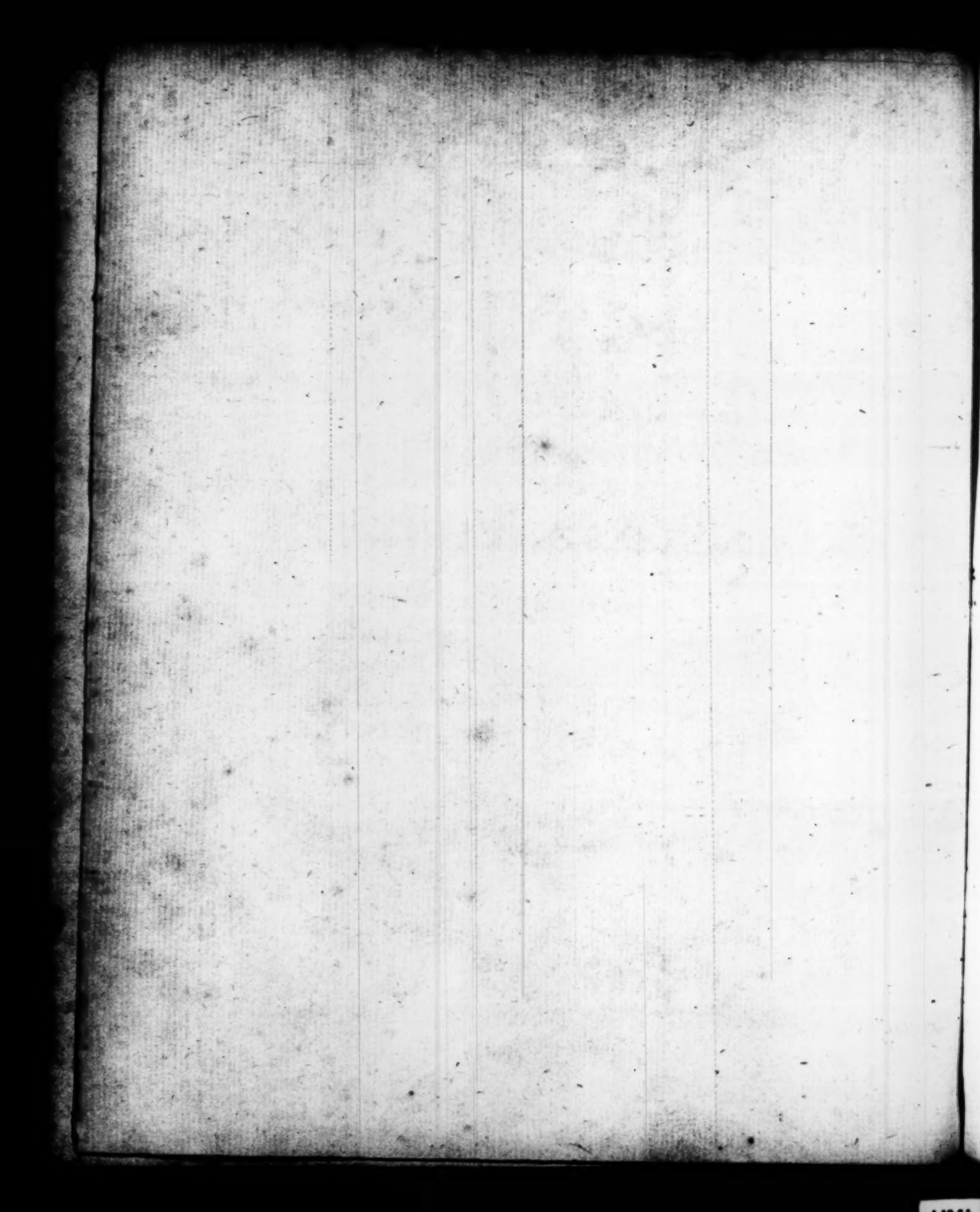
MANTISSA ANATOMICA,

Et nonnulla

De Variis FOSSILIUM Generibus.

Cum Figuris.

LONDINI,
Apud *Jacobum Allestry* Regalis Societatis Typographum.
A°. cIɔ Iɔ c LXXI.

Gualteri Charletoni

ΟΝΟΜΑΣΤΙΚΟΝ ΖΩΙΚΟΝ,

Librum inſcriptum ΟΝΟΜΑΣΤΙΚΟΝ ΖΩΙΚΟΝ, Animalium *Nomina* & *Differentias* pluribus Linguis exponens; Cui accedunt *MANTISSA ANATOMICA*, & quædam de variis *FOSSILIUM* Generibus, Autore GUALTERO CHARLETONO, Medicinæ Doctore, & Collegii Medicorum Londinenſium Socio, planè dignum cenſemus qui imprimatur.

Franciſcus Gliſſon, Coll. Med. Lond. Præſes.

Georgius Ent, Eques Auratus.	Cenſores.
Thom. Coxe.	
Daniel Whiſtler	
Thom. Wharton	

GUALTERI CHARLETONI

M.D. CAROLI II. Magnæ Britanniæ Regis,
Medici Ordinarii, & Collegii Medicorum
Londinensium Socii,

ΟΝΟΜΑΣΤΙΚΟΝ ΖΩΙΚΟΝ,

Continens

Plerorumque ANIMALIUM Quadrupedum, Serpentium, Insectorum, Avium, & Piscium differentias, eorumque Nomina propria diversis linguis exposita.

Cui accedunt

MANTISSA ANATOMICA,

Et nonnulla

De Variis FOSSILIUM Generibus.

Cum Figuris.

LONDINI,
Apud *Jacobum Allestry* Regalis Societatis Typographum,
A°. cIɔ Iɔ c LXXI.

PRÆFATIO.

AUTOR
LECTORI Candido

εὐπράττειν, καὶ ἀσουδαίως ζῆν.

QUI *HISTORIÆ NATURALIS* Sacrarium (quo ſanè, in ampliſſimo & πολυμόρφῳ *Sophiæ* templo, nil magnificentius, liberalis ingenii ſcrutinio dignius nil exiſtit; ſive jucunditatem ejus ſpectes, ſive communem in uſibus vitæ utilitatem) jam ingreſſuri ſunt: his Duo imprimis conſideranda, imo & conjunctim perdiſcenda, ſe ipſo in limine offerunt; RES ſcilicet, & NOMINA.

RES; ut, quemadmodum infinitam penè Rerum varietatem *Sensibus* nostris visendam ac contemplandam, in hoc Mundi theatro inferiori, exposuit alma *Naturæ* benignitas: ita & nos *Homines* vicissim in earum inquisitione *Animos* attentè, & cum uniuscujusque interstinctione specifica, quoad Facultates nostræ tulerint, exerceamus. Idque ne aut ingrati simus erga tantam largitatem; aut fictitias longeque à vero abhorrentes Rerum imagines, genuinarum loco, in mentem admittentes, deplorandum illud, nec per totam deinde vitam facilè eradicandum *Præjudicii* cacoëthes improvidè induamus. Quo certè nil magis obstat *Scientiæ*; quæ non ex tralatitiis inque nihilum mox regressuris *Opinionum* præconceptarum umbris, ast persimilibus Rerum ipsarum ideis sive notionibus extruitur.

NOMINA verò, ut & quibus vocibus, tanquam Characteribus propriis, Antecessores nostri varia Rerum genera ab invicem discriminarunt, ediscamus; & examinemus simul, quatenus unumquodque ex Nominibus istis cum natura & proprietatibus rei, cui assignatum est, conveniat. Quod ut aditus omnes semper præcludit *Confusioni*, item sæpissimè etiam

iam faciliori rerum inquisitarum *Cognitioni*, eisdemque animo altiùs imprimendis haud parum conducit. Quotus enim quisque est, qui vel ingenio sit tam obtuso, ut certi nil quicquam expiscari possit ex æquabili *Nominis* alicujus cum *Nominato* collatione; adeove infelicis memoriæ, ut quod exinde semel collegerit, sibi ex animo elabi unquam patiatur? Ὃς τὰ ὀνόματα εἰδῇ καὶ τὰ πράγματα; *qui nomina, etiam res intelligit*, est *Platonis* effatum, &, *nomina si nescis, perit cognitio rerum*, *Isidori*. ¶

MEDIA autem, quibus cuique utendum est, ne in Horum alterutro decipiatur, sed ad exoptatum in utroque certitudinis finem tandem perveniat; pariter sunt Duo: *OBSERVATIO* nimirum sive Autopsia; & eorum Autorum, qui Animalium, Vegetabilium, Fossilium, cæterorumque hujusmodi, quorum est adeò jucunda cognitu varietas, *Historias* maxima cum fide conscripserunt, *LECTIO* assidua.

Quoad *PRIUS*; tantum certè abest ab ea, quam nonnulli, præ incuria, segnitiéve, sibi sunt imaginati, *Difficultate*; ut insignem potiùs sibi conjunctam habeat *voluptatem*. Sapientissimus enim Mundi Conditor, Majestatem

suam

ſuam ubique exerens, Homini (operum ſuorum quaſi Syntagmati & Complemento) indidit ſicut Facultates percipiendi, ita & Deſiderium quoddam ſive aviditatem penitiùs inſpiciendi, ſerioque contemplandi quicquid varietatis in hac rerum Univerſitate occurreret. Hæc verò Aviditas (Græcis φιλοθεαμοσύνη) dum inſpectando ac perſcrutando expletur, & *Scientiam* parit, & individuam Scientiæ comitem, *Voluptatem*. Hincque fit proculdubio, ut nemo non impensè delectetur *novis*; utque denſo agmine convolet populus ad quævis antea non viſa Naturæ ſpectacula: nec quenquam vel ex infima plebe invenias, qui eò, ubi publicè ſpectanda exhiberi ſolent Animalia *Exotica*, vento velociùs accurrere nolit. Adeò nos exercet urgetque congenitus iſte, nec ulla morum barbarie unquam extinguendus *Curioſitatis* igniculus, quo omnes ad rariora Naturæ luſtranda perpetuò accendimur.

At verò, tam diſpari reguntur fato Mortalium ſortes, ut iſthanc viſendi Curioſitatem omnes pari aut obſervationum felicitate, aut obſervandorum multitudine ſatiare nequeant. Etenim Naturæ viſum eſt, varia Rerum genera in diver-

ſas Orbis partes, in totidem veluti claſſes, diſponere & Æthera, Terras, Maria, ſingula ſuis incolis exornare: nec adeò cum Operibus ſuis improvidè egit, ut ubiq; omnia indiſcriminatim naſcerentur; ſed alia in his, alia in aliis Globi hujus Terraquei regionibus, prout ſingulorum genio eſſet convenientiſſimum. Hominum verò pars maxima domi conſidit iners, nec tranſgredi unquam audet anguſtos patriæ fines;

Sua quiſq; piger littora tangens,
Patrioq; ſenex factus in arvo.

Unde perpauci ſunt, quibus ea contigit felicitas, ut perluſtratis regionibus Exteris, propriis conſpexerint oculis quicquid Animalium, Plantarum, Mineralium in unaquaq; earum extiterit. Cæterùm vix ullam mihi dabis utrovis in Orbe partem adeò ſterilem atq; incultam, quin hujuſmodi obſervationibus poſſit materiam ſat copioſam ſuppeditare. Meſſis quidem ubiq; locorum perampla eſt; ſed deſiderantur paſſim Meſſores, qui non patiantur etiam in patria ſua ignorari, quæ, ut omnium oculis verſarentur, ibi ſata fuêre; quorumq; apud Exteros ignoratio in cauſa ſit, ut *Hiſtoria Naturalis* diutius adhuc manca permaneat & jejuna. Accedit, quòd

ad quæ noſcenda iter ingredi, tranſmittere maria ſolemus, ea ſub oculis poſita negligimus: ſeu quia ita natura comparatum eſt, ut proximorum incurioſi, longinqua ſectemur; ſeu quòd omnium rerum cupido langueſcit, cùm facilis occaſio eſt; ſeu quod differimus tanquam ſæpe viſuri, quod datur videre, quoties velis cernere. Magnopere tamen expedit, ne cuivis indigena etiam neglectui habeantur. Siquidem in rerum Naturalium ſpeculatione, haud minùs quàm in deciſione Forenſium, opus eſt teſtibus *oculatis*. Et qui ex *Libris* ac peregrinantium *Relationibus* ſolùm res dignoſcere ſatagunt, ſimiles videntur Præconibus, qui formam quidem & notas fugitivi mancipii, licet ipſi viderint nunquam, ſtentoria voce publicare ſolent; at, ſi fortè, quem præconio indicant, propè aſſiſteret, agnoſcere eum non valerent; ut olim facetè adnotatum à *Galeno*.

Quoad *POSTERIUS*, *Lectionem* ſcilicet aſſiduam; nec opus eſt profectò, nec Præfatiunculæ ſinit anguſtia, ut hîc expendendo immoremur, quantum & delectationis, & emolumenti exinde colligi poſſit: maximè quum id ex ſe ſatis jam innotuerit vel leviter in hoc genere argumenti verſatis. Et loci hujus magis intereſt, ut

u tpaucis attingamus, quid *Difficultatis* in ea occurrere ſoleat *Juventuti* Hiſtoriæ Naturalis ſtudioſæ.

Extant quidem (fateor, nec ſine grata memoria recordor) haud pauca ſuper eo, in quo nunc verſamur, ſubjecto Volumina; eaq; à viris ſumma cùm eruditione, tum induſtria fideq; conſpicuis, partim ex ſuis, partim aliorum obſervationibus, condita. In his tamen (quod feriò dolendum) tanta *Lectores* premit ac remoratur ſententiarum diſcordia, non ſolùm circa Deſcriptiones, ſed de ipſis quoq; *Nominibus* quorundam *Animalium* & *Foſſilium* (ut Vegetabilia, quibus nullum in hoc Libro locum conſignavimus, ſilentio prætereamus) ut eas ſibi invicem conciliare, planè videatur impoſſibile; ſummè verò arduum, decernere, cuinam ex Animalibus aut Foſſilibus in ſpecie deſcriptiones iſtæ ac nomina rectiùs poſſint debeantq; accommodari. Eorum enim, quæ ab *Ariſtotele*, *Theophraſto*, *Dioſcoride*, *Æliano*, cæteriſq; *Græcis* deſcripta ſunt, haud exigua pars vel nobis hodie prorſus ignota videtur; vel tanta diſſimilitudine à *Modernis* depicta, ut legendo ſolùm ne hariolari quidem liceat, cujus Ectypa Prototypis magis ſimilia cenſeantur, cujuſve auctoritati tutiùs ſit acquieſcendum.

Plinius etiam ipſe (quem tamen inter *Latinos* par eſt hac in re omnium inſtar agnoſcamus) quæ ex *Græcorum* ſcriptis hauſerat, tanta vocum de novo effictarum licentia, pro arbitratu ſuo, plerumq; mutavit, ut haud rarò non eadem cum Exemplaribus, quæ ad amuſſim ſequi debuit; aſt alia, longeq; ab iſtis diverſa indigitaſſe eum credas. Deinde, ſi quis *Lexicographos*, Veterumve *Interpretes* (ſic enim audire amant) ſuper ejuſmodi dubiis, ex Appellationum ſive multitudine, ſive incertitudine oriundis, conſultum iverit; ſpe ſua identidem fruſtrabitur. Hi quippe nullibi magis cæcutiunt, quàm in propriis Animalium nominibus ex mente Veterum reddendis. Unde uſu venit, ut in *Lexicis* & *Dictionariis* vulgaribus, voculæ unius, quam ad propriè deſignandum genus quoddam Animantium prudentèr excogitavit, poſteriſq; ſervandam reliquit Antiquitas, alicubi reperias decem interpretamenta: & ſi varias Textûs alicujus Græci *Verſiones* inter ſe contuleris, & iſtas quoq; videbis haud minori diſcordia laborare. Qua tamen in re iſtiuſmodi Autores eò minùs culpandi videntur, quòd multiplex *Linguarum* varietas perpetuas hujuſmodi ſtudiis tenebras offuderit; quodq; aliis

atq;

atq; aliis nominibus, non solùm diversi terrarum mariumq; tractus, sed & *Provinciæ* etiam finitimæ eadem Animalia appellitent. ¶

His equidem nodis haud levitèr irretitum anxieq; remoratum inter legendum cùm Meipsum olim sensissem, καὶ πάντας τοὺς λόγους ἄνω καὶ κάτω μεταστρέφων καὶ ἐπισκοπῶν (ut verbis utar *Platonis*) diu mecum considerassem, quî ab iisdem faciliùs tandem liberari possem: veniebat fortè in mentem, commodissimum fore, si à *Zoographis* traditas Animalium Descriptiones cum vivis Naturæ Exemplaribus, quotquot saltem mihi oculis propriis inspicere & contemplari daretur, accuratè conferendo examinarem. Sperabam nempe, hoc pacto me & singulorum notas genuinas ab adulteratis distinguere, & haud pauca ad proprias sibi Familias reducere posse. Ex eo igitur tempore, hac vera vereq; regia inquirendi via multos annos insistens, nil intentatum reliqui, quò tam laudabili instituto, quatenus liceret, satisfacerem. Lustratis scilicet quibuscunq; Animalium, perfectiorum saltem, Generibus, quæ *Britanniam* nostram, quæ *Galliam*, quæ *Germaniam* superiorem inferioremve aut perenniter incolunt, aut ingruente hyeme quotannis

tannis inviſere ac frequentare ſolent; quæ item *Novus Orbis* Emporiis noſtris quandoq;, raritatis causâ, immittere gaudet: pleraq; eorum & cum deſcriptionibus, quas in *Geſnero*, *Wottono*, *Rondeletio*, *Mouffeto*, *Salviano*, *Bellonio*, *Aldrovando*, *Johnſtono*, cæteriſq; id genus Autoribus legiſſem, qua potui fide ac diligentia, contuli; & propriis inſignita nominibus in *Tabulas* conjeci, juxta methodum ab *Aldrovando* obſervatam.

Quo in opere haud exiguo mihi adjumento fuit, tum Auguſtiſſimi Potentiſſimiq; CAROLI II. Regis noſtri, inſtructiſſimum ζωοτροφεῖον ſive Vivarium; tum inclytiſſimæ *SOCIETATIS REGIÆ*, ab eodem ad Naturalem Scientiam promovendam fundatæ, Muſæum. *Hìc* enim tantus oſtenditur Rerum Naturalium cumulus, ut vix dies ſufficere poſſit ad immenſam earum varietatem vel perfunctoriè viſendum; ad ſingulatim dignoſcendum, vix annus. *Illic* verò, ad paſcendos curioſorum oculos, aluntur quamplurima Ferarum Volucrumq; rariorum genera, à remotiſſimis etiam Orbis Terrarum regionibus eò allata. Quæ ſi Tute ibi ſemel aſpiceres, Arcam *Noëmicam* ſecundò jam ingreſſuris Animantium omnium paribus intereſſe

Te,

Te, haud immeritò crederes. Auxilii insuper nonnihil mihi ipse comparabam ex *Aucupio*; cui à prima usq; pueritia acriter addictus (ἐμμεῖον Θεῖ ἔργα, ut *Hippocrati Democritus*; sed dissectionum amans) quoties *Avem* aliquam, vel antea mihi non satis perspectam, vel oris *Britannicis* novam, fortè videre contigit; eam mox insequi, & in aere volantem Sclopeto conficere solitus sum; tum ita confectam modò dictis *Tabulis* inserere, habita priùs cum *Aldrovando* & *Johnstono*, circa nomen ejus & naturam, consultatione. In *Piscium* deniq; inquisitione, auxiliares mihi manus subinde commodare dignati sunt Ornatissimi Collegæ mei, *D. D*r *Ent*, Eques Auratus (qui æternis ingenii sui monumentis, quæ jam lucem aspiciunt, quantum solida doctrina erudit, tantum peramœno scribendi genere & styli elegantia Lectorum animos allicit imbuitq;) & *D. D*r *Merret*, Vir omnigena eruditione clarus, quiq; in dignoscendis Piscium differentiis singularem ἀκρίβειαν consecutus est. Et his equidem adjutus subsidiis, pro virili mea, in hoc pulvere desudavi.

Jam verò, cùm Adversariorum meorum rudera in Ὀνομαστικὸν Ζωϊκὸν (molis professò, ut vides, exiguæ, nec Libri nomine dignum) redegissem;

ſem; idq; noſtratium quibuſdam, in Eruditorum comitiis non capite tantùm cenſis, commonſtraſſem, ut quæ minùs placerent, obelo ſuo liberè transfoderent: Hi mox, nugis meis nimiùm indulgentes, quà hortatu, quà precibus, me urgebant, ut quod in privatum memoriæ meæ ſubſidium, calamoq; volante conſcripſeram, *Tyronum* gratia, publica luce donarem. Gravatim ego primò; atq;, inter alia, Tabulas has, omiſſis plerorumq; Animalium tum deſcriptionibus, tum Iconibus, mancas obſcuraſq; fore cauſſabar. Quid plura? Impetrant tandem; ipſeq; conſilio eorum imperioq; obſequens, Schedulas has, de *Animalium Differentiis* & *Nominibus*, poſtliminiò reviſas, omnium Naturæ cupidorum oculis exponere conſtitui. Crimen nempe levius eſſe duxi, honoris mei vel gloriolæ, ſi qua ingenuis ſtudiis parta eſt, jacturam planè facere, quàm incivili pertinacia obluctari honeſtiſſimo Amicorum deſiderio.

Cæterùm huic Tractatui & jam *Alium* ſubjunxi, de variis FOSSILIUM Generibus; quem ex Analectis ſelectioribus, aliquot ante annos, in meum ſolummodò uſum, conſimili methodo, compoſueram. Hocq; eo quidem nomine feci potiſſimùm, ut haud paucos *Di-*

ctionariorum noſtrorum *Errores*, circa Mineralium nomina *vernacula*, oſtenderem, poſitiſque rectioribus è medio tollerem.

His dictis de ſcriptionis hujus occaſione, aliud nil afferam in tam præcocis Editionis excuſationem, præter *Ciceronianum* illud; *intemperantis eſſe arbitror, ſcribere, quod occultari velit.* Hoc unicum addam tamen, ne Tu, *Lector* candide, conſilii mei ignarus ſis; *Onomaſticon* hoc à me & ſcriptum fuiſſe, & in dias luminis oras (ut cum *Lucretio* loquar) emiſſum; non ut novi multum adderem, ſed ut ea, quæ in re diſperſa, atq; infinita propè viderentur, ratione & diſtributione ſub uno adſpectu ponerentur; idq; in juventutis, præſertim *Britannicæ*, gratiam à me factum eſt.

Proinde quum hoc vel illud legis (*Plinii ſecundi* votum recito) ſuccinctè nimis traditum, ita ſingulis veniam, ut non ſingulis dabis. An cæteris artibus excuſatio in numero; Litteris durior lex, in quibus difficilior effectus eſt? Quid autem ego de venia, quaſi ingratus? nam ſi ea facilitate hæc proxima acceperis, qua priora; laus potiùs ſperanda, quàm venia obſecranda eſt: mihi tamen venia ſufficit. Quin libentiùs illud dico; adnota quæ putaveris

corrigenda. Ita enim magis credam cætera tibi placere, si quædam displicuisse cognovero. Interim benè vale, *Lector benevole*, & dicti illius, μηδὲν ἁμαρτεῖν, ἐστὶ Θεῶν καὶ πάντα κατορθοῦν, memor esto.

Ex Musæo nostro, Idibus Junii, Anno reparatæ Salutis humanæ, MDCLXVII.

TYPO-

TYPOGRAPHUS
Erudito LECTORI
S.

HUmanum est, errare; alienis erroribus ignoscere, humanum; eosdem verò candidè & cum judicio ab omni insolentiæ fastûsq; rubigine repurgato corrigere, magis humanum, imò propè divinum. Ne igitur me aut sortis humanæ immemorem, aut quàm claro Tute *judicii lumine præditus sis ignarum esse existimes* : En! *Tibi*, Lector Cordate, *corrigenda*, *saltem pro eximia tua, quà insita, quà ex eruditione acquisita humanitate, silentio tegenda modestè relinquo, quæcunq;* Σφάλματα *(quæ tamen nec multa, spero, nec ejusmodi sunt, ut sensûs claritatem perturbent)* Typothetarum *nostrorum incuria, absente* Autore, *in* Librum hunc *irrepsisse observaveris.* Hoc *si feceris*, & Autorem *tibi devinctiorem reddes, & animum mihi addes studiis tuis porrò inservire. Interim* Vale, *mihiq; alia nonnulla, ab* Ingeniis *non Vulgaribus conscripta, in lucem propediem educturo fave.* ¶ b 2

Οὐ παντὸς ἐστὶ ὄνομα θέσθαι, ἀλλ' ὀνοματουργοῦ.

Non est cujusvis nomina imponere, sed nominum Artificis.

Plato in *Cratylo.*

Animalium Nomina sunt egregium Antiquitatis Monumentum.

Bochartus in Præfat. *Hierozoici.*

ANIMALIUM QUADRUPEDUM
Differentiæ & Nomina.

ANIMAL (Græcè Ζῶον, & ubi plantæ, cui etiam inesse *vitam* agnoscunt omnes, opponitur, Ἔμψυχον, *Animatum* : & Hebraicè *Chaja*, ratione vitæ) est (1) λογικὸν, *Rationale*, (2) ἄλογον, *Irrationale.*

RATIONALE nullum est præter *Hominem*, cui Deus in creatione imaginem suam indidit, & inspiravit halitum vitæ duplicis, *mortalis* & *immortalis.* Hebræis *Animal loquens*, quia ratio est sermo mentis.

IRRATIONALE, sive *Brutum*, Hebræi dividunt in quatuor summa Genera ; nempe Animal *Quadrupes*, (2) *Avem*, (3) *Reptile*, & (4) *Piscem* : ex sacro illo textu. *Timor vestri sit super omnes quadrupedes terræ, & super omnes volucres cœli, & super omnia, quæ repunt in terram, & super omnes maris pisces.*

Philosophi verò communiter dividunt Animantia *Bruta* in *Terrestria*, *Aquatilia*, *Aeria.*

TERRESTRIA subdividuntur in { *Quadrupeda.* / *Multipeda.* / *Apeda.* }

QUADRUPEDA rursum in {

1. Μονώνυχα, *Solidipeda*, seu *solipeda*, quasi una tantum ungula prædita : Anglicè *Whole-hooft Beasts.*
2. Δίχηλα, *Bisulca*, quorum pedes

binis

binis fiſſuris utrinque, hoc eſt, à parte anteriori & poſteriori, diducuntur: *Cloven-footed.*

3. Πολυδάκτυλα, *Multifida*, & multipliciter *digitata*; quòd pedes, manuum noſtrarum inſtar, multifidos habeant: *Claw-footed.*

SOLIDIPEDUM Claſſis.

Inter SOLIPEDA cenſentur

1. EQUUS (vel quaſi *Æquus*, quia Equi, quando quadrigis jungebantur, æquabantur, paréſque forma, & ſimiles curſu, copulabantur; ut *Iſodoro* placuit: vel ab ὀχέω, *veho*; ut ita dicatur, quaſi *ochus*, vel *echus*, ut *Martinio* & *Voſſio*) *a Horſe.*

Qui eſt vel

Admiſſarius, *a Stallion*
Curſorius, *a Running*
Veredarius, *a Poſt*
Deſultorius, *a light*
Plauſtrarius, *a Cart*
Vectarius, *a Pack*
Molarius, *a Mill*
Succuſſarius, *a Trotting*
Tollutarius, *an Ambling*
Cataphractus, *a Barb'd*
Sellarius, *a Saddle*
} *Horſe.*
Mannus, *a little Nagg.*
Caballus, *a Palfrey, or Pad Nagg.*

Hin-

Hinnus } *a Ginnet.*
Ginnus }
Canterius, *a Gelding.*

Partes ejus nonnullæ vocabulis propriis insigniuntur; ut

Ungulæ [ὁπλαὶ] *Hoofs.*

Chelidon, seu *Hirundo*, ungularum concavitas, nidum Hirundinis specie referens; *the Hollow of the Hoof.*

Rana [βάτραχος] *the Frog of the Hoof.*

Corona [στεφάνη; *Hippocrati*, τῆ ὄνυχος ἁρμονία] commissura ungulæ cum pede; *the Circle at the top of the Hoof.*

Suffrago [καμπὴ] *the Hough or Pastern.*

Cirri, subcirri, *Fetlocks.*

Cauda, causes, *the Dock.*

Muscerium, Setæ, Longiones, quibus muscas abigunt equi; *the Tail.*

Juba [χαίτη] *the Main.*

Caprona [προκόμιον] *the Fore-lock.*

Crista; *the Crest.*

II. ASINUS (quasi ἀσινὴς, qua voce *Homerus* & *Æschylus* usi pro *innocuo*; ut ingeniosè *Heinsius* in erudita & festiva laude Asini) ὄνος, *an Ass.* Cujus species sunt

Onager (ὄναγρος) *the wild Ass.*

Asinus Monoceros Indicus, *the Unicorn Ass of India.* De quo *Plin. lib.* 11. *Cap.* 37.

Asinus domesticus, *the tame Ass.*

III. MULUS (à μῶλος, hoc est, *labor*; quia est animal viribus in labore eximium: & ἡμίονος, semiasinus) *a Mule, or Moyl*, qui vocatur

Hinnus, si ex equa & asino nascatur:

Mulus verò, si ex equo & asina.

Hoc ζῶον ἑτερόγονον, ex diverso semine natum, *sterile* esse tradunt omnes antiqui, *Varrone* excepto, qui affirmare ausus est, Mularum fœtus regionibus Africæ adeo non prodigiosos haberi, ut tam familiares sint incolis partus earum, quàm sint nobis Equarum.

IV. ZEBRA Indica, Mulo per omnia similis, nisi quòd fœcunda sit, & fimbriatis lineatisq; pilis miro aspectu videatur. Descriptionem ejus videas apud *Pigafetam in hist. regn. Congo.*

V. ELEPHAS (vel ab Hebræo *Alaph, discere*; quòd docilitate reliqua animalia superet: vel ab *Eleph, Bos*, quia magnum est animal, & *βε* augendi vocabulum.) *an Elephant.*

Partes ejus notabiles sunt:
- Proboscis, *Trunc.*
- Cutis cancellata, *wrinkled skin.*
- Dentes, Ebur, *Ivory.*

BISULCORUM non *RUMINANTIUM* Classis.

BISULCA sunt vel non *Ruminantia*, vel *Ruminantia.* Prioris generis censentur

I. MONOCEROS, Unicornu, *the Unicorn.* An in rerum natura sit, vel fuerit, meritò dubitatur

II. ASINUS CORNUTUS Bifidus, *the horned and cloven-footed Ass*; quem reperiri scribunt in India, Scythia, & Africa.

RUMI-

RUMINANTIUM Classis.

RUMINANTIA dicuntur, quæ pabulum semel deglutitum, mox ad os regurgitans revolvunt, iterumq; dentibus comminuunt. Unde Ruminationis actum, *Apuleius* rumigare, *Quintilianus* & *Plinius* remandere, Græci μηρυκάζειν, μηρυκᾶν, παρὰ τὸ μηρύειν, quod est *revolvere*, dixerunt.

Hujusmodi Animalia quatuor habent *Ventriculos*, viz.

- Ventrem, Rumen [κοιλίαν] *the Cud.*
- Reticulum, [κεκρύφαλον] *the Paunch.*
- Omasum, [ἐχῖνον] *the Tripe.*
- Abomasum [ἤνυστρον] *the Honey-Tripe.*

Dividuntur in { *Cornigera.* / *Non cornigera.* }

E CORNIGERIS sunt

I. BOS *domesticus*, qui, pro varia ætate & sexu, diversa nomina sortitur.

- Bos, *an Ox.*
- Taurus, *a Bull.*
- Vacca, *a Cow.*
- Juvencus, *a Heifer.*
- Junix, *a Stiere.*
- Vitulus, *a Calf.*

II. BOS *Silvestris*, cujus plures dantur species, viz.

Urus { Jubatus, *the Owre.*
Lybicus, ſive *Catoblepa.*

Biſon { Magnus.
Jubatus.

Bonaſus, *the Bugle.*
Bubalus Africanus.
Buffelus, *the Buffal, or Buff.*
Bos Strepſiceros, *the wild Ox with wreath'd horns.*
Bos Scythicus Gibboſus; *the little Scythian Ox with a bunch back.* Qualis hodiè viſitur in auguſtiſs. Regis noſtri vivario, dicto *St. James's Park.*

III. OVIS (ab οἴς; ita enim antiqui dicebant, non, ut nunc, πρόβατον.) *a Sheep.* Cujus diverſa apud Latinos nomina ſunt, pro varietate ætatis & ſexus, viz.

Ovis, *an Ewe.*
Aries, *a Ram, or Tupp.*
Vervex, *a Weather.*
Agnus, *a Lamb* { Subrumis, *Sucking.*
Abrumis, *Weaned.*
Bidens, *a young Sheep with two teeth.*
Adaſia, *an old Ewe that hath newly yean'd.*
Minæ, *Sheep wanting wool on their bellies.*
Apicæ, *Sheep of little bodies, and leſs wool.*
Lanatæ, *Sheep rich in wool.*

Species Ovium magis notabiles ſunt
Anglica / *Hiſpanica* } ob lanæ mollitiem.
Æthiopica, quæ lanam non habet.
Turcica; Caudæ tam amplæ, ut eam ſine vehiculo

vix

vix ſuſtineat; *the Turkey Sheep with a great tail.*
Lybica, quæ aſelli magnitudinem æquat.
Chilenſis, non Lanata, ſed prolixis admodum villis veſtita, & quæ ſputum ejaculatur in vexantes. Hujus deſcriptionem ac iconem videre eſt apud *Georg. Marcgravium in Apendice ad Hiſtoriam Rerum Natural. Braſiliæ.*
Peruana, quæ quinquaginta oneris pondo ſuſtinere valet, & ad aliquot paſſuum millia vehit. Deſcribitur à *Benzone, hiſtoria Novi orbis.*

IV. CAPRA (à carpendis virgultis, ut *Varro, Cicero*, & *Nonnius*) Αἴξ, *a Goat.* Cujus ſpecies ſunt

1. *Hircus domeſticus* [τράγος, fortè à τρώγειν, & τραγεῖν, *edere*, quòd vorax ſit] *the houſe Goat.*
2. *Rupicapra* [αἴξ ἄγριος, & αἴγαγρος *Oppiano Cyneget. lib.* 2. *vers.* 343.] Tridentinis & circumvicinis populis, *Camozza*, *the Rock-goat.* In animalis hujus ventriculo reperiuntur ſæpenumerò Globuli quidam adeo Cardiaci & Alexicaci, ut lapides Bezaardicos virtutibus longè antecellant; ſi credimus *Velſchio*, qui peculiarem de iis non ita pridem ſcripſit tractatum, titulo *de Ægagropilis.* Quem ideo conſulas velim.
3. *Dama* [νεβρὸς] cornibus, tanquam unco, prominentes rupes apprehendens, eoq; pacto tutam ſe reddens à venatoribus, *the mountain Goat with horns hookt at the top.*
4. *Caper Hiſpanicus*, the Spaniſh Goat.
5. *Ibex* [αἴξ ἴξαλος *Homero*] ab ἰβύω, quod *Heſychius* exponit, *ferio.* Nam non raró cum magno impetu in venatorem fertur, eumq; præcipitat: *The Stone-bock.* De quo vide *Scaligerum ad Cardanum Exercit.* 207. *& in Ariſtotelis librum de Hiſt. Animal.* 2. *Sect.* 130.

6. Caper

6. *Caper Mambrinus*, auribus longissimis, quem describit *Marcgravius*, *Hist. Brasil. l.* 6. *cap.* 10.
7. *Capra Strepsiceros*, the Anthelop, or Antelope of Barbary. Dicitur etiam *Gazella*.
8. *Capra Moschi*, the Musk Goat. Hujus in folliculo colligitur odoramentum illud, quod *Moschum* vocant. Ferunt odoratis pasci, ac potissimum Nardo; unde etiam Moscho, *i. e.* sanguini circa umbilicum collecto, odor concilietur. Consule *Aldrovandum*, *Hist. Bisulcor. cap.* 10.
9. *Hircus Bezoarticus*; vel potius *Pazaharticus*; the Bezoar Goat: de quo adeundus est *Bontius de Medicin. Indor. p.* 46.
10. *Subak Scytharum*, auribus ita demissis, ut spectent ad terram; *the long ear'd Goat of Scythia.* Quæ lana seu pilis, facieq; & cornibus Ovem potius, quàm Capram referre videtur; judice *Aldrovando*, *Hist. Bisulc. cap.* 23.
11. *Fliris*, *Oryx* (παρὰ τὸ ὀρύττειν, seu ὀρύσσειν, *fodere*: quòd ad ortum accedente Lunâ, prioribus pedibus terram effodere dicatur.) Contrario vestitur pilo, & ad caput converso. Lege plura *in Aldrovandi Hist. Bisulcor. cap.* 25.

V. CERVUS (ἀπὸ τῶν κεράτων, quasi κεράος, ut Festus tradit) ἔλαφος, (quasi ἐλαφρὸς, i. e. *levis*, ob cursus velocitatem) *the Stag.*

De Cornibus Cervorum observare est; quòd Cervis anniculis (*Calves*, or *Fawns*) nondum cornua nascantur; Bimulis verò oriantur simplicia & recta, ad subulonum similitudinem: quamobrem [πασσαλίας] subulones, (*Brocks*, or *Prickets*) eos per id temporis vocant venatores. Trimulis deinde bifida, & tunc *Sorells* nominantur.

tur. Quadrimis trifida, atque deinceps ramosa fiunt; indeque nominantur *Stags, or Bucks*. Constat tamen, in multo plures ramos ea dividi ante quartum annum. Ex *Novellis*, sive Typhis sanguine adhuc manantibus destillatur Aqua summè Cardiaca, *Rhizotica* dicta, contra Febres Malignas.

Ad *Cervorum* familiam spectant

Tragelaphus, qui Hirco & Cervo similis est (unde nomen) *the Goat-Deer*. Germani vocant *Brandthirsch*, quòd nigrioris coloris sit, quàm Cervus : quo etiam major est & robustior. In saltibus Bohemiæ vicinis frequens est.

Tarandus, *the Rein-Deer*; septentrionalibus, quibus familiaris est, *Rehenschier* dicitur. Tergori ejus tanta durities, ut thoraces ex eo faciant.

Rangifer (ita dictus duplici ratione; tum quòd in capite alta cornua, velut arborum ramos, gerat: tum quòd instrumenta, cornibus pectorique, quibus hyemalia plaustra trahit, imposita *Ranga* & *Loga*, patrio sermone, vocentur.) *Sanguis* ejus excellentissimum perhibetur *Scorbuti* remedium: & *Ungulæ* Spasmaticis prosunt.

Alces, Germanis *Elend*, *the Elk*, De quo *Cardan. lib.* 10. *de subtilit.* Ungulæ ejus, *Epilepsiæ* & *Hystericæ* affectioni summoperè opitulantur.

Dorcas (παρὰ τὸ δέρκω, *video*, quòd acutissimè videat) *Capreolus*, *the Roe-Buck*, Scotiæ perfamiliaris.

Pygargus, fera specie Cervi, quæ retriores partes albas habet: ideo & Pygargus dicitur, quia Græcè nates πυγὴ dicuntur. *Vetus Scholiastes.*

VI. RHINOCEROS, cui nomen à Cornu,

 quod

quod è naso pullulat, datum est. Cujus Cutis, instar Elephantinæ, rugosa admodum est, cum profundis plicaturis; adeoque crassa, ut ictui Japonicæ machæræ facile resistat. *The Horn-nose.*

BISULCORUM NON-CORNIGERORUM Classis.

E *NON-CORNIGERIS* *sunt*

I. CAMELUS [Κάμηλος] (vel ab Ebraico, *Gamal*; vel à Κάμνω, *laboro*; est enim animal ad labores natum) *the Camel.* Cujus species sunt

1. *Camelus* propriè sic dictus, qui ratione regionis est vel
   1. *Arabicus*, qui vocatur *Hugium*, ingentis staturæ & roboris, pondo mille librarum ferens.
   2. *Bactrianus*, cui bina in dorso tubera sunt, unde Δίτυλος & Δίκυφος dicitur, oneribus ferendis & equitationi aptissimus.
   3. *Caspius*, qui unum in tergo tuberum, alterum verò in pectore, cui incumbat, gerit. Ut *Sam. Purcas. peregrinat. l. 6. cap. 1. ʃ. 2.*
   4. *Indicus versicolor.*
2. *Camelopardalus* (à *Camelo* & *Pardale* nomen sortitus) modernis *Giraffa*; tantâ in anterioribus proceritate, ut diductis latissimè tibiis cibum & potum capere cogatur.

cogatur. Corporis vastitate Camelum, macularum varietate Pardum imitatur. Reperitur in Africa, apud Troglodytas, & in Æthiopia.

3. *Dromedarius*, minoris quidem staturæ, sed cursus velocioris: Unde & nomen habet (nam δρόμος Græcè cursus velocitas appellatur) *the Dromedary*. Centum & amplius milliaria uno die pergere solet.

BISULCORUM NON-RUMINANTIUM Classis.

I. SUS [ὗς] *a Swine*. (sic dictus forsan a θύω, *macto* & *sacrifico*, quia id animal sacrificiis accomodatum: *ut Varro*, 2 *de re rustic. cap.* 4.) Cujus varia occurrunt nomina, *viz.*

Porcus [χοῖρος] quasi *spurcus*, quòd se cœno & limo immergat: *a Hog*.

Scropha [γρομφὰς, σκρόφα] Porca quæ sæpius peperit; *an old Sowe*.

Verres, porcus non castratus, & mansuetus; *a Bore*.

Aper, a wild Bore.

Maialis, verres castratus, *a Gelt Hog, or Barrow Pig*.

Ejus ex Carne & aliis conficiuntur (1.) Pernæ, *Gamons of Bacon*; (2.) Callus aprugnus, *Brawn*; (3.) *Isicia*, *Sauciges*; (4.) Prosecta, *Fricaces of Sweet-breads*; (5.) Lucanicæ, *Andulia's*; (6.) Falisci, Farcimina, *Puddings*; (7.) Funduli, Hiræ, *Chitterlings*; (8.) Botelli, *dryed Puddings*; (9.) Apexabones, *Harslet-Puddings*; (10.) Tomacula, *Liverings*; (11.) Offa, *a Pudding-pie*; (12.) Afra-

tum, *a kind of meat of Swines-flesh, like froth*; (13.) Tuceta, *minced meat*; (14.) Sartuli, *Hogs-flesh mixt with meal and fryed*, &c.

Ad genus suillum referuntur

Taxus porcinus, the Pig-badger.

Sus Cornutus, the Horned Swine.

Babiroussa, seu *Porcus Indicus*, in quo plurima miranda. Ejus & descriptionem, & effigiem videre est apud *Cl. Thom. Bartholin. Histor. anatomic. cent. 2. hist. 96.*

Porcus Americanus, à *Marcgravio* descriptus, *l. 6. Hist. Brazil. cap. 7.*

II. HIPPOPOTAMUS, qui parte anteriore bubulam figuram, reliquo corpore suillam refert; *the River-Horse, frequent in Nile.* Hunc bestiam illam esse immanem, quam in libro *Job* descriptam legimus, sub nomine *Behemoth*, rationibus plurimis probat πολύγλωττος ille *Sam. Bochartus in Hierozoic.*

Dentes ejus, in annulos tornati, plurimùm valere creduntur adversus *Spasmum flatulentum*, nostro idiomate *the Cramp* dictum.

Quadrupeda DIGITATA sunt vel *Ζωοτόκα, Vivipara*, vel *ᾠοτόκα, Ovipara*: &

VIVIPARA rursum vel { *Fera.* / *Domestica.* / *Dubia.* }

Ex

Ex FERIS sunt

I. LEO [λέων, παρὰ τὸ λάω, *video*; quòd perspicaci præ cæteris oculorum acie polleat.] *the Lion.* Cui affines sunt Feræ (1.) *Mitzli*, (2.) *Quamitzli*, (3.) *Macamitzli*, de quibus videatur *Nierembergius lib.* 9. *cap.* 24.

II. PARDUS (seu ab ἄρδω, *irrigo*; quòd ejus pellis nigris maculis quasi irrigata sit: seu ab ἀρδαλόω, *inquino*, quòd iis quasi inquinata sit.) *Leopardus* (quasi ex Leæna & Pardo genitus) & *Panthera* (quòd omni-faria feritate sit prædita [Fœmina scilicet] nec crudelitatis unquam etiam mansuefacta obliviscatur.) *The Leopard*, *or Panther.* Cujus species quædam est

Dasypodes pinnus, sicut vocant Hispani, *Theotochtli* Indi; quem exactè descriptum invenias *à Nieremberg. l.* 9. *c.* 1.

III. LYNX [λύγξ, ἀπὸ τῆς λύκης, à *Luce*; quòd omnium animalium acutissimè videat: undè nomen factum est fabuloso isti *Lynceo*, qui acie oculorum penetrare dictus terram ipsam, videreque ea, quæ apud inferos fierent; ut *Apollonius* in *Argonauticis* ait; eo quòd primus reperisset æris & argenti fodinas] *the Lynx.* Pellis ejus maximo venditur pretio, per totam Europam.

IV. TYGRIS (nomen à velocitate datum, à Medis, qui *tigrim* sagittam vocant, putatur) *the Tygre.*

V. URSUS (vel ab Hebræo UR, ob igneam animantis indolem; vel à supino verbi *urgeo*, quia animantes alias urgendo & impellendo prosternit) ἄρκτος (ab ἀρκέομαι, quòd sine externo alimento hyemem totam transigat.) & δασύτριχος, hirsutus: *The Bear.*

VI. LUPUS (à λύκος, K in P. mutato, à rabie rapacitatis) *the Wolf.* Cujus species sunt Lupus

1. *Vul-*

1. *Vulgaris*, the common Wolf.
2. *Aureus*, qui minor eſt lupo communi,ſed voracitate par; in Cilicia & Turcia frequens.
3. *Scythicus*, qui in ultima *Scandinavia*, poſt *Norwegiam* & *Gothiam*, reperitur; perpetuò iracundus & rabie percitus. Germani, ab acie unguium, quibus maximè ſævit, *Grimme-Claw* vocant.
4. Marinus, *the Sea-Wolf*; animal amphibium, magnitudine Urſi, pelle adeo durâ, ut gladiis penè ſit impenetrabilis. Pellis ad veſtimenta militum gregariorum ac nautarum adhibetur.

VII. GULO (à voracitate inſatiabili) *the Glutton*. Qui veſcitur cadaveribus, tantumque devorat, ut tympani inſtar infletur. Plenus, anguſtiam duarum arborum aut rupium ingreditur, & vi per infernas & ſuperas partes excrementa extrudit, rurſumque ad cadaver regreſſus ſeſe implet. Unde *Scaliger Vulturem quadrupedem* vocat. Reperitur in *Lithuania*, *Muſcovia*, & aliis ſeptentrionalibus regionibus.

VIII. DABUH Arabum, Africanis *Seſef* dicta; magnitudine & forma Lupum referens, quæ etiam ſepulta cadavera eruit. Fortè eſt eadem cum veterum *Hyæna*; quod & *Geſnero* placuit. Sanguis hujus feræ pro potu venatoribus inſervit: & melle rariſſimo conditus, in pompis nuptialibus propinatur.

IX. VULPES (à celeritate, κατὰ Συγκοπὴν, pro *volipes*, quòd pedibus quaſi volet.) Ἀλώπηξ (παρὰ τὸ ἀλῶ & ὦψ ὠπὸς, à fallendis oculis) *the Fox*. Cujus ſpecies quædam eſſe videtur

Vulpes Americana, *Mapach* dicta, Anglicè *Ratton*. Quæ illud ſibi peculiare habet, quod aquæ injectum, quicquid offertur, prius anterioribus pedibus lavet & ver-

verſet, quàm ori admoveat. Iconem hujus peritè delineari curavit, & *Muſæi ſui lib. pag.* 319. inſeruit *Cl. Ol. Wormius.*

Digitatorum SEMIFERORUM Claſſis.

SEMIFERA vocamus, quæ licet feris ſint inſtructa moribus; ob parvam tamen corporis molem, ab hominibus facilè regi & domari poſſunt. Cujuſmodi ſunt.

I. SIMIA, & nonnunquam *Simius* (vel à depreſſis & *ſimis* naribus: vel, quod *Voſſio* magis placuit, quaſi *Mimia*, à μιμεῖσθαι, *imitari*; quia cum homines non ſint, homines tamen imitantur. Quod ipſum indicat *Claudianus lib.* 1. *in Entropium.*

Humani qualis ſimulator ſimius oris.)

[Πίθηκος, παρὰ τὸ πείθεσθαι ὑφ' ἡμῶν, quia facilè ab hominibus perſuadeatur] *the Ape.* Cujus variæ ſpecies ſunt, *viz.*

1. *Babio*, the Baboon. Dicitur etiam *Papio*, & Germanis *Pavion.*
2. *Cercopithecus* (i. e. *Simia Caudata*; κέρκος enim *caudam* ſignificat, & πίθηκος *ſimiam*) *the Monkey.* Qui eſt vel *Barbatus*, vel *Erectus*, vel *Leoninus*, vel *Moſchatus*, vel *Ambiguus.* De quibus differentiis conſulendi *Marcgravius & Johnſtonus.*
3. *Cercopithecus Minor*, the Marmoſet.
4. *Cynocephalus* (à canino capite) *Æliano*, Κυνοπρόσωπος (quòd faciem habeat caninam) *the Dogs-Headed Monkey:* ingenio ſingulari, & proxime ad humanum

acce-

accedente. In Ægypto quippe (ubi in sacris nutriebantur olim, ut inde tempus Synodi Luminarium scire possent) discunt ad quemlibet Epistolas deferre: & observavit *Bellonius*, qui nummos hero deferendos, manu protensâ, à spectatoribus exigerent. Hujus generis unum in aula sua servabat *Carolus* 1. olim Rex noster; sed, post biennium, sclopeto confici jussit, ob insignem salacitatem. Fuit enim tam solutissimum animal, ut, ad primum puellarum aulicarum conspectum, libidine effervesceret, & in amplexus ruere auderet.

5. *Satyrus Indicus*; *Orang Outang*, Indis; & *Homo Sylvestris*, dictus *Nicol. Tulpio* (qui ejus tum effigiem, tum admirandum ingenium communicavit in *Observat. Medicar. lib.* 3. *cap.* 56.) *the Drill*. De quo mira retulit *Gassendus*, in *vita Peirescii*.

II. *Upalim*, fera Cercopitheci Æthiopici magnitudine. Pellis autem quasi cocco tincta rubet, maculis aliquot in locis conspersa. Caput instar globi rotundum. Uti describitur ab *Ambrosino Hist. Digitator. lib.* 9. *c.* 9. & *Johnstono lib. de Quadrup. pag.* 145.

III. *Tamandua Guacu* Brasiliensis, Congensibus (ubi & frequens est) *Umbulu*; Belgis verò, *de groote Miereneter*, the *great Ant-eater* (quia formicis vescitur; linguam prælongam exserens, formicarumque tumulo tam diu imponens, donec formicis plena sit, quas deglutit. Teste *Marcgravio Hist. Brasiliens. lib.* 6. *cap.* 4. ubi & extat animalis hujus icon: ut & alterius, *Tamandua-i*, i. e. *the lesser Ant-eater*, dicti.)

IV. *Ai*, sive *Ignavus*, *the Sluggard*. Animal magnitudine vulpis, sed adeo ignavum & tardigradum, ut unius diei spacio vix quinquaginta passus pervadere possit.

Hujus

Hujus iconem videre est in *Ol. Wormii Musæo.* Lusitani *Perillo ligero*, seu *caniculam agilem*, per antiphrasin, vocant: aliquando *Priguiza*, i. e. *Pigritia.*

V. TATU, seu *Armadillo* Hispanicè (quia est animal Cataphractum, crusta undiq; tectum, militari & cataphracto equo persimile) *the Armadillo.* Specubus, cuniculi more, conditur; unaq; nocte spatium leucæ excavat: si credere fas sit *Nierembergio Hist. Exot. l. 9. cap. 6.*

VI. TAXUS, etiam *Daxus* (fortè à Græco δασὺς, hirsutus & villosus) *the Badger, or Brock, or Bawson.* Cujus species videtur

Heyrat, sive *Taxus Americanus*, bestia magnitudine Cati, mellis avidissima, ideoq; apum opificium sedulò in arboribus inquirens.

VII. CASTOR (quasi γάστωρ, quia est animal *ventricosum.* Ideoq; ridiculi sunt, qui à castrando deducunt; quasi venatoribus visis, conscius se propter testiculos peti, eosdem dentibus evellat, & abjiciat. Parvos enim habet, & spinæ adhærentes, qui, superstite ipso, avelli non possunt.) *Fiber* (quòd φίβρους habeat pilos, i. e. *molles:* undè levicula mutatione aliud nomen ejus *Beter*, quomodo Belgis vocatur *Bever*, Gallis *Bievre*, Italis & Hispanis *Bevaro*: ut *Vossio* placuit.) *the Bever, or Castor.*

VIII. LUTRA (ab Æolico ἐλύδρις, pro ἐνύδρις, sive ἐνυδρὶς, quòd in aqua utplurimum versetur; quomodo *Lutram* Græci vocant: nempe generali nomine, cum propriè omnia Aquatica sint ἔνυδρα. Æolos, eorumq; exemplo Latinos N. in L. mutare, satis constat: unde νύμφη, *lympha*; ex quo νυμφόληπτοι, *lymphatici*; teste *Eustathio*) *the Otter.* Cui congeneres videntur Lutræ Americanæ, *Saricovieme*, & *Carygneibeju.* Priorem describit *Ambrosinus*,

brosinus, *Hist. Digitat. l.* 2. *c.* 13. alterum *Marcgrav. Hist. Brasil. l.* 6. *c.* 9.

IX. MUS ALPINUS, *Marmota*, nonnullis ἀρκτόμυς (ob similitudinem, quam cum mure & urso gerit.) qui capite leporem refert, magnitudine cuniculum, aresq; tam breves habet, ut vix supra caput emineant. De *Interioribus*, observationes *Severini* (*Zootomiæ Democrit. pag.* 325.) hæ sunt. Testes aliquantulum superiores. Cœcum peramplum, ventriculi modo, internè asperum & reticulatum, in quo valva insignis introrsum externè. Hepar multifidum, septenis lobis distinctum. Cystis fellis cholidochi valvula ad Duodenum. Splen longus hirundinis majoris modo. Ureteres non recto ductu descendentes à renibus, sed dorso adhærentes & exigui.

X. ICHNEUMON (ab ἰχνεύω, *investigo*; sive quòd instar canis venatici investiget Crocodilum, & Aspidem, eorumque ova observet, quam rationem affert *Gesnerus*: sive potiùs quòd rostro suo (id simile rostro suillo) cibum ruspetur & investiget; unde & ὕλλος ab ὗς dicitur *Pisidæ* in Ἐξαημέρῳ.) hodie, teste *Bellonio*, *Mus Pharaonis*, seu *Ægypti* vocatur: & *Æliano Mus Indicus*; *The Egyptian Rat.* Amphibium est animal, magnitudine felis, sed longius, pilis instar pili lupini duris, albicantibus per intervalla & leucophæis. Hepate Crocodili delectari, & ideo in dormientis ventrem irrepere, communitèr traditur. Illud sibi peculiare habet, quòd meatum quendam habeat extra foramen excrementi peramplum, undiq; pilis cinctum, pudendo muliebri non dissimilem, quem magno urgente æstu, loco excrementi interim clauso, aperire solet. Hinc scriptores omnes indiscriminatim, *Ichneumones* omnes & mares & fœminas esse arbitrati sunt.

XI. HYSTRIX (à θρὶξ, & ὗς, *pilus* & *sus*, ut ad verbum

bum sonet, *sus pilos habens*: unde proverbium θρὶξ ὕστριχος, *histricis seta.*) *the Porcupine.*

XII. ERINACEUS (fortè ab *hærendo*, quia fructus, similiaq; ejus tergi aculeis infixa hæreant: pro qua sententia est locus *Plinii lib.* 8. *cap.* 37. Præparant hyemi & Erinacei cibos, ac volutati supra jacentia poma affixa spinis, unum non amplius tenentes ore portant in cavas arbores.) *Echinus terrestris* (ἀπὸ τοῦ μὴ δύνασθαι ἔχεσθαι διὰ τὰς ἀκάνθας, ὅ ἐστιν ὁ ἀκράτητος, quòd ob aculeos teneri non possit.) *the Hedghog*, or *Urchin.*

XIII. MUSTELA (vel à *Mus*, *tela* enim vocis productio est, ex sententia *Vossii*: vel à μῦς & τίλλω, quòd mures è cavernulis surripere credatur) *the Weasel.* Cujus species censentur

1. *Mustela Silvestris.*
2. *Hermellanus*, the Ermin.
3. *Viverra* (quòd vi verruncet, i. e. Animantes à cuniculis expellat) *the Ferret.*
4. *Furo* (seu quod more *furis* prædam, noctu surripiat: seu à *fureo*, i. e. obscuro colore) the *Fitchet*, or *Fitchaw.*
5. *Putorius* (quia putidum ex ore halitum, semper expirat) *the Polcat.*
6. *Martes* (à ferocia, quia *Martia*, sive pugnax est.) *the Marten, or Martern.* Excrementa moschum spirant. Pellis pretium ingens.
7. *Mustela Zibellina*, Aristoteli *Satherius*, Nipho *Cebalus*, Alciato *Mus Sarmaticus* & Scythicus; *the Cebal, or Sable.* Quam *Agricola* paulò minorem Marte facit, totam obscuro colore fulvam, præter guttur, quod cinereum est. Frequens est in extremis *Muscovitarum* silvis. Præstantissimæ sunt pelles, quas *Tartari* & *Lappones* mittunt.

XIV. GENETTA (unde nomen desumptum sit, ignoratur) *Cattus Hispaniæ*, & *Genethocatus*; nonnullis *Panthera minor*; the Genet, or Genet-Cat.

XV. ANIMAL ZIBETHI, Græcis modernis *Zapetion*, Scaligero *Catus Zibethicus*, aliis *Civetta*, & Bellonio *Hyæna odorata*, *the Civet-cat.* Folliculum circa inguina gestat, in quo odoramentum, Zibethum dictum, colligitur: de cujus materia, generatione, usu, collectione, extractione, optimè scripsit *Petrus Castellus Romanus*, in Exetasi *de Hyæna Odorifera*, quam ad calcem *Hist. suæ de Quadrup.* apposuit *Johnstonus.*

XVI. FELIS (à φῆλος, *fallax*, impostor; est enim animal callidum & fraudulentum: unde *Felon*, *a Thief*) *the Cat*: quæ est *Domestica*, *House-cat*; & *Silvestris*, *Wild-cat*; *Syriaca* multis punctis interstincta, *the Cyprus-cat.*

XVII. LEPUS (à Græco vocabulo antiquo, quòd Æoles eum Bœotii λέπορις appellabant; ut *Varro ipsemet* 3. *de R.R.* deduxit, & post eum *Scaliger* in suis *de Causs. L. L.* libris *cap.* 179.) λαγωός, & δασύπους; quòd mollissimè, propter villosos pedes, incedat.) *the Hare.* Post primum congressum superfœtat, ut verè *Poeta* scripserit:

Prolis amans, gignit fœtus, lactatq; tenellos,
Dumq; superfœtat, dum parit, usq; coit.

Non est ergo mirum, catulos prægnantes in dissecto lepore inventos; quod apud Ælianum legimus. *Amatus Lusitanus* tradit, animal facie & magnitudine leporis in India vagari, quod incolæ tam diu baculis cædunt, donec moriatur, Mortuum pelle nudant, & carnem ex ictibus lividam conterunt, manibusq; quasi ad pastam redigunt; quam pellibus ejusdem animantis involutam, *Moschum* nominant.

XVIII. CU-

XVIII. CUNICULUS (ab eo, quòd ſub terra *cuniculos* ſibi ipſe fodere ſoleat, ubi lateat in agris) *Vegetio*, Lepuſculus; & *Straboni*, Lepus foſſor; *the Coney or Rabbet.* Recens natus & adhuc impilis, *Liberis*, *Laberis*, & *Laurix* indigitatur (fortè à voce λεβηρὶς, quæ Græcis antiquis ὁ τῆς ὄφιος γῆρας, ſerpentis ſpolium) unde *Leveret*. Differentiæ à colore, magnitudine & loco ſumuntur. Huc etiam refertur

Porcellus Indicus, ſive *Guinienſis*, *the Ginny Pig*, cujus Anatomen accuratiſſimè adminiſtravit immortalis *Entius*.

Nierembergius H. E. lib. 9. *cap.* 7. novem Cuniculorum Indicorum ſpecies obſervat; qui proinde videndus.

XIX. SCIURUS (à Σκία, *umbra*, & οὐρα, *Cauda*; quòd cauda ſibi umbram faciat.) ἱππουρος, & καμ-ψίουρος (fortè ἀπὸ τοῦ κάμπτειν, à *flectendo*, quòd clunibus inſidens caudam ſupra dorſum flectat) *the Squirrel.* Cujus variæ ſunt ſpecies, *viz.*

1. *Sciurus*, ſive *Mus Ponticus*, ita *Ariſtoteli* dictus & *Plinio* (quòd ex regionibus circa *Pontum*, olim ad uſum & veſtitum peteretur.)
2. *Sciurus*, ſive *Mus Getulus* (à *Getulia*, ubi frequens eſt.
3. *Sciuri Indici*, quorum ſex differentias invenies in *Nierembergii H. E. lib.* 9. *cap.* 34.

XX. GLIS (ſeu à *gliſco*, hoc eſt *creſco* & *pingueſco*; quia Glires pingues efficit ſomnus; ut *Martialis lib.* 13. *Epigr.* 59.

Tota mihi dormitur hyems, & pinguior illo
Tempore ſum, quo me nil niſi ſomnus alit.

Seu ex Æolico γέλειος, pro ἔλειος, per Syncopen, ut ex γάλανος, pro βάλανος; glans. Glis eſt ἔλειος μῦς, quaſi dicas

cas *arboreus* vel *ſilveſtris mus*; ſic deducente. *Cl. Salmaſio in Exercit. Plinian.*) *the Dormouſe.* Plus quàm unam hujus animantis ſpeciem in India obſervavit *Nieremberg. H. E. lib.* 9. *cap.* 75.

XXI. MUS [μῦς] (vel à μύειν, quod eſt abdere ſe in latibula, ſive *inlatebrare:* vel à Perſico *Mus*, quod idem ſignificat.) *the Mouſe.* Cujus familiæ ſunt Mus

1. *Avellanarius, the Hazel-mouſe.*
2. *Araneus, the Hardſhrew, or Spitemouſe, or Erdſhrew.* Qui à figura, nomen *muris*; ab agilitate, vel à venefica qualitate, *aranei* nomen accepit.
3. *Norwegicus*, (quia *Norwegiæ* peculiaris eſt) è nubibus quandoq; decidens, paſcuis & ſegetibus cladem inferens ingentem. De quo luculenter ſcripſit *Cl. Ol. Wormius in ſuo Muſæo prope calcem.* Ubi & Iconem & Sceleton videas ad vivum uſq; depicta.
4. *Aquaticus*, cujus meminit *Ariſtoteles* in libro *Mirabilium*, & cui *Bellonius* tres meatus aſſignat, unum pro fæcibus, alterum pro urina, tertium pro fœtu.
5. *Indicus*, dictus *Coyopollin*, à *Nierembergio* deſcriptus *H. E. lib.* 9. *cap.* 5.

XXII. SOREX (quòd in modum ſerræ res arrodat & præcidat) ὗραξ (quoniam roſtrum ſuillo perquàm ſimile habet) *the Rat.* Qui, eſt vel

1. *Domeſticus, the Houſe-Rat.*
2. *Aquaticus, the Water-Rat.*
3. *Moſcardinus*, Italiæ proprius.
4. *Muſcoviticus*, ſive *Odoriferus.*

XXIII. TALPA (κατὰ μετάθεσιν pro *tapla*, vel, *tupla*: nempe à cæcitate, ex Græco τυφλὰ: vel a Græco θάλπω, *fodio*;

fodio; quod Etymon respexisse videtur *Virgil.* 1. *Georg.*

Aut oculis capti fodêre cubilia talpæ.)

the Mole, or Want, or Wont. Rara in extis hujus animalis observata à *Severino* (*in Zootomia Democrit. pag.* 317.) hæc sunt (1.) Præterquam quòd nullum Colon, intestinaq; reliqua ferè uniformia; nullum etiam Cœcum. (2.) Testes intrò conditi, colore tamen nigro: neq; in loco, qui proximè renibus esse solet (puta in Dasypodis) sed à lateribus vesicæ, in infimia abdominis cavitate. (3.) Renes conjuncti proximæ venæ Cavæ pusillo, sive spatio Emulgentium. (4.) Fel pro corpore majusculum, cum conspicuis cholidochis. (5.) Ventriculi janitor linea quadam transversa veluti ligatus atq; distinctus. (6.) Vasa ferentia suffulta Ureteris. (7.) Larynx, qualis in Testudine terrestri; mutum enim animal. (8.) Panniculus carnosus totus & mirè commissus cuti, *&c.*

XXIV. CANIS (à canore latratus, quòd voce signa edere soleat, & homines commonefacere: unde *Præfectus custodiæ* dicitur) κύων. (παρὰ τὸ κύω, *amo*; quia pronior est in venerem.) *the Dog.* Qui est

Catenarius, a Ban-dog or Tie-dog.
Molossus, Bellicosus Anglicus, *a Mastif.*
Leporarius, Scoticus, *a Grey-hound.*
Venaticus, *a Hound.*
Venaticus minor, *a Beagle.*
Sagax, a *Blood-hound*, or *Talbot.*
Agasæus, a *Gase-hound.*
Terrarius, a *Terrier.*
Vertagus, a *Tumbler.*
Hispaniolus Aquaticus, a *Water Spaniel.*
Hispaniolus Agrarius, a Land Spaniel.
Villaticus, a House Dog.

Lupa-

Luparius, a Wolf-dog, or Iriſh Greyhound.
Melitenſis, a Lap-dog.
Indicus, a Naked-dog.
Iſlandicus, *Friſius*, a Shock.
Degener, a Cur.
Lyciſcus, a Mongrel, engendred of a Wolf and a Bitch.
Canis Perdicum venaticus, *a Setting-Dog*. Hactenus de *Viviparis*.

Digitatorum OVIPARORUM *Cute tectorum* Claſſis.

QUadrupeda OVIPARA vel *Cute* teguntur, vel *Teſta* ſive *Cruſta*.

CUTANEORUM claſſem conſtituunt

I. RANA (à ſua voce, *Ra*, *Ra*, judicio *Varronis lib.* 4. *de L. L.*) βάτραχος (παρὰ τὸ βοὴν τραχεῖαν ἔχειν, quòd raucam, aſperamq; edat vocem, quæ *Coaxatio* eſt) *the Frog*; quæ ovo recens excluſa, nondumq; integrè formata γυρῖνος, *Gyrinus* dicitur, *a Tadpole*. Hujus ſpecies eſt

1. *Ranunculus viridis*, *Calamites* (quòd inter arundines & calamos verſetur) *the Green Frog, or Ruddock.*
2. *Rana Temporaria* (quia diu vivere nequit) *the ſhort-liv'd Frog.*

II. BUFO (fortè quòd in appropinquantes maximo impetu ſpiritum efflat: vel à βύβος, i. e. *plenus*, *confertus*; quia

quia viſo hoſte, ſpiritu ſuo intus cohibito ſeſe inflat : vel à βυβὼν, qui inguinis eſt *tumor*; tumida enim beſtia eſt, unde Noſtratibus proverbium, *Swollen like a Toad.*) *Rubeta* (ut inter *rubos* frequentiſſimè verſans) *the Toad.* Qui eſt

- *Geophagus* (terra enim victitare creditur) qui maximè venenatus exiſtit, adeo ut urina etiam in homines ejaculata inficere & interficere tradatur : & ſub ſalvia ſæpe ſtabulatur.) *the red poyſonous Toad.*
- *Gibboſus*, *the Hunch-backt Toad.*

Helmontius (*in tumulo peſtis. p.* 76.) à *Butlero Hyberno* edoctus, ex Bufonis cadavere, & terra ac animalculis, quæ ad focum ſuſpenſus, intra triduum in patinam ceream evomere ſolet, trochiſcos cum tragacantha & cerea illa patina format; qui ad mammam ſiniſtram geſtati contagium peſtilentiale arcent, & loco alligati virus extrahunt. Sed de hujus promiſſi veritate nil certi experimento fide dignorum virorum conſtat; licet quamplurimi periculum fecerint in nupera Peſte *Londinenſi*, anno ſuperiori, *viz.* 1665.

III. LACERTA (à *lacertorum* humanorum ſimilitudine) Græcis veteribus Σαῦρος, & σαῦρα, modernis Κολισαῦρα, *the Lizard.* Quæ eſt vel

1. *Vulgaris*, *the common Lizard.*
2. *Viridis*, *the Green Lizard.*
3. *Chalcidica flexuoſa* (nomen à *Chalco*, ſeu ære, quòd dorſum ejus lineæ æreæ percurrant, datum eſt) *the Lizard with yellow ſtreaks along the back.*
4. *Cypria ſcincoides*; the *Cyprus Lizard reſembling the fiſh* Scincus.

5. *Cauda bifurcata*, the forked-tail'd Lizard.
6. *Stellio* (à ſtellato dorſo) *the Swift.*
7. *Venenata* {terreſtris, *the Land* / aquatica, *the Water*} *Newt or Evet.*
8. *Indica*, de cujus variis ſpeciebus conſulatur *Marcgravius*, *H. Braſil. l.* 6. *c.* 11.
9. *Salamandra aquatica*, *the water Salamander.*
10. *Salamandra terreſtris*, *maculis luteis diſtincta.* (Nomen eſt à Græcis, quibus itidem eſt Σαλαμάνδρα. *Martinius* conjectat ſic dici, quia prope σαῦλον habet μάνδραν; nam ſtabulari gaudet juxta loca humida.
11. *Scincus terreſtris.*

Cordilus, *Uromaſtiges* (quia continua caudæ agitatione ſeſe diverberat.) Bellonio *Crocodilus terreſtris*, (quoniam primo aſpe... ...codilo Nilotico aſſimilatur: verùm poſtea ab ipſo diſcrepare aſſeverat; quia hoc animal caudam in modum clavæ tuberculis eminentioribus aſperam gerit. Quapropter corpora, quibus appropinquat, atrociſſimè diverberare dicitur. Unde *Caudiverberæ* nomen ſibi vendicavit.)

IV. CHAMÆLEON (quaſi *parvus Leo*; nam χαμαὶ in compoſitione imminuit, contra quam βοῦς & ἵππος, quæ ἐπιτατικὰ ſunt.) *the Chameleon.* Qui eſt

Varius (2.) *Cinereus* (3.) *Niger.* Quorum icones perita manu exſculptas exhibet *Cl. Johnſtonus Tabul.* 79. *Hiſt. Nat. de Quadrup.*

De Internis partibus hæc habet *Gaſſendus* (*in vita Peireſcii*, *lib.* 5. *p.* 325.) Anatomicis notatu digniſſima. (1.) Unicum Inteſtinum, non circumvolutionibus, ſed curvaturis ſolùm productum. (2.) Excrementum ſatis liquidum, niſi qua parte ad anum accedit. (3.) Hepar bifidum, & ex gibba parte quidem ſanguinem in cor auri-

auriculatum infundens: at non superstite ascendente descendentéve caudice venæ, sed venæ quoq; aliæ ad cæteras partes directè procedunt. (4.) Pulmo inflatus abiit in membranam tenuissimam, toti animali in ambitu æqualem. (5.) In imo ventre nullum Peritonæum, sed membrana solum partes dextras à finistris dirimens. (6.) Non item Lien, non Vesica, non Renes; sed Carunculæ solum observatæ sunt, quæ Genitalia fortè fuerunt. (7.) Lingua pedalis propè longitudinis. (8.) Rerum objectarum colores non induebat. (9.) Oculi non movebantur conjugati; sed uno aliquorsum spectante, alter vel staret immobilis, vel in aliam partem deflecteretur.

V. CROCODILUS [κροκόδειλος] παρὰ τὸ τὰς κρόκας φοβεῖσθαι, quod littora timeat, nam δειλὸς *timidus* est.) Turcis *Kimsac*, Indis *Allegater*; *the Crocodile.* Quem verum esse Jobi *Leviathan* luculenter demonstrat *Cl. Bochartus, Hierozoici lib.* 1. *cap.* 7.

Oviparorum CRUSTA *tectorum* Classis.

DIgitata Ovipara CRUSTACEA sunt

I. TESTUDO (à tegmine testaceo) χέλυς, & χέλις, (à χέω, capax sum.) *the Tortoise.* Quæ est vel

Terrestris (Græci χερσαίαν vocant) the *Land Tortoise.* De cujus interioribus legas *Severinum in Zootom. Dem. par.* 4. *pag.* 321.

Aquatica [πελάγιον χελώνιον nuncupant) *the Water Tortoise.*

Marina [χελώνη, quasi χέλυς ἐνυδρος] *the Sea Tortoise.* In qua dissecta quæ notavit Severinus (Zootomiæ Democrit.

mocrit. par 4. p. 321.) rariora hæc ſunt. (1.) Omentum nullum. (2.) Cœcum nullum, ſed Inteſtina ſupernè deorſum gracileſcentia: contrà quàm in cæteris Quadrupedis. (3.) Veſicæ cervix inteſtino recto intrò reſpondens, ut utriuſq; excrementa uno ductu exitum habeant, ut in genere Gallinaceo. (4.) Lien rotundum inſtar ovi, inteſtino ſuperiori alligatus. (5.) Renes plani & oblongi, quaſi ex parvis pluribus compoſiti. (6.) Cor uvidum cum vaſis valde implexis in primo exortu: & Auriculæ magnæ ac pendulæ tenui membrana præditæ & nigreſcentes. (7.) Pulmones ampli, multo inferius quam cor deſcendentes.

Lutaria [Græci χελώνην πηλαμίδα vocant] quia ſtabulatur in locis cænoſis; *the Mud Tortoiſe.*

Cægado di terra, quæ teſta nigra tegitur, cui multæ figuræ hexagonæ ſunt inſculptæ.

Tantum de Quadrupedis.

Reſtant adhuc EXOTICA quædam *Rariora*, & *Dubia* (ignorant enim Zoographi, ad quod Genus proprie referri debeant) cujuſmodi ſunt

I. TLACAXOLOTL, rarum Animal, tauro grandius, ſaxorum & ſolitudinum incola, & humana ferè facie. Humanum conſpectum non reformidat, neq; ſagittarum ictibus occumbit; tergus enim impenetrabile eſt.

II. CABIM, animal in Java haud infrequens, cujus una virtus mirifica eſt. Nam ſi ejus oſcilli extremitatem aliquis geſtet, quantumvis mille tranſverberatus vulneribus, ne guttulam ſanguinis dabit. Si credere fas ſit *Nierembergio, Hiſt. Exotic. lib. 9. cap. 3.*

III. MA-

III. MARIPETUM (quia cum ſenuerit, ſponte mare ingredi traditur, & inibi paulatìm transformari in piſcem) apud *Japones* in regno *Goto* extans; animal magnitudine canis, cruribus brevibus, ad eſum humanum percommodum: referente *Aloyſio Almeida*, cum periculo omnis fidei, & confirmante tamen *Nierembergio*, *Hiſt. Exot. lib.* 9. *cap.* 49.

IV. DANTA, *Tapirouſſu*, Mulo ſimilis, ab eodem *Nieremberg.* deſcripta, *lib.* 9. *cap.* 65.

V. CAPPA, animal aſino grandius, nigrum, villoſum, ferox, canibus infeſtum. Obvium quemq; raptat, non ſecus ac lupus pecudem. Deſcribit *Nieremberg. lib.* 9. *cap.* 71.

VI. EJULATOR (infantilem ſimulans ploratum) forma & mole canem leporarium imitans; *the Cryer.*

VII. SU, *Succarath*, apud Patagones frequens. Leonem, prima oris acie, quodammodo æmulatur; cauda ampla & longa Sciuri inſtar.

VIII. PEVA, catelli magnitudine. Hoc ubi Tygridem conſpexit, illius inſiſtit veſtigia, & latratu inſectatur. Fortè *the Jackall.*

IX. *Animal Fœtidum*, cubitales, loco ſtercoris, emittens colubros, & plus, quàm qualecunq; cadaver, fœtidum, in ſterquilinia projectum, fœtens; à *Petro Martyre* deſcriptum.

X. GRAFFA, ſive Giraffa. De quo ſuprà.

XI. COACH, clamans noctu, & humanam æmulans vocem. De quibus omnibus legendus *Nierembergius.*

SER-

SERPENTIUM TERRESTRIUM Classis.

ANimalia APEDA, Græcè Ἑρπετὰ in genere dicta, sunt quæ vel citra usum pedum repunt: vel tam exiguos habent, ut repere potiùs quàm incedere videantur. Suntq; (1.) *Terrestria* (2.) *Aquatica*.

TERRESTRIUM classem complent SERPENTES *Terrestres* in specie sic dictæ, *viz.*

I. VIPERA (nonnullis, quia in *vipre*, hoc est vepre latere solet; unde Germanis vipera dicitur *Hecknater*, quasi *veprium Natrix*: aliis verò, & rectiùs quidem quasi *Vivipara*, quia sola è serpentium genere vivum pariat animal) ἔχις, mas, & ἔχιδνα, fœmina (παρὰ τὸ ἔχειν ἐν ἑαυτῷ τὴν γονὴν, ἢ τὸ ζῶον, quòd animal intra se contineat) *the Viper or Adder.* Cujus dissectionem accuratiùs instituit, & in Epistola quadam ad *M. Aurelium Severinum* missa ex professo descripsit Anatomicus insignis, *Joh. Veslingius.*

II. AMMODITES (seu à colore arenaceo: seu quia in locis arenosis latitat) viperæ tum figuræ, tum partus ratione similis: *the sand Viper.*

III. CERASTES (ἀπὸ τῶ κέρατ☉, à duabus eminentiis in capite cornua referentibus) *the Horned Serpent.*

IV. HÆMORRHOUS (ἀπὸ τῶ αἵματ☉, *sanguine*, & ῥέω, *fluo*; quòd ad ejus morsum sanguis ab omnibus corporis humani meatibus effluat.) *the HÆMMORROID Serpent.*

V. SEPS (παρὰ τὸ σήπειν τὰς πληγέντας, quod vulneratorum ab hoc Serpente caro statim putredinem concipiat: unde Latine etiam Putria.) ad quam pertinere videtur *Aguasen Nierembergii.*

VI. ASPIS

VI. ASPIS (vel ab *aspiciendo*, quòd acutum intueatur: vel ab *aspergendo* morsu venenum; nam & Aspides quædam πτυάδες vocantur, hoc est *Spuentes*, atq; earum non morsus modò, sed saliva etiam venenata est) *the Asp.*

VII. DIPSAS (ab inexplebili *siti*, quam morsu suo hominibus infert) Μελάνουρος (à *cauda nigra*) & πρηστὴρ (quòd ictus ejus veluti *flamma adurat*) *the burning or fiery Serpent.*

VIII. SCYTALE (à forma τῆς σκυτάλης, quæ vox *baculum* significat; teres enim & æqualis ita est, ut ubi caput vel cauda sit, discerni vix possit) *the slow Worm.* Cujus meminit *Lucanus*

Et Scytale, sparsis etiam nunc sola pruinis
Exuvias positura suas.

IX. AMPHISBÆNA (ab ἀμφὶ, & βαίνω, quòd geminum ut caput, ita & incessum habere videatur, nunc in anteriorem, nunc in posteriorem partem prorepens; quasi ἑκατέρωθεν βαίνουσα. Quomodo & *Gallis* dicitur *Double Marcheur*, Utrinq;-grada) *the Amphisbæna, or Double-headed Serpent.* Quia autem utrinq; progreditur, eo, qui non satis caput à cauda distinguerent, credidere, utrinq; caput habere, unum quo loco reliqua animantia, alterum in cauda. Sed si quis Serpens visus biceps, vel triceps; inter monstra haud minus debuit referri, quàm cum homines vel canes bicipites nascuntur.

X. CÆCILIA, *Typhlops* (à *cæcitate*, etsi revera non planè cæca sit, sed perexiguos habeat ocellos) *the Blind Worm.*

XI. CENCHRUS (à κέγχρῳ, *Milio*; quòd quibusdam notis in dorso milii instar exornetur.) *the various coloured Asp.*

XII. ACONTIAS (ἀπὸ τοῦ ἀκοντίου, à jaculo; quòd jaculi instar se vibret in transeuntes) *the darting Serpent.*

XIII. DRY-

XIII. DRYINUS (à δρῦς, *quercus*; quòd in quercubus lateat) χέλυδρος (quòd aspera cute, ad instar Testudinis, sit munitus) *the Oak Serpent.*

XIV. ELAPS (ab ἔλαφος, *Cervus*; quod celeri cursu feratur) *the Stag-Snake.*

XV. ANGUIS *Æsculapii*; *the Snake.*

XVI. BASILISCUS, *Regulus* (sic appellatus, vel quòd in capite habeat album instar diadematis: vel quòd reliqua Serpentum genera vim ejus fugiant: utrumq; Etymon confirmat *Plinius lib. 8. cap.* 21.) *the Basilisk or Cockatrice.* Quæ de ejus tum generatione ex ovo Galli gallinacei decrepiti, tum intuitu interimente dicuntur, prorsus fabulosa sunt. Halitus enim pestilens verior videtur interitus caussa; qui per aerem diffusus, homini se insinuare potest. Ideo *Nicander*

Tam teter vacuas odor exhalat in auras,
Atq; propinquantes penetrat non segniter artus.

His addantur Serpentes terrestres EXOTICI,

I. BOICININGA & *Boiquira* Brasiliensibus, Lusitanis *Cascavela*, & *Tangedor*, Belgis *Raetel Schlange*; *the Rattle-Snake.* Nierembergius *Dominam Serpentum* vocat, *Hist. Exot. lib.* 12. *cap.* 1. Ictu mortem certissimam infert, nisi celerrimè præsidiis occurratur: inter quæ excogitatum est; icta humare membra, terráq; obruere, & ita manere, donec omnino cesset dolor, aut morbus sit curatus; prospero magna ex parte successu.

II. IBIBOCA, Lusitanis *Cobre de Corais*, Serpens Brasiliensis, cujus morsus venenatissimus, non extemplo vitam depascitur, sed tardè se promovet. Sanatur Emplastro è capite serpentis concinnato, & efficaciter apposito: ex auctoritate *Guliel. Pison. Medicin. Brasil. l.* 4.

III. BOI-

III. BOIGUACU, omnium Serpentium maximus, à *Marcgravio* deſcriptus cum tribus ejus ſpeciebus, *Hiſt. Braſil. lib. 6. cap.* 13.

IV. MATER FORMICARUM Cluſii.

V. CANINANA, à *Piſone. Medicin. Braſil. lib.* 3. deſcripta cum multis aliis.

Serpentium AQUATICORUM Claſſis.

IN AQUATICORUM numero ſunt

I. HYDRUS (*ἀπὸ τοῦ ὕδατος, ab aqua,* quia in aqua vivit) *Nicandri* interpreti χέρσυδρος (quòd in aquis & terra divagetur) Latinè *Natrix* (à natatione) *the Water Snake.* Serpentum pulcherrimus viſu; ſed halitu adeo noxio, ut in cortice virgæ recenter exciſæ, & ori ejus admotæ, veſiculæ felleæ excitentur; imò fulgens gladius linguæ veneno inficiatur: teſte *Belluacenſi.* De magnis ejus in Medicina uſibus lectu digna collegit *Johnſtonus de Serpent. lib.* 1. *cap.* 2.

II. NATRIX TORQUATA (à circulis, quibus tanquam *torquibus* in ſuperiori parte circundatur) *Nicandri* interpreti πολυστεφία, i. e. multis coronis inſignis; Italis *Carbonarius* dicitur (à nigro colore) *the Ringd Water Snake.*

III. NATRIX RUBETARIA (quia vocem edit Rubetarum ſimilem) maculoſa valde, & venuſtate admiranda, ſibiloq; à ruſticis agnita: the *Croaking Water Snake.* Ictus remedium eſt, patientis pedem in terræ humidæ ſcrobe per diem naturalem ſepelire.

IV. BOAS *Lucani* (quòd armentorum greges ſequa-

tur, & rigua vaccarum ubera ſugat.) quæ in ingentem excreſcit molem; ita ut ſub Imperatore *Claudio*, referente *Solino*, occiſa fuerit, quæ integrum infantem in alvo geſtabat.

V. CAPRIMULGUS Anguis, *the Goat ſucking Water Snake*, in quo ſingularia obſervat *Severinus*, *Zootom. Democrit. pag.* 36.

VI. *Serpens Marinus Norwegicus*, magnitudinis incredibilis, ab *Olao Magno*, & *Aldrovando* deſcriptus.

VII. SCOLOPENDRA Marina (propter ſimilitudinem cum terreſtri nomen obtinuit, quaſi ἔχυσα σκίλοπον ἐν τῇ ἐδρᾳ, quòd in extremo, quod caudæ loco eſt, corniculum, quaſi radius atq; impactus aculeus ſupereminеat) *the Sea Scolopendra*. Cubitalis deſcribitur longitudinis, & venenatæ naturæ. Morſu enim inſtar urticæ urit; & ſputo hominem interficit, affirmante *Æliano Hiſt. Animal. lib.* 7. *c.* 30.

VIII. HYDRUS Marinus, de quo in Piſcibus.

De EXOTICIS Serpentibus Aquaticis legatur toties laudatus *Nierembergius*, *H. E. lib.* 7. & 12. ¶.

INSE-

INSECTA

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

INSECTORUM Divisio Generalis.

ENumeratis suprà Animalibus tum Quadrupedis, tum Apodis, sequuntur MULTIPEDA, quorum classem complent *Insecta*, *Aristoteli* Ἔντομα (sic dicta, quoniam eorum corpora incisuris præcinguntur, aut parte tantùm supina, aut etiam prona.)

Distinguuntur generaliùs in *Terrestria*, & *Aquatica*: & utráq; in *Pedata*, & *Apoda*.

E PEDATIS rursum alia sunt *Alata*, alia *Aptera*, sive non alata.

ALATA subdividuntur in *Anelytra*, sive *Detectipennia* membranacea; & *Coleoptera*, sive *Vaginapennia*, quæ alas suas velut in vagina recondunt.

Inter ANELYTRA, alia *favificant*, alia *non*. De quibus in genere & specie, secundum hanc seriem, agemus.

Insectorum ἀνελύτρων *FAVIFICANTIUM* Classis.

EX FAVIFICANTIBUS sunt

I. APIS (sic dicta, vel quòd se pedibus invicem alligent Apes: vel quòd sine pedibus nasci primò videantur. Pro priori ratione facere videtur illud *Virgilii*, 4. *Georg.*

Aut

Aut illa pedibus connexæ ad limina pendent.

Pro *Posteriori* militat illud ejusdem,

Truncapedum primò, mox & stridentia pennis
Miscentur. Μέλισσα & μέλιττα (ἀ μέλι, melle, cujus opifex est) *the Bee.*

Ex Apum officina habemus,

Mel, *Honey.*

Ceram, *Wax.*

Mityn, *Commosin*, materiam scilicet nigram & acris odoris, *the Gummy Wax with which the Hive is first lined.*

Pissoceron, quasi materiam ex pice & cera compositam; *the Pitch-wax.*

Propolin, *the Hive-dross.* Quæ est crassior quædam materia, flavescens, odorata, styracem referens, & in Mastiches modum, ductilis, ceræ finitima, nondum tamen cera; quâ omnis frigori pluviæq; aditus in alvearia obstruitur.

Favos, *Combs.* De quibus omnibus fusius egit *Mouffetus*, *in Insectorum Theatr. lib.* 1. *cap.*6.

II. FUCUS (sive quòd *fucum* faciat homini, ut qui mentiatur apem, cum non mellificet, sed aliarum mel absumat: sive quòd apibus fucum fraudémq; faciat, furtim mella devorando.) θρώναξ, κωφήν (quòd aculeum non exerat) *the Drone, or Dran.*

III. FUR (quia apibus natura invisus, absentibus illis alvearia irrepit, thesaurósq; mellis divastat atq; devorat.) *Aristoteli* φώρ & φωρίος, unde Latinum nomen *furis* manasse arbitror: *the Thief.* Apibus & Fucis grandior est, & nigrior, latioríq; alvo.

IV. VESPA (non tam quòd *vesperi* muscas capiat; vel *vi* petat & adoriatur: quàm, quòd *Vesca, i. e.* gracili

lipede sit.) Σφὴξ & σφήκιον, (aut à σφίγγω, *stringo*, & *gracilem* facio; aut ἀπὸ τῆς διασφαγῆς, quòd medio ita sit dissecta, ut quasi hiare appareat.) *the Wasp*. Ictum ejus venenatum esse omnes norunt; sed in insula *Nicesin*, referente *Ortelio*, vespæ mortem inferunt. Unde natum proverbium, σφηκίαν ἐρεθίζειν; cujusmodi quid etiam in *Hippocratis* tumulum scribebatur his verbis, Μὴ πῶς ἐγείρῃς σφῆκα τὸν κοιμώμενον, *dormientem vespam ne suscita.*

V. CRABRO (à Κρέας, *caro*, & βορὰ, *cibus*; quia carnibus vescitur.) Ἀνθρήνη (fortè quòd ictu suo *carbunculum* excitet) *the Hornet.* Feroces & iracundæ, & quamvis gregales, semper tamen silvestri sunt ingenio; tantæq; malignitatis, ut ter novenis puncturis hominem, imo equum interficiant: Syrio præsertim orto, quo tempore ardentiorem obtinent naturam, hominésq; imbecillitas major, ob spirituum largam exhalationem, tenet. Haud mirum igitur, si in Sacrosancta Scriptura sævissimis & crudelissimis hostibus assimilantur, *Exod.* 23, & 24. Hinc proverbium *irritare Crabrones*: quod in Mulieris ingenium dicitur, Cui si iratæ repugnes, magis provoces, neq; sine tuo malo maximo discedas.

VI. TENTHREDO (ἀπὸ τῆς τενθείας, quòd liguritione delectetur.) *the lesser Hornet, or Bastard-Hornet.*

VII. BOMBYLIUS (nomen à *murmure* obtinuit, nam βομβυλιάζειν significat murmur edere. Qua item de caussa *Anglis* etiam dicitur) *the Humble-Bee*, quasi Apem *sonoram* dixeris. Est inutilis planè Apis; unde virum desidem atq; inutilem, Græci βομβύλιον ἄνθρωπον dixerunt. Stimulo armatur, & gravissimè pungit. Mel faciunt subdulce & subaquosum.

INSECTO-

Insectorum ἀνελυτρῶν *Non FAVIFICANTIUM* Classis.

EX Non Favificantibus sunt

I. CICADA (quòd *citò cadat*, sive evanescat: seu quasi κίκκος ᾄδων, ut κὶκ sit hujus animalculi sonus.) Neq; in Germania, neq; in Anglia reperiri Cicadas, affirmat *Mouffetus*: tamen si quæ ibi fuerint, utraq; gens ipsas *Bome Krickets*, or *Baulm Krickets* appellant.

II. ORSODACNA, *Mordella* (quasi ad mordendum concitetur) fortè Forficula, *the Earwigg*. Sanè & ortus ratio, & morsus conspirant. Nam & hæc generatur in caulibus herbarum fistulosis, & in Brassica frequens conspicitur.

III. PERLA (quia corpus instar *Unionis* splendescit) *Libella* & *Zygæna* (quia corpus inter alas librari videtur) *the Dragon-Fly*, or *Adders-Boult*, & *Water-Butterflies*. Volant hæ Libellæ velocissimè, plerumq; solæ, nonnunquam binæ in congressu cohærentes. Circa meridiem stipiti alicui insidentes quiescunt. Unde proverbium prandendi tempus indicans, *La Perla va à stecchi*. Harum tres differentiæ notantur à *Mouffeto*; *Maximæ* nimirum, *Mediæ*, & *Minimæ*.

IV. CIMEX silvestris; *the Knolster*, or *Flying Pinezo*. Qui Lectulario Cimice sextuplo major est, æquè ac ille fœtidus.

'Ανελυτρῶν

Ἀνελυτρῶν *Quadripennium* FARINACEORUM Claſſis.

INter Anelytra FARINACEA ponuntur

I. PAPILIONES (vel quia *papent*, hoc eſt, edunt & exſugunt olera, imo & ceras, ut *Columella* auctor eſt: vel rectiùs ex Græco ἠπίολος, repetendo P. Meminit *Ariſtoteles lib. de Animal.* 8. *cap.*27. ubi eſt, ἠπίολος περὶ τὸν λύχνον πετόμενος, *Papilio luminibus accenſis advolitans.*) Græci generalitèr ψυχὴν, ſeu oxytonως, ſeu paroxytonως vocant, (à *vento*; forſan quia vere poſt ventos primo apparent) *Butterflies.* Quarum tot ſunt ſpecies, quot Erucarum, è quarum quæq; Aureliis proficiſcuntur. Differunt autem omnes, quod aliæ potiſſimum noctu volent, *Phalenæ* dictæ, Anglis *Souls*: aliæ verò interdiu, ἡμερῄσιοι, *Diurnæ* nuncupatæ, *Day-Butterflies.*

II. Papilio BOMBYCUM (quia è *Bombyce* naſcitur) *the Silk-worms Butterfly.* Quæ per metamorphôſin generatur, hoc modo. Ex *Eruca* jam folliculo incluſa fit *Chryſalis*, ſive *Necydalus*; ex Chryſalide oritur *Papilio*, qui folliculum perterebrat, & depoſitis ovis moritur. Ex ovis renaſcitur *Eruca*, & ſic quaſi circuitu facto tranſmigrat animula.

Ἀνελυτρῶν

Ἀνελυτρῶν *BIPENNIUM* Classis.

EX Anelytris BIPENNIBUS, sive quæ binis advolant pennis, sunt

I. MUSCA (seu à Græco μῦα, quod idem significat, S. insertum more antiquo; ut deducit incomparabilis *Vossius*: seu à *Musculo*; detractis enim alis, caput nervosum, corpus molle, & cauda tendinosa apparet.) *a Flie.*

II. TABANUS (quòd corpore *tabeat*, *i. e.* gracilis sit) μύωψ (à calcare, quo equi stimulantur.) *the Burrel Fly*, *Stowt*, or *Breez.*

III. ASYLUS & *Asilus* (ab *asellus*, quia asinorum gregem infestet) οἶστρος (ἀπὸ τοῦ οἰστρεῖν, *insanire*; quod armenta in *furorem* agat.) *the Whame*, or *Gad-fly.*

IV. BIBIO (quia vino delectatur) *Volucella* Scaligero, *the Wine-fly.*

V. EPHEMERUS, Hemerobius, Diaria; *the Fly living but one day.*

VI. TRIMERUS, *the Fly living three days.*

Reliquarum Muscarum aliæ sunt

AQUATICÆ, ut

1. *Phryganides*, ex vermiculo Phryganio ortæ, *the Cades Fly.*
2. *Macedonicæ* (quia apud Macedones circa fluvium Astræum reperiuntur, nec ad aliarum muscarum

rum similitudinem accedunt) magnitudine crabrones, colore vespas, bombitatione apes, audaciâ reliquas muscas æmulantes.

3. *Musca Aquatilis*, { Major. Lutea. Fusca.

4. *Æschnæ*, colore cinereo, sex pedibus, juxta caudam multos quasi exiguos pilos lanuginosos habentes: *the ash-coloured Water-flies.*

TERRESTRES, quæ sunt vel { Ζωοφάγοι, Ἀζωοφάγοι.

E *Zoophagis* sunt

1. *Carnivora* (quia carnes devorat) *the Flesh-fly.*
2. *Hippoboscus*, Equisuga, *the Horse-fly.*
3. *Canisuga*, Κυνόμυια, *the Dog-fly.*
4. *Serpentisuga*, Ophioborus, *the Snake-fly.*
5. Bombylophagus, *the Humble-Bee-eater.*
6. Ovisuga, *the Egg-sucking-fly.*

Ex *Azoophagis*, i. e. quæ rebus ab animalium natura diversis victum quæritant, numerantur

1. *Humisuga*, Humipeta, *the Ground*, or *Path-fly.*
2. Merdivora, *the Dung-fly.*
3. *Herbivora* { *Struthiopteros*, *Erinopteros*, quæ tota alba est, vel potiùs argentea, exigua, & ubiq; plumosa; *the Silver-fly.*

Cheli-

Chelidon (quia volatu post se omnes relinquit) *the Swallow-fly*.

Præter jam recensitas Muscarum differentias, occurrunt insuper

SETICAUDÆ, seu *Pilicaudæ* [τριχίμοι] *Bristle-tails*, quarum aliæ unam, aliæ duas, aliæ tres, quatuorve setas in cauda habent. Unde

Henothrix, Uniseta.
Bipilis, quæ duas,
Tripilis, quæ tres,
Quadripilis, quæ quatuor in cauda setas habet.

VII. CULICES (vel ab *aculeo*, quòd promuscide sua cutim perterebret, & sanguinem exsugat: vel quasi *cutilex*, quia cutim *laciat*, i. e. morsu lacessat.) *Gnats*, & si parvi sunt, *Midges*. Qui sunt vel

Vulgares, *Cnipes* [Κνῖπες] dicti, qui mordendo vellicant homines, maximè in paludibus; *Fen-Gnats*.

Ficarii [Ψῆνες] ex caprificis geniti, *Fig-gnats*.

Muliones, potius *Melliones* (quòd melle & saccharo delectentur.) *Hony-gnats*.

Vinacei (quia ex vini fæcibus gigni creduntur.) *Wine-gnats*.

Insectorum COLEOPTERORUM, Classis.

AD Κολεοπτέρων, sive Vaginipennium, i. e. *sheath-winged*, genus spectant

I. LOCUSTÆ (quasi *loca usta*, quòd messes & alia quæ attingunt, urant, morsu verò omnia erodant.) ἀκρίδαι (παρὰ τὸ ἄκρας τῶν σταχύων καὶ τῶν φυτῶν νέμεσθαι, quòd summitates segetum & plantarum depascantur) *Locusts*. Quarum diversæ species sunt, aliæ *vulgares*, cujusmodi sunt

1. *Bruchus*, (παρὰ τὸ βρύκειν,) à mordendo & devorando) *the field-Cricket*.
2. *Attelabus* (παρὰ τὸ ἀτλεῖν, quòd tam minutis pennis conspiciatur, ut eis omnino carere credatur.) *the small Locust*. Qui ubicunq; exoritur, ibi omnia quasi in pollinem sive rubiginem conterit atq; absumit.
3. *Gryllus*, (à clamore acuto, qui *Gryllismus* appellatur.) *the Grasshopper*, si campestris sit; & si domesticus, *the House-Cricket*.
4. Gryllo-talpa, *the Mole*, or *Fen-Cricket*. Insectum visu horrendum, quadruplo maximam superans Cantharidem, præcipuè ætate si fuerit provectiori. *Gryllus* dicitur, quia eundem cum Gryllo stridorem nocte appetente facit: & *Talpa*, quia terram continuò fodit.

Aiæ

Aliæ *rariores*, ut Locuſta

1. *Italica*, *Mantis* dicta (vel quia ſuo adventu ver præſagit, ut *Anacreon* cecinit : vel famem prædicit ; ut *Cælius* annotavit : vel quia anteriores pedes, veluti manus, ſupplices ſemper tenet, atq; elatas, vatum more, qui eo geſtu orationes ad Deum fundere ſolebant ; unde Gallis *Preque Dieu* dicitur) *the praying Locuſt*. Tam divina cenſetur beſtiola, inquit *Rondeletius*, ut puero interroganti de via, altero pede extento rectam monſtret, atq; rarò vel nunquam fallat.
2. *Græca*, quæ magnitudine, & forma priori ſimilis, alium tamen colorem ex naturæ locíve dono accepit. Habet enim cornicula ſaturatè lutea, hyacinthinum ocellum, alas ex luteo fatiſcentes, corpus reliquum amethiſtinum.
3. *Africana*, è Barbaria *Mouffeto* allata, gracilis, quinq; uncias longa, cucullata, capite pyramidali, è cujus penè vertice duo cornicula latiuſcula, unciam ferè longa ſe erigunt, galerumq; illum Turcicum, biplumem, quali *Janiſarii* utuntur, ſuperbientem repræſentat.

II. SCARABÆUS(à Græco Κάραβος, addito σ.) *κάνθαρος* (παρὰ τὸν κάνθωνα, qui *aſinus* eſt, & ὄρον vel θόρον, quod eſt *Sperma*, unde θορίζειν, *ſeminare*. Ratio nominis eſt, quòd animalculum hoc è ſtercore aſini naſcatur, & vivat ; unde & κοπειῶνα appellat *Hippocrates*) *the Beetle*, or *Bugg*. Cujus variæ ſpecies ſunt

Canthari *majores* CORNUTI, quales ſunt,

1. *Cervus*

1. *Cervus volans* [πλατύκερως] *the Stagg-fly.*
2. *Capricornus* [αἰγόκερως] *the Goat-chafer.*
3. *Taurus volans* [βούκερως] *the Bull-chafer.*
4. *Rhinoceros*, *the Horn-nosed Chafer.*

Non Cornuti, ut

1. *Pilularius* (quia ingentes ſtercoris *pilas* averſus pedibus volutat.) *Stercorarius*, *Fimariusq*; (quòd ex fimo naſci credatur, & in eo ova reponat.) *the Dung-Beetle*, or *Shurn-bugg.*
2. *Melolonthes*, Smaragdus, Viridulus, *the Green Chafer.*
3. *Purpureus* (à colore violaceo) *the purple Chafer.*
4. *Atratus*, (quia totus nigreſcit) *the common black Beetle.*
5. Arboreus, *the Dor*, or *Hedge-Chafer.*
6. *Fullo*, cujus ſcapulæ & elytra albis nigriſq; maculis variegantur tam pulchrè, ut veſtem Damaſcenam, Phrygia acu intertextam, jurares. In *Anglia*, quantum audiverim aut legerim, nuſpiam apparet.
7. Arboreo affinis, *the leſſer Hedge-chafer.*
8. *Minores*, qui dividuntur in *Maculatos*, *Lady-cowes* dictos, & *Non maculatos*. De quibus videatur *Mouffetus*, *Inſectorum Theatr. cap.* 22.

III. PROSCARABÆUS, ſive *Anticantharus* (à *Mouffeto* ſic dictus, quia contra Scarabæorum morem, ſexu diſtinguuntur) *the Oyl-beetle*, or *Oyl-cloth* (quia pinguiculus eſt, & pingui ſudore affatim extillat.)

IV. HYDROCANTHARUS, *the Water-beetle.*

V. PYROGONUS (quia in igne generari vulgò traditur) *the Fire-fly*, or *Salamandre-Fly.*

VI. CAN-

VI. CANTHARIDES { majores / minores } Spanish Flies.

VII. BUPRESTES (παρὰ τὸ πρήθειν τὰς βοῦς, quòd boves rumpat: primò enim per summam veneni acrimoniam intestina illorum inflammantur, mox tumor, febris, & tympanites ingruunt, tandem membranis ruptis, crepunt pecudes mediæ.) *the Burn-Cow*, *Burst-Cow*, or *Blain-Worm*. Idem nomen competit quoq; *Araneolæ* cuidam ruberrimæ, quæ à bove devorata, eadem cum Buprestí hac Coleoptera inferat Symptomata.

VIII. IPS, Plauto *Involvulus*, Italis *Tagliadizzo* (ab ἴπτω, i. e. βλάπτω, noceo; quia proprium ejus est, in vitibus versari, easq; ut & cornua arrodere.) *the Vine-Fly*.

IX. CUCUJUS [κεφαλολάμπης] *the Indian Glow-Fly*.

X. CICINDELA (à præverbio *cis*, & *candeo*; quòd tum candidum, tum ignitum esse, significat: ut à *sequor*, *sequela*; à *candeo*, *candela*;) *Noctiluca* (quasi noctu lucens) Λαμπυρὶς, πυγολαμπὶς, *Luci-clunis*, *Nitidula*, *Luciola*, *Lucula*, *Flammides*, *Incendula*: *the Glow-Worm*.

XI. BLATTA (quasi *blapta*, ἀπὸ τοῦ βλάπτειν, à *nocendo*, quia libros & vestes erodit.) Σίλφη; insectum lucifugum, scarabæo simile, sed elytro carens, in pistrinis frequens) *the Moth-fly, produced out of the Meal-Worm*. Cujus species sunt

1. Mollis, *the great and soft Moth Fly*.
2. Molendinaria, *the Miller, because always whited with a delicate Down, as Millers are with Meal*.

3. Fœtida,

3. Fœtida, *the ſtinking Moth.*
4. Byzantia.
5. Peruana.

XII. FORFICULA (à *forcipe* in cauda) *Auricularia* (quia in *aures* hominis irrepere ſolet.) *Vellicula* (à *vellicando*) *the Ear-wigg*; & Borealibus noſtratibus obſcœno nomine, *Twitch-ballock*.

XIII. SCORPIO alatus, *the Scorpion-Fly.*

XIV. FORMICÆ alatæ, ἱππομύρμηκες, *Horſe-Emets.*

XV. PEDICULI alati, *Flying Lice*, Acridophagis infeſti.

XVI. ORIPÆ, ex nive jam veteraſcente enatæ, *Snow-Flies*: De quibus fusè *Aldrovandus Lib.6. de Inſect. cap. 9. & Thom. Bartholin. tract. de Nivis uſu. cap. 9.*

Inſectorum Non Alatorum SEPEDUM Claſſis.

INſecta APTERA: ſive *Non-Alata*, ſunt vel *Pedata* vel *Apoda*: & PEDATA rurſum vel *Sepeda*, i. e. Sex pedes habentia, vel *plurium pedum.*

E SEPEDUM (*ſix-footed Inſects*) cenſu ſunt

I FORMICA (vel quòd *ferat micas farris*; ut *Virgil.* 4. *Æneid.*

> *Ac veluti ingentem formicæ farris acervum*
> *Cum populant:*

Vel

Vel à Græco μύρμηξ. Modum explicat *Angelus Caninius*, qui docet, Æoles, quos Romani inprimis imitantur, pro μύρμηξ dicere βύρμαξ; atq; ab obliquo βύρμακα esse.) *Formica*, μ in β commutato. Quod etymon summopere arrisit *Vossio*.) *the Pismire, Ant*, or *Emet*.

Cujus variæ constituuntur *Differentiæ*. Nam ratione *Quantitatis*, aliæ sunt *Magnæ*, quales in Novo Orbe reperiuntur (apud Brachmanas palmaris esse longitudinis, scribit *Scaliger exercit.* 367: & in nova Hispania Scarabæos æquant.) aliæ *Parvæ*. Ratione *Loci*, aliæ Indicæ, Brasilienses, Philippinæ, Aquilonares, *&c.* Ratione *Effectus*, aliæ sunt innoxiæ, aliæ venenatæ, quales *Lacertas* vocat *Telephus Cretensis*. Ratione *Coloris*, aliæ sunt albæ, aliæ nigræ, aliæ rubræ, *&c.*

II. CIMEX (à κεῖμαι, *cubo*; quòd in cubilibus nascatur) Κόρις (à *Cori* herba, quam Latini *Cimicariam* vocant.) recentioribus Κόριξα, Gallis *Punaise*; *the Wall-Lowse*.

III. PEDICULUS (à *pedibus* nomen est.) *the Lowse*. Cujus non una species est. Qui *Homines* infestant, sunt vel Mansueti, *Common Lice*; vel Feri, Morpiones, *Crab-lice*. Qui *Brutis* infesti sunt, vel Leonis, vel Equi, vel Bovis, Canis, Porci, Cervi, Capri, Avium, Asini, Salmonis, in specie dicuntur. Sunt & Plantis quibusdam peculiares.

IV. RICINUS (quia *Ricini* plantæ semina æmulatur.) Κυνοραισὴς (παρὰ τὸ τὰς κύνας ῥαίσαι, quòd canes lædat & corrumpat.) *the Wood Teek*, or, *Dogs Teek*. Venatoribus observatum est, quòd canes cùm domo egrederentur, prorsus ricinis carerent; redeuntes verò ex agris, ubi frequentior, spissior, & altior herba erat, iis infecti essent.

V. REDUVIUS, *the Sheeps Teek*. In vellere detonso

ſo integrum annum vivit, & ova rubra deponit.

VI. PULEX (quòd ex *pulvere* generari credatur: vel rectius à *pulo* ſeu *pullo* colore. Veteres enim non geminabant conſonas: vel, ut *Voſſio* magis placuit, κατὰ μετάθεσιν ab *Æolico* σπύλλα pro ψύλλα, quod idem ſignificat) *a Flea.* Cujus Iconem, à doctiſs. *D. Hook*, Vitri Microſcopici ope eleganter depictam videas, in ejus *Micrographia.* Cujus ſpecies eſt *Pulicellus*, *Nigua* in India Occidentali frequens.

VII. FORBICINA (quòd caudam habeat bifurcatam) quæ eadem eſt cum Forficula, *the Ear-wig.*

VIII. TALPA *Ferrantis Imperati* (quòd Talpæ more pedibus anterioribus, ceu manibus terram effodiat.) Cujus deſcriptionem tradit *Johnſtonus de Inſect. lib.* 2. *cap.* 1. *art.* 6.

IX. SPHONDYLE, *Verticillus*, *Convolvulus* (quia ſe conglomerat) *the Andever*, or *Whurle-Worm.*

X. STAPHYLINUS, venenata beſtiola, ſphondylo haud abſimilis, ſed elevata cauda ſemper gradiens, Gallis *Courtilles* dicta, apud noſtrates verò innominata.

XI. ANTHRENUS, pennis tantùm à Crabrone differens; *the wingleſs Hornet.* Morſum ore infert ægrè curabilem, non ita tamen lethalem, ut Phalangium videatur.

XII. ASELLUS, *the Tylers Lowſe*, or, *Sow.*

XIII. TINEA veſtivora (quòd *teneat* veſtimenta, & eò uſq; inſideat, quò erodat: ſeu potiùs ob ſimilitudinem qualemcúnq; ita vocatur à Lumbrici genere, quòd Græcis ταινία.) *the Moth.* Quæ eſt vel vulgaris, *the common Moth*: vel quaſi argento illita, *the ſilver Moth.*

Inſectorum

Insectorum non Alatorum OCTOPEDUM Classis.

APterōn OCTOPEDUM classem complent

I. SCORPIO. Σκόρπιος (vel παρὰ τὸ σκορπίζειν τὸν ἰὸν, quòd venenum jaculetur: vel παρὰ τὸ σκαιῶς ἕρπειν, quòd flexuosè serpat.) Ciceroni & aliis *Hepa*, Pandectario *Satocollos*, *the Scorpion.*

II. ARANEUS (ab ἀράχνης, omisso χ, quomodo à χλαῖνα, est læna.) *the Spider.* Cujus non una species est. Generatìm verò distinguuntur in *Noxios*, seu *Phalangia*, inter quos præcipuum locum obtinet *Tarantula*: & *Innoxios* : qui subdividuntur in *Domesticos*, & *Subdiales* ; & utriq; deinde in *Retiarios*, *Telarios*, & *Varios*. De variis *Exoticorum* generibus seligendi sunt *Marckgrav. de Insect. Lib.* 7. *cap.* 3. *&* *Nieremberg. Hist. Exot. Lib.* 13. *cap.* 28.

Inſectorum DUODECIM & QUATUOR-DECEM *Pedum* Claſſis.

E Cenſu *duodecem* & *quatuordecem* Pedum Inſectorum ſunt

I. ERUCÆ (vel ab *erodendo*, quòd erodant olera & pampinos: vel ab *hærendo*, ut *Apuleio* placet, quòd pertinaciter adhæreſcant: vel quia olera ἐρείκει, hoc eſt, ſcindit: vel à *rugis*, quia reptantes ſe corrugant & erugant) Κάμπαι (ab undoſo & arcuato greſſu) *Caterpillars*, & ſi glabræ ſunt, *Canker-worms*.

Diſtinguuntur à *Mouffeto* in Ἑτερογενεῖς, ſive Affines, à Papilionibus & Aureliis ſatas: & Αὐτογενεῖς, ſua ex tribu profectas. Utræq; rµrſum ſunt vel

GLABRÆ, ut

Bombyces, Seres, *Silkworms*.
Virides,
Flavæ,
Vinulæ, quæ elegantes ſunt, Tiliæ floribus inſidentes.
Fuſcæ, &
Variæ.

HIRSUTÆ, ſive *Piloſæ* (omnium maximè maleficæ) eæq; vel *denſiùs*, vel *rariùs* piloſæ.

Prioris ordinis ſunt

1. *Pytio-*

1. *Pytiocampes*, i. e. pineæ, piceæve Erucæ (quia in ramulis pini & piceæ supremis nidificant, ubi gregales vivunt.)

2. *Ambulones* (ab erratica vita) *Palmer Worms*, & (ab hirsutie) *Bear-worms.*

3. *Corilariæ* (quia *Coryli* foliis insident) quarum duæ species ponuntur, altera saturatè, altera pallidiùs viridis est.

4. *Polymitæ* (quia licèt faciem habeant Æthiopis, veste tamen vario artificio fulgente insigniuntur.)

5. *Neustriæ*, è Normania delatæ *Mouffeto.*

6. *Mesoleuca*, *the half-white Caterpillar.*

7. *Urticaria* (quia urticæ in morem leviori attactu vulnerat) *the Nettle-worm* or *stinging Caterpillar.*

8. *Brassicaria* (quia in Brassica ortum adipiscitur) *the Cabbage-Worm.*

9. *Sepiaria* (quia sepes populatur) *the Hedge-Caterpillar.*

Posterioris

1. *Geranivora*, Eruca grandis, Geranio palustri potissimùm infesta.

2. *Jacobea*, sive senecionem depascens.

3. *Echini* (quia hirsutie pilorum referunt Echinum) *Urchin-Worms.*

4. *Rubicola*, quæ pilos rariores gerit, eósq; planè nigros; *the Briar-Worm.*

5. *Cerastes*, cujus cornu crenatum rubescit, *the Horned Caterpillar.*

6. *Erucaraneus* Aldrovandi, *the spinning Caterpillar.* Cum innumeris penè aliis; quia quælibet fermè herba peculiarem alit Erucam sui vastatricem.

Insectorum

Insectorum MULTIPEDUM *in* Classe *ponuntur*

I. MIILLIPES, *Centipes*, *Porcellio*, Medicis Græcis ὀνίσκος, i.e. *Asellus*, & Κύαμος (seu à forma *fabæ*, cui similis est dum se in globum contrahit: seu quòd è fabarum folliculis & culmis prodire soleat.) *the Wood-Lowse*, or *Sow*.

De hujus multiplici usu in *Medicina* legatur *Dioscorides lib.2. cap.37.*

II. SCOLOPENDRA (quòd σκόλοπα, *aculeum* habeat in οὐρᾷ, *cauda*) *Porcus lutosus*, *Nicandro* ἀμφικαρής, *biceps* (quòd pari facilitate prorsum capite, retrorsúmq; ducente caudâ incedat.) *the Scolopendra*, or *many-footed Worm*. Ad morsum puncturámve ejus locus undiq; livescit, putrescit, & vini rubri fæcibus similis videtur.

III. JULUS (à nucum juglandium, atq; avellanarum veluti caudis, quarum villi callo compactili infixi, Julos hos repræsentant) *the Gally worm* (*because the Legs on each side resemble the Oars of a Gally*) Horum alii sunt *Glabri*, alii *Hirsuti*. Omnes verò tactu se in gyrum colligunt & convolvunt.

Vermium

Vermium HEXAPODUM Classis.

INter TERRESTRIA Insecta restant adhuc vermes HEXAPODES, *viz.*

I. ARBOREI, cujus ordinis censentur

Ligniperdes [ξυλόφθοροι] quorum multi cernuntur. Nam qui in virentibus adhuc arborum Truncis innascuntur, δῆκες (ἀπὸ τοῦ δάκνειν, à mordendo) nominantur. Qui in aridis & exsuccis lignis, ἴτξυλα. Qui in solidis & siccis, θρῖπες. Qui in cæsa materia; *Cossi, Timber-worms.* Qui in *Navium* tabulis, propriè *Teredines*; sic enim *Ovidius* (*i. de Ponto*)

Estur ut occulta vitiata Teredine navis.

Qui in Ficis, *Cerastes* vocantur. Qui in Esulo, *Galbi.* Qui in Platano, *Carabi.* Qui in Quercus radicibus, *Rauci.* Qui in Corticibus, *Corticarii.* Qui folia arborum & flores depascuntur, *Syrones.* Qui tam in lignis, cortice, folio, floréq; & fructibus arborum; quàm in caseo, cera, *&c.* generantur; *Acari* nominantur, *Mites.* Qui in ipsa aridi ligni medulla generantur, *Termites*, vulgò *Death-Watches.* *Blatta* Tinea, *Book-worm.*

II. FRUTICARII, qui salicem, ilicem, juniperum, cynosbatum, & alias frutices infestant: *Shrub-worms.*

III. LEGUMINARII, qui legumina exedunt.

IV. FRUMENTARII, qui frumenta depascuntur, &

& in genere ψόμινες nominantur: in specie verò, qui integro & mola nondum confracto frumento vescuntur, *Curculiones* (per ἀντίστιχον, quia nihil penè aliud in iis quàm gula videatur) *Bowds*, *Wivels*, *& Wibels*: & qui amylo vescuntur frumento, *Farinarii*, *Meal-worms*.

V. HERBARII, qui nascuntur in Violis, Cynara, Ocymo, Saccharo, Lupulo, Asphodele, Pimpinella, *&c.* omnes innominati.

VI. Qui in ANIMALIBUS nascuntur; quorum haud minor fermè varietas, quàm Animalium ipsorum.

Insectorum APODUM Classis.

IN numero Insectorum APODUM sunt

I. LUMBRICI terrestres (quasi *lubrici*, quia labuntur: vel, ut *Martinius* ingeniosiùs deducit, ex eo, quòd ex λύματι βρύει, hoc est, è sordibus nascatur.) Græcis γῆς ἔντερα, terræ intestina, & γαφᾶγαι, (quòd terram comedant) *Earth-worms*. Quibus consimiles etiam in *Hominum* ventriculo & intestinis generantur, trium generum, *viz.* Lumbrici (1.) *Lati*, *broad Maw-worms*: (2.) *Teretes*, *round Gut-worms*: (3.) *Ascarides* (ἀπὸ τοῦ ἀσκεῖν, quoniam iis affectos mordicatione & pruritu valdè exercent) *Bots*: (4.) *Syrones* in cute, *Wheal-worms*.

II. *Teredo Depes*, quam ab æneo colore *Agricola* vocat *Copper-worm*. Sub lignis putridis plerumq; invenitur.

III. LIMACES (quia in *limo* nascuntur) *Snails without shells*; quarum Differentiæ satis notæ sunt.

Tantum de Insectis *Terrestribus*.

Insectorum

Insectorum AQUATICORUM *Empodum sive Pedatorum* Classis.

INsecta *in aquis* degentia, generatìm distinguuntur in *Empoda*, & *Apoda*. *Empoda* rursum vel *paucos* habent pedes, vel *multos*.

Inter PAUCIPEDA numerantur

I. SQUILLÆ, à Squilla pisce parùm differentes, nisi quòd & breviores multo antennas, & colorem magis spadiceum vel terrestrem obtineant.

II. LOCUSTA, piscem pariter Locustam forma repræsentans.

III. NOTONECTA, insecta, quæ non ventre, ut alia, sed spina innatant; à quibus Homines Hypotionecticen, i. e. supinè natandi peritiam didicisse verisimile est. *Water Insects, not much unlike small Beetles, always swimming on their backs.*

IV. CICADA aquatica, *the Water-Locust.*

V. ANTHRENUS aquaticus, *the Water-Hornet.*

VI. FORFICULA aquatica, *the Water-Earwig.*

VII. LACERTA aquatica, *the Water-Lizzard.*

VIII. CORCULUS (quia *cordis* effigiem, pedibus capitéq; demptis, scitè exprimit) *the Water-Beetle resembling an heart.*

IX. ASELLUS marinus, squillam molliorem referens, nisi quod quatuor duntaxat pedibus donatur; *a Sea Insect like a Wood-lowse.*

X. MUSCA aquatica, *the Water-Fly*; de qua videatur *Rondeletius de Fluviat. c.* 40.

XI. HYDROCANTHARUS, *the Water-Beetle.*

XII. THERMOCANTHARUS, in calidis fontibus media æstate frequenter visus; *the Bath-fly.*

XIII. TIPULÆ, & Tipullæ (παρὰ τὸ τίφη, quia hoc insectum versatur circa paludes; ut deducit *Hesychius*) in fontibus ac rivis summa celeritate superficiem aquæ percurrentes: unde Belgæ vocant *Waterspinne*, & Angli *Water-spinners*. Harum meminit *Plautus*, *Persâ*, *act.* 2. *Scen.* 2.

Neq; tipulæ levius pondus est, quàm fides lenonia.

Ortum suum trahit ex *Pediculo marino.*

Dicuntur etiam *Macropedii*, *Pedones*, & *Gruinæ* (à pedum longitudine.) *Long-shanks*, or *Crane-legs.* Harum *Mouffet.* quatuor, *Aldrovandus* duas observavit Differentias.

XIV. ATTELABUS arachnoides *Aldrovandi* (quia mediam quandam formam inter Araneum & Attelabum, seu Locustam apteram obtinet) sex tantum pedibus dotatus.

XV. LIGNIPERDA aquatica, *Phryganion* Bellonii, Gallis *Charree*, *the Cadis worm* (sic appellata, quòd phrygana, *i. e.* fremia sive festucas, thecæ aut tegumenti lateribus, filo tanquam araneæ ab ejus ore dependente (novit enim nere ut aranea) agglutinans circumponat; ex quibus augescens, casam ampliorem sibi construit.) quâ piscatores utuntur pro esca ad inhamandas Truttas.

Inter MULTIPEDA numerantur

I. TINEA aquatica, *the Water-Moth.*

II. PULEX.

II. PULEX *marinus*, facie hominem ridiculum, aliis partibus Locuſtam referens; *the Sea-flea.*

III. ASILUS marinus, terreſtri perſimilis.

IV. SCOLOPENDRA marina, *the Sea Gally-worm.*

Aquaticorum APODUM Claſſis.

EX APODIS ſunt

I. HIRUDINES (ab hauriendo) *ſanguiſugæ*, βδέλλαι, (à βδέλλω, i. e. emulgeo) *Horſe-leeches:* quæ ſunt venenatæ, & Innoxiæ; item Maximæ, & Lacuſtres.

III. STELLÆ marinæ (quòd ſtellas figura æmulentur) *Star-fiſhes, Roſes, Five-fingers, and Sea-pads.*

III. HIPPOCAMPUS (ab ἵππος & κάμπη; repando enim corpore eſt, & in arcum ſe curvante, erucáſque cauda maximè refert; reliquo verò corpore Equum imitatur.) nonnullis *Gallus marinus*; aliis *Salamandra marina.*

IV. LUMBRICI aquatici, *Summer-Worms* (vel quia æſtate tantùm comparent, vel quia hyeme pereunt.) *Aquatici* autem dicuntur, quia ſicut Lumbrici terreſtres in aqua haud diu vivunt; ita etiam Aquatici in arido poſiti citò intereunt: illi videlicet aeris, hi verò humiditatis penuria laborantes.

Et tantùm de *Inſectis.* ¶.

AVIUM Differentiæ & Nomina.

TErreſtribus curſìm luſtratis, proximè, obſervato Hebræorum ordine ex ſacra Scriptura deſumpto, Animalia inſpiciamus AEREA: quæ generatìm vocantur AVES (ab Hebræo *Aph*, i. e. *volans*, quia in aere liquido volant.) Græcè ὄρνιτες (ab ὀρνίζεσθαι.)

Avis autem eſt animal bipes, alatum, & plumigerum: à Quadrupede plurimùm differens. Nam neq; *pilos* habet, neq; *labra*, neq; *dentes*, neq; *cornua*, neq; *pedes anteriores*: ſed *plumam* pro pilis, & *roſtrum* pro labiis & dentibus, & *alas* pro pedibus anterioribus, & pro cornibus nonnullæ *criſtam*. Etiam Avibus deſunt *Cilia* & *Supercilia*, & *Nares*, & *Auriculæ*. Intus *Veſicam Urinariam* non habent: adeóq; lotium & ſtercus unico meatu excernunt. Præterea, quòd in pecude *rumen* eſt, id in Ave πρόλοβος, ingluvies, Anglicè *the Craw*, or *Crop*, & in carnivoris, *the Gorge*.

Diſtinguuntur generaliùs in *Terreſtres* & *Aquaticas*. TERRESTRES verò ſubdividuntur in (1.) *Carnivoras* (2.) *Inſectivoras* (3.) *Granivoras*; ſub quibus comprehenduntur *Pulveratrices*, ſilveſtres & domeſticæ, *Pulveratriceſq;* & *Lotrices* ſimul: & (4.) *Baccivoras*. AQUATICÆ autem in (1.) *Palmipedes*, & (2.) *Fiſſipedes* diſpeſcuntur: quæ etiam ſua ſortiuntur genera, inferiùs proponenda.

Avium

Avium Terrestrium CARNIVORARUM Classis.

E Terrestribus CARNIVORIS sunt

I. AQUILA (vel ab *aquilo*, hoc est, fusco sive subnigro colore, qualis aquæ esse solet: vel ab *acutè volando*; nam avi hac nulla volat vehementior, ut est apud *Ciceron. 2. de Divinatione.* ac apud *Cedrenum* legimus, videri veteres, ad significandam raptus celeritatem, finxisse, *Ganymedem* aquila à *Jove* raptum esse: vel ab *acuto visu*; quia aquila perhibetur acuti adeò visus, ut cùm in eam altitudinem elata est, ut nec humanis pateat oculis, tamen & minutos videat pisciculos in mari natantes, & lepusculos sub umbroso frutice recubantes. Græcè ἀετὸς (παρὰ τὸ ἀεὶ ἐτεὸς εἶναι, quòd semper augurium ejus veridicum esse crederetur) *the Eagle.* Cujus species sunt

1. *Chrysaetos* (à fulvo pennarum colore) *Aristoteli* γνήσιος, *the Golden Eagle.* Hujus & descriptionem & confectionem fusè tradidit *Aldrovandus, Ornitholog. lib. 2. cap. 2.*

2. *Haliætus*, Aquila marina, *the Sea-Eagle*, à *Bellonio, de Avibus, lib. 2. cap. 8.* descripta. Quæ pede uno est anserino & natante; altero fisso & prædæ captandæ dicato; in *Anglia* nostra haud rarò reperitur.

III. *Melanætos*, Aristoteli λαγωθήρας, aliis *Hyperionis avis*; *the Black Eagle.* Quæ reliquis minor est. Victitat utplurimùm leporibus, quos, sensìm in terram delapsa,

pſa, in plana digreſſos opprimit. Sola aquilarum fœtus ſuos alit, ſi *Plinio* credimus.

4. *Pygargus*, *Hinnularia* (quia cervorum hinnulos adoritur) Gazæ *Albicilla*; *the Fawn-killing Eagle*; *Turnero*, *an Erne*. Lapidem *Aëtitem* in nidum infert, à quo & is nomen habet: ſed in alendo fœtu reliquis eſt difficilior.

5 *Morphnos*, πλάγγος, κλάγγος, & περκνός, *Nævia*, *Clanga*, *Planga*, *Anataria* (à necandis anatibus) *the Fowl-killing Eagle*. *Turnerus* apud *Geſnerum*, nomen hoc noſtro *Bald-Buzzard* aſcribit. *Bellonius* verò avem Falconem ſecuplo majorem, pedibus cœruleis, digitis oblongis, unguibus patulis, Gallis *Gerfault* dictam, & terreſtri venatui adhibitam, pro Morphno, ſed dubius, obtrudit.

5. *Morphno congener* Aldrovandi, cujus magnitudo galli gallinacei eſt, color ferrugineus; *the Rough footed Eagle.*

7. *Percnopteros*, Hypaëtos, Ægyptas, & Oripelargus; *the ſhort-winged Eagle*, *with a white head.*

8. *Oſſifraga*, Ariſtoteli φήνη, *Harpa* (ob inſignem rapacitatem) & *Livio* Avis *ſangualis*, aliis Immuſſulus; *the Oſprey*, or *Bone-breaker*.

9. *Aquila alba*, ſeu *Cygnea* (ob candorem niveum) in rupibus circa Rhenum degens; *the white Eagle.*

10. *Heteropos* Geſneri (quia ſiniſtrum crus cœruleum, dextrum fuſcum albicans habet. (*the Eagle with one leg blew*, *the other brown.*)

11. *Avis Scythica*, *the Scythian Eagle*; de qua mira narrat ex propria obſervatione *Ol. Magnus*.

II. VULTUR & *Vulturius* (à tardo volatu, quaſi *volitardus*; nam ob amplam corporis molem, utpote Aquilam ſeſqui altera proportione excedens, ægrè ſe humo attollit, tardóq; per aëra motu fertur.) item avis *Titii*, per-

per periphraſin, Græcè γὺψ, *the Vultur*, or *Geir:* Cujus genera Neoterici plura obſervant. Recenſentur nimirum

1. *Albicans* & parvus, in ſubjectis Septentrioni regionibus frequens; *the whitiſh Vultur.*
2. *Cinereus*, the aſh-coloured Vultur.
3. *Bæticus*, ſive caſtaneus, *the Cheſtnut Vultur.*
4. *Nigricans*, the ſwarthy Vultur.
5. *Leporarius* (quia leporibus præcipuè inſidiatur.) *the Hare-catching Vultur.*
6. *Aureus* (à fulvo colli, pectoris, ventris, & pedum colore) *the Golden Vultur.* De quibus omnibus optimè *Albertus M. lib.*7. *de Animal. cap.* 8.

III. ACCIPITER (ex ὀξύπτερος, quia alas habet in acutum deſinentes & longiſſimas) ἱέραξ (quaſi ſacer ales; utpote cujus magna fuit apud veteres veneratio) *a Hawk.* Cujus diverſæ ſpecies ſunt

1. *Aſterias*, *Aſtur* (quia punctis & notis quibuſdam ſtellulas repræſentantibus reſpergitur) *the Star-hawk*, or *Egret.*
2. *Palumbarius*, Phaſianophonus, Columbicida; *the Goſhawk.*
3. *Fringillarius*, *the Muſcet.*
4. *Circus* (fortè quòd, cùm inſidiatur, circuitum in aëre faciat) Ariſtoteli κίρκος, *the Cryer*; quia ſemper clamitat.
5. *Æſalo*, Turnero *Smerillus*, Iſidoro *Merillus*, Alberto *Mirle*, *the Merlin.*
6. *Tinnunculus*, Gazæ *Triſtunculus*, ut Italis Triſtarellus & Canibellus; *the Wind-vanner*, or *Keſtrel.*
7. *Niſus*, *Alaudarius*, *the Hobby.*

8. *Meru-*

8. *Merularius, the Sparrow-hawk.*
9. *Buteo* (à Syro *Buz*, i.e. *diripere*, quia avis rapax eſt) Τριόρχης (à trinis teſticulis, quaſi Triteſtiger) *the Buzzard.*
10. *Sub-buteo*, ſeu Hypotriorchis, *the leſſer Buzzard.*
11. *Buteo albus*, the Ring-tail.
12. *Collurio*, the little Lanar.
13. *Lanio*, the Butcher, or Adder-bird, becauſe in colours reſembling the Adder.
14. *Milvus* (nec quaſi *mollis avis*, ut *Iſodorus* vult: nec quòd *milio* veſcatur, ut aliis placet: ſed à *ſono*, quem volans edit; unde *dicta milvina*, genus tibiæ acutiſſimi ſoni, ut *Feſtus* ſcribit.) Ἰκτῖνος, *the forked tayl'd Kite, or Glead.*
15. *Milvus regalis* (ſic dictus, quòd à binis Falconibus ſacris in ipſum emiſſis, intra nubes etiam ſe condens, ſumma cum principum voluptate in terram dejiciatur.) *the long-winged Kite, or Puttock.*
16. *Milvus paluſtris, the Fen-Kite, or Frog-Kite.*

IV. FALCO (à falcato unguium hamo) *the Falcon.* Qui eſt vel

1. *Peregrinus*, Ardearius, *the blew-backt Falcon, preying chiefly upon Herons.* Nomen ex eo habet, vel quòd ſemper de regione una in aliam migret: vel quòd nidus ejus nullibi gentium inventus fuerit.
2. *Sacer* (vel Græcorum imitatione, quaſi *Hierax* Accipiter, per excellentiam, ſic dictus: vel à corporis magnitudine, viriúmq; præſtantia) qui *Britannicus* appellatur; *the Saker, or Britiſh Falcon.*
3. *Gyrfalco* (fortè à circumgyrando in aëre.) *the Gyrfalcon, frequent in Ireland.*

4. *Falco Montanus*, the Mountain-Falcon.
5. *Gentilis* (propter generoſitatem) *the Tarſel-Gentil.*
6. *Tunetanus*, the Barbary-Falcon.
7. *Gibboſus albus*, the white hunch-backt Falcon.
8. *Lapidarius*, *Lithofalcus* (quia in lapidicinis nidum ponit) *the Stone-Falcon, breeding in quarries.*
9. *Arborarius* (quia nidum in arboribus extruit) *the tree-Falcon.*
10. *Rubeus* (à guttarum ſive macularum, quibus diſtinguitur, rubro colore) *the Falcon with red ſpots.*
11. *Cyanopos* (à cyaneo pedum colore) *the blew-legged Falcon.*
12. Falcones *promiſcuo coïtu* geniti; *Baſtard Falcons.* De quibus omnibus conſulat *Aldrovandum in Ornitholog. lib.* 7. *cap.* 8, 9, 10, 11, 12. *& ſequentibus*, qui plura deſiderat.

V. CUCULUS, Κόκκυξ (à voce) *the Cuckow.*

VI. PSITTACI (ſeu à *Pſittace*, urbe juxta Tigrim celebri: ſeu ἀπὸ τῆ τῶν ψιτ]ακίων φύλε) *Parrats.* Quorum ſpecies ſunt

1. *Pſittacus maximus Cyano-croceus*, the great blew and yellow Parrat called the *Machao*, or *Cockatoon.*
2. *Maximus alter vertice capitis compreſſo*, the great flat-crown'd Parrat.
3. *Albus criſtatus*, the white Parrat with a tuft of red feathers on his head, for a Creſt. *Talis hodie alitur in Ornithotrophio Regio*, St. *James*'s Park *vocato.*
4. *Viridis*, *cum alarum coſta ſuperna rubente*, the great green

green Parrat with red Pinion feathers.
5. *Poikilorinchos*, the Parrat with a greeniſh body, and variouſly coloured feathers above the beak.
6. *Melanorinchus*, the green Parrat with a black beak.
7. *Leucocephalus*, the white headed Parrat, powdered with black ſpots.
8. *Cinereus*, the aſh-coloured Parrat.
9. *Erythroleucus*, the red and white Parrat.
10. *Torquatus Macrourus*, the little green Parrat with a red Ring about the neck, and a long tail.
11. *Erythroclorus Macrourus*, the red and green Japan Parraket, or Perroquet.
12. *Torquatus Macrourus minor*, the leſſer long-tail'd Parraket, or Perroquet.
13. *Erythoclorus Torquatus criſtatus*, the red and green Parraket with a red Creſt, and red Ring about the neck.
14. *Erythrocyanus*, the red and blew Parrat, called the *Rainbow* Parrat.
15. *Erythoxanthus*, the red and yellow Parrat.
16. *Purpureus*, the purple Parrat, *qualem* nuper vidimus *in Aula alba Regia*.

VII. CORVUS (à Græco κόραξ, inſerto *v.* conſono, quomodo ab ὕλη eſt *ſylva*; ab λεῖος, *levis*: κόραξ verò eſt à κόρος, *niger*; ut Grammatici cenſent:) *the Raven.* Sub quo genere recenſentur

1. *Corvus minor*, the Carrion Crow.
2. *Semicinereus*, the Royſton Crow.
3. *Cornix*, the Chough.
4. *Spermologus*, *Frugivorus*, the Rook.

5. *Coracia* Ariſtotelis, *Pyrrhocorax*, *the Corniſh Chough*; (quia in *Cornubia* noſtra frequens, ubi etiam vulgò nuncupatur *the Killegrew.*)
6. *Monedula* (quaſi *monetam edens*, quia aurum & argentum aſportare & abſcondere gaudet) *the Daw* or *Jack-Daw*. De cujus furacitate ita *Ovidius.*

Mutata eſt in avem, quæ nunc quoq; diligit aurum,
Nigra pedes, nigris velata Monedula pennis.

7. *Monedula Torquata*, the Helvetian Daw, with a Ring about his neck.

VIII. PICA (quaſi *picta*, eliſo T. à colorum varietate) κίττα, *the Pie, or Megg-pie.* Cujus generis ſunt

1. *Pica caudata Indica*, the Japan Pie, with beak and legs red, head and neck blew; breaſt and belly white.
2. *Pica Glandaria* (quia glandibus veſcitur) *the Jay.*
3. *Mimus*, ſive Picus garrulus Indicus, *the Indian* Mock-bird, *not much unlike the Jay, but ſomewhat ſmaller.*
4. *Pica marina*, the Sea-Pie.
5. *Garrulus Bohemicus* Geſneri, ſeu *Ampelides* Aldrovandi, de quo mira ſcribunt, tam quoad internam viſcerum conſtitutionem, quàm quoad ingenium.
6. *Pica Braſilienſis*, *Hipporinchos* (à roſtri magnitudine.) *the great-beakt Pie of Braſil, or Pepper-Pie* (*becauſe he eats Pepper.*)
7. *Loxia*, ſeu *Curviroſtra* (roſtrum enim habet, contra omnium avium morem, ab utráq; parte recurvum, craſſum

Loxia.
pag:69.

crassum admodùm & robustum) in plurimis Germaniæ superioris locis frequens; *the Cross-beak*, or *Shellaple:* in *Anglia* etiam quandoq; invenitur; ideoq; iconem ejus hic apposui.

8. *Rhinoceros*, *Tragopanda* Plinii, aquila major, capite Phœniceo, & cornu prope frontem insignita, Æthiopiæ familiaris : *the Horned Pie of Ethiopia.* Vide sis *Scaligerum in Exercit.* 231. *Sect.* 3.

IX. BUBO (à *sono*, quem edit, ut olim docuit *Varro* 4. *de L. L.* his verbis : *De his* [volucribus] *pleræq*; *à vocibus*, *ut hæ* ; *Upupa*, *Cuculus*, *Corvus*, *Hirundo*, *Ulula*, *Bubo*, &c.) Βύας (ob eandem rationem) *the Owl*, or *Howlet.* Cujus generis numerantur

1. *Bubo Maximus*, Aristoteli ἀσκάλαφος, nec Aquila minor, nobis ignotus.

2. *Asio*, seu *Otus* (fortè ab *auribus*, unde etiam *Alexandro Myndio* apud Athenæum *Lagotia*, quòd aures habeat leporinas.) *the great Owl with long feathers standing above his ears.*

3. *Scops* (quòd ἐν σκῖα ὦτα habeat ἐνέργον, seu noctu maximè cernat) *the lesser Owl with the like feathers prickt up.*

4. *Aluco* (vel ab Italorum *Alochone* ; vel à Germanorum *locken*, quòd *allicere* significat ; ut *Gaza* & *Lazius* desumunt) ἐλεὸς, the *Leech-Owl* (quasi *Hirudinaria*, quia hirudinibus vescitur.)

5. *Ulula*, αἰγώλιον, *the whooping Owl*, or *Gilhooter.*

6. *Noctua* (quòd noctu canat & volet) γλαύξ, Minervæ sacra, *the common grey Owl.*

7. *Strix* (ἀπὸ τοῦ τριγμοῦ, *stridore*, ut conjicere aliquis possit propter *Ovidii* illud in 6. *fastor.*

Est

Eſt illis ſtrigibus nomen, ſed nominis hujus
Cauſa, quòd horrenda ſtridere nocte ſolent.)

the Screech-Owl.

8. *Caprimulgus*, αἰγοθήλης (παρὰ τὸ ἐξ αἰγὸς τεθηλακέναι; quòd capras ſugat) Cuculo per omnia ſimilis, exceptâ pedum gracilitate; *the Goat-ſucking Owl.*

9. Nycticorax, *the Night-Raven.* Cujus elegantiſſimam Iconem videas apud *Johnſtonum de Avibus, tabula* 20.

X. STRUTHIO, Struthio-camelus, *the Eſtridge.*

XI. EMEU, *the Caſſoware.* Hujus admirandi generis aves binas hodie videre licet in Zootrophio Regis noſtri auguſtiſſ. *Caroli* II.

XII. VESPERTILIO (quia *veſpere* tantùm volat, ut *Ovid.* 4. *Meta. fab.* 12.

——————*lucemq; peroſæ*
Nocte volant, ſeróq; tenent à veſpere nomen.)

the Bat, or Flittermouſe, or Rearmouſe. Cujus plurimæ obſervantur differentiæ, omnes tamen innominatæ.

Avium Terrestrium PHYTIVORARUM, *sive Plantis vescentium* Classis.

ABsoluto Avium Carnivorarum Catalogo, ad PHYTIVORAS pergendum; inter quas primò occurrunt PULVERATRICES, tam sylvestres, quàm domesticæ, *viz.*

I. PAVO (vel à *sono*, quem edit, ut *Varro* deducit, *lib.* 4. *de L. L.* vel à Græco Τάως, Æoles enim, quos sequi solebant Romani, interserere in usu habebant *v* consonum, ut ὦον, ὤϝον unde *ovum*, & mutare T. in P. similiter igitur pro Τάως, dixere Τάϝως, undè *pavos*, &, ut postea dixere, *Pavus*; quemadmodum laboriosè deducit post *Angelum Caininium Vossius.*) *the Peacock*. Cujus familiæ annumerantur

1. *Pavo albus*, the white Peacock.
2. *Pavo Japonensis*, *the Japan Peacock*, in vivario serenissimi Domini mei, *Caroli* II. hodie visendus.
3. *Pavo Chinensis sine cauda*, qui idem videtur cùm *Grue Balearica.*

II. GALLOPAVO, Gallus Indicus, Meleagris, *the Turky-Cock.*

III. PHASIANUS, *Phasidis ales* (nomen dedit *Phasis* Colchidis amnis, ad cujus ostia frequentes convenire à Græcis proditum est; unde *Martialis* in Xeniis, lemmate Phasianus.

Argiva

Argiva primùm tum transportata carina,
Ante mihi notum nil nisi Phasis erat.)

the Pheasant, or Pheasan.

IV. UROGALLUS, *Tetrao* Aristotelis, Germanis *Aurhan, the Cock of the Wood.* Reperiuntur qui libras quatuordecim Germanicas pendunt. Hujus duæ dantur species, *Major*, & *Minor.*

V. GRYGALLUS, the *Birch-Cock* (*because of the colour of Birch.*) in sylvis Germanicis haud infrequens, sed Britanniæ ignotus.

VI. GALLINA CORYLORUM, *the Hazel-Hen.*

VII. ATTAGEN, perdix Asclepica, *the Heath-cock or Grouse* : De quo sic *Martial. lib.* 13. *Epigr.*61.

Inter sapores fertur alitum primus
Ionicarum gustus Attagenarum.

Hujus in Anglia duas habemus species, quarum *Major* vulgò dicitur, *the Black Game* (Mares quippe toto ferè corpore nigricant) *Minor* verò, *the Grey Game* (quia tàm mas, quàm fœmina cinereis maximam partem plumis vestiuntur.)

VIII. OTIS (proculdubio ab auribus patulis) *Tarda* & *Bistarda* (tardè nimirum volat, ob magnam corporis molem) *the Bustard*; tribus tantùm insistens digitis, sub quibus talus magnus instar musculi conspicitur. *Interanea* si spectes, hoc sibi peculiare habet. Intestinis diductis & extensis, id quod à fundo ventriculi ad alvum rectà procedit, dodrantum est septem cum dimidio : appendices verò duæ ab alvo retrocedunt. Quarum altera tenuior est tres dodrantes longa; altera amplior duos

cum dimidio: tres verò iſti meatus juxta alvum in unam capacitatem conveniunt. Hæc Avis in mediterraneis *Angliæ* partibus frequens eſt.

IX. ANAS *Campeſtris*, Gallis *Canne petiere*, quæ Galliæ peculiaris eſſe traditur à *Bellonio*, qui primus eam deſcripſit, & à ruſticis *Oliva* dictam eſſe aſſerit.

X. STELLA, à *Johnſtono* deſcripta, *lib. de Avibus*, *pag.* 64.

XI. OEDICNEMUS *Bellonii* (ob tibiarum infra genu, propter os, quod valdè craſſum eſt, qua nota vel ſola agnoſci poteſt, ſingularem craſſitiem, ſic vocatus) nobis prorſus ignotus. Cui ſubjunxêre *Bellonius* & *Aldrovandus* unum & alterum *Oedicnemo congeneres*; quorum nòs pariter neſcii ſumus.

XII. PERDIX, πέρδιξ (παρὰ τὸ πέρδειν, eum enim ſonum edit) *the Partridge.* Quæ eſt vel

1. *Græca*, noſtratibus duplo major.
2. *Ruffa*, (à roſtro & pedibus rubentibus) *the Spaniſh Partridge, with bill and legs red.* Cujus ſortis ingentem numerum alit & Inſula noſtra inter Britanniam & Galliæ Armoricæ littora ſita, *Guarnſey* dicta.
3. *Cinerea*, Græcis ignota, ſed à *Geſnero* deſcripta, ſub nomine *Minoris.*
4. *Damaſcena*. *Aldrovandi*, brevitate & craſſitie corporis ad Perdices noſtras accedens, minor tamen, & roſtrum habens prolixius; pedeſq; quodammodo luteos.
5. *Alba*, *Lagopus* (à pedibus leporinis, & villoſis;) & *Aldrovando* Perdix *Petroſa* (quia in rupibus nidulatur) tanti candoris, ut à venatoribus hoc ſolo, quòd nives ſuperat, viſu deprehendatur: *the white* and *rough-*

rough-footed Partridge, Germanis *Schneehun*, quaſi *Snow-hen* (quia frigore, nive & glacie ita delectatur, ut ubi locis inferioribus liquantur nives, albiora & ſoli averſa proſequatur loca, in quibus nix perennat.)

6. *Indica*, à ſono *Tutu* dicta, & deſcripta à *Joh. de Laet. Ind. Occid. l.* 10. *c.* 5.

7. *Vulgaris*, our common Partridge.

XIII. GALLINA Africana, ſive Guinienſis, *the Guiny Hen.*

XIV. ORTYGOMETRA, Coturnico-mater *Scaligero (in Comment. ad lib.* 8. *Ariſt. de Hiſt. Anim. cap.* 15.) Bellonio *Raſcle*, ſive *Rallus*, & noſtratibus *the Raile.*

XV. COTURNIX (vel à ſono vocis, teſte *Feſto*: vel rectiùs ab ὄρτυξ, quòd idem ſonat; nempe ab obliquo ὄρτυγος, κατὰ μετάθεσιν. Nam γ facilè abit in C. quomodo deduxit *Servius in* 3. *Æneid.*) *the Quail.*

XVI. CYNCHRAMUS, *le Pruier*, ſive *Preyer* Gallorum; alauda criſtata paulò major, & *Hortulano* non abſimilis. In agro Bononienſi & Florentino ex milii eſu vehementer pingueſcit; undè magno numero deplumata & ſcatulis aſſervata, Romam tranſmittitur, ibidemq; magno pretio divenditur.

XVII. GALLUS GALLINACEUS, ἀλέκτωρ, *the Houſe, or Rooſt-Cock*; cum ſuis Generibus variis.

Avium, quæ ſe Pulverant *ſimul & * Lavant, Familia.

SEcundo *Phytivorarum* loco occurrunt Aves, quæ ſe *pulverant* ſimul & *lavant*, nempe,

I. COLUMBÆ (ſeu quòd in culminibus villarum degere ſoleant: ſeu quòd *lumbos* frequenter *colant*: ſeu à Græco κολυμβᾷν, *urinare*, quoniam talis eſt Columbarum geſtus, & bibentes roſtrum aquæ diutiùs immergunt; ut *Joh. Gerrard. Voſſio* viſum eſt.) περιστεραί, *Doves*. Quæ ſunt vel

Domeſticæ; ut,

1. *Liviæ*, common Houſe-Pidgeons, or Culvers.
2. *Gutturoſæ* (quia laſcivientes, fauces & guttur in ingentem tumorem diducunt) *Plinio Campanæ*, (quia tunc temporis frequentes in *Campania*.) *Croppers*.
3. *Cucullatæ* (quia criſtam gerunt, Monachorum cucullum referentem) *Jacobins*.
4. *Gyratrices* (quia in orbem ſupra fœmellas obvolitare ſolent mares, ſimulq; alas tam fortiter concutiunt, ut duorum aſſerum invicem colliſorum ſonitum ſuperent, unde) *Clappers*, & *Smiters* (quaſi percuſſores.)
5. *Galeatæ*, Helmets.
6. *Turcicæ*, colore toto pullo ſeu betulino, præter oculos, qui miniacei, pedes, qui pallidè rubent; & roſtrum,

THIS CHART W

FIRST CHART

AT THE END O

HART WILL BE THE

CHART APPEARING

END OF THIS FILM.

ſtrum, quod luteſcit; *Letter-Carriers* (Turcæ nimirum eis utuntur tanquam tabellionibus.)

7. *Tremulæ* (quia invicem adblandientes, molliter ſe commovent, & tremunt) *Quakers or Shakers.* Quæ ſunt vel *Laticaudæ*, vel *Acuticaudæ.*

8. *Hirſutis pedibus*, Rough-footed Pidgeons.

9. *Ruſſicæ*, Runts.

10. *Indicæ*, roſtro anatis, *Duck-bills.* Cum multis aliis, quibus nomina Latina nondum aſſignata ſunt.

Sylveſtres, ut

1. Palumbus Torquatus, *the Ring-dove*, or *Quieſt.*

2. *Palumbus Rupicola* (quæ eadem videtur cum *Oenade* ſeu *Vinagine*, vel à colore uvarum nigrarum maturarum, quas οἰνωπὸν vocant Græci; vel à vindemiæ tempore, quo & conſpicitur & capitur) *the Rock-Pidgeon.*

3. *Cavernalis* (quia in arborum cavis nidificat, quod huic generi proprium) Πέλειας, *the Stock-dove*, or *Wood-Pidgeon.* Quam nonnulli confundunt cum *Livia*: Sed noſtro quidem judicio, parum ſcitè; nam & corpore minor eſt; & circa nares aliquid purpurei habet, quo *Livia* caret.

4. *Alchata*, ſeu *Filacotoa* Aldrovandi, (quæ Monſpeſſulanis nomine *Angeli* venit, à plumarum pulchritudine) *a ſmall wild Pidgeon, in the colour of his Feathers reſembling a Partridge, frequent about Montpelier in* France.

5. *Turtur* (à ſono, quem gemens edit.) *the Turtle*, or *Turtle-dove.* Cujus quatuor in *Hiſpaniola* obſervantur genera: & ex *Alexandria* diverſi à noſtratibus adferuntur coloris. Turcarum verò Imperator

par

par rari & peculiaris generis Henrico Galliarum regi transmisit; referente *Scaligero Exerc.* 19.

II. PASSERES (à passim, quia *passim* volitant; utpote aviculæ vulgares, & ubivis penè se oculis ingerentes) Στρουθοὶ, *Sparrows*. Quorum plures ponuntur species, *viz.*

1. *Domesticus*, vulgaris, *the common House-Sparrow.* Qui nonnunquam, ludente naturâ, *Albus* invenitur; & interdum, sed rariùs, etiam *Flavus*, qualis ad *Aldrovandum* delatus fuit, ut ipse testatur, *Ornithol. lib.* 15. *cap.* 15.
2. Maculatus, flava cauda, *Aldrovandi*, *the speckled Sparrow, with a yellow tail.*
3. *Montanus*, omnium passerum nostratium elegantissimus; *the Mountain Sparrow, with a reddish Crown, a black chin, and white descending from the head to the lower jaw*: unde popularibus nostris dicitur, *the White-Cap.*
4. *Albicilla* (quia caput, cauda & omnes inferiores partes ex albo lutescunt) *the white-tail'd Sparrow living in Woods and Heaths.*
5. *Sylvestris*, verticem capitis habens ferrugineum ad cinnaberinum vergentem, ab *Aldrovando* descriptus *Ornitholog. lib.* 15. *cap.* 16. nobis verò ignotus.
6. *Torquatus* (à *Bellonio lib.* 7. *de Avibus, cap.* 20. descriptus) ab albo torque oculos sub supercilio ambiente sic vocatus; à me nunquam visus.
7. *Junco* (quia inter juncos & arundines degit.) *the Reed-Sparrow.*
8. *Pusillus*, in juglandibus victum quærens, *the Wall-nut-Sparrow.*

9. *Bra-*

9. ***Brachyurus*** nostras (utpote cui cauda admodum brevis) ***the curtail'd Sparrow, inclining to yellow all except the breast and belly, which are whitish.***
10. ***Stultus*** Bononiensis *Bellonii* (loco recens citato.)
11. *Troglodites*, the Wren.
12. ***Canarius***, the Canary-bird.
13. ***Indicus***
 1. Macrourus, ***Long-tail'd.***
 2. Brachyurus, ***Curt-tail'd.***
 3. Sine Uropygio, ***Rumpless.***
 4. Porphyromelanus, ***red and black.***
 Omnes ab *Aldrovando* descripti, ***Ornith.*** *lib.* 15. *cap.*22, 23, 26, & 27.
14. ***Embryza*** tam *alba*, quàm ***pratensis***; utraq; ***Gesneri.***

Granivorarum CANTANTIUM Classis.

INter Aves GRANIVORAS, aliæ sunt CANORÆ, ut

I. CARDUELIS (à ***carduo***, cujus seminibus victitat utplurimùm.) ***Chrysomitres***, ***Aurivittes*** (ab aurea in alis vitta) ἀκανθὶς, & ***Avis Jovis*** (propter eximiam venustatem) ***the Goldfinch.***

II. SPINUS, seu Ligurinus, ***the Siskin***: quem ***Gesnerus*** eandem avem cum ***Serino*** facit, nec immeritò quidem, ut ex simul collatis descriptionibus colligere est. Minùs rectè autem alii cùm ***Lutea***, sive ***Luteola***, quam

quam noſtrates *Yowlring*, *or Yellow-hammer* vocant, confundunt. *Spinus* ſiquidem eſt rara avis, in frigidioribus regionibus non niſi rarenter apparens, nec in Anglia plus quàm ſemel vel à *Turnero* viſa : *Lutea* verò etiam ruſticis probè cognita noſtratibus.

III. FRINGILLA (quaſi *Frigilla*, ſeu quòd *frigus* cantu prænunciet : ſeu quòd plures in frigore convolent.) Ariſtoteli *Spiza*, *the Chaffinch* (quaſi *palearia*, quia hyeme ſæviente *palea* ex horreis abjecta utplurimùm victitat.)

IV. MONTIFRINGILLA, *the Bramble*, *Brambling*, *or Brier-finch* (utpote *rubis* ſæpe inſidens, eorúmq; fructibus victitans.)

V. CHLORIS, Fringilla viridis, *the Green-finch.*

VI. LINARIA (quia cibus ipſi eſt *Lini* ſemen) the *Linet*, or *Flax-finch.* Ad cujus familiam referuntur

1. *Linaria rubra* (*Geſnero*, à coccineo verticis colore, ſic dicta) *the Red-headed Linet.* Advolant aliquando turmatìm, & ferè peſtilentiam brevi futuram circa *Norimbergam* indicare putantur.
2. *Linaria Marina Aldrovandi*, quæ roſtro lutea, vertice miniacea, pectore & ventre candicans eſt: in Septentrionalibus *Angliæ* littoribus haud infrequens, ſed, uti vulgus affirmat, è Germania advolans, ubi *Gyntel* nominatur.

VII. CITRINELLA (à colore citrino, ſerino enim intenſiùs flaveſcit) quam Galli *Tarin*, & *Thracipedem* Ariſtotelis eſſe opinatur *Bellonius* : *the Yellow Hammer*, *or yellow Amber.*

VIII. ALAUDA (ſeu à *Laudando*, i.e. cantando ; ſeu

ſeu quaſi *Aluda*, à ludendo, quia ludunt & canunt in aëre) Græcis veteribus κόρυς, & κορυδαλλὸς, modernis τρυλλίτης; *the Lark*. Cujus ſpecies ſunt

1. *Galerita*, Caſſita, Criſtata, *the Creſted Lark*, *or Cotswold Lark*.
2. *Arborea*, the Wood-Lark.
3. *Pratenſis*, the Tit-Lark:
4. *Calandra* (ἀπὸ τοῦ καλῶς ᾄδειν, à ſuavitate cantus) aliis, ſed falsò, *Acredula*; *the Bunting*; in omnibus ferè conveniens cum Alauda, niſi quòd paulò major ſit, & calcaribus multò brevioribus armata. In arboribus & fruticibus ſumma ſemper cacumina petit, quibus diu immobilis inſidens, ſuaviſſimas cantilenas modulatur.

IX. FICEDULA, Συκαλὶς, Italis *Beccafico*; Avicula ficubus & uvis victitans: ut pulchrè his verſibus teſtatur *Martialis*;

Cùm me ficus alat, & paſcar dulcibus Uvis,
Cur potiùs nomen non dedit Uva mihi?

Deſcriptionis defectum ſupplebit Effigies hic inſerta.

M BACCI-

Ficedula.
Pag. 81.

BACCIVORARUM *Canorarum* Classis.

E Baccivoris Canoris sunt

I. TURDUS (fortè ex *Surdus*, mutato S in T. quod crebrò fit; nam usq; adeò surdus vulgò perhibetur, ut proverbio locum dederit, κωφότερ☉ κίχλης, *surdior Turdo*: vel potiùs quasi *tardus*, A in U abeunte; ut à *labor*, *lubricus*, à *quatio*, *concutio*. Sic enim *Isodorus lib.* 12. *cap.*2. *Turdi à tarditate dicti: hyemis enim confinio*, hoc est, in fine autumni, *se referunt*.) *the Thrush, Song-Thrush, or Throstle, or Mavis.* Cujus species sunt

1. *Turdus Viscivorus*, Aristoteli ἰξοβόρ☉, *the Misletoe-Thrush, or Shreitch.*
2. *Trichas*, Turdus *Pilaris*, aliis *Collurio*, *the Fieldfare, or Feldfare.* Nunquam aut rarò in æstate in *Anglia* visitur; hyeme verò tanta illorum è Norwegia redeuntium multitudo, ut nullius avis major. Volat gregatìm, & inter volandum obstreperus est.
3. *Illas*, nonnullis Tyllas, *the Wind-Thrush* (*because coming in high winds into* England, *in the beginning of Winter.*)

II. MERULA (quòd *mera*, i. e. sola volitet) κόσσυφ☉, *Nigretta* (à nigro colore) *the Black-bird, or Ousle.* Cujus species sunt

1. *Leucocephalus*; the white-headed Ouſle, ab *Aldrovando* deſcript. *Ornithol. Lib.* 16. *cap.* 6.
2. *Candida*, ab eodem *Aldrovando* notata.
3. *Montana* Germanorum, à nobis nunquam viſa.
4. *Saxatilis*, quæ eadem avis videtur cum *Caryocatacte* Geſneri.
5. *Roſea*, quam in omnibus convenire arbitror cum Italorum *Sturno Marino.*
6. *Braſilienſis*, à Bellonio *lib.* 6. *de Avibus*, *cap.* 27. deſcripta.
7. *Indica*, *Apos* dicta (à brevitate pedum) quam adumbrat *Aldrovand. Ornith. l.* 16. *c.* 16.

III. STURNUS (ἀπὸ τῦ στορεῖν, quia ſe magna vi *ſternat* humi ex alto.) ψαρ ψάρος, βύτλα, *the ſtarling, or ſtare.* Qui nonnunquam reperitur *Cinereus.* Huc ſpectat *ſturnus Indicus* à *Johnſtono* in *Mantiſſa, numero* 6. deſcriptus.

IV. COCCOTHRAUSTES vulgaris (quòd roſtro ſuo, quod durum, robuſtum, & permagnum eſt) pro corporis proportione, coccos & interiora ceraſorum grana confringere ſoleat) *the Grosbeak.* Avis quidem in Anglia infrequens, & hyemis confinio nobis adveniens, veriſq; initio ſe rurſum ſubducens. Hujus generis unam, à meipſo ſclopeto confectam, & pulvere aromatico conditam, in Pinacotheca inclytiſs. *Societatis Regiæ*, inter rariora reponendam haud ita pridem curavi. Cujus Iconem hic habes.

Coccothraustes Vulgaris
pag. 85.

V. *Coccothrauſtes Virginiana*, Cardinalis (quòd galerum coccineum geſtare videtur) *the Virginian Nightingale.* Apud nos in caveis alitur à curioſis: idq; tam ob eximium colorum fulgorem in plumis coccineis; quàm propter miram cantus dulcedinem.

VI. CARYOCATACTES, Nucifraga, *the Nut-breaker, or Nutjobber:* quæ nobis nihil aut parum differre videtur à *Pico Cinereo*, ſeu *Sitta*; uti ex utriuſq; collatione pateat.

INSECTI-

INSECTIVORARUM non Canorarum Classis.

INter Aves Insectivoras aliæ *Canoræ* sunt, aliæ *Non Canoræ*. Quales

I. PICUS MARTIUS (quòd Marti olim sacer) δενδροκολάπτης, ξυλοκόπος (quia arborum truncos rostro perforat.) *the great Wood-pecker.* Cujus Anatomen vide apud *Aldrovandum Ornith. lib.* 12. *cap.* 30. Hujus species sunt

1. *Picus Varius* Minor, *the Piannet, or lesser Wood-pecker, speckled with black and white on the wings.*
2. *Picus Varius Major*, quem πίπραν vocat Aristotel. *the French Pie*; à priori differens, tum quòd magnitudine Merulam vincat, tum quòd plumæ medio vertice rubicundæ sint, & saturato cocci colore conspicuæ.
3. *Picus viridis*, Aristoteli κολιὸς, Virio, *the Hickwall, Witwall, or Green-Wood-pecker.*
4. *Picus Murarius* (quia muris turrium maximè adhæret, & vermiculos in eorum rimis venatur) *the Creeper, or Spider-catcher.*
5. *Picus Luteus Cyanopus*, ex Persia allatus, *the Persian Wood-pecker.*

6. Picus

THIS CHART W
SECOND CHAR
AT THE END C

ART WILL BE THE
CHART APPEARING
END OF THIS FILM

6. *Picus Cinereus*, Sitta, eadem avis cum *Caryocatacte*, ut ſupra ſubindicavimus.

7. *Iynx*, Torquilla, σεισοπύγιος, *the Wrynecken, or Emet-hunter* (quia formicas in victum inquirit) *Wrynecken* verò, quia ſi manu teneatur, caput in utramque partem circumagit.

8. *Certhia*, κερθίον, (ab *aſtu* ſic dicta) Regulo paulò minor, *the Ox-eye-creeper*.

9. *Merops* (à μερισμῷ ὀπὸς) μελισσοφάγος, Apiaſter, *the* Bee-eater. In *Creta* Inſula tam vulgaris eſt, ut nuſquam non in ea conſpiciatur: reperitur autem & in *Italia*, in *Anglia* autem rariſſimè aut nunquam. Magnitudine Sturnum paulò ſuperat. Mari roſtrum eſt longum, durum, ad inſtar falcis meſſoriæ arcuatum, & quaſi triangulum. Oculorum Iris ita rubet, ut aliam omnem rubedinem ſplendore excedat. Fœminæ color ubicunq; minus intenſus. Tergus quodammodo vireſcit. Venter ex albo & cæruleo miſtus, cum macula flava ſub mento ad aures uſq; utrinq; aſcendente. Cæterùm, quia Avis eſt noſtratium pleriſq; inviſa, & quia forma ejus multò facilius, certiuſq; ex Imagine, quàm nuda deſcriptione concipiatur; En! *Apiaſtri* Maris, quem Nobiliſſ. Vir, *D. Thom. Crew*, Eques Auratus, necnon *Baronis de Crew* Filius Hæreſq; meritiſſimus, ſecum in *Angliam* attulit ex *Italia*, mihiq; inſpiciendum exhibuit, *Effigiem* hic habes, Sculptoris manu ita ſolerter delineatam, ut Avis vera eſſe, non glypticè ſimulata videatur.

6. *Picus-Cinereus*, Sitta, eadem avis cum Certhia [illegible] ut supra suum diximus.

7. *Jynx*, Torquilla, [illegible] *the Wryneck*, or *Emmet-hunter* (quia formicas in victum [illegible]) [illegible]

8. *Galgulus*, [illegible] Regulo paulo [illegible]

9. [illegible] *Ispida*, [illegible] in *Anglia* autem rarissime [illegible] est [illegible] et [illegible] [illegible] quadammodo [illegible]. Vertice [illegible] mistus, cum macula flava sub mento ad aures usque [illegible] [illegible] plerisque avibus, et [illegible] facilius, certiusque ex Imagine, quam nuda descriptione concipiatur: Est [illegible] [illegible] in [illegible] *Italia* [illegible] exhibuit, [illegible] hic habes, [illegible] tolerater delineatam, ut Avis vera esse, non [illegible] simulata videatur.

II. CÆRULEO, *the Clot-bird*, *Smatch*, or *Stone-Check*; de quo videatur *Turnerus*, *de Avibus*.

CANO-

CANORARUM Classis.

C*Anoræ* verò sunt

I. REGULUS, Senator, Tyrannus, Trochilus, seu Passerculus Troglodytes, *the Wren.*

Cujus species sunt

1. *Regulus Cristatus*, the Copped Wren.
2. *Regulus Indicus*, avicula miræ sanè pulchritudinis, corpore Regulo vulgari multo minori, plumis nigerrimis, quas tamen maculæ saturatè rubræ & ad certa intervalla quasi inspersæ exornant. Rostrum & pedes purpura fulgent. Cantillat suavissimè. Hujus generis plures vidimus in *Augustiss. Regis* nostri aviario, sed omnes una in cavea inclusos; non solum majoris tutelæ gratiâ, verùm etiam quia aliarum avium consortium fugiunt. Quo nomine apud Indos distinguuntur, nondum discere potui.

II. ASILUS, Aristoteli οἶστρος (quòd, more Insecti ejusdem nominis, Equos in pratis pascentes rostro infestet, dum pediculos eorum venatur.) nobis nondum de facie cognitus, sed descriptus à Bellonio.

III. CURRUCA, Hypolais, Passer sepiarius, *the Hedge-Sparrow*, or *Titling*, in cujus nido Cuculus ova sua deponit.

IV. HIRUNDO (ab hærendo tectis ædium, ubi nidificat) vaga volucris *Ovidio*, Pandione nata, χελιδὼν; *the*

 Swallow.

Swallow. Cujus ſpecies ſunt Hirundo

1. *Agreſtis* Ruſtica, *the rough-footed Swallow.*
2. *Riparia* (quia ripas fluminum excavant, & internidificant) *Drepanis*, *Falcula* (à cauda falcata) *the Sand, or Bank Marten, or Weſtern.*
3. *Apos Major*, κύψελος, *the Horſe-Marten, or Swift.*
4. *Apos Minor*, the Martlet.
5. *Marina*, the Sea-Swallow.

V. PARUS (quaſi parvus Mus) Ægithalus, *the Titmouſe*. Cujus ſpecies ſunt

1. *Parus Major*, Carbonarius, *the Cole-mouſe.*
2. Parus Minor, *the Nun* (à vittato capite in morem Monialium.)
3. *Parus Paluſtris*, Turnero *Schæniclos* Ariſt. *the Black Cap, or Fen-Titmouſe.*
4. *Parus Caudatus*, ὀρεινὸς, *the long-tail'd Mountain-Titmouſe, with a white Crown.* Colonienſes in Germania *Wyntepfker*, *Winetapper*, vocant, quaſi vini promum: Gallis verò *Mourier* audit.
5. *Parus Criſtatus*, the Creſted, or *Juniper Titmouſe* (quia degit circa Juniperos.)

VI. MOTACILLA, Σεισοπυγὶς, Cauda tremula , (à motitatione caudæ) *the waſher, or water-wagtail*. Cujus ſpecies ſunt Motacilla

1. *Alba*, *Albicula*, Ariſtoteli *Cnipologus*, *the white bellied wagtail, or common Diſh-waſher.*
2. *Flava*, the Yellow wagtail.
3. *Spipola Bononienſes* ab *Aldrovando Ornith. lib.* 18. *cap.* 26, 27. deſcriptæ.

4. *Stopa-*

4. *Stoparola*, aviculæ pariter Italicæ ab eodem ibidem descriptæ.
5. *Muscicapæ*, *Gnat-snappers*, quarum quatuor genera depingit *Aldrovand. Ornith. l.*18. *c.*28.

VII. RUBETRA, *Rubicola* (quia rubos incolat.) *Melanocephalus* (à capite nigro) *the Stone-chatter*, *Blackberry-eater*, *Mortetter*, *or Black Cap.*

VIII. RUBECULA, *Erithacus* (à rubro pectoris colore) *the Red-breast*, *Robin-red-breast*, *or Ruddock.* Hoc sibi peculiare habet, quòd nunquam ferè in eodem saltu nisi una reperitur; unde *Phavorino* ὄρνις μονῆς, καὶ μονότροφον, Avis solitaria dicitur, & solitariè pascens: & natum illud proverbium, Una arbor non capit duos Erithacos. In cavea cum aliis avibus inclusa, cum iis strenuè pugnat.

IX. RUBICILLA, Pyrrhula, *the Woop*, *or Bulfinch.*

X. RUTICILLA, Phœnicurus, *the Redstart*, *or Redtail.* Quæ tota æstate nobiscum degit, appetente verò hyeme aut avolat, aut in murium cavernulis se abscondit, & usq; ad æstatis reditum dormit.

XI. ANTHUS, *Florus*, Gallorum *Bruant* Bellonio, hinnitum Equorum imitans; *the Neighing bird. Aldrovandus* confundit cum *Spipola*; cùm & pulchra sit, & omnia ferè ea, quæ Antho *Aristoteles* adscribit, admittat.

XII. CANNEVAROLA Bononiensium; (quòd in viridi crescenteq; cannabe & niduletur, & degat) Germanis *Grasmusch*; *the Titling.* Quæ Lusciniam tàm exactè corporis figura exprimit, ut nisi paulò esset minor, nec tam ruffesceret, prorsus eadem videretur.

XIII. OENANTHE Aristotelis, *vitiflora* seu *vitifera*, (vel à colore simili uvis germinantibus: quòd vini tem-

pore appareat: vel quòd uvis delectetur) Gallis *Cul-blanch*, Italis *Culo bianco: the Wheat Ear, White-tail, Horse match.* In montanis plerisq; locis, maximè verò in comitatu *Sussexiæ* frequens reperitur; & circa mensis Junii medium vehementer pinguescit; sub Septembris finem aufugit, nec uspiam in *Anglia* totam hyemem comparet. In agro *Warwicensi* dicitur *Fallow-Smiter.*

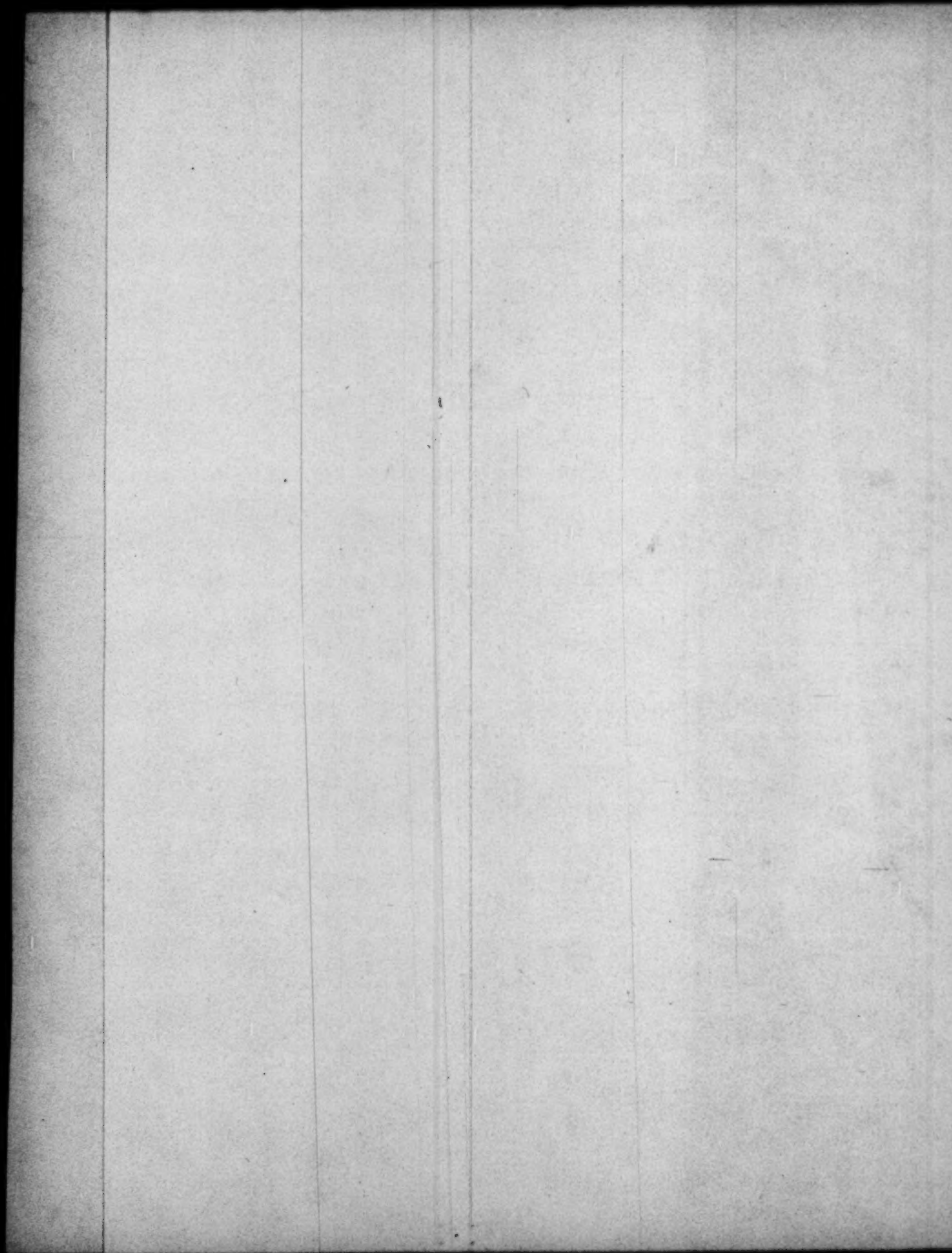
XIV. LUSCINIA (quòd luctuosè canere existimatur, atq; esse ex Attica Progne in luctu nata; seu quòd in lucis canat; seu quòd ante lucem) Philomela (quasi φιλοῦσα τὸ μέλος) Ales Pandionia; *the Nightingal.* Cujus speciei est & *Lusciniola Bellonii*, Italorum fortè *Giarola*; avis non obvia, quámque mihi videre nondum contigit: dici tamen commodissimè potest, *the lesser Nightingal.*

XV. UPUPA, Græcè ἔποψ, vernaculè *an Hoopoop* (proculdubio à *sono*, quem volatura edere solet) Germanis (quibus frequens est) *ein Widhopff.* Avis est magnitudine Turdi; alis per intervalla fuscis, albis & nigris pennis interstinctis: Cristam habens, ab ea parte rostri, qua capiti committitur, ad extremum usq; occiput porrectam per longitudinem; quam pro affectibus suis aut contrahit, aut dilatat, eodem prorsus modo, quo Equus aures arrigit aut demittit. Tibiis est valdè brevibus, alis obtusioribus, & lentiori volatu. In *Angliam* rarò venit. Hyeme tamen superiori, Vir quidam Generosus, mihiq; veteri amicitia conjunctus, Unam decimo circiter lapide à Londino, interfecit, & mihi mox dono misit: cujus *effigiem*, à peritissimo Sculptore descriptam, paginæ huic, raritatis causâ, adjunxi.

Avium

THIS CHART
THIRD CHAR
AT THE END

HART WILL BE THE
CHART APPEARING
END OF THIS FILM.

Avium AQUATICARUM Palmipedum Classis.

Sequuntur nunc Aves AQUATICÆ, quas suprà divisimus in Palmipedes, & Fissipedes.

E PALMIPEDIBUS sunt

I. ONOCROTALUS (ab ὄνος, *asinus*, & κρόταλον, *crepitaculum*; nempe quòd collum in aquam immergens, & spirans, rostri crepitu asini ruditum quodammodo imitatur) *Pellicanus*, *the Pellican*. Plures hujus generis visuntur in Serenissimi Regis nostri Vivario, ab Imperatore Moscoviticæ dono transmissi.

II. Avis Diomedea (ab Insulis *Diomedis* sic dicta, licèt Aldrovandus *Artenam* hodiè nuncupari, & nullibi nisi in insula Sanctæ Mariæ de Tremiti reperiri, [illegible]) à *Salmasio in Exercit. Plinian.* & *ad Solin.* cap. 2. descripta.

III. LARUS (vel à garrulitate, quia λάρος, est enim avis clamosa; vel quasi λαρὸς à voracitate impetu,) *the Gull*, or *Sea-Gull*. Cujus species sunt

1. Larus Cinereus Major, Gallis *Grysart*, Anglis Cornubiensibus, apud quos frequentissimus est, *the Gannet*, reliquis verò *the great grey Gull*.
2. Larus Cinereus Minor, *the lesser grey Gull*.
3. Larus Piscator, *the Fisher*, or *plunging Gull*, in [illegible] dicto, propè [illegible], [illegible] volans.

Avium *AQUATICARUM* *Palmipedum* Classis.

SEquuntur nunc Aves AQUATICÆ, quas suprà divisimus in Palmipedes, & Fissipedes.

E PALMIPEDIBUS sunt

I. ONOCROTALUS (ab ὄνος, *asinus*, & κρόταλον, *crepitaculum*; nempe quòd collum in aquam immergens, & spirans, rostri crepitu asini ruditum quodammodo imitatur) *Pellicanus*, *the Pellican.* Plures hujus generis visuntur in Serenifs. *Regis* nostri Vivario, ab *Imperatore Muscovitico* dono transmissi.

II. Avis Diomedea (ab insulis *Diomedis* sic dicta, licèt Aldrovandus *Artennam* hodiè nuncupari, & nullibi nisi in insula sanctæ Mariæ de Tremiti reperiri, expressè affirmet.) à *Salmatio* in *Exercit. Plinian.* & *ad Solin. cap.* 2. descripta.

III. LARUS (vel à garrulitate, quia λάλος; est enim avis clamosa: vel quasi λάβρος, à vorandi impetu.) *the Gull, or Sea-Cobb.* Cujus species sunt

1. *Larus Cinereus Major*, Gallis *Grison*, Anglis Cornubiensibus, apud quos frequentissimus est, *the Ganet*, reliquis verò *the great grey Gull.*
2. *Larus Cinereus Minor*, the lesser grey Gull.
3. Larus Piscator, *the Fisherling, or plunging Gull:* in flumine *Sabrina* dicto, prope *Bristolliam*, turmatìm volans,

volans, & pisciculis captandis inhians.
4. *Niger*, quia capite, rostro, collo & pectore nigricat) *the black-headed Gull.* Quales ipsemet sæpe & vidi, & inter volandum sclopeto transfixi, in flumine *Thamesi.*
5. *Gavia*, the Sea-Mewe.
6. *Catarracta*, (quòd cum impetu ad capiendam prædam ex alto se præcipitem dare soleat.) *the Plungeon.*
7. *Cepphus*, *the Pwet*; Avis passim obvia.

IV. ANSER BASSANUS (ab insula quadam in Scotia, *Bass* dicta, non procul *Edinburgo*, ubi & nidificat, & degit.) *the Solan Goose.*

V. PHALACROCORAX (ex φαλακρὸς, calvus, & κόραξ, corvus) *the Cormorant*, in Cornubia, *the Shagg.*

VI. GRACULUS PALMIPES, Corvus Marinus, Mergus magnus niger, *the Cowt, or Sea-Crow.*

VII. MERGUS (quia aqua se mergit) *the Diver, or Douker.* Cujus varia genera sunt

1. *Mergus Rhenanus*, quibusdam Monialis alba; *the white Nun-diver.*
2. *Glacialis* (quòd per summa frigora in aquis nondum glaciatis facilè capiatur) Norwegiæ & Islandis frequens, apud nos rarissimè visus. Historiam ejus petas *ex Olaï Wormii Musæo, pag.* 304. Et Lumme.
3. *Longirostrus*, the lesser Cormorant.
4. *Ruber*, the Red-headed Diver.
5. *Cirrhatus*, seu Cristatus (à duplicata crista, eminente ad utrumq; capitis latus unâ, auris instar) Bellonio *Uria*, *the Naffe.*
6. *Merganser*, cui caput cum tertia colli parte ex viridi nigricat, collum reliquum cum aliquo pallore album

est:

eſt: inferior colli pars, & dorſum nigreſcit; plumæ ventris & ſupinæ caudæ gilvæ ſunt: crura & pedes, cum membranis inter digitos & roſtro, minii colorem habent. Anſere paulò major eſt, & pondere interdum ad libras duodecim accedit. In *Iſlandia* frequentem eſſe à Mercatoribus audivi; ſed in *Anglia* rariſſimè viſitur. Contigit tamen, ut, dum anno ſuperiori, nempe 1664, in agro *Norfolcienſi*, non procul à mari commorabar, medicinam Nobili cuidam faciens; Merganſerem unum in piſcina natantem interficerem. Cujus exuvias, pulvere aromatico refertas, in hodiernum uſq; diem ſervat Muſæum *Societatis Regiæ Londinenſis*, ubi cuivis eas contemplari liceat.

7. *Colymbus*
- 1. Major, *the great Arſefoot, or Didapper, or Douker.*
- 2. Minor, *the Dab-Chick*, & Cornubienſibus, *the diving Killegrew.*

8. *Morſex*, tota nigra, roſtro ſerrato & valido; quæ ſub aqua mergens, anguillas capit: *the leſſer Puffin*, ab incolis inſulæ *Vectis* dicta.

9. *Harle*, Scheladrachus, *the black diver*, & Norfolciæ incolis, *the Shell-drake.*

10. *Mergus Americanus*, quem luculenter depingit *Nieremberg. Hiſt. Exot. lib.* 10. *cap.*27.

11. *Mergus Arcticus*, ſeu *Farrenſis*; cujus hiſtoriam reliquit *C. Cluſius*, *lib.* 5. *Exot. cap.* 5.

VIII. AVOSETTA, Italorum *Spinzago d' acqua*, *Recurviroſtra*; *the ſcooper*, (*becauſe his long narrow beak, arched upward, reſembles the long crooked ſcoop, with which Dutch*

Dutch Mariners throw up water to wet their ſails.) Sub hyemem gregatìm convolant in Occidentalia *Angliæ* litora, & poſt menſem unum aut alterum diſcedunt, in oras forſan frigori minus obnoxias. De eis haud paucas olim, dum adhuc juvenis eſſem, globulis plumbeis confodi, in margine fluminis *Sabrinæ*.

IX. TROCHILUS (ἀπὸ τοῦ τρέχειν, quia ſemper currit) *Corrira*, ſeu *Tabellaria* Aldrovandi, *the Trochilus, or fin-footed Runner.* Hoc me ante biennium ditavit doctiſſimus Collega meus, *D. Dr. Merret*, ſagaciſſimus rerum naturæ indagator.

X. CYGNUS (à Græco Κύκνος, mutato C. in G. unde quidam Cycnus malunt) Olor (quaſi ὅλος ὀρεινός, totus candidus) Homero δουλιχόδειρος, (quia collum habet longiſſimum, viginti octo vertebris conſtans) *the Swan*, & ſi pullus adhuc, *the Cygnet*, ſi ferus, *the Elk*. De *Cantione* ſuaviſſima Cygnorum quæ tradita ſunt à veteribus, non prorſus vana eſſe, vel modernis experimentis comprobant *Ol. Wormius in Muſæi ſui pag.* 299. *& Thom. Bartholin. in obſer. medic.* *Arteriam aſperam* habet ſingularis & admirandæ planè ſtructuræ. Nam Oeſophagum ſubjectum comitata, ad jugulum deſcendens cum pervenit, non recta, ut in cæteris animantibus, ad pulmones tendit, ſed ſupra claviculas elevata, in coſtam oſſis pectoris ſeu ſterni, quæ ex duobus lateralibus oſſibus, & tertio ſuperno his pro operculo incumbente fabricata, vaginæ ſeu thecæ figuram & uſum præbet. Ad hujus finem poſtquam arteria pervenit, infernè in ſe inſtar ſerpentis reflectitur, & S literam exprimit; móxq; ſub priore jam dicta portione ipſi ſuperpoſita, hanc capſulam denuò egreditur, & claviculis mediis conſcenſis, harum jugo tanquam fulcro innititur: & ita ſuſtentata, denuò in morem tubæ revolvitur, thoracìſq; cavum

ſubiens, antequam ad pulmones fertur, prius quaſi alteram Laryngem efformat. Sub qua arteria in duos canales divaricatur; quorum ſinguli in medio ampliori capacitate protuberantes, rectà in pulmones exiguos, coſtis retrò totos affixos, abeuntes, diſtribuuntur. Talem ſtructuram & *cantus*, & *reſpiratio* repoſcebat. Ne enim, dum aliquando horæ dimidiæ ſpatio toto capite & collo pronis, vado alimoniam hauſturus, immergitur, periculum ſuffocationis incurrat; ex ea arteriæ, quæ pectoris dictæ vaginæ recluſa eſt, portione ſpiritus quantum ſatis ſuppeditatur. Et *Cantum* quod attinet; duplex ille flexus in eum finem factus videtur, ut vox in ipſo revolutæ arteriæ angulo repercuſſa, majori cum clangore erumperet, ac veluti morulæ exiguæ in eo anfractu quiete recreata, vires acquirat eundo.

XI. ANSER (nomen à *ſono* factum docet *Varro*, *lib.* 4. *de L. L.*) Græcis veteribus χὴν, modernis χῆνα, *the Gooſe.* Cujus ad Familiam ſpectant.

1. Ferus, *the wild Gooſe.*
2. *Vulpanſer* (quia in cuniculorum foveis, & rupium cavernis, more *vulpis*, nidulatur) *Chenalopex*, *the Bergander*, *or Burrow-duck.*
3. Branta, *the Brand gooſe.*
4. Bernicla, *the Barnacle*, *or Scots-gooſe*, or *Clak-guſe.* Quæ eadem fortè eſt cum *Branta*, ſeu *Brentho.*
5. *Anſer Magellanicus*, à *Cluſio lib.* 5. *Exoticar. cap.* 5. *&* *ab Ol. Wormio*, *Muſæi ſui pag.* 300. fusè deſcriptus. *the Pinguin.*
6. *Capricalca*, Scotis *Capricalze*, & eadem fortè Anſerum ſpecies, quam *Cl. D. Dr. Merret* ſe vidiſſe affirmat (*in pinnace rerum natural. Britanicar. pag.* 163.) in Cimelio *Tradeſcanti* ſub nomine *Squeed*, ex inſula Scotica *Baſſe* dicta, delatam.

XII.

XII. ANAS (à nando, ex ſententia *Varronis:* qua ratione & Græcis νῆσσα, ſeu νῆττα, dicitur, à νεῖν) *the Duck.* Quæ eſt vel

1. Domeſtica, *a Tame*
2. Indica, *an Indian*
3. Lybica, *an African,*
4. Muſcovitica, *a Muſcovian*
5. Cairina, *an Egyptian*
6. Fera, *a wild*

} *Duck.* Quæ omnes viſendæ ſunt in vivario Regio, *St. James's Park* dicto.

7. *Anas Platyrinchos Geſneri*, Germanis *Lepelgans* (quòd roſtrum cochleare figura referat) *the ſpoon-bill'd Duck.* Quam ad vivum depinxit *Ol. Wormius*, *Muſæi ſui, pag.* 301.
8. *Iſlandica*, *Havellda* ipſis dicta, & ab eodem *Wormio ibidem deſcripta.*
9. *Fuſca* (á colore) quibuſdam *Media* (à magnitudine inter Anatem & Querquedulam media) quam *Geſnerus* eandem facit cum *Rothalſa*, undè *Erythrocephali* qûoq; nomen meruit: *the Red-headed Widgeon.*
10. *Cauducuta*, *the Cracker* (à ſtrepitu, quem roſtro vehementer colliſo facit) quæ in paludibus Crowlandienſibus, ut & aliis locis Angliæ maritimis frequenter capitur. Ornithopolis Londinenſibus dicitur *a Gaddel.* Ex Anatibus feris nonnullæ adeo familiares reddi ſolent, ut alias è longinquo alliciant, (undè *Allectatrices*, *Decoy-Ducks* dicuntur) & Aucupes ad congeneres capiendas adjuvent. De quibus *Alciatus* hoc luſit Epigrammate.

Altilis allectator Anas, & cærula pennas
Assueta ad dominos ire redire suos:
Congeneres cernens volitare per aëra turmas,
Garrit, in illarum se recipitq; gregem;
Incautas donec prætensa in retia ducat:
Obstrepitant aliæ, conscia at ipsa silet.
Perfida fraudatrix cognati sanguinis ales,
Officiosa aliis, insidiosa suis.

XIII. BOSCAS à βόσκω *pasco*, quia pastui avidissimè indulget: unde & *Pascula* Jul. Cæs. Scaligero audit) *the whinder.* Ad quam referri debent

1. Boscas Mergens, *the Diving Widgeon*; in Norfolcia, *the Smee.* Hæc avis diu urinando spiritum continere potest, & ea nulla alia pernicius se submergit. Id quod ipsemet sclopeto eam petens, multoties expertus sum. Visâ enim pulveris pyrii flammâ, aquis se condit, antequam grando plumbea eo pervenire possit.
2. *Boscas*, aliis *Anas Fistularis* (à sono acutiore, quem fistulæ modo emittit, sic denominata: unde & popularibus nostris) *the Whewer, or Whistling Widgeon.*
3. Penelope, *the common grey Widgeon.*
4. *Glaucium* (ab oculorum colore) Gallis *Morillo.* Quænam avis sit, nondum compertum habeo; nisi eadem cum illa, quam vulgò *Pochard* vocant.

XIV. QUERQUEDULA (fortè à κέρκω θάλλοντι, à cauda virenti) nonnullis *Boscas Minor*, *the Teal.* Ad cujus familiam referuntur

1. Anas

1. Anas *Circia*, quæ mergulo paulo major eſt, corpore fuſco, roſtro latiuſculo.
2. Querquedula *Criſtata*, quam Bellonius *Colymbim* vocat; paludibus agri Somerſetenſis frequens, & ab aucupibus dicta, *the Summer-Teal.*
3. *Kernell* circa Argentoratum dicta, quam nunquam nos vidiſſe fatemur.

XV. PUFFINUS, Gallis *Macareux*, *the Puffin*, avis maritima, colore fuſca, plumis tantum ceu lanugine quadam veſtita. Itaq; ſubvolare non poteſt. Alga & Cochleis victitat. Sale & muria condita, tempore quadrageſimæ vel à Monachis comeditur.

XVI. *FULICA* (à fuligineo colore) Alberto magno *Mergus niger*, aliis *pullus aquaticus*, noſtratibus *Cotta, the Coot.* Cujus ſpecies eſt

1. *Cotta major*, ſive *calva*, *the Bald Coot*; &
2. *Rallus Italorum*, in eo à Fulica differens, quod roſtrum habeat nigrum, plus albi in alis & circa oculos coloris, crura ſubviridia, calvitium nullum, membranas inter digitos non ita diſſectas.

Aquaticarum

Aquaticarum FISSIPEDUM *Piscivorarum* Classis.

E FISSIPEDIBUS *Carnivoris* numerantur.

I. CICONIA (fortè quasi *Cicania*, à sono quem quatiente rostro faciunt; ut *Isodoro, lib.* 12. *cap.* 6. videtur: vel à *Cicur*, puta ob benignam naturam) *πελαργὸς, the Stork.* Hæc avis, quàm sancta pietatis cultrix sit, erga parentes suas senectute jam marcescentes, notum est ex *lege Ciconiarum*, apud *Aristophanem* sæpiùs celebrata, quæ inde nomen traxit: quámq; flagranti amore fœtus prosequatur, patet ex incendio Delphensi, quod dum describit *Hadrian. Junius, in Bataviæ histor. cap.* 17. observatum fuit, inquit, " Ciconiam à pabulatione reducem, " cùm flammas nido suo imminentes videret, conatam " omnibus modis pullos grandiusculos, involucres ta- " men, eripere mediis ex ignibus; tandem desperatâ " omni opè & quasi conclamatâ, passis alis in nidum se " præcipitem dedisse, pullisq; toto corpore obtectis in- " cumbere visam fuisse, veluti depositâ vitæ spe ultrò " cum charissimis pignoribus mortem oppetituram.

II. IBIS, Ægypto peculiaris. Dicuntur tamen & circa *Licham* in extrema *Aphrica*, ubi lacus quidam dulcis est, conspici. In duplici autem sunt apud Ægyptios differentia; *Candidæ* scilicet, quæ ad Pelusium tantum non sunt, cùm in tota habeantur Ægypto; & *Nigræ*, quas Pelusium duntaxat alit.

III. PHOENICOPTERUS, Gallis *le Flammant* (à coci-

coccineo alarum colore) *the Phœnicopter.* Hujus exuvias ritè conditas infertásq; mihi dono dedit prænobilis juvenis, D. *Thom. Crew*, Eques auratus, *Baronis Crew* filius natu maximus, ex Academia Montpelienſi in patriam redux.

IV. ARDEA (ab arduo altóq; volatu) ἐρωδιὸς (quaſi ἐρωδιὸς, avis amori & veneri propria) the *Heron*, or *Hernſhaw*. Quæ eſt vel.

1. *Cinerea*, the common, or *Aſh-coloured Heron.*
2. *Alba*, Cochlearia, Plateola, *the white, and ſpoon-bill'd Heron, or Shoveler, or Mire-drumbel.* Eſt & alia *alba*, Italis *Garzetta bianca*, roſtro longo, gracili, acutiſſimo.
3. *Garletta* Italorum, *the Cryall.*
4. *Egretta* Gallorum, *the Egret, or red-legg'd Heron*,
5. *Stellaris*, Aſterias, *the Bittorn.* Quæ hoc ſibi peculiare habet, quòd *Aſpera Arteria* in ea tota continua eſt, *Larynx* nulla. Unde vox ejus incondita, cui ſimiles illi ſoni dicuntur, quos βομβικὰς vocat *Ariſt. in Problem. Sect.* x.
6. *Squaiotta Italorum*, cauda brevi, pedibus viridibus, roſtro luteo, in extremo nigricante. Apex capitis triginta plumis conſtat, quarum mediæ albæ ſunt, extremæ nigricantes, in tergore pinnæ elegantes coloris rubicundi, in ſuis radicibus albæ.
7. FALCINELLUS, ſive Falcata, *the Scyth-bill'd Heron.* Avis magnitudine & tota corporis ſpecie Ardeam referens, eleganti colore, viridi ferè, alicubi puniceo admixto, capite in collo fuſco, ſuperior pars colli anteriùs albicat, maculis nigris intercurrentibus. Roſtrum ei oblongum, tenue, & anterius

terius falcatum; unde nomen obtinuit.
8. *Nigra* Aldrovandi (à colore per totum nigro, collo unicè excepto, quod albo torquè circumdatur.)

V. AVIS PUGNAX (quia inter mares tanta obſervatur contentio, ut continuò pugnent, & ſeſe mutuò occidant, donec cum fœminis numero pares evaſerint: undè *Belgis* vocantur *Kemperkens*, *Duelists*.) *the Ruff*. ſi Mas ſit (*becauſe in fighting they raiſe up their feathers on the neck, like a double Ruff*) & *Reeve*, ſi fœmina. Quotannis immenſo numero ex Septentrione in paludes agri Lincolnienſis advolant, & poſt tres menſes diſcedunt, neſcio quò. Octo ipſorum genera, ſeu formas potius deſcripſit, & depingi curavit *Aldrovandus*.

VI. PORPHYRION (à colore ita dicta) avis galli magnitudine, colore cæruleo, roſtro ad caput vehementiùs obſtricto, phœniceo, longis cruribus, fiſſis peqibus; in quibus quinq; digitos habet, & maximum illum, qui medius. Apud *Aldrovandum* duplex ejus exhibetur Icon.

VII. HORION, priori cognata, amatorio affectu flagrans, magnitudine *Herodii*, cruribus rubris, oculis cæruleis; ſic à Muſica inſtructa, ut naturæ munere ſuaviſſimè cantet; ſed noſtris regionibus prorſus ignota.

VIII. HELORIUS, avis *Creci* perſimilis, & fortè eadem.

IX. LIMOSA Venetorum, quæ ad lacum verbanum *Giraldel*, circa Neapolim *Leverſina*, Germanis *ein Meerhun*, dicitur. Arquatæ majori per dorſum eſt ſimilis, maculis varia, tota parte prona, capite & collo præſertim.

X. BARGE Gallorum, quam *Ægocephalum* facit *Bellonius*

lonius; *the Goat-head.* Avis *Helorio* minor, colore verò non abſimilis, roſtro breviori, & recto.

XI. HÆMANTOPUS (à rubro crurum pedumq; colore,) *the Red-ſhank*: in *Britannicis* littoribus admodum frequens.

XII. ALCION, *Alcedo* (παρὰ τὸ ἐν ἁλὶ κύειν) κήυξ, *the Halcyon.* Pauciſſimis, inter mediterraneos præſertim, nota eſt. Omnium rariſſimum eſt, inquit *Ariſtoteles* (*Hiſt. Animal. lib.* 9. *cap.* 14. *apud Scaliger. cap.* 21.) vidiſſe Alcyonem. Deſcriptionem ejus petere licet ex *Johnſtono, de Avib. pag.* 156.

XIII. ISPIDA, Alcyon fluviatilis, vulgò Piſcator Regis, *the Kingsfiſher.* Cujus generis videtur

1. *Iſpida* ex *India* allata, Regulum magnitudine vix ſuperans: ut &
2. *Rouſſerolle*, ſeu *Roucherole* Gallorum, Bellonio *Alcyon Vocalis* (quia dies noctéſq; cantu abſumit, tam ſeria, ut vacillet, totoq; corpore tremat.) Inter reliquas voces has imprimis præferre videtur; *Toro tret, fuis, huy, tret.*

Fissipedes INSECTIVORÆ *sunt*

I. MORINELLUS, *the Dotterel*, (quasi *delirus*, ob delirantem stultitiam ita dictus. Hæ enim Aves imitatrices ad lumen candelæ pro aucupis gestu capiuntur ; si is brachium extenderit, expandunt & illæ alam ; si is tibiam, & illæ itidem : breviter, quicquid agit auceps, idem facit & avicula, donec reti obvelatur : ut scribit *Cambdenus* noster in descriptione *agri Lincolniensis*) Quæ stato tempore quotannis ingenti copia abundant in pluribus Angliæ locis ; maximè verò in paludibus modo dicti agri Lincolniensis.

II. ARQUATA, *Arcuata* (ab arcuato rostro) *Numenius* veterum (fortè à *Neomenia* ; quòd rostri figura arcum Lunæ recèns à novilunio crescentis in cornua repræsentet.) *Curlinus*, *the Curlew*. Cui inferior est

Arquatæ Congener, seu Minor, *the stone Curlew*.

III. CREX, Κρεκὸς (à voce *Crex*, quam ingeminat.) *Turnero* nostro *the Daker-Hen* : Sed an rectè, meritò dubitare potest. Nam quænam avis sit, vix à recentioribus observatum est. Et *Bellonius* avem quandam circa Nilum visam, cruribus longis, rostro longo & nigro, nigris quoq; tibiis & capite ; collo, tergore, & pectore candidis ; quæ è terra victum petit, & in muscas debacchatur ; & cum volat, magnum edit strepitum, *Crecem* veterum esse opinatur. Quod si verum sit, nullam talem habemus avem in *Anglia*.

IV. TOTANUS, *the Pool-Snipe*.

V. CHALIDRIS Bellonii, Fedoa, *the Godwitt*. Avis columbæ

columbæ magnitudine, cruribus proceris adeo, ut equo insidere videatur ; unde *Chevalier*, id est, Equitem, nominarunt Galli.

Hujus generis est

1. *Calidris Cinerea, the Knot* ; Italis *Gambetta* dicta ; quæ ineunte jam hyeme adeo pinguescit, ut summis in deliciis habeatur eis, qui abdomini nati censum gulæ demergere gaudent. Nomen autem illud Anglicum *Knots*, deducit *Camdenus* noster à *Canuto*, Dano, Angliæ olim Rege ; quasi *Cnute*, vel *Knut*, & deinde *Knot* : è Dania enim huc advolare creduntur.
2. *Chalidris nigra*, à *Bellonio* pariter descripta, nobis verò ignota, quamq; proinde non eloqui est ore Anglico.
3. *Himantopus* (à flexilitate crurum) quæ eadem nobis videtur, ex *Gesneri* descriptione, cum Hæmatopode, *the Red-shank*.

VI. GALLINULÆ AQUATICÆ (quæ hoc commune habent, quod eis sit corpus gracile & adductum) *viz.*

1. *Chloropus*, Fulicæ corporis figura, & colore persimilis, *the Moor-hen*.
2. *Erythropus*, Ralla Aquatica, *the Runner*.
3. *Ochra* (à colore totius ferè corporis subviridi, sed sordido & obscuro sic dicta.)
4. *Serica* (quod color ater in ea holoserici instar splendeat) *the Velvet Runner*, in agro Somersetensi quondam, ad stagni icthyophylatici marginem, à me occisa.

15. *Porzana* Italorum, à *Girardin.*

VII. SCOLOPAX (à roſtri figura, quod inſtar *pali* longum & rectum habet; nam *palum* Græcè σκόλοπα dicunt) *Ruſticula Major*, pleriſq; populis *Beccaſſa*, *the wood-cock.*

VIII. GALLINAGO, *Scolopax Minor*, *Molliceps* Ariſtotelis, *the Snipe.*

IX. TRYNGA, *Geſnero* Turdus Aquaticus, *the Water-Thruſh:* quam juxta rivulorum margines in agro *Warwicenſi*, viſam fuiſſe affirmat *D. Dr. Merret*, in *pinac. rerum natural. Britan. pag.* 183.

X. JUNCO, (quòd in juncis libentèr degat.) Gallis *Alouette de Mer*, i. e. Alauda Marina, *the Stint*, *or Sparre*, *or Perr.*

XI. CINCLUS, κίγκλος, & βυκολίνη (quòd armenta ſequatur) Bellonio *Gallinago minima*, Belgis *Half Schnepf*, noſtratibus *the long-bill'd wagtail*, & *Half Snipe*; aliis *Water-Swallow.* Aliquibus in Gallia *Deux pour un* appellatur. Duæ enim hujus generis prætio unius majoris veneunt. Huic Congeneres duas ponit *Aldrovandus*, earúmq; Icones exhibet *Ornitholog. lib.*20. *cap.*56.

XII. MERULA AQUATICA, quam volantem in Cumberlandia à nobili Viro, D^no^ *Willoughby*, in dignoſcendis avium differentiis in primis curioſo, aliquando viſam fuiſſe tradit *D. D. Merret*, *pinac. rerum natural. Britan. pag.* 183.

XIII. VANNELLUS (quòd alis, inſtar vanni ſeu ventilabri, commotis concuſsíſq; ſtrepitum edat) Germanis *Piwip*, Gallis *Dixhuict* (utriſq; à voce) nuncupatur: *the Lapwing*, *or Baſtard Plover.* In *Eſſexia* eſt Inſula quædam haud magni circuitus, quæ ab ingenti avium harum copia, eò præcisè ad diem Divo *Georgio* ſacrum advo-

advolante, nomen ſuum, *Foulneſs* nempe, hoc eſt *Avium promontorium*, ſortita eſt: uti ex *Fullero* noſtro notavit ſupra laudatus *D. Dr. Merret.* Huic Vannello Congener eſt.

Capella, vannello paulò procerior, ſed corporis magnitudine inferior, pennis cæruleis, & altiori criſta: in Cornubia noſtra à D^no^ *Gunthorp* obſervata.

XIV. PLUVIALIS, *Pluviarius* (quia loca imbribus madida, & paludes frequentat) Gallis *Pluvier*, Germanis *Pulver*; *the Plover*. Quæ eſt vel

1. *Cinerea*, Italis *Montana*, *the Grey Plover, or ſtone-Plover.* Quam Ariſtotelis *Pardalum* eſſe credit *Aldrovandus* (*Ornitholog. lib.*20. *cap.* 65.) tum quòd tota ferè ſit *cinerea*; quod de *Pardalo* prodidit *Ariſtoteles:* tum quòd maculata, unde *Pardalo* nomen.
2. *Flavo-vireſcens*, *the green Plover*, & *whiſtling Plover* (à voce *Huit*, *Huit*, ſibilo, qui porrectis labiis edi ſolet, conſimili.) Quæ *Migratoria* eſt. Æſtate enim nulla apud nos cernitur, vere perpaucæ:
3. Huc refer illam, quæ *Pluvialis Major* Aldrovando dicitur.

XV. CHARADRIUS, *Hiatula* (quod circa fluminum alveos, & rivorum *hiatus* verſetur) Quænam avis ſit ignoratur. Ictericos ſolo aſpectu ſanare, multi produnt.

XVI. CERCIO, avis Indica, ad ſturni magnitudinem accedens, variis coloribus picta, humanam vocem effingens, & Pſittacis vocalior, & majori docilitate ac ingenio. Nomen habet ex eo, quod ſimiliter caudam motitet, atq; *Cinclus*. Fortè, *an Indian Mock-bird*,

ſed

ſed ſpecie differens à *Mimo*, ſeu *Garrulo Indico*, ſupra inter Picas memorato.

Fiſſipedum HERBIVORARUM Claſſem complent

I GRUS (ab incondita voce, quam edit) Poëtæ *Palamedis* avis (quòd is, Trojano bello, quatuor literas, φ. ξ. χ. θ. ordinem aciei, & teſſeras, à Gruibus didiciſſe dicatur) Græcis communitèr γερανός, (quòd colore cinereo, & quaſi cano, tanquam γέρων, appareat.) *the Crane.* Ejuſq; affines

1. *Grus Balearica*, Cirrhos in capite, more Pavonis, gerens. Qualis hodie ſolitaria ſpatiatur in *Vivario Regio*, Aulæ albæ vicino.
2. *Grus Japponenſis*, quæ tota ferè candicat, roſtro, collo inferiori, pedibus & alis internis exceptis. Vertex capitis inſigniter rubet, ac nigris maculis reſpergitur.
3. *Grus Criſpa*, the Curled-feathered Crane, *Ardeæ ſtellari* perſimilis.

EXOTICÆ

EXOTICÆ *Rariores.*

AD calcem jam perducto Avium in *orbe veteri* maxima ex parte degentium Catalogo; iſtis ſubnectere viſum eſt nonnullas ex ingenti illarum numero, quas cu rariores, & quamvis appellationibus Latinis deſtitutas, ſcitu tamen nec indignas, nec injucundas, in *Novo* repertas deſcribunt, qui de *rebus naturalibus Americanis*, ſeu propria, ſeu aliorum fide tractarunt. Hócq; duplici quidem de cauſa. Primò, ne quid, quod ad *Onomaſtici* hujus noſtri augmentum, aut *Tyronum* curioſitatem aliquatenus facere cenſeatur, incuria ſegnitiéve omiſiſſe videamur. *Deinde*, quod ipſemet felicitatis eatenus particeps fuerim, ut haud paucas ex Avibus in hac quaſi *Mantiſſa* mox nominandis, mihi vel in Auguſtiſſimi *Monarchæ* noſtri, Sereniſſimiq; Domini mei CAROLI II. Ornithotrophiis inſtructiſſimis, vel in Mercatorum, aliorùmq; è noſtratibus, ex *America* in patriam denuò receptorum, κειμηλιοταμείοις dudum cernere licuit.

Inter Exoticas TERRESTRES cenſentur

I. MANUCODIATA, *Apos Indica* (non quòd pedibus prorſus deſtituatur; nam nulla abſq; pedibus in rerum natura datur avis, & nos hujuſmodi aves vidimus cum pedibus ferè palmum longis: Sed quòd perpetuum volatum exercere eam falsò creditum ſit ab imperitis) *Avis Dei Moluccanis*, & communiter *Avis Paradiſi*, *the Bird of Paradiſe* (ſeu ob colorum venuſtatem, corporiſq; ſpeciem:

ſpeciem : ſeu quod ubi locorum naſcatur, unde veniat, quò ſe recipiat, ignoretur.) Cujus *quinq; ſpecies* diverſas tradunt depingúntq; *Aldrovandus & Johnſtonus*. Quibus omnibus id peculiare eſt, quòd in cauda veluti fila quædam vel nervos obtineant, quibus facilè arborum ramis ſe annectere & ſuſpendere creduntur. Magni à *Moluccarum* Regulis fiunt, qui ſe, ſi illarum pennas portent, in prælio vulnerari non poſſe, etiamſi in prima acie ſteterint, ſomniant.

II. DAIE, Avis magnitudine Columbam vix excedens, ova tamen anſerinis majora excludens, (unde pulli citra incubantis parentis opem atque teporem nati ſtatim avolant, ſibiq; proſpiciunt) & eſui expetita.

III. GUIT GUIT, avicula minima, Regulo ſimilis, viridi colore, & ſuavi nutrimento. Nierembergio *Corvipeta* dicitur, quia ea eſt naturæ rerum vis, ut hæc tantula, & ferè nulla avis audeat perſequi Corvorum examina, eóſq; cogat ubilibet latitare.

IV. MAJA, cujus in colli poſtica parte caput, ventriculus, primúmq; nutrimenti receptaculum eſt. Gregatìm in *Cuba* volant, & Oryzæ ſata devaſtant. Extant avis hujus admirandæ exuviæ, integro cum capite, inter *rariora* SOCIETATIS REGIÆ Londinenſis.

V. XOCHITENACATL, avis Columbæ par, in America arborum floridarum mellagine victitans.

VI. TUPUTA, avis inſolentis ſanè naturæ. Nam viva tota vermibus farcitur. Hos (fædum nec minus mirum dictu) pro carne habet; his ſingula membra imbuta; præter hos & pellem nihil carneum. Cutim non perforant denſis exornatam pennis. Uti ab *Hernando* habuit *Nierembergius Hiſt. nat. Exotic. lib.* 10. *cap.* 14.

VII. QUAPACHTOTOTL, quæ riſum humanum æmu-

æmulatur, indéq; *Ridibunda* vocatur.

VIII. TENTZON TOTOTL, avicula Paſſere minor, colore fuſco, pilis quibuſdam ad roſtri radicem circumcirca propendentibus, barbæ inſtar. Unde haud incongruè appellari poteſt idiomate noſtro, *the bearded Sparrow of America.*

IX. TRITONUS Hiſpaniolæ (quaſi *tribus vocibus* cantans) avis pulcherrima, & mirifico colorum ornatu variegata.

X. HOACTZIN, magnitudine Gallinæ, criſtam geſtans è plumis è candido in pallidum colorem vergentibus, ſed dorſum earum nigrum eſt. Anguibus maximam partem veſcitur : undè à Nautis noſtris nominatur, *the Snake-eater of America.*

XI. XOCHITOTOTL, quæ forma æmulatur Paſſerem vulgarem. Multicolor eſt penna, pallet, nigreſcit, candet; partìm quoq; fuſca eſt. Ex arboribus nidum conſtruit pendulum, ubi incubat ovis. Undè, *The Hang-Neſt of America*, dicitur. Nidum hujus habet inclytiſs. SOCIETAS REGIA, in Gazophylacio ſuo.

XII. AURA, aliis *Gallinaſſa*, aut *Gallinaſſo* (fortè à magnitudine gallinarum pari) Peruanis *Suguntus*, Mexicanis *Tropillotl*: *the Parrat-beakt Crow of New Spain.*

XIII. GARAGAY, *the Mexican Kite, devouring the Crocodiles eggs.*

XIV. QUETZALTOTOTL, avis criſtata, Columbæ magnitudine, Pavonis maxima ex parte veſtita plumis: quæ maximi ſanè pretii apud indigenas habentur, & auri valorem ſuperant. Unde Reginam plumarum dixeris, *the Queen of Tecolotle*, quæ una eſt è provinciis Mexicanis.

XV. DODO Luſitanorum, *Cygnus Cucullatus* (caput enim habet magnum, membrana cucullum referente

Q tectum)

tectum) rostro crasso, oblongo, parte capiti proxima subflavo, extremo mucrone nigro. Magnitudine Cygnum æquat. *The Dodo, or Monk-swan of S. Maurice's Iland.* Caput hujus cum rostro & cucullo cernere est inter raria SOCIETATIS REGIÆ Londin.

XVI. CEOAN, seu *Avis Nivea*, Turdo viscivoro paulò major, & sermonem humanum æmulans, veluti irridens transeuntes.

XVII. POLYGLOTTA (quia omnes aves suavitate & arbitrio gutturis vincit, nullius non imitatur vocem, nullius non superat.) *the American Mock-bird.* Hujus generis duas nos *Regi* nostro *Augustiss.* dono transmissas ante quadriennium vidimus; quas Aviarius ejus diu in una cavea, ad blanditias auditus, ac naturæ ostentum servabat: quovis cibo contentas.

XVIII. TOMINEIUS, Oviedo *Passer Mosquitus* (quia omnium avicularum minima est, Cantharum cinereum magnitudine vix superans) *the Humming-Bird* (à sono *Hur*, *Hur*, *Hur*, quem alis inter volandum pernicitèr vibratis concussisq; edit.) Qui tantilli ponderis est, ut *Acosta* unum à se visum fuisse testatur, grana 24 tantum pendentem. Invenitur in montibus *Peruanis*, *Brasilia*, & *Nova Scotia*: melle, rore, & florum succo victitans, Rosæ tamen nunquam insistens. *Gomara* exspirare mense Octobri, pedibus ex aliquo ramo appensum aprico loco, renasci autem Aprili, scribit. Generis hujus quatuor me donavit Nobilis Vir, *D. Thom. Temple*, Eques Auratus, & hodie Regius *Novæ Scotiæ* Præfectus. Avicularum harum octo species diversas in *Brasilia* existentes recenset & describit *Georg. Marcgravius*, *Hist. Brasil. lib.* 5. *c.* 4. Aiunt pulverem ejus intra corpus sumptum *Epilepsiæ* mederi. Pennæ, præsertim quæ in collo & pectore sunt, aureis staminibus à Phrygionibus intexuntur, & maximo pretio venduntur.

XIX.

XIX. CUNTUR, avis vaſta mole, & quæ alis expanſis 15. aut 16 pedes occupet; roſtroq; inſtruitur tam duro, ut eo vaccinum tergus perforet. Plumis albis nigriſq; mixtis ornatur. Criſtam parilem inſtar novaculæ, & non ſerratam inſtar gallinaceæ, gerit. Duæ illarum vaccam occidere & comedere valent; nec ab hominibus abſtinent. Pauciores ſunt. Plures ſi reperirentur, pecus univerſum in Peruvia deſtruerent. Species quatuor in *Inſula Maragnana* occurrere ſcribunt *De Laet. Hiſt. Ind. Occident. lib.* 16. *cap.* 13. *& Lerius in Hiſt. Braſil.*

XX. JANDOU; Struthiocamelorum ſpecies, quæ proceritate ſtaturam humanam ſuperat: *The great Eſtridge of the Iland Maragnana.*

XXI. TUCANA, Thevetto *Toucan*; avis magnitudine Picæ, flavo pectore, reliquo corpore nigro, roſtro ingenti, ad minimum palmum longo, extus flavo, intus læte rubente. Hujus caput & roſtrum extat in *Soc. Reg.* Londin. repoſitorio. Cicurari ita aiunt, ut ſub tecto pullos ſuos excludat.

XXII. PASSER STULTUS (ex eo, quòd manus apprehendentium nec fugiat, nec timeat, ſed admiratur ſolùm aut ſtupet) *the fooliſh Sparrow of Braſil.* Eſt tamen palmipes, & piſciculis veſcitur.

Inter EXOTICAS AQUATICAS ſeligantur

I. ANSER CHILENSIS, ſeu *Caput Nocturnum*, avis admirandi ſanè opificii. Aſſurgit enim illi à roſtri exortu corona quædam, aut orbis in tres cuſpides diviſus, ſuperiori parte mediocriter craſſus, & è luteo rubeſcens: ab anteriori alarum bini aculei contorti exerun-

tur. His armis avicula imbellis adverſus fortiores defenditur. Noſtratibus dicitur *the Spur-wing'd Gooſe of America.* Hujuſmodi unus admodum cicur, & hominibus familiaris hodie degit in Vivario Regio, *St. James's Park* dicto: quem, quia dono accepit *Rex inviɛtiſſimus*, à magnanimo illo Navarcho, & Equite Aurato D. *Roberto Homes*, ejus nomine inſignivit.

II. TLAUQUECHUL, ſpecie ſimilis *Plateæ* aut *Pellicano*: ſed coccineo pulcherrimóq; univerſi ferè corporis colore, aut ex albo rubeſcente, lato atq; obrotundo circa finem roſtro: *The ſcarlet ſpoon-bill'd Bird of America.* Vivis duntaxat piſcibus veſcitur, mortuos non attingit. Circa littora maris aut fluminum verſatur.

III. GUARA *Braſilianis* dicta, quæ cum *Arquata* noſtra figura & magnitudine planè convenit, ſed colore prorſus differt. Tota quippe avis veſtitur pennis elegantis coloris coccinei; remiges tantum alarum nigras habent extremitates. Colorem quotannis mutare dicitur. Nam primùm excluſa coloris eſt nigricantis. Hinc evadit cinerei, deinceps albi: Senſim autem rubeſcere incipit, & tertio ætatis anno coloris eſt in totum, quem *Columbin* vocant; quóq; magis ſeneſcit, eò magis elegantiſſimum illum colorem coccineum acquirit. Victitat piſciculis, fluctibus maris in littus ejectis. Braſiliani è plumis hujus avis varia componunt corporis ornamenta, eáq; magni æſtimant. Hujus generis unam, quam *the ſcarlet Curlew of Braſil* vocavi, dono meo nunc poſſidet inclytiſs. SOCIETAS REGIA Londinenſis: in cujus Muſæo locupletiſſimo illam cuivis è Curioſis contemplari liceat.

Præter pauculas has, quas ob ſupra dictas rationes *Catalogo* huic noſtro inſerendas ſelegimus, reſtant adhuc aliæ *Exoticæ* quamplurimæ; quarum nomina, deſcriptiones,

ones, & icones ſtudioſus harum rerum Lector videre poterit in *Marcgravii Hiſt. Natur. Braſil. lib.*5. *in Muſæi Wormiani lib.* 3. *& in Johnſtoni de Avibus lib.* 6. Dum nos ad *Quarti* ultimiq; *Generis* Animalia, *Piſces* nimirum, ex methodo in principio propoſita, progredimur. ¶

PISCIUM Differentiæ & Nomina.

Generalis AQUATILIUM Divisio.

OMnia Animalia AQUATICA, ſive in aquis degentia, ſunt vel *Sanguinea*, vel *Exſanguia.*

SANGUINEA, Græcè Νήκτα ἔναιμα (quòd *natare*, ſit proprium Aquatilium ſanguine præditorum) *Piſces* Latinè ſtrictim dicta; varias ſortiuntur differentias. Illuſtriores tamen eæ nobis videntur, quæ deſumuntur vel à *locis*, in quibus vivunt: vel à corporis *integumento.*

Pro *Aquarum* in quibus degunt *varietate*, *Piſces* ſunt vel (1.) θαλάττιοι, *Marini*, qui in aqua Marina, ſeu Salſa vivunt; (2.) Ποτάμιοι, *Fluviatiles*, qui in fluminibus; (3.) Λιμναῖοι, *Lacuſtres*, qui in lacubus; (4.) *Marini ſimul & Fluviatiles*, qui in aquis tum ſalſis, tum dulcibus alternatìm verſantur.

Tegumentorum ratione, quidam *Squammoſi* ſunt; quidam *Cute* tecti, eaq; vel *Aſpera*, vel *Lævi.*

EXSANGUIA generalius diſpeſcuntur in (1.) *Mollia*, ſeu *Molluſcula*; (2.) *Cruſtacea*; (3.) *Teſtacea.*

Quoad Differentias minùs generales; MARINI ſeu *Pelagii*, ut ab iis initium capiamus, ſunt vel (1.) πετραῖοι, *Saxatiles*, qui inter ſaxa & promontoria vivunt; ſive ſemper ibidem ſtabulentur, ſive maxima ex parte, quandoq; nempe excurrentes in alia loca, ut alimenta quærant: (2.) Αἰγιαλώδεις, *Littorales*, qui non in aquis profundis, ſed circa Littora verſantur: (3.) Πελάγιοι, *Pelagii*, in alto mari degentes.

Deinde *Pelagii*, habitâ tegumenti ratione, ſubdividuntur in (1.) *Squammoſos*, & *Læves*. Cujus Diviſionis habito reſpectu, Piſces omnes, quos jam enumerare ſuſcepimus, in ſuas diſtributos claſſes breviter percurremus: à *Pelagiis ſquammoſis* exordientes.

Piſcium

Piſcium Pelagiorum SQUAMMOSORUM Claſſis.

E *Pelagiorum Squammoſorum* numero ſunt

I. ASELLI (ab aſinino fortè colore) ὄνοι & ὀνίσκοι. Quorum ſpecies ſunt

1. *Aſellus Major*, Hollandis *Cabelliau*, Merlucius; *the Cod-fiſh, or Cod*; in partibus Angliæ Borealibus, *a Keling*; in Occidentalibus, *a Melwell*. Exſiccatus oſſeam fermè duritiem contrahit, nec niſi fuſtibus prius verberatus coquitur: unde piſcis *Fuſtiarius*, *a Stock-fiſh* dicitur. Sale autem inveteratus, & ſalſugine ablutâ, ex nova aqua elixus, *Laberdanus* nominatur, *Haberdine*, & *Green-fiſh*, & *Barrel-Cod*. Folliculus ejus glutinoſus Ichthyopolis noſtris appellatur *the Sound*.
2. *Aſellus Minor*, & *Mollis*, Romanis *Ficus*, Gallis *Merlang*, & noſtratibus (ex argenteo colore) *a Whiting*; & ſi ſole exſiccatus ſit, *a Buck-thorn*.
3. *Aſellus Niger*, ſive Mollis nigricans, *the Coal-fiſh*, *Coal-whiting* (quaſi Carbonarius) & Cornubienſibus, *a Pollock*.
4. *Callarias*, Galerida, & Galaxia, piſcis capitoſus, Hollandis *Schelfiſh*, Gallis *Merlucius*, *the Haddock*.
5. *Aſellus Barbatus*, Ichthyopolis Londinenſibus *a Pout*.
6. *Molva Major*, Rondeletio *Aſinus varius* (quia dorſum habet cinereum multis maculis nigris conſperſum) aliis *Lingua* (fortè quia linguæ formam exprimit) *the Ling*.

7. *Molva Minor*, seu Morhua, *the Morchuel*, cujus caro coctione, propter humoris tenuioris consumptionem, glutinosior evadit, ut butyro immersa adeo digitis adhærescat, ut vix inde avelli possit. Intestina & folliculi *Icthyocollæ* conficiendæ inserviunt.
8. *Gobergus*, qui duorum cubitorum magnitudinem superat, & colore est cinereo.
9. *Asellus Fuscus*, Merreto *a Hake*.
10. *Mustela*, Illyricis *Pegorella*, Bellonio Aristotelis & Galeni *Callaria*, Rondeletio *Asellus veterum*. Trium interdum palmorum est longitudinis, cruris humani crassitiei, colore ex livido in opacum abeunte.
11. *Tinca Marina*, (propter corporis cum palustri similitudinem sic dicta) Italis *Pesce Fico* (quòd passi ficus instar mollis sit) *the Sea-Tench*.

II. HALEC, (ab ἁλικὸς, i. e. ἁλμυρὸς, *salsus*; quia pisciculus est ad liquorem salsamentariorum idoneus, ut *Isid. lib.* 12. *cap.* 6.) Τάριχος, Germanis *Harengus*, *the Herring*. Qui hoc sibi peculiare habet, quòd aqua extractus citissimè moriatur; quia peramplam, pro ratione corporis, *Branchiarum* sortitur fissuram. *Britanniam* nostram immensis exercitibus circumnatant. Circa solstitium æstivum ex alto *Scotiæ* littora petunt: inde *Anglica* littora adeunt, & ab Augusto medio ad Novembrem à castro *Scarborough* ad *Thamesin* capiuntur. Postea aliqua vehementiori procella in Britannicum mare deferuntur, & in eo ad *Christi Natalitia* piscantibus se offerunt. Hinc Hiberniam utrinq; pernatantes, in Septentrionalem oceanum, circumnavigatâ quasi *Britanniâ*, se transferunt: & ibi ad Junium usq; occultantur. Postquam foetifi cavêre, redeunt.

III. LIPARIS (à pinguedine nomen invenit, quasi λιπαρὸς,

λιπαρὸς, quia ſub cute pinguedinem loco carnis habet ; & aſſervatus, totus in oleum abit.) Germanis *Schmalz-fiſh.*

IV. APER *Rondeletii*, piſcis ſuqammoſus, ferè rotundus, compreſſus, corpore præduro, & aſpera veluti ac villoſa cute prædito ; roſtro ſuis inſtar oblongo & obtuſo, ſine dentibus ; aculeis præacutis, duris, longis & rectis. Cauda in unam pinnam definit. Iconem ejus tradit *Salvianus tabul.* 31. *The Sea-Boar.*

V. SCOLOPAX (à roſtro oblongo & rigido) Geſnero *Serra* Plinii (quòd radium verſus caudam ſerratum habeat.) *the Snipe-fiſh.*

VI. *Monoceros* Cluſii, *the little Unicorn, or Saw-fiſh.*

VII. GLAUCUS (à colore cæruleo ſeu cyaneo:) & ἰπόλευκος, Hollandis *Meer Stichleng*, the *Sea-Stichling.* Cujus apud *Rondeletium* tres ſpecies reperias ; *viz.*

1. *Majorem*, Provincialibus *Cabrolle* dictum, tricubitalis quandoq; longitudinis. Statim à capite aculeos habet ; quorum duo, qui juxta caudam ſunt, velut in vagina reconduntur. Ad branchias pinnæ aurei ſunt coloris, & pro podice rimam potius quàm foramen ſortitus eſt. Salv. *Amiam* veterum eſſe credit.
2. *Minorem*, unde *Glaucidion* dicitur, qui ſeptem aculeos in dorſo, ad caudam ſpectantes, habet. A ſuperiori branchiarum parte ad medium corpus linea tortuoſa admodum dimittitur, hinc recta ad caudam protenditur.
3. *Sinuoſum* (ſic dictum, quòd linea à branchiis ducta, ſerpentum corporibus flexuoſis gradientium inſtar, tortuoſa ſit) cujus dentes ſunt acuti, dorſum ex cæruleo nigreſcit.

VIII. HIPPURUS (ſeu à ſimilitudine caudæ equinæ: ſeu quòd equi more feratur & ſaliat.) κορυφαίνη (à pinna, quæ à vertice incipit, in eóq; veluti criſta erigitur.) Gazæ *Equilis*, Hiſpanis *Lampugo*; *the Horſe tail Fiſh.*

IX. REVERSUS Indicus Squammoſus, *the Jagg-fiſh, with reverſe prickles.* Nomen inde accepit, quòd *retractus* venetur. Magnam Indis in venandis piſcibus præſtat operam. Tenui, ſed valido funiculo alligatus, ad mare defertur; blandis animatus verbis, in piſcem conſpectum, etiam magnum, emittitur, ejuſdémq; lateri ſeu ventri ſeſe affigit. Sic extrahitur cum præda.

Pelagiorum LÆVIUM Claſſis.

E Pelagiorum *Lævium* numero ſunt

I. THUNNUS (ἀπὸ τοῦ θύνειν, quod eſt, magno impetu moveri, quia velociſſimè natat: ſeu ab Hebræorum *Thannia*, quo Cetaceum piſcem intelligunt) *the Tunny-Fiſh.* Cujus & varia nomina, pro diverſitate ætatum; & hiſtoriam admirandam petas velim è *Johnſtoni lib. de Piſcibus, cap. 2.*

II. POMPILUS (ſeu παρὰ τῆς πομπῆς, à tranſvehendo. Fabulantur enim, *Pompilum*, hominem πορθμέα, portitorem, ab *Apolline*, quòd *Ocyrrhoen* puellam trajeciſſet, in ſui nominis piſcem tranſmutatum: ſeu quòd navigantes in alto mari ad continentem uſq; comitetur) aliis *Sacer Piſcis*: quem Rondeletius *Pelamidi* ſimilem, ſed varium, ſquammiſq; carentem facit.

III. XIPHIAS (à figura roſtri enſiformi) *Gladius*, Alberto

berto *Miles* (quia gladio armatur) the *Sword-fish.* Ad decem nonnunquam cubitos accedere ſcribit *Rondeletius.* Victitat piſcibus, quos roſtri incurſu interficit; nec prius comedit, quàm ſpiculo prædam transfixerit. In Muſæo Regio hodie aſſervatur Gladius hujus piſcis tres ferè cubitos longus, quem ego Regi Auguſtiſs. dono obtuli.

IV. REMORA, *Echineis*, *Remeligo*, *Naucrates* (quia naves in medio curſu remorari vulgo, ſed falſo creditur) *the Remora, or Ship-halter.* De quo nihil certi occurrit, adeo Authores in diverſa ſcinduntur, de ejus forma, magnitudine, & cauſâ facultatis navigia retinendi.

V. CETORUM DUX, ἡγητὴς, ἡγέμων, ὁδηγὸς, nonnullis *Myſticetus*, aliis *Muſculus*; *the Whales Guide.* Credunt enim Cetos hunc piſcem in ducem habere, tum quòd mole corporis oppreſſi tardè moveantur, & facilè in cœnum, brevia, & anguſtias impingant: tum quòd parum acutè cernant.

VI. SERPENS MARINUS, *Ariſtoteli* ὄφις θαλάσσιος, Hydrus; *the Sea-Serpent.* Notabilis ipſorum quibuſdam in locis magnitudo. Ejus ab *Æliano* traduntur in *Africa*, ut boves inſectentur, & triremes apprehenſas evertant. Circa *Norwegiam* 200 pedum longi viſi ſunt, tantas aliquando ſupra mare ſpinas erigentes, ut navis per unam tranſire poſſit; ſi *Ol. Magno* credimus.

VII. CONGER, κόγγρος (fortè à γρῶ, quod eſt *voro*: piſcis quippe *vorax* eſt) *Ritterſhuſio ad lib.* I. *Halieuticor. Oppiani*, *Gryllus*; quibuſdam (à corporis & coloris ſimilitudine) *Anguilla Marina*; *the Conger*, & Cornubiæ incolis, *the Milwel.*

VIII. OPHIDION (quem *Salvianus* & *Bellonius* cum *Serpente Marino* confundunt) *Oppiano Tragus*: Qui duorum eſt apud *Rondeletium* generum. Unum *Barbatum*,

(quòd

(quòd gemina barba à maxilla inferiore propendente instructum ſit) Alterum *imberbe* & flavum, de cætero ſuperiori ſimile.

IX. MURÆNA (παρὰ τὸ μύρειν, vel μύρεσθαι, quòd præ pinguedine in ſumma aqua fluitent) *the Murena*, Germanis *Mural Manlein*, ſi mas ſit; *Mural Weiblein*, ſi fœmina.

X. MYRUS, μύξινος, *a great Sea Eel, more like a Serpent, than the Murena.*

XI. REVERSUS INDICUS ANGUILLIFORMIS, *the Eel-like Jagg-fiſh of India.* Cujus uſus eſt, ſicut prioris, in piſcibus capiendis. Modus piſcationis deſcribitur à *Petr. Martyre lib.* 3. *decad. Ocean.*

XII. TÆNIA (à ſimilitudine faſciæ & vittæ) Gallis *Flambaux* (quia flammæ modo, cum natat, movetur) *the Swath-fiſh.* Cujus *tres* ſpecies recenſet *Johnſton. lib. de Piſcibus. pag.* 23.

Pelagio-

Pelagiorum CARTILAGINEORUM Claſſis.

CARTILAGINEI Piſces ii dicuntur, qui pro dorſi ſpina *Cartilaginem* habent. Græci χορδεάκανθα & χονδρώδη olim dixere. *Ariſtoteles* σελάχη & σελάχια primus, à ſplendore cutis, qua noctu lucent, vocavit. Nos autem communitèr *Griſtle-fiſhes* vocamus. Horum verò duo Genera conſtituuntur: Alterum *Longum* & *rotundum*: Alterum *Planum*.

Generis PRIORIS ſunt

I. CANIS CARCHARIAS, *Oppiano* ἀςπαχίδης (quia carne, & humana potiſſimùm delectatur.) *the ſhark, or Sea-hound.* Qui magnitudine Galeos omnes excedit. Inventus in quodam loricatus homo eſt. Alter currui impoſitus, vix à duobus equis trahi potuit.

II. GALEUS (ἀπὸ τῆς γαλῆς, id eſt Muſtela terreſtri; ſeu quòd corporis ſimilitudine eam referat: ſeu quòd quædam cum Muſtela Piſce communia habeat, inter quæ jecur adipoſum, in oleum reſolubile) *Muſtelus, the Dog, or Dogger-fiſh.* Corpore eſt oblongo & rotundo, cinereo; & à podice ad extremam uſq; caudam gracileſcit. *Catuli* ejus *Ariſtoteli* τὰ σκύλλια dicuntur; *Hinnulos* vertunt nonnulli. *Species* ejus ſunt

I. *Galeus*

1. *Galeus Lævis* (à cutis lævore sic dictus) Romæ *Pesce Columbo, the smooth-skinned Dog-fish*, Cornubiensibus *a Plusher*. Vix ad 20 libras pervenit.
2. *Galeus Asterias*, sive *Stellaris* (quia dorsi maculæ stellarum speciem referunt) *Pardalus Marinus* (quia maculatus) *the Sea-Panther.*
3. *Glaucus* (à colore dorsi, qui cæruleus est) *the blew-backt Dog-fish.* Qui est quatuor aut quinque cubitorum magnitudine; rostro acuto; ore in supina parte posito.
4. *Maltha*, bellua Marina, à *Cane Galeo* nihil differens, nisi quòd alba oculorum macula destituatur; & rostro brevi sit, dentibus latis & acutis.
5. *Galeus Acanthias*, *Mustelus Spinax*, Scaligero *Mustelus Spinus* (quia aculeis præditus est.) *Æliano Centrine*; *the prickly Hound-fish.* Nunquam 20 libras implet.
6. *Vulpecula Marina*, (vel à caudæ longitudine, vel insuavi ingratóq; gustu, vel ab astu ingenióq; nomen sortitur.) *the Sea Fox-Hound.* Piscis est aliquando ad centenas libras excrescens.
7. *Simia Marina* (quia Simiæ terrestri tum colore, tum facie similis: in hoc tamen differens, quòd variè distinguatur, cervicémq; & branchias ruffas habeat) *the Sea-Ape.* Reperitur in mari rubro, & Oceano Germanico.

II. ZYGÆNA (à capitis figura, qua τὸ ζυγὸν imitatur, quo transversum librile, ex quo lances dependent, significatur, nomen obtinuit) *the Balance Fish.* Massilienses *Piscem Judæum*, à similitudine tegumenti capitis, quo olim Judæi in Provincia utebantur, dicunt. Pisces obvios &

& homines natantes frontis suæ acie subvertit ; & Leoni, quoad vires, ab *Oppiano* opponitur. Occursus ejus olim navigantibus habebatur infaustus.

III. MOLA (seu quòd informem molam repræsentet ; seu quòd rotunditate corporis molæ molendinariæ similis sit, ut *Rondeletio* placet.) ; apud Massilienses, *Luna* (vel quòd extrema corporis parte, quæ pinnis subest, crescentis figuram referat : vel quòd de mptis pinnis toto corpore plenæ instar sit.) *the Molebut.*

Posterioris sunt

I. TORPEDO, νάρκη θαλάσσια (quasi stupefaciens) *the Torpedo or Cramp-fish. Venetiis*, nè in foro piscario vendatur, Præfecti sanitatis auctoritate cautum est : *Genuæ* tamen, *Massiliæ* & alibi, à tenuioris fortunæ plebe esui expetitur.

II. PASTINACA Marina (quòd radio suo, seu pastino, instrumento fossorio, fodiat & pungat) veteribus *Aquila Piscis* ; *the poyson Fish, the Fire, or fierce Flaw*, (quia radii ejus venenum ignis instar ictos adurit) & *the Cat-fish.*

III. RAIA (fortè à *radendo* ; spinas quippe gerit, maximè in dorso : unde Græci βάτον vocant) *the Thornback* : & si junior sit, *a Maid.*

Hujus Species sunt

1. *Raia Lævis*, λειόβατος, *Læviraia* (quia cutem habet ab aculeis nudam) *Mucosa* (quia muco scatet) & (à lata fascia, qua mucus, seu potiùs Coryza in laborantibus excipi solet) *Bavosa Romanis* ; *the Scate, or Homelyn*, & obscœno nomine, *White-Cunt.*

2. *Undulata* (à maculis undarum more flexuosis) *the waved Scate.*
3. *Oculata*, Gallis *Miralet*, (à speculorum parvorum similitudine; maculas quippe habet rotundas, & ad oculorum formam aliquatenus accedentes) *the Scate with spots like eyes.*
4. *Oxyrinchus* (à rostri acumine) *the sharp snouted Scate.* Quæ est *Major* & *Minor.*
5. *Asterias*, Stellaris, (à maculis stellatìm dispositis) *Aspera* (quia tota horret aculeis) *the starry Scate full of prickles.*
6. *Clavata*, Gallis *Raje Bouclier*; Massiliensibus *Clavade*; *the Scate with large pricks like nails.*
7. *Spinosa*, Gallis *Cardaire* (quasi *Lanifica*, à spinis seu aculeis, quorum multi infixi sunt instrumentis, quibus lana carminatur) *the Card-scate.*
8. *Fullonica* (quòd in toto corpore frequentissimis aculeis conspersa sit, ad modum instrumenti illius, quo *Fullones* pannos poliunt) *the Fuller-Scate.*
9. *Asperrima*, à præcedente eo tantum differens, quòd in supina etiam parte tota aculeis peracutis ita horret, ut manu tolli non possit, nisi pinnulis cauda apprehensis.

IV. RANA PISCATRIX, *βάτραχος θαλάσσιος*, *the Monk, Toad, Nass, or Devil-Fish, or Fishing-Frog.* *Ranæ* nomen ex eo fortè meruit, quòd *Gyrinos* sive ranulas recens ex ovis exclusas & imperfectas (oculis quidem & cauda notabiles, sed quibus postea demum accessuri sunt pedes & caudæ fissura) referat; à venandi autem solertia *Piscatrix* dicitur. Quippe inter saxa se recondens, aperto immani rictu, mentitum in Musculi cujusdam, ceu Cirri instar fili subtilissimi, ex nasi ejus pinna deducti extremo

mo

mo vermiculum in fauces ſuas conjicit. Quo viſo, piſciculi ceu ad eſcam accurrunt, rictúmq; cavitatem alicujus ſaxi reputantes,ſubintrant. *Piſcatrix* verò, retracto qui vellicatur hamo, oriſq; rictu clauſo, totum piſciculorum gregem devorat. *Internam* ejus conſtitutionem ſi ſpectes, nihil non admirandum videbis. Omnia quippe viſcera ſingulari quodam, & à cæterorum non ſolùm planorum Cartilagineorum, verùm & Animantium omnium aliorum more recedente artificio fabricata ſunt: quemadmodum egregiè ante biennium publicè demonſtravit Excellentiſs. ille Vir, *D. Georgius Entius*, M. D. & Eques Auratus, in *Prælectionibus* ſuis *Anatomicis*, coram Auguſtiſſimo *Rege* noſtro, in Celeberrimi Medicorum Londinenſium Collegii Theatro, non ſine ſumma Auditorum admiratione, habitis. Quas nimia Auctoris modeſtia hactenus ſuppreſſit, haud exiguo Artis Apollineæ (quam tamen ſcriptis ſuis eruditiſſimis aliàs plurimum auxit exornavitq;) detrimento. Sed ſperandum eſt, eam Literatorum continuò iteratis precibus aliquando iri ſuperatum.

V. SQUATINA, *Squatus* (à ſquammis acutis) ῥίνη, (à naſi acumine) *Lima* (quia cutis ejus aſpredine lignum & ebur poliuntur) Germanis *Meer Engel*; *the King-ſtone, & File-Fiſh.*

VI. SQUATINO-RAIA, ῥινόβατος; piſcis ex *Squatina* & *Raia* promiſcuè coeuntibus procreari creditus: partéq; priore *Raiam*, poſteriore *Squatinam* referens.

VII. LAMIA (παρὰ τῦ λοίμος, à gula, ſeu voracitate inſigni.) quæ, judice *Rondeletio*, eadem eſt cum *Cane Carcharia.*

VIII. LUMPUS Anglorum (quaſi maſſa informis) *the Lump.*

IX. GIBBOSUS Piſcis, νωτίδανος, *Hoger Lump* Germanis, *the Buncht-backt Lump.*

Marinorum Saxatilium SQUAMMOSORUM Claſſis.

ABſoluto Pelagiorum Elencho, ſequuntur *Saxatiles*, & primò SQUAMMOSI. *viz.*

I. SCARUS (quòd incluſus naſſis, crebris caudæ ictibus, qui σκάρθμοι ſeu σκάεισμοι vocantur, averſus fores laxat, & ita retrorsùm erumpat) *Meyrix* quoq; ſeu *Ruminax*, ut *Scaliger* vertit (quia latis utriuſq; maxillæ dentibus ſolus è piſcibus *ruminat*) *the Cud, or Chewing Fiſh.* Cujus duo ſunt genera. *Unum*, quòd ὀνίας (quòd aſino concolor ſit) Germanis *Meer Brachſmen*, dictum eſt. *Alterum*, Αἰόλος, (quòd varii coloris ſit): Utrumq; à *Bellonio* & *Johnſtono* fusè deſcriptum.

II. TURDUS (quia macularum varietate Turdum avem æmulatur) *the Sea-Carp.* Cujus duodecim genera ab *Aldrovando* notantur: quorum nonnulla apud nos reperiuntur, in quamplurimis *Cambrobritanniæ* locis, & prope Inſulam *Angleſey* dictam; ut ſcribit doctiſs. *Merretus noſter*, ex obſervatione verè generoſi Viri, *D. Willoughby.*

III. PAVO *Salviani* (quia Pavonis avis more, variis coloribus depictus eſt, & corpus ejus ferè totum inæquali varietate vireſcit.) Romæ *Papagalo*, à Luſitanis *Budia*, Germanis *Meer Pfaw*; *the Peacock-Fiſh.* Solitarius eſt, & ſæpe ſinguli capiuntur: verno inprimis & autumnali tempore.

tempore. Fortè quòd æstate ob caloris, hyeme ob frigoris impatientiam in alto mari lateant. Ignobilis inter cibos censetur.

IV. LEPRAS seu *Psorus* (quòd iisdem tectus sit sugillationibus, quibus qui lepra & psora laborant, deformantur) *the Leper-Fish, or Cunner.* Qui ex *Turdorum* genere videtur.

V. MERULA, κόσσιφος & κότῖυφος (à colore ejus ex Indico & Cæruleo in nigrum tendente) *Bellonio*, piscis *Aspratilis*; Venetiis, *Tinca Marina*; *a sort of sea-Tench, distinguished from the rest by his deep blew colour.* Hoc unum in ejus *Anatome* dignum memoratu occurrit; quòd cùm hepar habeat album, in duos lobos grandes divisum, *Fel* tamen exerat tenui vasculo inclusum, & revolutionibus duplicatum; cujus longitudo est sesquipedalis. Piscis *Merulæ* meminit *Merretus* noster, olim à *Turnero* visi in littore Angliæ occiduo, & à Piscatoribus illic vocati, *a Cook-fish.*

VI. JULIS, *Synesio* ἰουλὶς, aliis *Jurella*, & *Jura*; *the sea-Junkerlin, or Rainbow Fish* (quia tanta in tergore colorum varietate insignis, ut in eo iridem utrinq; depictam videas) *Rondeletio* digiti non excedit magnitudinem. Os *veneno* refertum habere, & in piscatu Urinatores & Piscatores pertinacissimè persequi, eorúmq; sanguinem appetere; clarè ab *Oppiano* & *Æliano* affirmatur. Ægris tamen in albo jure elixari, sanis in sartagine frigi & assari, prodidit *Salvianus*; fortè amputato prius capite.

VII. PHYCIS (quòd in Musco marino, φύκος βρύον ἐρυθρὸν θαλάσσιον *Neophyto* & aliis, nidificet) Salviano *Percia* (ob magnam cum Perca marina similitudinem.) Cujus non unum genus esse ostendit *Bellonius*. Vidisse enim se fuscos, rubentes, virides, πολύχροας testatur. Idem esse videtur cum pisce *Ficu Romæ* (quòd passi ficus instar, carnis

carnis sit mollissimæ & succi plenæ) vocato. *Hippocrates* 2. *de vict. rat.* inter pisces raram & levem carnem habentes recenset; eúmq; viri mulierosi, seu ἀνδρὸς θηλυφρονος, ἐπωνυμίαν & cognomentum à piscatoribus ferre, innuit.

VIII. PERCA *marina* (nomen à *Colore*, quem Græci περκὸν dicunt, sortita est) γραμματοποίκιλος *Aristoteli* (quòd transversis per tergus lineis conspergatur; quæ nota est ipsi cum paucissimis piscibus communis) *the Sea-Perch.*

IX. CHANNE, *Hiatula* (quòd mandibulas ita constitutas habeat, ut perpetuò, nedum moriens *hiare* videatur: unde *Epicharmus* μεγαλοχάσμονας vocavit) *the Gaper, or Gin-Fish.* Huic tantam cum *Perca* similitudinem tribuit *Bellonius*, ut pisces penè eosdem esse credas, & pro iisdem vendantur. Hoc unicum in hujusmodi piscium historia memorabile occurrit; quòd nullum *sexus discrimen* in eis deprehensum sit. Omnes enim Vulvas habere traduntur, & omnes ovis capiuntur gravidæ. Rem ita se habere, ex plurimarum sectione *Rondeletius* didicit; inusitatúmq; hunc conceptum ingenti horum piscium fœcunditati caussam assignat.

X. HEPATUS (à colore & magnitudine Hepatis) *the Liver-Fish*, Germanis *Leber Brasmen*: piscis *Pagro* persimilis.

XI. MELANURUS (quasi *Nigricauda*, à caudæ nigredine) *Athenæo* Μελανόγραμμος (quòd nigræ lineæ latera ejus pingant) *the Black-Tail.* Palmi magnitudinem aliquando superat; nec amplius quàm unam vel sesquilibram pendit. Quem *Aldrovandus* depingit, totus ex cæruleo amethystinoq; nigricat, præter squammarum extremitates, caudæq; initium; quæ auro resplendent; pinnæ nigricant. Uropygium supinum candicat, pronum intensè violaceum, & velut nigram maculam constituit.

ſtituit. Germani *Brand Braſmen* vocant.

XII. ALPHESTES (ab inveniendo, neſcio quare, dictus) *Cynædus* (quaſi præpoſteræ libidinis ſtudioſus. Ferunt nempe, ſemper binos capi, & alterum alteri ad caudam comitem videri.) Belgis *Stein-Fiſh*, i. e. *Stone-fiſh*. Similis eſt Piſci, quem Luſitani *Salmonetam* vocant: Sed pedalem magnitudinem rarò excedens.

XIII. CORACINUS, *Corvulus* & *Graculus* Gazæ; Salviano *Corvinus* (ſeu à colore nigro: ſeu quòd τὰς κόρας κινεῖ, pupillas moveat) Germanis *Meer Rapp*, & *See Rapp*; *the Crow-fiſh*. *Salvianus* duplicem dedit; *Unum*, qui Romæ ſimplicitèr *Corvo* & *Corvetto* dicitur: *Alterum*, qui *Corvo de Fortiera* ibidem nominatur, & *Niger* jure merito, ut prior *Albus* (quia multo minus nigricat) cenſendus eſt.

XIV. EXOCÆTUS (quòd in littore, ſeu ſicco dormiat; nam in littore *Monſpelium* ſtertentem ſæpiſſimè vidit *Rondeletius*) *Adonis*; *the Sleeper*. De quo vide ſis *Scaligerum Exercit.* 73.

XV. SCIÆNA, *Umbra* (ſeu à colore umbroſo: ſeu à lineis quibuſdam obliquis, à dorſo deſcendentibus aureis & obſcuris, quæ aliarum apparent umbræ) Germanis *Meer Schatten*. Piſcis eſt *Cetaceus*, 60 plerúmq; librarum, quatuor plus minus cubitos longus.

XVI. GLAUCUS *Bellonii*, Genuenſibus, apud quos frequens eſt, *Fegarus*; Venetis, *Corbettus*; idem fortè, quem piſcatores noſtri *Sea-Blewling* vocant, à cæruleo dorſi colore.

XVII. ANTHIÆ, *Callionymi* (à pulchritudine) quorum ab *Oppiano*, *Rondeletio*, & *Aldrovando* quatuor ponuntur genera.

XVIII. GOBIUS, *Gobio*, & *Cobio* marinus, *the Sea-Gudgeon, or Pink*.

XIX. SPHYRÆNA (à σφύρα, quod ſtimulum, aut ſtylum, item teli quoddam genus bello Perſico inventum ſignificat) Latinis *Sudis*, Romanis *Lucius Marinus*, *the Sea-Pike, or Spitt-Fiſh.*

XX. ACUS, *the Needle-fiſh, Horn-fiſh, Gar-fiſh,* & *Cornubiæ* incolis, *an Old Wife* (fortè ob ſummam corporis gracilitatem, roſtrumq; longum & acuminatum.) Duplex eſt, *Major*, & *Minor.*

XXI. FABER (ſeu exinde, quòd omnia inſtrumenta Fabrilia in eo reperiantur, teſte *Salviano* : ſeu propter multiformes dorſi ac ventris aculeos, atq; varia capitis oſſa, quibus Fabrilia inſtrumenta repræſentantur) Romæ *Citula*, Liguribus *Rotula*, Hollandis *Gallus Marinus*, & *Meer Schmidt*; *the Doree, or Dorn.* Credunt nonnulli illum ipſum eſſe piſcem, cujus ex ore *Div. Petrus*, juſſu *Domini*, deſumpſit monetam ad ſolvendum *Cæſaris* tributum.

Saxati-

Saxatilium LÆVIUM Classis.

SAxatiles LÆVES sunt

I. ALAUDÆ { Cristata / Non-Cristata } Germanis *Meer Lerch*, *Sea-Larks* (ob macularum cuti earum, consimili penè modo inspersarum, ac Alaudæ avis pennis, similitudinem ita dictæ. Ad quas pertinere videntur (1.) *Piscis Gutturosus* (à magno gutture) dictus, Germanorum *Dick-hals*, i. e. *Thick-neck*: (2.) *Pholis* (à muco, quem emittit, sic nominatus) Germanis *Schleim-Lerch*, i. e. *Slimy-Lark*: & (3.) *Scorpoides Rondeletii* (quòd capitis forma Scorpioni marino similis sit) Gallus *Lepus Marinus* (quia rostrum terreni leporis διατομῆν sive fissuræ admodum simile habeat.) Quos omnes clarè describit *Johnston. lib. de Piscibus* 1. *cap. de Alaudis.*

Littoralium Squammoſorum NON-PLANORUM Claſſis.

PIſcium, qui circa *Littora* verſantur, alii *Squammoſi* ſunt, alii *Læves* : Squammoſi rurſum *Non-Plani*, & *Plani*.

E NON-PLANORUM cenſu numerantur

I. MULLUS (ſeu à mollitie; eſt enim carnis teneræ: ſeu à colore Mulleorum calceamentorum, quibus priores Albanorum Reges, poſtea Patricii uſi ſunt) τρίγλη (quòd ter pariat fœmina uno in anno) qui eſt vel

- 1. *Barbatus*
  - 1. *Major*, Germ. *Groſſer Rotbart*, i. e. *the Great Red-beard.*
  - 2. *Minor*, Germ. *Kleiner Rotbart*, i. e. *the Smaller Red-beard.*
- 2. *Imberbis*
  - 1. *Imbriago* Occitanis (à rubore, quo ebrioſorum facies inficitur) dictus.
  - 2. *Aſper* (à ſquammarum aſperitate.

II. HIRUNDO (quia cùm aliquid metuunt, ex mari exilire dicuntur, & humilius volant) *Lucerna* (vel quòd pinnæ ejus verſicolores noctu fulgorem quendam emittant: vel quòd oculi noctu luceant) Romanis, *Capone* (à Capitis aſperitate & magnitudine) *the Swallow, or Great headed*

headed Flying Fish. Cujus *duæ* ponuntur *Species* ab Icthyographis.

III. CUCULUS (quia cum retibus capitur, vocem κὺ exprimere dicitur) *the Gournet, or Grey Gournet.*

IV. MILVUS, seu *Milvago* (quia volat nonnunquam; & pinnis caudáq; expansis Milvum avem omnino refert, latis nimirum & maculosis) *the Hawk, or great flying fish.* Qui sesquipedalem mensuram vel maximè auctus non excedit. Lingua ejus & palatum splendore Sandaracham vel Cinnabarim superant; his noctu lux, ac si candentes carbones in ore continerentur.

V. HIRUNDO *Plinii*, quem eum piscem *Aldrovandus* esse judicat, qui Romæ *Pesce Rondine*; Agathensibus, *Falco Marinus*; Massiliensibus, *Landola* dicitur; quiq;, si alas auferas, ad *Mugilis Cestrii* inprimis accedit figuram, unde Mugil alatus, *Rondeletio.* Cubiti magnitudinem attingit. Linea, quæ in cæteris piscibus à branchiis vel à capite per latera ad caudam ducitur, in hoc pisce à pinnis ventris orta, per imum ventrem ad caudam fertur. Qua nota ab aliis facilè distinguitur.

VI. LYRA (vel à cornibus è rostro protensis, quibus similitudinem veterum lyræ exprimit: vel quòd veluti Lyræ sonum edat) *the Rochet*, & in Cornubia, *a Red Gournard.* Cujus species alia quoq; in Cornubia reperitur, quam, à capitis figura majori, depressiori, breviori, vocant a *Tub*: observatore *Cl. Merreto* nostro, *Pinac. rer. nat. Britannic. pag.* 186.

VII. PHAGRUS seu *Pagrus* (παρὰ τὸ φάγειν, quia vorax est) Germanis, *Rote Meer Brasmen, the Hake.* Superior ejus *Maxilla* in tubi modum cervici veluti infarcta est[c] neq; cranio inhæret: ideoq; cum piscis oscitat, exseritur,

ſcritur, poſtea contrahitur. Quo ſigno diſtinguitur ab *Erythryno*.

VIII. ERYTHRYNUS (à rubro colore) *Rubellio*, Græcis modernis λίθειν@, Germ. *Rother Meer Braſmen*, fortè *the Sea-Roach*. Ruber eſt, ut Mullus, dilutior tamen; unde ξανθὸν *Oppianus* dixit: latus, ut *Aurata*. Palmi menſuram rarò excedit.

IX. ACARNANES, ſeu *Acarne* (fortè quaſi *excarnis*, quia in æſtate admodum extenuatur & gracileſcit.) *Erythrino* adeo ſimilis, ut pro eo vendatur: *another ſort of Sea-Roch*.

X. ORPHUS, Gazæ *Cernua*. Quis apud veteres piſcis fuerit, difficile eſt conjicere; variant adeo Authores de ejus deſcriptione. Ex nomine, *Cernua*, tamen eum *the Sea-Rough* haud incongruè reddi poſſe crederem.

XI. SYNODON (παρὰ τὰς ὀδόντας, quia magnis dentibus caninis inſtruitur: vel, ſi prima ſyllaba per *Iota* ſcribitur, παρὰ τὸ σίνεσθαι καὶ βλάπτειν τοῖς ὀδοῦσιν, quòd dentibus noceat.) *Dentix*, *Dentatus*, *Dentalis*, *the Sea-Rough, or*, ut vulgò, ſed minus rectè ſcribitur, *Ruff, with dogs Teeth*. Vulgarium pondus trium aut quatuor librarum eſſe ſolet: decem librarum pondere obſervavit *Salvianus*.

XII. SYNAGRIS, Germanis *Zin Braſin*, Synodonti adeo ſimilis, ut vix diſcerni queant; & *Rondeletius* ſola ætate diſtingui judicet.

XIII. CHROMIS, & *Cremis* (à grunnitu, quem captus edit, ſic dictus) *the Grunter*. Vilem ſuam Chromin *Rondeletius* facit: *Bellonii* verò inter laudatiſſimos cibos cenſetur.

XIV. AURATA, χρύσοφρυς (quòd iis in locis, ubi cæteris animantibus ſupercilia eſſe ſolent, *aureo* colore reſplendeat) Germanis, *Gold Braſmen*; *the Gilt-Head*. Quæ

Quæ ad denas libras, cum maximè adolevit, vix unquam pervenit.

XV. SARGUS, aliis σάρκος (à multa *carne*; nam ad insignem magnitudinem excrescere assolet) *the Base.* Rostro est acutiore, lato corpore, dorso repando, ventre prominentiore, dentibus latis humanisq; simillimis. Lineis quibusdam, unde πολύγραμμος, & macula juxta caudam nigra, unde μελανόγραμμος, & ὀρφοπυγόστικτος *Aristoteli* dicitur, exornatur. Pinnæ, quæ ad branchias sunt, rubescunt. Hujus generis binos exhibet *Aldrovandus, de Piscib. lib.* 2. *cap.* 16. & 17. illisq; adjungit piscem quem pro *Melanderino Athenæi Rondeletius* depinxit. Qui *Melanuro* similis est; toto corpore nigricat, circa caput ex nigro purpurascit.

XVI. SPARUS (fortè ἀπὸ τοῦ σπαίρειν à palpitando, nescio quamobrem) German. *Sparbrasm.* Qui haud parvam cum *Aurata* & *Sargo* habet similitudinem; ut ex descriptione ejus apud *Johnston. de Piscibus, pag.* 72. legenda, constet.

XVII. MORMYRUS, Ovidio *Mormyr.* Piscis corpore quàm *Aurata, Sparus, Sargus* & *Melanurus* longiore, & ad latera minus compresso: capite item tenuiore & cælato, rostróq; acutiori; ex descriptione *Aldrovandi de Pisc. lib.* 2. *cap.* 19. Germani vocant *Marind Brasmen.*

XVIII. CANTHARUS, Gazæ *Scarabæus*; (forte à coloris bætici & ferruginei similitudine) Germanis *Braun Meer Brasmen*, nec nobis incommodè *the Beetle-fish.* Squammis enim integitur parvis, ex indico splendentibus, ut alæ *Canthari Insecti*: & maximè versatur in cœnosis littoribus ac portubus, in quæ loca maris sordes fluctibus pelluntur.

XIX. SALPA, σάλπη, *Phavorino* βῶς, *Bos*, & *Johnsto-*

no

no Chrysopleuros (ab aureo, quo per latera resplendet, colore) Germanis *Goldstein*; *the Goldlin.* Nam à cervice in caudam, per argentea latera, aureis rubentibúsq; lineis, certis intervallis distinctis, decentissimè pingitur: unde in Gallia Narbonensi *Virgadelle*, i. e. virgis seu lineis distinctum, nominatur.

XX. STROMATHEUS, *Salpæ* similis, & universo corpore aureis lineis productis distinctus; unde nomen invenit. Peculiaris esse traditur Mari rubro. *Rondeletius* pro hoc depinxit Piscem, qui *Romæ*, ubi frequens est, FIATOLA dicitur; quiq; *linguam* habet carnosam, *Delphini* modo, ad humanam accedentem, suisq; partibus omnino absolutam; quòd inter cæteros branchiis præditos solus habere videtur.

XXI. SCORPIO (quia, ut aculeo Scorpio terrestris, quem habet in cauda; ita hic piscis spinis quibusdam in tergore & capite armatus est, venenum vulnerando infligit.) *the Scorpion-Fish.*

XXII. SCORPIDES, seu *Scorpæna* (nam utrúmq; pro eodem pisce sumit *Aldrovandus*) *Scorpioni* per omnia similis, nisi quòd & multo minor sit, & venenum sui generis non habeat.

XXIII. BLENNUS (contractè à βέλεννος) *Athenæo* βαιὼν (quòd præ corporis crassitie brevis sit; βαιὸς quippe idem quod *minutus*) Plinio, *Bulbus*; & Zacynthiis, *Cepola* (utrumq; à Cepæ similitudine, propter turgidum ventrem) Germanis *Meer Gropp*; Anglicè dici potest, *the Onyon-Fish.* Raró *Gobium* magnitudine superat.

XXIV. PECTEN Romanorum, Plinii *Novacula* (quòd dorso sit cultellato) *the Rasor, or Razer-fish.* Piscis latus est, & *Fabri* instar compressus.

XXV. APUA, ἀφύη (fortè ὡς ἂν ἀφυεῖς οὖσαι, quasi *non natæ*, quia ex spuma maris oriri vulgò creduntur) *the*

Spir-

Spirling, *Smy*, *or Sea-Dace.* Cujus non una ſpecies eſt. *viz.*

1. *Apua vera*, quam Græci propriè ἀφρὸν, aliqui ἀφρύην, à *ſpuma* nuncupant. Piſciculus eſt auricularis digiti longitudinem adæquans, oculis nigricantibus. Cujus duo genera; *Album*, in Hollandia frequentius: *Rubicundum*, à *Bellonio* deſcriptum.
2. *Phalerica* (ἀπὸ τῶν φαληρῶν, quia hæc quoq; alba eſt, & *ſpumea*) adeo mollis ac pinguis, ut ſi aliquandiu digitis tractetur, liquefiat.
3. *Membras*, Gallis *Celeria*, corpore admodum candido, capite auri colorem æmulante, *Sardino* valde ſimilis.
4. *Gobites*, *Gobionaria*, Gallis *Logis de Mer*, *the Sea-Loch*: ad Gobiorum magnitudinem nunquam accedens.
5. *Hephetus*, Gallis *Jovil*; digiti magnitudine, argentei coloris, corpore pellucido. Os ita ſciſſum, ut inferior Maxilla ſuperiori ſit prætenſa.

XXVI. TRACHURUS, ſeu, ut *Oppianus* & *Galenus* ſcribunt, Τραχοῦρος (proculdubio ab aſperitate Spinarum, quæ prope caudam eminentiores ſunt quàm in aliis partibus) *Heſychio*, σκιθακὸς; Romæ, *Frictura* (quòd plures ſimul in ſartagine frigantur) Gallis, *Gaſcanet*; Anglis, *the Mother of Anchovies* (quia muria conditus, eundem cum Encraſicholis ſaporem & teneritudinem obtinet.) Qui dodrantalis longitudinis eſt, Haleculæ figura: ſed utrinq; laterum à capite ad caudam ſerrata ſpina armatur deorſum ſpectantibus uncinulis; ita ut à ſummo ad imum inoffenſo manus curſu tractare poſſis; contrario verò modo, non niſi læſione maxima. Iconem ejus, ſub nomine

mine *Sauri*, videas apud *Salvianum*.

XXVII. ENCRASICHOLUS (quòd χολὴν ἐν τῇ κεφαλῇ, ἢ κεφαλῇ, bilis folliculum in capite gerere credatur, propter ejus amaritudinem) *the Anchovy*.

XXVIII. ATHERINA, ἀθερίνη, (ab *ariſtis*, i. e. *ſpinis*, quas multas habet, & *Sardinis* duriores) Monſpelio *Melet*; Maſſiliæ *Sanclez*, dicta; *the Prickle-fiſh*.

XXIX. LAVARONUS Bellonii, Maſſilienſibus *Cabaßonus*, Genuenſibus *Capaſſonus* (à capitis magnitudine) maximam habens cum *Atherina* affinitatem; ſed grandiori capite, & corpore ad ventrem compreſſiori, nec ſpinis armatus.

XXX. SARDA ſeu *Sardina*, & cum nondum adolevit, *Sardella* (à *Sardinia*, unde olim in alias regiones magna copia evehebantur: ſeu, ad conjecturam *Marbodæi* in *dactylotheca*,

Sardius à Sardis eſt, à quibus ante repertus.)

the Sprat.

XXXI. MÆNA, Μαινὶς, *the Cackerel* (à caccando) *becauſe it is laxative to the eater, and purgeth the belly*. Germani *Bizling* vocant.

XXXII. SMARIS, & *Maris*, *Leucomænides* (quia ſemper albæ ſunt, cum Mænæ colorem immutent) Gallis & Hiſpanis *Picarel*, *the white Cackerel*.

XXXIII. BOOPS, βῶξ (quòd βοὸς ὀφθαλμοὺς ἔχει, *oculos bubulos* ſeu magnos habeat) *the Oxe-eyed Cackerel*. Cujus tres ſpecies exhibet *Rondeletius*.

Squammo-

Squammoſorum PLANORUM Claſſis.

IN PLANORUM numero ſcribuntur

I. SOLEA (à figura, quæ ſolo pedis ita ſubjicitur) γλῶτλα, *Lingulaca*, βούγλωτλα, (non tàm ob bubulæ linguæ figuram; quàm ob longitudinem.) *the Sole.* Sex ipſius ſpecies ponit *Rondeletius*; *Soleam* nempe (1.) *Vulgarem.* (2.) *Oculatam* (quòd in prona parte magnas habeat maculas, oculorum effigiem cum iride & pupilla referentes.) (3.) *Cynogloſſon*, quæ ferini planè ſaporis eſt, inſuavéq; quid & grave olet. (4.) *Arnogloſſum*, ſeu *Arnogloſſum Lævem* (quòd quemadmodum Plantagini herbæ, à figura vel foliorum lævitate, Arnogloſſi, i. e. Agninæ linguæ nomen impoſitum eſt: ita ſpecies iſthæc ſoleæ, Arnogloſſus, à lævitate vel figura rectè nominari poſſit.) (5.) *Ligulam* (quòd ſit in hoc genere omnium minima.) (6.) *Hippogloſſum* (quòd cæteras ſoleas magnitudine vincat) Gallis *Flettam* dictam, quòd fluitando natet.

II. CITHARUS, Gazæ *Fidicula* (à lineis quibuſdam, à ſummo capitis vertice ad caudam uſq;, inſtar chordarum *Citharæ*, productis) *the Dab.*

III. RHOMBUS ſquammoſus, *Rhomboides Rondeletii* (à figura) *the Turbut*, *Bret-cock*, *Bret*, *or Prill.*

IV. PASSER *Niger*, *Fleſus fluviatilis* Bellonii, *Fletuletus* Aldrovandi, Gallis *Flez*; *the Flounder*, *or Flook.*

V. PASSER ſquammoſus, Gallorum *Limanda*, qui

idem videtur cum *Rhomboide*, in Norfolcia *a Bret* di-ctus.

VI. Paſſer Britannicus, *the Holybut*, *Helbut*, *or Eel-but*.

L*ittoralium* LÆVIUM *Non-Planorum* Claſſis.

SIcut Littorales *Sqammoſi* (quorum varia genera jam recenſuimus) ita & LÆVES (qui proximè ſequuntur) pariter diſtribuuntur in *Non-Planos*, & *Planos*.

In NON-PLANORUM claſſe ponuntur

I. ANGUILLA DE ARENA, Geſnero *Ammodytes*, (tum quòd longo graciliq; corpore ſit, ut Anguilla, tum quòd ſeſe occultura, ſub arenam ſe citiſſimè mergat.) *the Sand-Eel*. Quæ frequentiſſimè in littoribus noſtris capitur : ubi, quibuſdam anni temporibus, ſeu majorum piſcium injurias fugiens, ſeu occulto naturæ impulſu, aquâ derelictâ, ſub arenam penetrat : indéq; pedalibus & pectinatìm inciſis lignis, ab incolis copiosè extrahitur, pauperúmq; neceſſitatibus inſervit.

II. DRACO, Græcis veteribus Δράκων θαλάσσιος, modernis δράκαινα, *the ſea-Dragon* (quia poſt *Paſtinacam marinam* ſummè exitioſus eſt, quod piſcatorum aculeis ipſius ictorum lugubri experientia ſæpius compertum.) Cujus duo ponit genera *Salvianus*, viz.

Ob-

1. *Oblongum*, Gallis *Poignastre* (quia *pugionis* formam æmulatur) *the Dagger-fish*.
2. *Minorem*, sive *Dracunculum* Plinii; nam, cum Major crebrò ad libræ unius, & duarum etiam aliquando magnitudinem excrescat: hic ne dimidiam quidem libram implet. His alia duo genera adjunxit *Aldrovandus*, qui proinde legendus est.

III. URANOSCOPUS, seu *Cœli speculator*, ἡμερόκοιτος Oppiano (quòd interdiu dormiat, noctúq; vigilet.) Cujus historiam lectu dignissimam fusè tradit *Aldrovandus*, *de Piscibus*, *lib.* 2. *cap.* 51.

IV. SCOMBER, *Scombrus*, Horatio, *Piscis Iberus*; Gallis *Maquereau* (quasi *Leno*; quòd verno tempore parvas *Alausas*, quas *Virgines* vocant, subinde insequi soleat) *the Mackerel*. Hoc loco forsitan nec intempestivum erit, nec ingratum, si ἐν παρόδῳ monuero, à veteribus Romanis laudatum in primis maximéq; nobilitatum fuisse id *Gari* genus, quòd ex intestinis branchiisq; *Scombrorum*, cruentâ illorum sanie eliquatâ, in hunc modum præparabatur. Scombrorum scilicet intestina cum embrochiis, eorum cruore & sale conspersa, in vase fictili menses utplurimum duos sinebant tabescere; deinde, fundo vasis pertuso, id agebant, ut liquor iste in aliud vas illi substratum distillaret. Qui *Apitio* illo, artis culinariæ ad omnem luxum archimagiro, aliisq; ætatis ejus *Asotis* tanti erat pretii, ut nullus eo liquor, præter unguenta, pluris constiterit; singulis millibus aureorum permutantibus congios Gari penè binos. Hinc liquamen istud fastuoso & superbo satis titulo appellatum fuit Garum *Sociorum*, vel (ut *Laugio* magis arridet, *lib.* 1. *Epist. Medicin. Ep.* 59.) *Associorum*. Unde *Martialis* in Xeniis;

Expirantis adhuc Scombri de sanguine primo
Accipe fastosum, munera chara, Garum.

Fastuosum enim pro *fœcoso* (ut vulgò habetur) rectè legi, ex manuscripto probat *Hadrian Junius. lib.* 6. *Animadvers. cap.* 17. Hocq; erat celebre illud Græcorum Romanorumq; luxus obsonium: cui hodie *Botarge* (quasi dicas ὠοτάριχα, hoc est Mugilum *Ova Salita*) & *Caviaro*, ex Sturionum ovis ad littus Ponti Euxini præparatum, successisse videntur, in crapulæ lenocinium. *Dii boni, quantum hominum unus venter exercet!*

V. COLIAS, κοιλίας & κοχλίας *Aristoteli* (seu à Pica varia, quam κολίον aut κολίαν dici, nescio quo Auctore, credit *Bellonius*, quòd latera habeat variegata: seu aliam ob caussam) Latinis *Lacertus* (quia laterum dorsiq; maculis Lacertam terrestrem quodammodo refert) *the Bastard Mackerel, spotted like a Lizard.*

VI. SAURUS, nonnullis *Lacertus* (nam non solum ore, rostro, capite, atq; reliqua corporis figura; sed colorum etiam varietate proximè adeo ad Terrestris Lacerti accedit similitudinem, ut ei simillimus, si pedes exceperis, videri possit.) *the Lizard fish, or Haydeck.* Cujus duo genera tradit Ælianus, *Nostras* scilicet, quod *Acui* simile existit, si *Acus* illam rostri dempseris tenuitatem, & Hollandis *Meer Hadek* dicitur: & *Peregrinum* rubri maris, ab eodem *Æliano Hist. Animal. lib.* 11. *cap.* 49. *descriptum.*

VII. CORAX *Rondeletii*, Romæ nomine cum *Lyræ* communi, *Capone* (à capitis magnitudine) dictus, Germanis *Meer Rapp*; *the Crow, or Raven-fish.* Quem *Aldrovandus* clarè describit, *de Pisc. lib.*2. *cap.* 56.

VIII. MILVUS ejusdem *Rondeletii*, Gallis *Lucerna* (quia

(quia noctu lucet) Germanis *Rolfisch*, the *Fly gander*, quasi Anser volans. Cujus duas icones videas apud *Aldrovand. de Pisc. lib.* 2. *cap.* 58.

IX. ARANEUS, *Scorpius* Aldrovandi, *the Weaver, or Wiver.*

Littoralium Lævium PLANORUM Classis.

E PLANORUM numero sunt

I. PASSER LÆVIS, Ausonio *Platessa*, aliis *Pecten* (quòd ejus pinnæ rectæ & parallelæ *pectinis* speciem præ se ferant) Hollandis *Scholle*, *the Plais*. Bina eorum genera sunt apud Gallos: *Unum*, quod communiter *Plya* vocatur, & magnitudine excellit: *Alterum*, quod alibi *Cariet*, alibi à quadrata corporis figura, *Quarrelet*, Quadratuli nomen sortitum est. Utrúmq; à *Rhombis* differt. Si *hos* ita in latus componas, ut oculi in cœlum suspiciant & mentum deorsum versus spectet; pars supina erit dextra: Sin *Passerem* similitèr constituas, supina pars erit sinistra.

II. RHOMBUS (à figura quadrata, cujus latera sunt omnia æqualia, anguli verò obliqui) *the Turbut*. Qui est vel *Aculeatus*, *the Thorn-but*: vel *Lævis*, & sine Aculeis, *the Common Turbut.*

Mari-

Marinorum simul & Fluviatilium SQUAMMOSORUM Classis.

TErtii Generis Piscium, eorum scilicet ***qui in Mari æquè ac Fluminibus***, post certa temporis intervalla ***degunt***, & ad fluviorum usq; origines quasi peregrinantur; alii sunt ***Squammosi***, alii ***Læves***.

SQUAMMOSORUM classem sibi vendicant

I. SALMO (apud Græcos nullum invenio nomen; & piscis hujus solus inter veteres etiam Latinos ***Plinius*** mentionem facit.) ***the Salmon.*** Qui in omnibus Britanniæ fluminibus quotannis copiosè capitur.

II. LUPUS ***Marinus*** (à voracitate) λάβραξ (παρὰ τὴν λαβρότητα, ab ipsa vehementia) Germanis ***Meer Wolf***, ***the Wolf-Fish.*** Nam mirè vorax mordáxq; animal est, & dentibus suis terribile. Anchoram enim si prehendat mordicus, sonum edit & strepitum, ac vestigia conspicua relinquit. Ex dentibus ejus molaribus fingere solent Gemmarii fraudulenti ***Lapides Bufonios***, & magno pretio divendere.

III. LATUS, piscis grandis, 200 sæpe librarum magnitudine, Nilo proprius.

IV. ALOSA, θρίσσα & φρίσσα (fortè quòd aculeis aliquando soleat inhorrescere) ***Aristosus*** (quia spinis sive aristis scatet innumeris, & vescentibus admodum molestis) Gallis

Gallis *Alose*. Quæ duplicis Generis eſt, *Major*, *the Shad*; *Minor*, *the Pilchard*, Noſtro idiomate dictæ. Uberrima eſt *minorum* captura in littore noſtro *Cornubienſi*; unde ſale conditæ in *Italiam* & *Hiſpaniam* vehuntur.

V. ZIGA, piſcis quidam *Albi* Fluvio proprius, ubi à Piſcatoribus (ab aureo circa caput colore) *Goldt fiſch* dicitur: & capitur utplurimum à feſto Pentecoſtes uſq; ad D. Johannis diem; quo tempore *Sturio* migrat.

VI. MUGIL (à *Mucus*; Græci nempe μύξωνα dixêre, quaſi *mucoſum* ſeu *muconem*. Siquidem βόσκεται τὴν μύξαν ἀφ' αὐτοῦ, *muco ſuo veſcitur*, ut cauſſam Etymi explicat *Ariſt. in Hiſt. Animal. lib.*8. *cap.* 2.) Cujus quinq; ſunt ſpecies apud eundem *Ariſt.* ſcilicet (1.) *Ceſtreus* propriè dictus. (2.) *Cephalus*, cognomento *Chelon* ſeu *Labeo.* (3.) *Cephalus Percas*, ſive *Tranſitoranus.* (4.) *Sargus*, ſive Sargo, & (5.) *Myxo* ſeu Muco.

VII. MUGIL IMBERBIS, *the Mullet.*

VIII. CAPITO *Anadromus* Geſneri, *Albinus Naſus* (quia & albicat, & naſutus eſt) Miſenis *Zerta*, Germanis *Elbnaſen*, & *Meer-naſen*, *the Sea-Chub*, *or Pollard.* Quem accuratè deſcriptum videre eſt ab *Aldrovando*, *de Piſcib. lib.* 4. *cap.* 7.

IX. CARPUS ſeu *Capriſcus* (ex eo, quòd aculeos duos poſt caput gerat, cornua *Caprina* haud malè referentes) Romæ *Peſce Baleſtra*; *the Saw-Fiſh* (quia in dorſo ferè medio tres, membrana inter ſe juncti, reperiuntur aculei robuſtiſſimi & magni, quorum prior reliquorum duorum triplus eſt, quoſq; omnes non ſolum, ubi vult, deprimit, ſed in ſulcum etiam oſſeum, in dorſo ob id ſculptum, recondit. Depreſſi autem & reconditi uti quàm facillimè ſimul eriguntur: ita eorum unus duntaxat erigi nequit. Plura & majore digna admiratione, de *Serræ* hujus, ſive aculeorum fabrica, loquitur *Johnſton. de Piſc. pag.* 110.)

X. STU-

X. STURIO (quaſi Στειρίων, quòd roſtro ſuo proræ puppis roſtratæ ſpeciem gerat.) *Accipenſer*, Germanis *Stoer*; *the Sturgeon.* *Sturio* nomen *Gothicum* eſſe, aſſerit *Jul. Caſ. Scaliger*; & ab ea gente in reliquam Europam tranſlatum; quod facilè ſibi perſuaſit *Olaus Wormius*; quia *Stur* vel *Steer* magnum notat in lingua *Danica.* *Ova* piſcis hujus ſale condita & in maſſam coacta, CAVEARE vocant Itali, Saponem noſtrum viridem planè colore & ſubſtantia referentia. A quamplurimis in delitiis habentur: ſed in iis nihil ego quod delicatè ſapiat, deprehendi.

Cujus ſpecies videntur

1. *Galeus Rhodius*, ſive *Vulpes Rondeletii*; qui frequens reperitur in *Pado* & *Rhodano*, & pro Sturione venditur: nec ab eo diſtinguitur, niſi ab exquiſiti guſtatus hominibus.
2. *Cataphractus Schonveldii*, Germanis *Gabler* dictus; qui piſcis eſt palmorum duorum longitudinis ad ſummum; de cætero Sturioni non multum abſimilis. Frequenter & per totum annum, in oſtio *Albis* & *Ederæ* capitur. Incolis *Steinbicker*, *Muller*, & *Bursbull* vocatur.

LÆVIUM

LÆVIUM Claſſis.

AD LÆVIUM claſſem pertinent

I. HUSO (à *domo*, quaſi *Hauſo*, Germanis dictus; fortè ab ingenti magnitudine; nam tantæ molis eſt, ut vix biga à tribus vel quatuor equis trahi poſſit.) *the Hauſen*, or *Lax* (ob ſpinæ dorſi cartilagineæ laxitatem) Idem piſcis videtur cum *Antaceo* Æliani.

II. EPERLANUS, *Perla* (à nitido ſplendidóq; colore) *Viola* (quia violæ odorem expirat, & gratiſſimè redolet.) *the Smelt* (*becauſe of his ſweet ſmell.*) Optima & frequentiſſima capitur in multis *Angliæ* fluviis: major tamen proventus circa vindemiarum tempus, quando delicatiſſima eſt.

III. LAMPETRA vel (à lambendis petris: vel ab *Alabeta* Plinii, quæ ἀλαβὴς dicitur, quòd manu propter lubricitatem capi non poſſit.) *the Lamprey.* Apud nos in *Sabrina* flumine, circa vernum tempus, ingenti copia capitur: nobiliſſimus ſemper tum à veteribus, tum à modernis habitus piſcis, & Apitiis eſui mirè expetitus. Hujus non unum Genus eſt. Sunt quæ è mari flumina ſubeunt: ſunt, quæ à ſalſis aquis omnino abſtinent. *Marinarum* tres ſpecies recenſet *Johnſtonus*, *de Piſcibus*, *pag.* 118. *Fluviatiles* ſunt (1.) *Major*, *the Lampern.* (2.) *Minor*, apud Herefordienſes *the ſtone-Grigg.*

IV. ANGUILLA (ab *Anguis* ſimilitudine) Græcis veteribus ἐγχέλυς (ἀπὸ τῆς ἰλύος, quòd commoto cœno fa-

ciliùs capiatur) modernis ἀχελῦ, *the Eel.* *Ortum* earum quod attinet; quanquam *Aristoteles* (*Hist. Animal. lib.6. cap.15. edit. Scaliger.*) expresse affirmet, in dissectis neutrum sexum, ne ova vel semen deprehendi posse: nonnullas tamen ex iis, Majores potissimum, *viviperas* esse, nos plusquàm una dissectione edocti sumus. Et memini, me semel ex Anguillæ prægnantis utero undecim Anguillulas exsecuisse, singulas suis secundinis inclusas.

V. ORBIS (quia rotundus est, & sine squammis, totúsq; capite constat.) *Meer Taube*, *Meer-flasch*, *Kugel-fisch* Germanis; *the Globe, or Scull-fish* (quòd ad cranii humani formam magnitudine, rotunditate, & dentibus similibus accedat) qui est vel

1. *Vulgaris*, figura, si caudam dempseris, sphæricus, squammis prorsus destitus, cutéq; admodum dura, & culeis multis aspera tectus. Os habet parvum, dentes verò magnos & latos, utrinq; binos.
2. *Scutatus*, sive *Scutifer*; piscis rarus, nec edulis.
3. *Echinatus* (quia aculeis totus riget, ut manu tollere non possis, nisi caudâ extremâ apprehensâ) & *Muricatus*; *the Hedgehogg-Globe-fish.* Idem fortè cum Plinii *Sagittario.*
4. *Stellatus* sive *Asterias* (quod totus conspersus sit asteriscis) *the starry Globe-fish.*

Hisce annumeravit Gesnerus *Orbem Britannicum*, sive *Muconem* (à muco, quem cæterorum Orbium more, ore emittit: unde nostris etiam dicitur) *the Snot-fish.*

VI. HOLOSTEUS Bellonii (quasi *totus osseus*) seu *Ostracion* Gesneri (ex corii duritie, qua testam fere Ostraceorum imitatur.) qui forma ad pentagonum accedit, & penicillum in cauda habet. Duo ejus genera exhibet *John-*

Johnstonus (*de Piscibus, pag.* 124.) *Americanum*, & *Niloticum*.

Fluviatilium SQUAMMOSORUM Classis.

HActenus de Piscibus ἀναδρόμοις & καταδρόμοις: sequuntur ποτάμιοι, FLUVIATILES; qui in Squammosos, & Læves dividuntur.

Inter *Fluviatiles* SQUAMMOSOS sunt

I. TRUTTA, seu *Trocta*, (à trudendo, quoniam semper in adversum & impetuosum flumen nitatur, adversas undas superare) Italis *Torrentina* (quòd in torrentibus & rivis montanis abundet) *the Trout.* Cujus species sunt

1. *Trutta Fluviatilis Vulgaris.*
2. *Taurina* (ab insigni magnitudine) apud nos in Northumbria, *a Bull-Trout*; & in aliis Provinciis, *a Grey Trout*, in aliis *a Skurf.*
3. *Minor*, Cornubiensibus *a Shote* dicta, agri Lincolniensis incolis, *a Shard.*
4. *Salmoneta*, parvus Salmo, *a Salmon-Trout.* Reliquæ Differentiæ à coloribus duntaxat desumptæ videntur.

II. THYMALLUS (à *Thymo*, quem olet; unde Bellonius *Thymum* vocavit) χρυσόφρυς, *Aurivorus* (seu

quòd minutula auri fragmenta propter ſplendorem appetant: ſeu quòd, cum majori pretio veneant, obſophagorum aurum abſumant, & loculos exhauriant.) *Aeſch* Germanis, *a kind of Trout, ſmelling like Thyme.*

III. UMBRA Fluviatilis (à colore umbroſo) *the Umber.* Idem piſcis *Geſnero* cum *Trutta fluviatili*; & certè ex Truttarum genere.

IV. BARBUS (à cirris, quæ ex utroq; ipſius labro dependent; & ob eandem rationem) *Myſticatus, the Barbel.*

V. CAPITO Fluviatilis (à magnitudine capitis) *Squalus* veteribus, Gallis *un Villain* (quia cœno & ſordibus veſcitur) *the Chub, Chevin, or Pollard.* Qui eſt vel *Major*, vel *Minor*, vel *Rapax* Geſneri.

VI. ORFUS Germanorum, ſeu *Capito ruber* Geſneri, *a kind of Chub, with a reddiſh back, frequent about* Auſpurgh *in* Germany, *and there called an Orff.*

VII. LEUCISCUS, modernis Græcis λευκοέυνος; Bellonio *Albicella*; *the Dar, or Dart*, apud nos in Fluvio *Trent* dicto ſatis frequens.

VIII. OXYRINCUS *Rondeletii*, Gallis *Beccaſſa*, (utrumq; nomen à naſi longitudine venit) Antuerpienſibus *Hautin, the Spitnoſe.*

IX. CORVUS NILOTICUS ejuſdem *Rondeletii*, corporis figura *Mugilibus* perſimilis; ſed caput, pro corporis proportione (longum enim dodrantes duos) parvum habens, & maxillam inferiorem ſuperiori breviorem. Hujus deſcriptionem & iconem exhibet *Aldrovandus, de Piſcibus, lib.* 5. *cap.* 25.

X. NASUS *Alberti Magni* (ab oris figura, ſeu *Naſo* valde craſſo) Germanis joculari nomine *Scriba* (quia venter ejus intrinſecus *nigerrima* membrana ambitur) dictus, & *Leuciſcis fluviatilibus* jure merito adſcribendus.

XI. GO-

XI. GOBIO *Fluviatilis*, *Fundulus* (quia degit in fundo) *the Gudgeon*, *or Pink*.

XII. *Cobio Non Capitatus*, Germanis *Kresling*, aliis *Leutesser* (quòd cadaveribus submersis vescatur) *the Greyling*.

XIII. *Gobio Capitatus* (à Capite pro corporis ratione maximo) *the Bull-head*, *Cull*, *or Millers thumb*. Apud nos sub saxis in rivulis plerumq; stabulatur. Carnivori creduntur, & à se mutuò devorari certum est.

XIV. *Gobites Barbatus*, Gallis *Lota*, *the Loch*.

XV. ASPER *Pisciculus* (à maxillarum squammarúmq; *asperitate*, *Rondeletio* ita dictus) *the Sharpling*.

XVI. ASPER *Major Danubianus*, Germanis *Zindel* dictus. Quem *Gesnerus* optimè describit.

XVII. COBITES Fluviatilis Rondeletii, Gallis *Loche Franche* (vel quòd totus lævis sit, & aculeis careat: vel quòd mollior sit, & salubrior) *the Groundel*. Cujus species sunt

1. *Cobites Aculeata* (duos enim habet in branchiis aculeos, utrinq; unum, ad caudam spectantes, dentium Cerastis Serpentis longitudine; quibus se impellit, ut minima inter lapides foraminula subeat) Germanis *Steinbeis*, & *Schmerlein*, *the Smerlin*.
2. *Cobites Barbatula*, (à cirris tenuibus è rostro, barbæ modo, dependentibus) *the bearded Groundel*.

XVIII. PHOXINUS squammosus *Aristotelis*, quem *Rondeletius* sub nomine Gallico *Rosiere* describit. Piscis nobis invisus. Itali *Bambelam* vocant.

XIX. BUBULCA Bellonii; sordidus admodum & vilis pisciculus, Gallico vulgo è reipsa *Bonviera* dictus; aliis *Petense*, etymologiâ à bombis obscœnis tractâ. Est

Sequanæ

Sequanæ fluminis alumnus, non tamen usquequaq; frequens.

XX. RUTILUS seu *Rubellus Fluviatilis*, (à rubro pinnarum colore) *the Roch*.

XXI. CERNUA *Fluviatilis*, aliis *Perca minor*, *the Rough*; or (sicut vulgò, sed minus rectè scribitur) *Ruff*. Nomen quippe ab aculeis asperrimis desumptum videtur.

Fluviatilium LÆVIUM Classis.

INter LÆVES censentur

I. ATTILUS Padi, Piscis grandis, & Cartilagineus, & Sturioni magna ex parte respondens: in *Pado* inertia pinguescens, ad mille aliquando libras catenato captus hamo, nec nisi boum jugis extractus, ut Plinii verbis utar. Describitur ab *Aldrovando*, *de Piscibus*, *lib.* 5. *cap*. 1.

II. ANTACÆUS *Stellaris*, Piscis etiam Cartilagineus, asteriscis quibusdam pallidi coloris in dorso insignitus; de cætero *Sturioni* non absimilis, rostro tantum excepto, quod longius & gracilius. Accedit utplurimum ad 25 libras. Huic cognatus est.

Antacæus Borysthenis Rondeletii (à flumine *Borysthene*, in quo nascitur & vivit) qui *Sturionem* paritèr tam internis, quàm externis partibus refert; hoc dempto, quòd pro eminentioribus ac callosis tuberculis, quibus

quibus Sturio quinis carinis præditus eſt, hic ſtigmatis tantum lividis, ſeſſilibúſq; maculis in cute minus aſpera, ad latera ſit diſtinctus. Præterea unicam duntaxat pinnam ab ano ad caudam gerit: *Sturio* autem duas habet.

III. ICTHYOCOLLA (quia glutinoſum habet corium, ex quo gluten illud *Icthyocolla*, *Iſinglaſs* dictum, conficitur) *Tanais* fluminis, ubi frequens eſt, accolis *Barbota* dicta (quia è ſuperiori maxilla quatuor apophyſes carnoſas, *barbæ* inſtar dependentes habet) *the Glew-fiſh*. Quem diligentèr deſcribit *Bellonius*, *lib*. 2. *de Piſcibus*.

IV. GLANIS, Glanus & Glanius *Ariſtoteli* (à *Glanide Italiæ*, & *Cunæ* fluvio, ubi crebrò capitur) Æliano *Silurus*: Piſcis immoderatæ magnitudinis. Nam non ſolum 200 librarum, ſed major etiam nonnunquam capitur, *Geſneri* teſtimonio. Deſcriptionem qui deſiderat, adeat *Schonfeld*. *Icthyologiæ*, *p*.69. Unde hoc unicum exſcribere mihi viſum eſt. *Cornua*, quæ ſupra & infra os habet, quotannis decidunt, & rurſus nova ſuccreſcunt, ſicuti *Cervis*.

V. BARBOTA *Gallorum* (non à barbis, inquit *Bellonius*, aut à runco; ſed ex hoc, quod Galli *barborare*, cœnum & lutum roſtro, anſerum modo, commovere dicunt) quæ cum *Lota Lugdunenſium* convenire videtur. Vide ſis *Bellonium de Aquatilibus*, *lib*. 1.

VI. MUSTELA *Fluviatilis*, Mediolanenſibus *Bòtta* (ſeu quòd utri ſimilis ſit, ut *Cardanus* deduxit: ſeu quòd capite ranas referat) *the Eel-pout*.

VII. LAMPETRA Fluviatilis, *the Lampern*. Tholoſſanis *Chatillon* (à titillatione, quòd cum manu tenetur, quaſi titillationis ſenſu, variis flexibus videatur contorquere ſe & elabi) dicitur.

VIII.

VIII. PHOXINUS *Lævis*, seu *varius*, Romanis *Morella* (quòd nigris punctis & tenuissimis lituris sugilletur) Insubribus *Sanguinerol* (à rubore) *the Minow, or Minoe.*

IX. SALMERINUS seu *Salmero* (nomen à Salmone detortum est, quo cum carnis rubedine, & fortè genere quoq; convenit) *the Salmon Peal*. Horum in nonnullis *Cambro-Britanniæ* fluviis tanta reperitur copia, ut nullius fermè pretii habeantur, & Piscatores quos vendere nequeunt porcis nonnunquam projiciant.

X. ALOSA *Fluviatilis*, seu Clupea, *the Shad.*

Piscium

Piscium, qui præter fluvios, alias *quoq;* aquas dulces *incolunt,* Classis.

INter λιμναῖοι, sive LACUSTRES, hoc est non solùm in fluviis, verùm in lacubus etiam, stagnis, piscinis, aliisq; aquis dulcibus degentes, numerantur

I. PISCICULUS *Aculeatus* (ut à pisciculorum omnium minimo exordiamur) *Pungitius Alberto Magno* dictus (à lanceolis sive aculeis, quibus horret) Germanis *Statelfish,* aliis *Spinochia*; *the Banstickle, or Prickling.* Rivuli, lacus, imo & fossæ aquis stagnantibus irriguæ, horum pisciculorum copia abundant. Generis autem duplicis sunt; *Majoris* nimirum, & *Minoris.*

II. PERCA *Major, the Perch.*

III. *Perca Minor,* quibusdam *Cernua,* Trago *Aurata* (quòd extra aquam educta, ac suo humore viscido liberata, aureo fulgore in cæruleum abeunte insignis sit) *Caio* nostro *Aspredo* (quia asper est pinnis spinosis) *the Rough.* Ob uberrimum horum piscium proventum apud nos percelebris est fluvius quidam, *Yare* dictus, non procul *Norwico* in *Norfolcia* fluens; ut à *Camdeno* nostro (in *hist. Norfolciæ*) olim notatum.

IV. SCROLLUS *Danubianus,* Germanis *Schrollen,* ab *Aldrovando, de Piscibus, lib.* 5. *cap.* 35. & 36. descriptus.

V. ALBURNUS *Ausonii*, ἐρυθρόφθαλμος (ab oculis magnis rubescentibus) circa *Vercellas,* inquit *Bellonius,* in

in amne *Lagogna* Ticinum influente, à piſcatoribus *Scavardin* dictus; *the Bleik* or *Bleis.* Hujus apud nos obſervantur duæ ſpecies, quarum *prior* tergore ferè ad caſtaneæ colorem vergit: *altera* ad cæruleum. Utríſq; verò pinnæ & cauda etiam ad caſtaneum inclinant. Cætera argenteo colore reſplendent.

VI. EPELANUS *Bellonii*, qui *Sequanicum* cognominat, à *Sequana* fluvio, ubi abundat; addítq; ſic vocari, quaſi *Excellanus*, à præſtantia, qua cæteros ſui generis piſciculos excedit. Ego quidem crederem eundem eſſe cum *Eperlano*, *the Smelt*: tum quia & odore & colore nil ab invicem diſcrepant; tum quod ovis ſemper prægnans ſit utérq;.

VII. LUCIUS (vel ἀπὸ τῦ λύκυ, à lupo, propter egregiam voracitatem: vel à lucendo) *the Pike*, & dum adhuc parvus eſt, *Pickarel.*

VIII. CYPRINUS, *Oppiano* κυπρειανὸς, (fortè à *Cypride*, quòd fœcundiſſimus ſit) aliis *Carpa* & *Carpio*, *Athenæo* λεπιδώτις (à ſquammis ſeu latiſſimis & maximis, ſeu ita firmitèr vallatis, ut lapidis ictus ab iis facilè repellatur) *the Carp.*

IX. ABRAMUS, *Cyprinus latus*, Italis *Scarda* ſeu *Scardula*; *the Bream*, aliis *Barn*, & ubi in majorem molem excreverit, Cornubienſibus *a Baſs.*

X. PALLERUS Ariſtotelis; *Hollandis*, apud quos cum ob copiam, tum quòd per ſe inſipidus ſit, viliſſimus habetur, *een Bleye* dictus. Qui *Cyprino lato* tam ſimilis eſt, inquit *Rondeletius*, ut parum cautis pro eo ſæpe vendatur: ſed ab eodem magnitudine corporis & ſquammarum differt, & pinnarum caudæq; colore. Conſule *Aldrovandum*, *de Piſcibus*, *lib.* 5. *cap.* 44.

XI. TINCA, *Merula fluviatilis* Scaligero, *the Tench.*

XII.

XII. LOTA Gallorum, quam ex descriptione *Rondeletii* eandem esse conjicio cum *Gobite Barbata, the Loch.*

LACUSTRIUM, proprie sic dictorum, Classis.

I. UMBLA (quasi *umbra*, seu quòd haud exiguam cum Umbra pisce fluviatili similitudinem habeat: seu quòd tergus præ multo livore opacum & veluti umbrosum appareat) *Rondeletio Salmo Lacus Lemani* (quòd corporis specie, pinnarum numero situq; , & partibus internis Salmonem referat.) Helvetiis *Rotele* (à colore circa ventrem rubicundo) *a Salmon Trout.* Quæ est vel *Major*, vel *Minor.* Utraq; à *Bellonio, de Aquatil. lib.* 2. descripta. *Rondeletius* tertiam addit speciem, quam Lemani lacus accolæ *Umble Chevaliere* vocant (fortè ob magnitudinem, præstantiam & robur.)

II. TRUTTA Lacustris, *the Lake-Trout.* Cui affinem judico Piscem illum apud nos, *a*

III. CHARE dictum, à *Camdeno* nostro (in descriptione agri *Lancastriensis*) his verbis celebratum. "Inter "hos montes lacus totius Angliæ maximus, nunc *Winander Meer*, à tortuoso forsitan meatu, per decem plus "minus milliaria, fundo quasi continuo saxo constrato, "ripas incurvat, immensæ alicubi, ut accolæ ferunt, "profunditatis; pisce sibi peculiari, quem accolæ *Chare* "vocant, fœcundus. Est enim Truttis per omnia similis, exceptâ tantum magnitudine, quæ pedalem rarò excedit.

IV. LAVARETUS *Allobrogum* (à munditie & can-

dore; quòd nunquam ſordidus ſit.) quem *Bellonius* ad Truttarum familiam refert. Nunquam pedem excedit, néq; craſſior eſt eo quod pollex & index capere poſſunt.

V. BEZOLA, *Biſula*, Lavareto non admodum diſſimilis, niſi quòd colore minus eſt candido, ad cæruleum inclinante, roſtro acutiore, capite minore, ventre latiori, & prominentiori. Nullum piſcem reperias, cum quo melius comparari poſſit, quàm cum *Harengo*, quem in marinis deſcripſimus.

VI. CARPIO, qui piſcis ſit, apud veteres ignoratur: Moderni quidam in ſolo *Benaco* lacu reperiri, & à carpendo auro dici aiunt. *Lacuſtri* potiſſimum *Truttæ* congener ſtatuitur ab *Aldrovando, de Piſcibus, lib.* 5. *cap.* 50. unde deſcriptionem petas.

VII. ALBULA *Parva* & *Minima* Geſneri, Germanis *Heglings* & *Gang-fiſches*: accuratè delineatæ ab *Aldrovando, de Piſcibus, lib.* 5. *cap.*53.

VIII.ALBUS *Salviani*,piſcis *Alburno* magna parte perſimilis, ſed majoris longitudinis, & ſquammis amplioribus contectus.

IX. FARRA, *Fora* & *Pala* quoq; dicta, *Lavareto* à *Rondeletio* aſſimilata, & deſcripta ab *Aldrovando, lib. de Piſc.* 5. *cap.*56.

X. PIGUS, *Pici, Pigi* & *Picqui*, verbani lacus accolis dictus (quòd clavis ſuis ſeu aculeis pungat) Rondeletio *Cyprinus Clavatus*, Alberto *Vergiliades* (quòd vergiliarum ortu apparent) quem lingua noſtra appellare liceat, *the Prickly Carp*. Nam *Cyprino*, deſcribente *Rondeletio*, ita ſimilis eſt, ut, demptis quibus horret aculeis, *Cyprinum* eſſe affirmes.

XI. SCHILUS, *Nagemulus*, Germanis *Nagmaul*, piſcis forma non diſſimilis *Lucio*; ſed ſquammarum magnitudine,

tudine, ordine & aſperitate *Percam* referens. Reperitur in *Ambronis* lacu *Bavariæ*; ſed rarò capitur, quoniam rarò altiùs natando evehitur. Leg. *Aldrovand. de Piſc. lib.* 5. *cap.*59.

XII. SARACHUS, *Sarachinus*, Bellonio *Aco* (ab oſſiculis ſine dubio illis acutis, quæ aſperam ſpinoſámq; in ejus ventre lineam conſtituunt, & veluti acus ſunt) alicubi fortè *Sardanella*, vulgari *Mediolanenſium* idiomate *Agonus*. Quem cum generibus ſuis deſcriptum videre eſt apud *Bellonium, de Aquatilibus, lib.* 2.

Piſcium

Piscium CETACEORUM Classis.

AQuatilia *Sanguinea* ab *Aristotele* in *Pisces* & *Cetos* optimè distinguuntur; non quòd *Ceti* è Piscium numero excludi debeant, utpote qui in aquis pariter degunt; nec quòd magnitudine excellant, siquidem in genere Piscium adeo magni reperiuntur quandoq;, ut quosdam Cetos mole superent: sed & quia *Organa habent Respirationi dicata*, quibus carent Pisces, pulmones nempe, arteriam asperam, collum, aliasq; partes cum Quadrupedibus communes, ut renes, vesicam, testes, penem, mammas; & quia *vivos pariunt fœtus*. Cum igitur de illis jam dictum; *Hosce* ut nunc contemplemur necesse est.

Inter PISCES CETACEOS numerantur

I. BALÆNA, *Balæna*, φαλαίνα (vel παρὰ τὸ βάλλειν, hoc est, *ejicere*, *emittere*; nempe quia altiùs aliis belluis marinis undas jacet: vel, à φάλον, quo vocabulo Græci meatum in galeis militaribus, cui plumas olim inserebant, indigitant) *the Whale*.

Cetorum quamplurima esse *Genera* videntur, & ut ego cum *Ol. Wormio* existimo, omnia nobis nondum satis sunt explorata. Extat enim, inquit idem *Wormius*, *Musæi sui pag.* 279. Liber manuscriptus, prisca nostra, *Danica* nempe lingua exaratus, quem *Speculum Regale* vocant,

ant, cujus autorem fuiſſe Regem *Suenonem* multi putant; in quo ſupra viginti ſpecies Cetorum enumerantur, in mari Norwegico obſervatorum. Quorum Catalogum exſcripſit *Wormius*.

E notioribus autem ſunt

1. *Balæna* vulgaris, *the common Whale*. Cujus generis plurimæ circa Iſlandiam, Gronlandiam, & vicina Septentrioni loca, à Biſcainis, Anglis, Hollandis, circa ſolſtitium æſtivum, quo tempore ſinus receſſuſq; maris pacatiores quærunt, capiuntur.
2. *Phyſeter*, & *Phyſalus* (παρὰ τὸ φυσᾶν, ab *efflando*, quòd copioſiorem aquarum eluviem præ cæteris efflare dicatur) *the puffing, or ſpouting Whale*. *Turnerus* noſter ingentis & ferè portentoſæ magnitudinis hunc facit, & ſingulos ſe eorum tantum aquæ è fiſtulis, quas in capite habent, ejaculantes vidiſſe adjicit, ut ſinguli ſingulas naves onerarias aquarum copia in profundum ſubmergerent.
3. *Cetus Dentatus*, à *Carolo Cluſio* (*Exot. lib.6. cap.17.*) deſcriptus; in cujus capite reperitur liquor ille pretioſus, qui vulgò *Sperma Ceti* vocatur; Hollandis *Walſcot* dictus, *the Sperma Ceti Whale*. Talis fuit bellua illa, quæ ante annos circitèr viginti, in littus noſtrum, non longè à *Norwico* in *Norfolcia*, magna maris tempeſtate appulit. Nam in capite ejus *Spermatis Ceti* tantum repertum fuiſſe audivimus, quantum dimidium dolii, in quo aſſervari ſolent Haleces ſaliti, repleret.
4. *Puſtes* (à *ſecando*, quòd perniciſſimè natet, undáſq; quaſi ſecat) *the ſwift Whale*, quam *Carol. Clus.* (*Exotic. lib.6. cap.19.*) optimè deſcripſiſſe videtur. Reperitur

peritur plerumq; in Oceano Occiduo, & *Canem Carchariam Ariſtotelis* forma æmulatur.

5. *Orca* (à vaſis olearii aut vinarii ſimilitudine) *the Ork*; nautis in mediterraneo Oceano haud infrequentèr obvia. Hujuſmodi belluam olim in portu *Oſtienſi*, viſam fuiſſe, & oppugnatam à *Claudio* Principe, retulit *Plinius*; qui eam plenè deſcribit.

6. *Monoceros*, *Unicornu Marinum*, Septentrionalibus *Narhual*; cujus dens hactenus pro vero Unicornu à Magnatibus & aliis habitus fuit; *the Unicorn Whale*. In freto Davis hæc animalia haud rara eſſe retulerunt nautæ, qui ea ibidem vidèrunt. Capitur etiam interdum circa *Groenlandiam*. Ceti hujus iconem exhibet *Ol. Wormius, in Muſæi ſui pag.* 282.

II. PRISTIS, *Serra* (quia roſtrum ejus & longum eſt, & ſerræ in modum utrinq; dentatum) *the great Saw-fiſh*. Quæ Delphinum magnitudine ſuperat.

III. DELPHINUS, Græcis δελφὶς & δελφὶν, & ſi minutus, δελφινισκὸς, (à δελφὰξ, *Porcellus*, & ſimiliter) pleriſq; Europæ nationibus *Porcus Marinus* (quia dorſo repando porcum terreſtrem refert) & nautis noſtris *Harengivorus* (quia Harengos perſequitur) *the Dolphin, or Grampus*. Omnium tum terreſtrium, tum aquatilium velociſſimos rectè dixit *Ariſtoteles*; ocyores volucre, ocyores telo. Nam cum fame concitati, & fugientem in ima vada piſcem inſequuti, diutius ſpiritum continuêre; ut arcu emiſſi ad reſpirandum emicant. Dentibus centum & ſexaginta, poſt roſtri cuſpidem, os communitum habet. Fiſtulam inter oculos gerit, per quam & aërem trahit, & aquam rejicit. Præter communem piſcium modum, palpebras habet, & meatus auditorios.

IV. PHOCÆNA, *the Porpus, or Porpes*; Delphini ſpecies,

ſpecies, breviore tamen craſſioréq; corpore.

V. SCOLOPENDRA CETACEA, cujus *Ælianus* ſolus meminit *Hiſtor. Animal. lib.* 13. *cap.* 13. Effigiem unius exprimit *Johnſtonus, de Piſcibus, pag.* 221. *Tab.* 44.

VI. PHOCA, Græcis φώκη, (fortè ex βώκη, *boatu* quem edit: unde *Servius* apud *Virgilium*, Phocas, *Boves Marinos* interpretatus eſt, & rectiſſimè, ſiquidem & Plinio dicitur *Bos vel vitulus marinus*) quibuſdam *Canis*, vel *Lupus Marinus*; Danis, *Ein See-hundt*; Noſtratibus, *the Seal, or Sea-Calf*. Corio tegitur duro, ſolido, piloſo, colore nigricante & cinereo, quandoq; maculoſo; capite brevi & parvo, pro corporis ratione, dentibus ſerratis & verſicoloribus. Nautæ & Piſcatores noſtri haud rarò hoc amphibium capiunt, in arenoſis Inſulæ *Vectis* littoribus ſomno ſopitum, & deinde cicur reddunt, ut lucrum faciant ex ſpectaculo.

VII. WALRUS, aliis *Mors*, Danis & Iſlandis *Roſmarus* (quòd in Septentrionali Oceano ſaltem reperiatur, ut credit *Ol. Wormius, in Muſæo*) nonnullis *Vacca Marina*, nobis *the Mors, or Sea-Cow.* (quia monſtroſum animal eſt & amphibium, bobus noſtratibus, ubi adolevit, interdum majus) Cute tegitur piloſâ, nec à Vitulo Marino multùm abhorrente. Dentes duos habet, è ſuperiori maxilla propendentes, & ante recurvos; cubiti nonnunquam longitudine: quorum uſus ac pretium Ebori comparatur. Ex iis enim varia conficiunt, annulos contra ſpaſmum (*Cramp-Rings*) manubria gladiorum, framearum & cultrorum: & *Iſlandi* Icunculas, quibus in ludo *Scacchico* utuntur. Hos dentes eſſe arbitror, qui vulgò pro dentibus *Hippopotami* venduntur. Animalis hujus accuratiſſimam Iconem delineari curavit *D. Joh. de Laet, Deſcript. Ind. Occid. lib.* 2. *cap.* 6.

VIII. MANATI (Piſcis Cetaceus, ab Hiſpanis in *Hi-*

paniola ſic nuncupatus; quòd pinnas ad caput, & veluti binas manus habeat, quibus natat) Belgis *Vacca Marina* (cùm quòd capite terreſtrem Bovem referat; tum quòd ejuſdem more herbis in terra paſcatur) *the Manati*. Adeo magnus eſt, ut jugo boum opus ſit, ad unum vehendum. Animal hoc gemino in terris & aquis victu eſt, & amicum hominis; ut tali hiſtoria patuit. *Caramataxius*, *Cacicus*, i. e. Regulus, quidam in provincia *Nicaragua*, parvulum *Manati* quondam captum viginti ſex annos in Guainabo lacu, ædibus ſuis vicino, velut in vivario, panis fragmentis aluit. His allectus piſcis adeo cicur evaſit, ut Delphinos veterum ſcriptis celebratos manſuetudine vinceret. Nam quocunq; diei tempore inclamatus ab Reguli domeſticis, *Matto*, *Matto* (ea vox Indis *magnificum* aut *generoſum* ſonat) velut ad familiare ſignum, ex imo advolabat; paſtúſq; è manu, præbebat conſcenſuro dorſum: adeo ut egreſſus in ripam, paſtum in ædes ventitaret, & cum pueris colluderet. Si qui fortè animi gratiâ lacum tranſmittere vellent, decem nonnunquam exceptos dorſo indefeſſus tranſvehebat: referente *Petro Martyre*, *Ocean. dec.* 3. *lib.* 8. Hic Piſcis Lutræ propè formam referens, XXXV. pedes longus, XII. craſſus eſt: capite & cauda bovem referens; exiguis oculis; pelle dura & piloſa, coloris Veneti; pedes duos Elephantinis ſimiles habet. Fœminæ ejus generis, ut vaccæ, catulos pariunt, eoſq; gemino ubere alunt. Ut *Hieronym. Benzon. Hiſt. Novi Orbis lib.* 2. *cap.* 14. ſcribit. Lapides ſeu oſſa in cerebro bina gerit, parvæ pilæ palmariæ magnitudine, & orbicularia; quæ *Colicæ* paſſioni & doloribus *Nephriticis* validè adverſantur, ſi primò aduſta, contrita & per cribrum tranſmiſſa, in vino drachmæ unius quantitate, aſſumpta fuerint.

IX.

IX. HIPPOPOTAMUS, *Equus Niloticus* (quia *Nili* fluminis alumnus, & *Equo* cum ſpecie ſitúque partium, tum vaſtitate ſimilis) *the River-horſe.* Quem verum *Jobi* BEHEMOTH eſſe, longa rationum ſerie non ita pridem probavit mirabilis ille Linguarum Orientalium theſaurus, *D. Samuel Bochartus*, *Hierozoici part. poſterior.* 5. *cap.* 15. Monſtroſum Piſcem hunc nemo minorem facit *Ariſtotele*, qui tribuit illi μέγεθος ἠλίκον ὄνῳ, aſini magnitudinem. At in *Herodoto* Hippopotami ſtatura eſt ὅσον τε βοῦς ὁ μέγιστος, quanta maximi bovis. Neq; de nihilo eſt, quòd bovi comparatur; quem non ſolum paſtu & cibo, ſed & mole refert corporis, & forma capitis & pedum. Unde Itali *Bomarin*, i. e. *Bovem Marinum* appellant. Qua de re legendi ſunt ex veteribus, *Herodotus*, & *Diodorus*; ex recentioribus *Geſnerus*, *Bellonius*, *Aloiſius*, *Cadamuſtus*, *Leo Africanus.*

PISCIUM MOLLIUM Classis.

ENumeratis jam Sanguineis Piscibus, succedunt in ordine EXANGUIA AQUATILIA. Quæ ut supra innuimus, dividuntur in tria genera; *viz. Mollia* seu *Mollusçula* (2) *Crustata.* (3.) *Testacea.*

MOLLIA, seu μαλάκια ab *Aristotele* dicta, 4. *de Hist. Animal. cap.* 1. sunt *sanguine carentia Animalia*, *foris carne obducta, solidum quid intus continentia.* Huc spectant

I. POLYPUS (qui nomine gaudet Græco, cum Latino destituatur, nisi cum *Alberto Multipedem* reddere placuerit; à multitudine pedum & flagellorum sic dictus) nonnullis *Octapodus* (quia, ut cætera ejus generis, octo habet pedes seu flagella, seu brachia, quibus quoties tempestates urgent, ad saxa aliqua adhæret, & se velut anchoris jactis stabilit; quin & tanquam manibus & pedibus utitur) Germanis *Pol-Kuttel*, nobis *the Pour Coutrel*, & insulæ *Vectis* incolis *Poor Cuttle.*

II. SEPIA (quòd atramento, veluti putrida quadam sanie, quam Græci Σηπεδόνα vocant, abundet) *the black Cuttle, or Cuttle-fish.* Cui hoc proprium est, præter fistulam inter caput & alvum prominentem, quòd atramenti copia luxuriet, & vel ideo quàm in cæteris reperiatur majori, quòd vitam littoralem traducat, & nihil aliud quo sibi auxilietur habeat; cum *Polypis* & brachia, & muta-

mutatio coloris inserviat: Unde fit, ut atramentum illud, sive cruorem suum atrum per aquam effundat, cum se peti animadvertit, & piscatoribus iter veluti præsepiat. Habet & Σήπιον in dorso, robustum & latum, inter spinam & os mediam præ se ferens naturam, spongiosam inter se complectens corpulentiam: quod Aurifabri nostrates, qui eo præcipuè utuntur, *Cuttle-bone* vocant; Pharmacopolis verò *Os Sepiæ* dicitur.

III. LOLIGO (quasi *Voligo*, à *volatu*: quia efferre sese ab aquis, intervalláq; haud parva transmittere volatu solet; *teste Scaligero, in Histor. Animal. Arist. lib.* 1. *cap.* 44.) Græcis Τεῦθος, ab Italis & maris Adriatici accolis *Calamar* (à thecæ scriptoriæ similitudine.) Quæ duabus quasi partibus constat. Una instar thecæ est, inquam se recipit, in extremitate planè triquetra, duabus quasi alis prædita, reliqua parte concava, in quam reliquum corporis recondit. Hanc tubam, intervallo unius pollicis, mox excipit caput oblongum; cui utrinq; oculi clari & chrystallini insident: rostrum verò durum & nigrum habet, simile Psittaci; quod Cirrhi seu flagella ambiunt octo, utrinq; quatuor. Præter atramentum *Sepiæ* quoq; commune, & alium quendam succum *purpureum* habet; quo tanquam proprio signo ab aliis *Mollusculis* internoscatur. Malè itaq; à quibusdam cum *Sepia* confunditur. Est autem duplicis generis; *Major* scilicet & *Minor*.

IV. LEPUS *Marinus* (à colore Leporis terrestris, quem ἐμπέρκιον vocant) Monspeliensibus *Ebrius* (quòd vivus colore ex rubro nigricante sit, quali plerumq; ebrii conspiciuntur) *the Sea-Hare.* Cujus *tria genera* descripsit *Rondeletius*. *Ælianus* addit & *Indicum*, quod ex omni parte ad terreni Leporis similitudinem accedit, præter pilos, qui spinosi & erecti. Omnia veneno suo exitia-

exitialia esse, certissimum est. Iconem videas apud *Johnstonum, de Pisc. Tab. Mollibus dicata.*

CRUSTATORUM
Classis.

CRUSTATA seu Crustacea, *Philosopho* μαλακόστρακα, crustis tenuibus contecta; quæ ossibus carent, & communes habent cum reliquis Exsanguibus partes, ut caput, alvum, gulam, ventrem & intestinum. Hujus generis sunt

I. LOCUSTA *Marina* (à pedum longitudine, ut *Isodoro* placuit) Græcè κάραβος (παρὰ τὸ τῷ κάρᾳ βαίνειν, quòd capite incedat, vel eo sit multum prominente) Germanis *Meer-stoffel*, Icthyopolis nostris, sed incongruè, *Long Oister.* Astaco marino per omnia similis est, nisi quòd hirto asperóq; corpore sit, unde ab aliquibus γραφιαῖος dicitur (ab aculeis, πρὸς τὸ γράφειν καὶ χαράττειν, ad scribendum & sculpendum idoneis) & cornua habeat majora, initio aspera & aculeata, deinde rotunditate præpilata, & quæ in tenuissimum cirrhum desinunt.

II. ASTACUS *Marinus* (quasi ἀστακτος, non destillans, sed abundè fluens, quòd tubercula plurima, tum alba, tum purpurea, guttarum sive lachrymarum specie, forcipibus inspersa habeat) quibusdam *Gammarus Marinus*, Danis *Hummer*; vernaculè *the Lobster.* Qui est vel *Major, the common Lobster* (à quo non multum discrepat ille, quem *Leonem* vocant, vel à magnitudine, vel à colore flavo, quo vivus conspicitur.) vel *Minor,* qualem nos dicimus *Cichestre Lobster.* III.

III. ASTACUS *Fluviatilis*, *Gammarus*, Athenæo κάμμαρος, *the Crey-fish*.

IV. ASTACUS *Medius*, ſeu mediæ magnitudinis, *Aldrovandi*, *Litteratus Wormio* dictus: quòd in cruſtis caudam tegentibus litterarum quarundam grandium & quaſi Hieroglyphicarum notas oſtentet. De quo *Ol. Wormius*, *in Muſæo*.

V. SQUILLÆ, Græcè καρίδες, *Prawns*. Quarum quatuor diverſa genera ſunt, *viz*. (1.) Squilla *Lata*, ſive *Urſa* (porrecta enim Urſi corium quodammodo repræſentat) *the Broad, or Bear-Prawn*. (2.) *Gibba* (propter gibbum, quem habere videtur, dum ſe incurvat) *the bunch-backt Prawn*. (3.) *Mantis* (à ſimilitudine beſtiolæ cujuſdam è Locuſtarum genere) *the Sea-Graſhopper*. (4.) *Parva*, ſeu *Fluviatilis*, quam excoriatam nos a *Shrimp* vocamus.

VI. CANCER, Καρκίνος (quaſi κορκίνος, quòd κόρας i. e. pupillos & oculos mobiles habeat) *the Crab*. Horum alii extra Conchas alienas in aquis ſalſis degunt: alii in alienis Conchis, ideoq; *Wrong-heirs* nominati.

Prioris ordinis ſunt

1. *Cancer Marinus* vulgaris, *the Common Sea-Crab*.
2. *Maia* (à magnitudine; nam μαῖα, quæ amitam & nutricem ſignificat, aliquando etiam pro natu grandiore ſumitur) *Hippocarcinus*, *the great Crab*, or *Horſe-Crab*.
3. *Pagurus* (παρὰ τὸ ὑρῶν ᾗ φυλάτιεσθαι ἐν πάγοις, id eſt, κρημνώδεσι τόποις, quòd in locis præruptis verſetur) Italis *Granciporro*; Icthyopolis noſtris, *the Punger*. Cruſta ejus in gyrum novem crenis, imbricis modo, inciſa eſt. Adoleſcit quandoq; in calvæ humanæ magnitudinem,

tudinem, ſed non æquè orbicularis evadit: cancris reliquis longè major. Apud nos enim viſus, qui decem libras penderet.

4. *Eques*, *δρόμων*, *Curſor* (à velocitate curſus) *the ſwift Crab.* Hi Amphibii ſunt, & in maximis ardoribus meridiano tempore è mari egrediuntur, diemq; ſub ſole tranſigunt; circa veſperam mare repetunt. Tanta velocitate ferri vidit *Bellonius*, ut ne unum quidem unquam curſu conſequi potuerit. Hujus generis eſſe videtur *Cancer Latipes*, quem *Ol. Wormius* deſcribit, *Muſæi ſui pag.* 250.

5. *Flavus Undulatus*, (à colore & lineis, quæ in prona parte ſunt ſinuoſæ undarum modo, non aliter quam in Cameloto vulgò nuncupato, nomen ſortitus eſt.) *the Chamelot Crab.* Capitur circa Antipolium & Lerinum lacum.

6. *Marmoratus* ſive *Varius* (quòd teſta tegitur lævi ac perpolita, & maculis viridibus, cæruleis, albis, nigris, cinereis, Iaſpidis inſtar & Marmoris, conſperſa.) *the Marble Crab.* In ſaxis Agathenſis littoris degunt.

7. *Cancer cordis figura*, qui in majorum Aſellorum ventriculis ſæpe reperitur.

8. *Cancri Fluviatiles*, qui eo à Marinis differunt, quòd teſta ſint duriore & craſſiore; tibiis aſperioribus, & ex ruffo nigreſcant. Præterea multas crenas in gyrum circa chelas habent.

9. *Cancer Heracleoticus* (ab urbibus *Heracleis*, quarum una *Ponto*, altera *Propontidi* adjacet, ubi frequens eſt, à *Bellonio* ſic dictus) nonnullis *Gallus Marinus* (quòd brachia ejus in criſtæ galli modum tornata videantur) qui dorſo tuberculis exaſperatur, & coloris eſt miniacei.

10. *Cancer*

10. *Cancer Pilosus* (pilorum nempe densitate Ursi corium refert) qui in mari *Tyrrheno* & *Adriatico* reperitur; sed in Oceano maximus.

Sunt & aliæ Cancrorum horum *Differentiæ*, à varia *Chelarum longitudine* desumptæ; de quibus videatur *Johnstonus de Piscibus, pag.* 29. *part. de Exanguib. Aquatic.*

Posterioris censentur

I. CANCELLUS, quibusdam *Bernhardus Eremita* dictus, πιννοφύλαξ (quasi ὁ τῆς πίννης φύλαξ, quia pinnis & conchis insidet) *the little Souldier-Crab.* Nam à Conchis nudi nascuntur, sed Purpuras & Turbines è suis pellunt conchis, iisq; vescuntur, ut eorum occupent domicilia. Cum in amplitudinem majorem excreverunt, quàm ut primis testis capi queant, in testam ampliorem, tanquam domnm novam migrant.

II. *Cancellus in Buccino degens, the bigger Souldier-Crab dwelling in the Sea-Trumpet.*

III. SCYLLARUS sive *Cancellus in Nerite* Concha degens.

IV. CANCER PARVUS, qui pinnis innascitur, estq; longo corpore, *Locustis*, non *Cancris* simili. Hujus generis sunt, qui in *Ostreis* interdum reperiuntur, & crusta superna faciem hnmanam representant.

TESTACEORUM Turbinatorum Classis.

INter Exsanguia *tertium* locum sibi vendicant TESTACEA, *Aristoteli* ὀστρακόδερμα, quæ testis duris & fragilibus muniuntur. Distinguuntur in (1.) *Turbinata.* (2.) *Univalvia*, & (3.) *Bivalvia.*

TURBINATA, Græcè στρομβώδη & ἑλικοειδῆ, sunt illa, quæ in volutas & anfractus seu spiras, quales in prælis & torcularibus visuntur, testas suas quoquo modo reflectunt. Horum autem *duo Genera* constituuntur. Vel enim *Helicem* in testa habent: vel sunt σφαιροειδῆ, *sphærica* seu in globum circumacta.

Prioris Generis sunt

I. NAUTILUS, Græcis veteribus ναυτιλὸς, modernis ναύτιλος, (quòd navis effigiem referat) *the Nautilus, or Sailer.* Quippe, in summa æquorum pervenit, ita se paulatim subrigens, ut emissâ omni per fistulam aquâ, velut exoneratus sentina, facilè naviget. Postea prima duo brachia attollens, membranam inter illa miræ tenuitatis extendit. Quâ vellificante in aura, cæteris subremigans brachiis, media cauda, ut gubernaculo, se regit. Ita vadit alto, Liburnicarum ludens imagine, & si quid pavoris interveniat, haustâ se aquâ submergens. *Duo* ipsius genera sunt; *Unum*, cujus testa Pectunculo similis est, cava, neq; ei connexa; ideoq; is nonnunquam è concha

concha ſua delapſus, nudus capitur in arena: *Alterum* quod in teſta tanquam Limax eſt, nec ex ea unquam egreditur, ſed interdum brachia exerit. Eſt & *tertia* ſpecies, *Cochlea Margaritis Æmula*, *Wormio* dicta (quòd ſit Unionum colore & ſplendore) ex *India* & ſinu *Perſico* nobis allata. Quæ glabra omnino & lævis eſt parte interna infinitis prædita interſtitiis. Superficies externa mira colorum varietate ſplendens, ſubinde circumagentibus ſe in purpuram candoremq; maculis. Qui exterior Cortex ubi detractus fuerit, planè ſubſtantia Margaritas refert. Ex ea in fruſta diſſecta, imagunculæ, globuli ad numerandas preces, monilia & alia ejus generis nonnulla conficiuntur: Vaſa quoq; potatoria eleganti artificio.

II. PURPURA, Græcis πορφύρα. *Politiano Concha Herculea* (quòd tincturæ auctor *Hercules* credatur) *the Purple-Fiſh*. Cujus Concha, parte turbinata pluribus mucronibus ſeu extuberantiis horrida eſt, ſuperficie exteriore modò candicans, modò flaveſcens, interiore modò violacei, modò rubicundi coloris; in anfractus in mucronem deſinentes contorta. Animal cornua duo Limacum modo attollit, atq; eodem ritu ſerpit, iiſdémq; cornibus viam pertentat. Aquam marinam hauſtam aſſervat, qua pluribus diebus fovetur & ſuſtentatur. Hepar habet viſcidum tenaci lentore præditum, quod *Ariſt.* *Papaver* vocat, alii *Cor*, ad cujus latus exiſtit *mucus Purpureus*, in recentibus Purpuris illico extorquendus, cum totus in demortuis pereat. Hoc ſucco olim tingebantur lanæ. *Differunt* Purpuræ magnitudine & aliis circumſtantiis. Præcipuæ autem ſpecies ſunt

1. *Magnæ*, quæ ad *Sigæum* & *Lectum Idæ* promontoria gignuntur.
2. *Parvæ*, quas *Euripus* fert & *Caria*.

 3. *Pe-*

3. *Pelagiæ*, quæ magnæ & ſcabræ ſunt, quarumq; *Flos* magna ex parte niger, ſed nonnullis puſillùm rubidus.
4. *Littorales*, quæ parvæ & flore rubro ſunt.
5. *Echinatæ*, quæ vel pluribus ſpinis maximè in poſtica parte horrent, vel rarioribus, minoribus & brevioribus.
6. *Rubræ*, ut in Auſtrinis partibus.
7. *Nigræ*, in Aquiloniis.
8. *Lividæ*, in Occidentalibus & Orientalibus.
9. *Marmoreæ*, quæ longis undiq; tuberibus, at minimè acutis ſed obtuſis plenæ.
10. *Pentedactylæ*, qualem *Geſnerus* deſcripſit, ex *Adriatico* mari acceptam.

III. BUCCINUM (à ſimilitudine buccini, quo ſonus editur, rotunditate oris in margine inciſâ, ut *Plinio* viſum.) Græcis φήκιον, & στρόμβος, & κήρυξ (fortè à cera, quam muco ſimilem mutuò attritu ſalivant; quod Græcis eſt κηριάζειν) *the Trumpet.* Variat magnitudine. *Buccina* enim

1. *Major* in tantam quandoq; excreſcit magnitudinem, ut ad *Cartejam*, teſte *Bellonio*, decem capiat Cotylos.
2. *Minor* utplurimum ovi magnitudinem non ſuperat. Strias quandoq; quinas aut plures in tergore habet, plerumq; in gyrum tuberculis obtuſis & brevibus obſepta, frequentioribus quàm in *Purpura*.

IV. MUREX (ab aſperitate murorum quibus includitur; longos enim firmoſq; aculeos habet, per intervalla eminentes) Qui eſt (1.) *Marmoreus*, à candore & duri-

duritie sic dictus, cujus testa gravis est, densa, solida, aculeis multis horrens, figura inter Buccinam & Conchylium media. (2.) *Triangularis*, altera parte planus, altera ferè rotundus, sed ita ut utrinq; sint duo latera. Aculeos habet breves & firmos. (3.) *Lacteus*, à lacteo colore nomen sortitus. (4.) *Orthocentrus*, qui totus forinsecus & intrinsecus rubet, turbine candicat. (5.) *Coracoides*, *Rondeletio* ab infirmis & rostris Corvorum similibus aculeis dictus. (6.) *Aporrhaides*, quos quidam inter *Lepades*, quòd ut istæ saxis adhæreant, ponunt; sed malè: faciunt enim & *Neritæ* idem, quæ tamen toto genere ab iisdem differunt.

V. CONCHYLIUM, cujus operculum est *Blatta Byzantia* Serapionis. Est autem ea parte latius, qua in turbinem deficit, sine aculeis tuberculísve ullis.

Posterioris sunt

I. TURBO, qui ex amplo & lato paulatim in mucronem definit, multis voluminibus constans pro corporis proportione, variorum colorum, foramen rotundum habens, & rimam per quam excrementa excernuntur. Est (1.) *Magnus*, qui multis volutis constat, margine spisso & aspero, testâ albâ, lineis tuberculisq; asperâ. (2.) *Auritus*. (3.) *Tuberosus*. (4.) *Angulosus*, quòd testæ volumina ita à se discreta sint, ut in medio angulos efficiant, sic dictus. (5.) *Muricatus*, quia testa est intus purpurea, foris alba & quasi calce illita, sic nominatus. (6.) *Pentedactylos*, quia quinq; appendices longas & acutas, si extremum Turbinis annumeres, habet. (7.) *Qui Spongiis delectantur*. Quorum omnium *Icones* videantur apud *Aldrovandum*. Adde Turbines *notis Musicalibus insignitos*, ab *Ol. Wormio*, *Mus. pag.* 259. descriptos.

II. TRO-

II. TROCHUS (ita dictus, quòd similis sit instrumento ligneo, quod pueri scutica in orbem agitant: unde meritò in Turbinorum classem refertur) qui distinguitur in (1.) *Magnum*. (2.) *Pyramidalem*. (3.) *Niloticum*. (4.) *Indicum*. (5.) *Album*. (6.) *Maculosum*. Omnes verò læves sunt & varii.

III. NERITES (à *Nereo*, Deo Marino; quòd is fortè tali concha, tanquam elegantiore buccina, usus esse fingatur) *the Mere-maids Trumpet*. Cujus concha rotunda est, in spiram desinens exiguam, lineis frequentibus per universum corpus perreptantibus; quarum vestigia etiam in ore apparent, quod altera parte striatum, altera exiguis punctis horridum conspicitur.

IV. COCHLEÆ, *Sea-Snails*, *Whilks*, *or Porwinkles*, & *Periwinkles*. Quarum tanta ubiq; varietas est, ut singulas explicare & exprimere operosum foret. Præcipuæ verò sunt (1.) *Cælatæ*. (2.) *Echinophoræ*. (3.) *Cylindroides*. (4.) *Depressæ*. (5.) *Rugosæ*. (6.) *Umbilicatæ*. (7.) *Sarmaticæ*. (8.) *Oleariæ*, quòd iis oleum decapularent veteres Romani, sic dictæ. Quas omnes accuratè descriptas invenies ab *Ol. Wormio in Musæi sui pag.* 260, & 261.

V. ECHINUS (vel κατ᾽ ἀντίφρασιν; ἀπὸ τοῦ μὴ δύνασθαι ἔχεσθαι διὰ τὰς ἀκάνθας, quòd manu retineri non possit, propter aculeos: vel, ut *Vossio* satius videtur, ἀπὸ τοῦ ἔχειν ἑαυτὸν, ἀφανῶν τῶν σαρκῶν ὀσῶν, quòd ita se cohibeat, ut nullæ carnes appareant.) aliis *Erinaceus* Marinus, *the Sea-Urchin*, *or Sea-Hedg-hogg*. Quibusdam *Aurantium Marinum*, quòd spinis ablatis pomum Aurantii quodammodo referat. Hujus tota testa aculeis forinsecus, intrinsecus foraminibus parvis plena est; per quæ movendi facultas aculeis communicatur. Hujus species præcipuæ sunt

1. *Echinus*

1. *Echinus Spatagus* & *Briffus*, noſtratibus, ob pudendi muliebris ſimilitudinem, inhoneſto nomine, *a Cunt*, & maritimis *Cambrobritanniæ* partibus, *Mere-maids Head* dictus. Qui, ut, à *Rondeletio* deſcribitur, vix à cordis figura recedit, aculeis parvis & raris obſitus.

2. *Echinometra*, quam *Rondeletius* tantæ magnitudinis exhibet, ut ambabus manibus quaquaverſum extenſis vix capi poſſit.

3. *Echinus Minimus* pelagius, Italis *Un Judeo* vocatus (quòd perpetuò nigreſcat & ſordeſcat) ſpinis grandibus, longis & præduris. Teſtam juglande majorem non promit: eſtq; reliquis omnibus vividior. Nam ſi ſupinum ponas, mox ſuas ſpinas deprimit, & ſe in pronam partem convertit. Hic ſpinis ſpoliatus, & exſiccatus, vernaculè dicitur *the Sea-Button*.

UNI-

UNIVALVIUM Classis.

E Conchiliis UNIVALVIBUS sunt

I. LEPADES (quasi *Squammæ*, quia petris, aliisq; corporibus adhærent, instar squammarum) Patellæ, *Lympins*, *Lympets*, *or Cockles*.

II. *Concha Veneris* (ob communem cum *Venere* originem è mari: vel à pulchritudine; vel quòd pudendum muliebre figura exprimat) aliis *Concha Porcellanica* & *Lævigatoria* (quia ad chartas & alia læviganda iis utuntur Itali) Cujus varia sunt genera, colore & magnitudine differentia.

III. CONCHA PERSICA, quæ à loco nomen sumpsit, estq; majore sui parte rubicunda, cætera candida. Margaritas proferre proditur.

IV. PENICILLI, *Tubuli Testacei*, in quibus vermes latent, *Worm-shells*. Sunt & qui molli quadam & laxa substantia saxis alligantur, ita ut aquarum undis cedat & agitetur. Reperiuntur nonnunquam in *Ostreæ* vulgaris & *Gæderopodis* testis.

V. BALANI, Latinis *Glandes* (ob similitudinem glandium arborearum; nam ut glandis pars altera lævis est in acutum desinens; quædam aspera: sic hæc, quæ saxis adhæret, partim lævis est, partim aspera.) *Center-shells*.

VI. CONCHÆ ANATIFERÆ, vulgò *Barnicles*, *or Barnacles*: in Scotiæ littoribus frequentes, & navibus ex India Orientali reducibus sæpe adhærentes. De generati-

-deratione Avium ex his, lege *Ol. Worm. in Musæi sui Pag.* 257.

VII. DENTALIA, *Tubuli* quidam candidi, teretes, ſtriati, in acutum deſinentes, una aut altera linea tranſverſa, inæquali cincti. *Tellinis* adnaſci ſolent quandoq; ut *Balani* aliis cruſtaceis.

VIII. ENTALIA, quibuſdam *Antalia*; conchulæ nimirum parvulæ, ejuſdem ſubſtantiæ cum venereis, aut potius Cylindricis, niveæ, læves, rimulam habentes. Ingrediuntur compoſitionem *Unguenti Citrini*; quòd vi abſtergendi ſine acrimonia & caliditate polleant præclara. Hiſce affines ſunt *Conchulæ Striatæ*, cum Venereis, quoad figuram, affinitatem quandam habentes; ex quibus monilia conficere ſolent.

IX. AURIS *Marina* (quia aurem exactè refert) ab *Ariſtotele* λεπὰς ἀγρία dicta, Bellonii *Patella major*.

BIVALVIUM Classis.

BIVALVIA, Græcis *Μύες*, Conchæ sunt duabus prædit æ testis, iisq; vel *asperis*, vel *lævibus*.

Inter Conchas ASPERAS sunt

I. MARGARITIFERA, Mater *Perlarum*, & *Indica* (quòd apud *Indos* reperiatur potissimùm) *the Pearl-Oister, or Mother of Pearl.* Hujus Conchæ licèt multa sint genera, eam tamen hìc intelligimus, quæ grandis est, modicè cava, spissa, figura Pectinibus æmula, una saltem parte aurem habens & parva foramina, quæ non penetrant; interius Margaritæ aut Unionis instar splendens. Hæc interdum tam grandis in India invenitur, ut ferant in mari Borneo inventam pondo septem & quadraginta librarum. Testa ad varia Utensilia accommodatur; nam capsas, pocula, cochlearia, mensas, scipiones hisce exornant; imo cochlearia integra, manubria, icunculas inde conficiunt: quorum exempla haud pauca in REGIÆ SOCIETATIS Musæo asservantur.

II. IMBRICATA, seu *Imbricatìm undulata* (sic dicta, quòd testa ad undarum sese attollentium similitudinem distincta est) *Tridachne* (quòd tantam habeat carnem, ut non nisi tribus vicibus deglutiri possit) quæ haud rarò longitudinem attingit pedalem.

III. STRIATA, cui striæ testam percurrentes nomen dedêre.

dedêre. Hujus varia genera fideliter deſcripſit *Ol. Wormius*, *Muſæi ſui pag.* 253.

IV. ECHINATA (quia forinſecùs hirſuta eſt Echinorum modo) quæ Pectini ſimilis eſt; teſtis admodum concavis, ſtriatis, in ambitu inciſis. Uniones in ea reperiri teſtatùr *Plinius*, *H. N. lib.*9. *cap.* 35.

V. SQUAMMOSA, quæ lineis ſemicircularibus, ſquammarum in morem, eſt exornata.

VI. LONGA, cujus duas ſpecies exhibet *Rondeletius*: *Unam* colore vario, in medio albeſcente, intus cum lævitate candido: *Alteram* teſta alba, aſpera, lineis multis diſtincta, quam *Plinii* longam eſſe putat.

VII. PICTORUM (quòd teſtæ ejus olim pro conficiendis coloribus raderentur.) quæ craſſitudine cæteras omnes multùm excedit, & florem foris habet. *Aldrovandus* unam attulit colore Cinnaberis, figurâ minorum Oſtreorum.

VIII. CORALLINA (quòd Corallium colore imitetur) quæ externa teſtarum parte Pectinem refert; ſed lineis eſt aſpera, tuberculis rubris inæqualis, intus læviſſima, candidi Marmoris colore. Poſt diutinos Auſtri flatus, & Caniculæ exortum in littus ejici ſolet.

IX. RUGATA, non ab imo ad ſummum, ſed tranſverſim multas rugas ductas habens. Veneti *Biveronem* vocant.

X. RHOMBOIDES, *Rondeletio Muſculus ſtriatus*; quæ elegans eſt, oblonga, qua teſtæ cohæret recta fermè, altera parte ſinuata: Caput verò teſtæ in angulum prominet, ut tota Rhombum haud inelegantèr referat.

Inter LÆVES ponuntur Conchæ

I. GALADES, omnium maximæ & læviſſimæ, intus verò candidiſſimæ, non admodum concavæ; Noſtratibus *Long Oiſters* dictæ.

II. NIGRA, prioribus ſimilis, niſi quòd intus & foris nigricat.

III. FASCIATA (quòd quinq; veluti faſcias latas à latere in latus ductas habeat) cujus teſta eſt admodum lævis, dura & marmorea. Harum plures depinxit *Aldrovandus*, *de Piſcibus*, *lib.* 3. *cap.*55.

IV. CRASSÆ teſtæ, quæ faſciis & rarioribus, & latioribus inſigniuntur.

V. TENUIS teſtæ, quæ extra ſunt colore fœdo, lutulento, cinereo; intus argenti modo reſplendent.

Huc referuntur etiam

VI. CHAMÆ (à Græco verbo χῶ, ſeu quòd hient; unde quibuſdam *Hiatulæ* dicuntur, & *Plinius*, Conchas quaſdam pandere ſe dixit quadam oſcitatione: ſeu earum conchæ admodum concavæ ſint, & capaces) Gallis *Flammæ* & *Flammatæ*; Italis, *Peverazæ* (quòd pipere condiantur) *a ſort of Cockles*. Quarum aliæ *Aſperæ* ſunt, aliæ *Leves*.

VII. OSTREA (vel ἀπὸ τοῦ ὀστράκου, vel quaſi ὄστεα, quòd teſta veluti oſſea tegantur.) *Oiſters*. Quorum Differentiæ, à loco & colore deſumptæ, variæ ſunt. Ratione Loci, celebrantur

1. *Pelagia*, quæ in alto mari naſcuntur, parva & rara.
2. λιμνόστρεα, ut *Ariſtoteles* vocat, quæ in ſtagnis marinis degunt. Cujus ſortis ſunt apud nos *Colceſtrienſia* dicta, quæ in puteis & ſtagnis, quæ mare ſingulis æſti-

æstibus inundant, aluntur, indéq; pinguiora, & salsedine gratiora evadunt.

3. *Littoralia*, quæ in littoribus inveniuntur; nec non inter saxa, limi & aquæ dulcis expertia. Parva sunt, dura & acria.

4. *Britannica*, quæ omnibus præferuntur.

5. *Santonica*, quæ magis salsa & acria judicantur.

6. *Burdegalensia*, inter quæ *Medokina* (ab oppido vicino *Medöe*, dicta) suavitate præcellunt.

7. *Circæa*, quæ ab *Horatio Satyr.* 4. commendantur.

8. *Abydena*, quæ olim à ganeonibus celebrari solita, *Clemens Alexandrinus in Pædagogo* prodidit.

9. *Lucrina* (à Lucrino *Campaniæ* lacu, in sinu *Bajano*, prope *Puteolos*, ita dicta) quæ à *Plinio* celebrantur.

10. *Brundusina*, de quibus ita *Plin.* "Gaudent pere-"grinatione, transferriq; in ignotas regiones. Atq; "ita Brundusina in Averno compasta, & suum reti-"nere succum, & à Lucrino adoptari creduntur.

11. *Cumana*, quæ *Strabo* præstantissima facit.

Quoad *Colores*; *Ruffa* sunt in Hispania; *Fusca* in Illyrico; *Nigra* & carne & testa sunt *Circæa*, quibus palma mensarum diu tributa est; in mari *Rubro* flammeis illustrantur zonis. Hisce demum subjunguntur

Gaideropoda (quasi *pes Asini*, apud Græcos, qui *Gaideron* hodie asinum vocant) apud nos, *Horse-Oisters*.

VIII. PECTINES (à rugis seu imbricaturis illis, quibus insigniti sunt; si *Gillium* sequimur.) *Scollops.* Græci κτένες nominant, ob manuum & pedum similitudinem. In

Hibernia

Hibernia admodum frequentes ſunt; ubi in arenoſis & limoſis littoribus ſponte proveniunt, & ſtridore ſentiuntur, quoties per ſumma humoris in arena ſtagnantis nitibundi feruntur. Differunt magnitudine, & rugarum varietate.

IX. MUSCULI, ſeu *Mytuli* (nam non niſi magnitudine & rotunditate eos differre, rectè ſtatuit *Rondeletius*, & *Aldrovandus*; ut hi ſint majores, illi minores) *Muſcles*, & ubi grandiores ſunt, *Horſe-Muſcles*.

X. TELLINÆ (ita nominatæ, ὅτι τάχιςα τελείαι γίνονται, quòd ocyſſimè perficiantur, ſpontéq; proveniant.) Venetis *Capparazole*, ſeu *Capparole* (à Capparis ſimilitudine) quæ teſtis conſtant lævibus, candidis, nequaquam ſtriatis, quandoq; crenulis & denticulis, in longitudine diffuſis, mediocritèr fortibus, intùs cavis, exteriùs ex albo & flavo purpuraſcentibus. Exiguo ſunt corpore, nec facilè aperiuntur. Edulium præbent ori gratum; unde Romæ & alibi bellariorum vices ſubeunt; alvum tamen reſolvunt.

XI. SOLEN, Græcis Σωλὴν (à canalis ſive tubi ſimilitudine) quibuſdam, juxta *Plinium*, *Aulos*, *Donax*, *Dactylus*, *Onyx* (quòd cum his figurâ conveniat) Venetis *Cappa longa*; *the Sheath*, *or Razor-fiſh*. Eſt ex Concharum longarum genere, duplici conſtans teſta, lævi, tenui, alterâ tantum nigro vinculo membraneo colligatâ; alterâ ſolutâ; dodrantali longitudine, pollicis craſſitie, arundinis modo cavâ, extremis duobus ſemper apertis. Commendantur Calculoſis, & Urinæ difficultate laborantibus.

XII. PHOLADES (ἀπὸ τῶ φωλεῖν, quòd in cavernis & latibulis condantur: & rectè quidem; nam ita inter ſaxa, imo & in ſaxis ipſis latent, ut iiſdem undiq; contegantur, per foramen verò exiguum & ſenſui vix patens aqua nutriuntur.)

XIII.

XIII. PINNÆ, Græcis Πίννη & πίννα, numero singulari (quòd semper sordibus obductæ sint) Neapolitanis, *Pernæ*; Venetis, *Asturæ*; à *Mytulorum* figura non multùm recedentes. *Cancri* etiam in illis hospitantur. *Rondeletius* tantam Romæ se vidisse scribit, ut ad cubiti magnitudinem accederet. Plurium specierum Icones depinxit *Aldrovandus*, *de Piscibus lib.* 3. *cap.* 76.

Restant adhuc quamplurimi Pisces EXOTICI, *Novi Orbis* duntaxat alumni; quos, quia perpaucos ex eis nobis hactenus vidisse contigit, & quia nominibus *Latinis* nondum donati sunt; idcirco prorsus intactos relinquere consultum duximus. Ne verò *Lectoris* curiositati in hac parte omnino defuisse videamur; eum officiosè remittimus ad *Joh. Johnstoni Lib.* 4. *de Pisc.* ubi ingentem istorum numerum inveniet, ex *Marcgravio*, *Pisone*, *De Laet*, *Benzone*, *Petro Martyre*, aliisq; rerum Naturalium Indicarum *Historicis* diligentèr collectum, & in debitas Classes redactum.

ZOOPHY-

ZOOPHYTORUM ſive *Plant-animantium* Claſſis.

QUoniam *Zoophyta* (à ζῶον, hoc eſt, *Animal*, & φυτὸν, hoc eſt, *Planta*; ut ad verbum *Plant-animantes* vel vel *Plant-animalia* dici poſſint) in Exanguium Aquaticorum genere à nonnullis conſtituuntur; utpote τὰ ἐπαμφοτερίζοντα φυτῷ καὶ ζώῳ, ut *Ariſtoteles* loquitur: ideo & nobis neceſſe videtur, hîc eadem breviter recenſere. Iſtiuſmodi ſunt

I. URTICÆ *Marinæ* (ab urendo Latinis ſic dictæ; eo quòd manum urere videantur, ſi ea tangantur) Græcis ἀκαλῆφαι (quaſi ἀπολῦσαι τὴν ἀφὴν, i. e. ſenſum corrumpentes) Italis, *Flammæ Maris*; nobis, *Sea-Nettles*, & in Cornubia, *Blubber*. Harum Differentias varias apud Auctores invenias: ſed duo præcipua genera ſic deſcribit *Rondeletius*. Primi generis pars una eſt veluti fungoſa quædam maſſa, rotunda, cava, in medio perforata, purpureâ veluti faſciolâ ambiente, ita ut pileum planè referat: altera Polyporum pedibus ſimilis eſt. Octo enim pedes habet craſſiuſculos, extremis quadratos, in acutum deſinentes. Nullas partes interiores habet diſtinctas. Corpore eſt adeo pellucido & ſplendido, ut oculos perſtringat. Ad eam haud rarò magnitudinem excreſcunt, ut pileos, quibus viatores uti ſolent, ſuperent.

Alterum quatuor duntaxat pedes seu frondes habet, qui foliis Acanthi comparari possunt. Corpore est quasi cartilagineo, ac Chrystalli in morem pellucido; quod in mucorem facilè resolvitur. Gibbam habet, instar dimidiatæ sphæræ, figuram, glabram, pollicis crassitudine: cujus pars interna nervis rectis à medio incipientibus, quasi striis fulvi coloris, in gyrum radiatur, quibus se diffundit & constringit: qua corporis commotione aquam concutit, & nunc in pronum, nunc in supinum effertur, *&c* Ab his diversum genus exhibetur à *Meretto nostro*, *Pinac. rerum Natural. Britannicar. pag.* 194.

II. PULMO *Marinus*, (vel à pulmonum nostrorum figura: vel ab eorundem substantia laxa, molli, & foraminulis plena) qui intuentibus apparet corpus quoddam rotundum, pilæ marinæ modo, virescens, foris substantia filtro simile, intus totum fistulosum & spongiosum. In mari aqua plenum est, & grave: extra aquam in se concidit & flaccescit. In saxorum rimis delitescit, & inter algas.

III. HOLOTHURIUM, (unde nomen veniat, nescimus) quod altero extremo obtusum est & planum, in quo Rosæ sculptam imaginem dicas, circa quam apparent acetabula; inde parva appendix & mollis dependet: altero tenuius. Intus partes omnes sunt indiscretæ. Aliud genus descriptum invenies apud *Aldrovandum*, *lib. de Piscib.* 4. *cap.* 4.

IV. TETHYIA, seu, ut *Plinius* vult, *Tethea*; Græcis, τήθεα & τήθυα; modernis *Spherdocles* (fortè à sphæra) Adriatici sinus accolis, *Spongiæ* (quia, cum premuntur, Spongiarum instar, aquam è foraminulis reddunt) aliis, *Tubera* (à colore & tumore; seu quòd nullis fibris, ut Tubera terrena, niti crediderint) Quæ describuntur ab *Arist. Hist. Animal. lib.* 4. *cap.* 2.

V. *Malum Granatum Marinum.*

VI. *Fungus Marinus.*

VII. *Pyrus Marinus.*
VIII. *Mentula Marina.*
IX. *Penna Marina.*
X. *Malum Inſanum Marinum,*
XI. *Manus Marina.*
XII. *Cucumis Marinus.*
XIII. *Uvæ Marinæ.* Quæ omnia appellationes ſuas à rebus, quas repræſentant, mutuantur. ¶

MANTISSA ANATOMICA,

Ad

Piſcium Pelagiorum Cartilagineorum Planorum Claſſem ſpectans.

LECTORI Admonitio.

IN *præcedenti* Piſcium Pelagiorum Cartilagineorum *Claſſe, ubi in* RANÆ *PISCATRICIS mentionem & deſcriptionem inſtituti ductu incidiſſem, me dixiſſe memini*; Piſcem iſtum tanta, & in reliqua Animantium aquis degentium grege tam inſolenti Naturæ ſolertia fabricatum eſſe, ut nihil in eo occurrat non admirandum. *Huic igitur dicto ut clarior conſtaret fides; adii magnum illum Virum, ſummumq; Artis Apollineæ, quin & puritatis Linguæ Romanæ arbitrum*, D. GEORGIUM ENTIUM, *M. D.* Equitem Auratum, *&c. obnixè eum obteſtans, ut quæ in diſſecto Piſce memorato à ſe olim obſervata, chartiſq; exarata fuiſſent, nunc demum, pro inſigni ſua in* Anatomiæ Comparativæ *augmentum benevolentia, quam æternitate digniſſimis ſcriptis toties teſtatam fecerat, mecum communicare dignaretur.*

Nec

Nec disparem votis Candorem experiebar in Animo Humanitati tantopere addicto. Is enim, superatâ illâ, quam cum publicæ Utilitatis inductione in pectore suo niveo diu colluctantem sensisset, Modestiâ suiq; diffidentiâ; haud gravatim exorari se tandem passus est; apertoq; confestim Observationum Anatomicarum *Thesauro (quem avidissimè exoptant omnes, quibus cum literis aliquid commercii intercesserit) exinde quæ desiderio meo satisfacerent, mihi & depromendi, & in lucem emittendi liberam potestatem fecit lubentissimè. Quæ verò in commodum Tuum,* LECTOR *Curiose, disertissimis Elegantissimi Auctoris verbis exscripsi, ita se habent.*

RANÆ

RANÆ PISCATRICIS Anatome.

GRæci *βάτραχον* vocant: Istri, piscem *Rospum*; Rospus enim ipsis Buso: Taurinis, *Bora*; Lumbardis, *Zatto*. *Scalig. in Arist. Hist. Animal.*

Est Gyrino similis. Nempe anterior ejus pars, sive venter, Ranam vel Busonem æmulatur; posterior autem in longam & mucronatam caudam desinit: cujus pars extima, sive *pinna*, carnosa est; &, palmipedorum animalium ad instar, intercurrentibus in longum cartilaginibus, latè expanditur; estq; spithamam longa: indéq; ad capitis initium, in ea, quam dissecui, sex spithamæ numerabantur.

Palmi spatio à dicta pinnâ, *altera pinna* in superiore caudæ parte, infernè amplior & transparens, nascitur. Subter caudam, è regione hujus pinnæ, *altera pinna* conspicitur, carnosa etiam, & caudæ pinnæ similis. Ab hac pinna, quatuor digitorum latitudine versus caput, *podex* situs est; paulóq; infra eum *apertura alia* conspicitur; in quam Vesica Urinaria, & uteri cornua terminantur. In medio fere ventris, utrinq; à lateribus, ampla & carnosa *pinna* enascitur, spithamam circiter lata, parisq; fermè longitudinis. In medio dorsi, duo *cincinni* sive *cirri* exurgunt, digiti longitudine, duobus palmis à caudæ superiore pinnâ: hinc palmi spatio *alter* item *cincinnus*, paulóq; longior exoritur.

Oculi, quatuor digitis ab hac pinna remoti, sex digitorum intercapedine à se invicem distabant: interq; illos (sed anteriùs multo, nempe prope labii superioris confinium) duo *cornicula* enascuntur, in extremo sui rotundis filamentis præpilata: quorum mobilitate creditur

pisciculos

piſciculos in oris ſui rictum, ceu naſſam, allicere.

Paulò ſubtus diaphragma, in ſupina ejus parte, duæ amplæ *pinnæ*, ad figuram manus, in quinq; digitos diviſæ (quales in *Manati* piſce prædicantur) adſunt.

Circum oris ambitum, & juxta latera, ad caudam uſq; exiguæ *pinnulæ* ſive *cirruli*, trium fere digitorum à ſe invicem diſtantiâ, reperiuntur.

Rictus oris ingens, totoq; circum ambitu dentibus uncis retrorsúmq; ſpectantibus plenus. Dentium horum ordo duplex, triplexve: eſtq; id illis ſingulare, quòd interiores (qui etiam cæteris longiores ſunt) intro vorſum mobiles ſint, ac deprimi poſſint; extrorſum verò à motu prohibeantur, quòd exteriores & minores denticuli illis ad id impedimento ſint. Omnes, ut dictum eſt, retroverſi gulam ſpectant. Dentes illi majores, cute ſeu vagina, ad medium ſui, integuntur; quæ mobilis eſt: quemadmodum in Felium unguiculis conſpicimus.

Prope interiores fauces, duo veluti *pulvinaria* viſuntur; quæ à lateribus utrínq; dentata ſunt, & in cuſpidem acuminantur: Poſticâ verò ſui parte dentibus carent. In maxilla ſuperiore duæ pariter *protuberantiæ* ſunt, pulvillis iſtis reſpondentes; & dentium longiorum duplici ordine armatæ, tranſverſim ſitæ ſunt; & ponè illas duo dentes molares unciali amplitudine proximè fauces adjacent. Dentes hi officio ſuo funguntur ope muſculi tendinoſi, qui ſpinæ medio adalligatur, indéq; ſurſum latus, ſtatim bifariam ad dictos dentes fertur.

Branchiæ utrinq; ternæ. Aperiuntur fauces ſubtus pinnas majores in latere ſitas.

Hîc ſit mihi liberum, precor, gradum parumper ſiſtere, abruptoq; deſcriptionis *Entianæ* filo, *Tabulam* intertexere, quæ hactenus dicta oculis tuis evidentiùs exhibeat, deinceps ſigillatim contemplanda.

Tabulæ

THIS CHART W

FOURTH CHA

AT THE END

ART WILL BE THE
CHART APPEARING
END OF THIS FILM.

Tabulæ primæ, ejuſq; Characterum Index.

a. *Pinna ſuperiori caudæ parti inſidens.*
bb. *Duo Cincinni ſive Cirri in medio dorſi exiſtentes.*
c. *Alter Cincinnus, prioribus paulò longior.*
dd. *Duo Cornicula inter oculos enata, quorum filamenta in oris rictum, fili piſcatoris ad modum, arcuatìm protenduntur.*
ee. *Duo pinnæ ampliores, in quinq; quaſi digitos divaricatæ.*
ff. *Dentium ordo duplex.*
gggg. *Pinnulæ ſive Cirruli circum oris ambitum, & ad latera*; *Bellonio*, appendiculæ carnoſæ vocati; qui, natante Ranâ, ſupernatant.

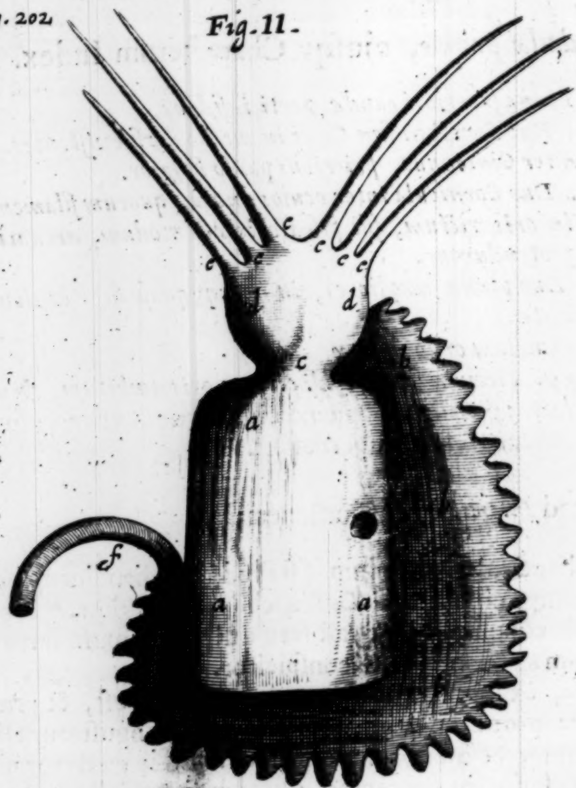
Quoad *Internam* conſtitutionem;

Cor haud adeo magnum (ſi Piſcis amplitudinem ſpectes) nempe circiter ovi Gallinacei magnitudine. Non deſinit in conum, ſed æquali fere ductû ad imum fertur, ubi etiam aliquanto latius conſpicitur.

Aorta, ex ſumma ejus parte enata, albida eſt, & prægrandis: prope exortum tamen è corde anguſtatur aliquantulum, & quaſi annulum efficit. Eſt in medio grandior; deſinítq; in ſex ramos, quorum ſinguli ad totidem branchias feruntur.

Auricula ingens eſt (nempe corde fere triplo major) rubicunda valde, &, pulmonum inſtar, ſpongioſa: tunicâ molli & laxâ donatur, & in ambitu ſuî (galli criſtæ inſtar) inciſa ſive fimbriata cernitur. *Capſula* robuſta hæc circumambit.

Harum partium formam & conſtructionem præſens *Icon* in proſcenium adducit.

Figuræ secundæ, ac literarum ejus explanatio.

a a a. *Cor in summo angustius, infernè latius.*
b b b. *Auricula ejus, in ambitu crenata.*
c. *Aortæ exortus.*
d d. *Ejusdem amplificatio:*
e e e e e e *& divaricatio in sex ramos.*
f. *Ingressus venæ cavæ in Auriculam.*

Septum

Septum transversum exoritur prope cartilaginem pinnæ maniformi continuam; eandemq; *claviculam* haud malè dixeris.

Cor densum, & cavernulis repletum. Ubi aortæ jungitur, duabus *valvulis* semilunaribus, sanguinis inde recursum prohibet. In *Auricula* consimiles *valvulæ* (sed quaternæ, ut puto) sanguinem à regressu in cavam arcent.

Venæ Cavæ duo majores trunci (ex duobus Hepatis lobis oriundi) postquam Pericardium penetrarunt, uniuntur, feruntur q; in Auriculam. Iisdem etiam commiscetur Vena *Emulgens*, aliæq; complures, à Cordi vicinis locis sanguinem è capite refluum advectantes.

Aorta densa crassáq;, intus innumeris fibrulis in longum protensis roboratur. Tunica ejus exterior venulis conspicuis irrigatur.

Jecur peramplum, ex pallido flavescebat, & in lobos duos prægrandes dirimitur. In superiore parte prope cor, ubi tenue est, deorsum flectitur, & complicatur: quod etiam alicubi in lateribus contingit. Passim fissuris hiulcum est. In exteriore loborum parte (præcipuè in sinistra) magna vasa, fluminum instar, conspicua sunt.

Ex *Hepatis cavo*, ejusq; medio, complures *ductus hepatici* manifestè prodeunt: qui, postquam extra hepar, quinq; fere digitorum spatio, delati sunt; desinunt in *sinum amplum* & tres digitos transversos longum: qui postea angustior redditus, in *Duodenum* terminatur, unciæ spatio à *Pyloro*; videturq; esse quasi *Cystis* minor & succenturiata; est autem ductus *communis*. Illorum ductuum tres medii uniuntur, duorum digitorum spatio, antequam in dictum sinum desinant. Proximus ramus ingreditur initium illius vasis, quod ad Cystim felleam abit, & *Meatus Cysticus* appellatur: estq; hic Meatus longitudi-

nis octo digitorum transversorum, atq; amplitudinis calami scriptorii. Cuncta hæc oculis subjiciuntur.

Figuræ tertiæ, Characterumq; ejusdem expositio.

a a a. *Hepar in lobos duos diremptum.*
b b b. *Ejusdem complicationes,*
c c c c. *Ductus hepatici in ductum communem se exonerantes.*
d d. *Alii ex ductibus hepaticis, bilem in Porum Cysticum deferentes.*
e. *Ductus cysticus.*
f. *Vesicula fellea.*
g. *Ductus communis.*
h. *Duodenum.*

Vasa fellea jam dicta, toto tractu *Mesenterio* firmantur; in quo *glans* majuscula, & minores aliquot reperiebantur. *Fel*, pari facilitate, deorsum versus vesiculam felleam, sursúmq; ad sinum, sive ductum communem fertur. Idq; ita fieri oportuit; quoniam non, nisi per Porum Cysticum, bilis ad vesiculam felleam decurrit.

Bilis in vesicula quadrantem minimùm pependisset; non enim appendebam. Erat fere dulcamara; &, cerevisiæ veteris instar, translucida.

Mesenterium, pinguedine passim interspersum, amplissimis vasis donabatur.

Oesophagus duplicatus, erat decem uncias latus; constat eâdem cum ventriculo substantiâ; nempe albâ, crassâ, firmâ & densâ admodum. *Fibræ* transversìm incedunt.

Ventriculus passim, & præsertim sub medium suî, plurimis nodis cartilagineis scatebat, qui introrsum hiabant;

&

THIS CHART

FIFTH CHART

AT THE END

ART WILL BE THE
HART APPEARING
END OF THIS FILM.

& in meditullio eorum, ſanguinis veſtigia conſpiciebantur. Ad illos *Nodos* vaſa forinſecus adveniunt. In earum Cartilaginum nodoſarum una, exigui *Vermiculi*, decem numero, reperiebantur: erant oblongi & tenues admodum. Alii item in aliis nidulabantur.

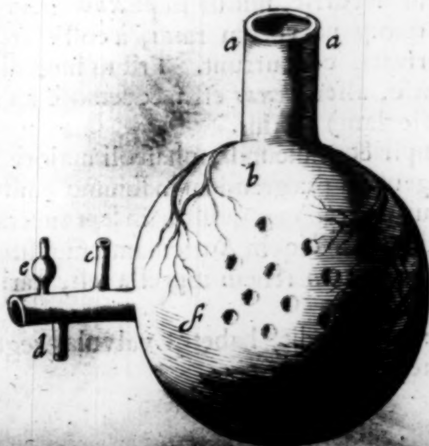
Inteſtinorum longitudo trium circiter ulnarum. In inteſtini *Recti* ſummo evidens *valvula* eſt. *Cæci* autem ne veſtigium quidem. *Rectum* inteſtinum, columnulis carneis, *Abomaſum* in bove æmulatur.

Pylorus perpuſillo foramine (quod vix digiti minimi extremum admiſerit) in Duodenum aperitur: quod in illo tractu, *Reticulum* in bovino ventriculo æmulatur.

Duodenum, ſtatim ab exortu, in duas *appendices*, ſive proceſſus dirimitur: quorum ſuperior altero fere triplo major eſt.

Quatuor circiter à ventriculo digitis, *Ductus Communis* pertenui foramine in papillam deſinit, & in Duodenum exinanitur.

Horum pars maxima haud incongruè adumbratur

Figuræ

Figuræ quartæ ἑρμηνεία

a a. *Oeſophagus, decem uncias latus.*
b. *Ventriculus, latitudinis unciarum* 16 ½
c. *Appendix, cæci vicem ſupplens.*
d. *Appendicula.*
e. *Ductus communis Duodenum ingrediens.*
f. *Nodorum Cartilagineorum ventriculo inſperſorum veſtigia.*

Lien, in dextro latere ſitus, renis figuræ haud multum diſſimilis, & magnitudine minori reni humano par, è membrana ſua facillimè exuebatur; imò factâ inciſurâ ſat amplâ, ſponte ſuâ elabebatur.

Arteria, Vena & *Nervus*, interiorem concavamq; illius partem ingrediuntur; factoq; ad medium fere ipſius itinere, vaſa illa omnia quoquoverſum in ramulos diſperguntur.

A Liene nervus conſpicuus, poſtquam novem digitorum ſpatium decurrit, finitur in *plexum* nervoſum, in quem alii quoq; nervorum rami, à coſtis atq; etiam à renibus derivati, concurrunt. Tribus inde digitis, non longe à dorſo, alter *plexus* eſt: & remotè ab illo (fere ſubtus claviculam) tertius.

Renes ampli & rubicundi, phaſeoli majoris facie, venam Emulgentem prægrandem in ſummo emittunt: per quam ſanguis regrediens, poſtquam ſeptum tranſiit, Cavam ingreditur, indéq; in Auriculam effunditur. Vena *Emulgens*, poſtquam renem ingreſſa eſt, variis oſtiis in eundem dehiſcit.

Vreter ex imo prodit, habetq; valvulas regreſſum ſeri præpedientes.

Venæ

Venæ etiam aliæ in gibbo renis, variis in locis eundem perforant. Quemadmodum & *Arteria Emulgens*, in ramulos complures dirempta, diversis locis illum ingreditur.

Vesica Urinaria ampla, & humana major; liquorisq; facile, qui libram pendeat, capax.

Uteri cornua, mesometri operâ, spinæ dorsi adalligantur; estq; alterutrum eorum duarum ulnarum longitudinis.

In summo spinæ, *Cerebri* sedes est; quod tamen non, nisi in interiore parte, cerebri substantiam referebat: in reliquo enim tractu, erat solùm aqua limpida & viscida. Mira est venarum per hanc lympham textura.

Nervi Optici prope originem suam sese decussant. *Auditorii* item sunt conspicui: & in laterum ibidem confinio, vesiculæ tenuissimæ sunt, in quibus ossicula duo auditoria, talparum pedibus consimilia reperiuntur. Ejusmodi quoq; ossicula in capite *Manati* piscis reperiuntur, calculo (ut aiunt) proficua: necnon in *Asellis* piscibus.

Quæ ad *Cerebrum* spectant, ut promptiùs faciliúsq; deprehendas, sequens *Schema* patefacit.

Figuræ

Figuræ quintæ Interpretatio.

a a a a. *Cranium per medium dissectum.*
b b. *Cerebri vestigium.*
c c c. *Cisterna cerebralis, aquâ limpidâ & viscidâ repleta.*
d d. *Vesiculæ aquosæ, in quibus ossicula auditoria latent.*
e e. *Nervi Optici, prope exortum se invicem decussantes.*
f f. *Nervi Auditorii.*

Humor Crystallinus est rotundus, & globulo lusorio par.

Nullum hactenus vidi animal, in quo plura miranda repererim. ¶

GALEUS

GALEUS *Piſcis, Mas, diſſectus.*

GALEUS, non eſt nomen proprium; ſed genus, ad omnes Cartilagineos longos ſpectans: ut *Vulpeculam*, *Caniculam*, *Hinnulum*, *Stellarem*, *Spinacem*, & reliqua generis ejuſdem.

Franc. Maſſarius in 9. Plinii.

Vagus eſt, vitámq; agit ſegregem. Totus piſcis viroſi atq; ingrati odoris eſt.

Longus erat pedes quatuor, à ſummo roſtri ad caudæ pinnam ſuperiorem: unde ad caudæ extremum, pedis unius ſpatium ſupererat. Pinna caudæ inferior, lunam falcatam præ ſe fert. *Linea*, in utroq; latere, à capite ad caudam decurrit. Ambitus in medio ventre bipedalis. *Cutis* tota, manum à cauda verſus caput deducenti, hiſpida valde perſentiſcitur.

Roſtri pars extima inferiùs, ad trium pollicum latitudinem, tranſlucet: & ſuperiùs eadem pelluciditas ad quatuor digitorum longitudinem extenditur. *Nares*, purgando cerebro deſtinatæ, inferiùs poſitæ ſunt; & ab ore ſeſqui pollicis latitudine abſunt. Oris rictus ad ſemicirculi formam circinnatur, atq; ad capitis fere latitudinem pateſcit. In ejus ambitu, duplex dentium ſeries conſpicitur, & alicubi triplex. Eſt certè καρχαρόδους, habetq; dentes aſperos, terretes, & alternatim poſitos. Superiùs, inter palatum & dentes, *papillæ carneæ* toto ambitu enaſcuntur. *Linguam* habet craſſam, & teretem.

In colli latere utrinq; *quinæ aperturæ* ſunt, branchiarum ſpiracula. Occluduntur, quando opus, ipſius cutis tegmine, ceu operculo. Juxta infimum foramen, pinna

utrinq; enaſcitur, ſeptem uncias longa, latáq;.

Oculus membranam in imo abſconditam nactus eſt, craſſam, firmam, mobilem, totiq; oculo tegendo parem. Eadem compluribus avibus quoq; contigit: nempe *monedulæ*, *pico Martio*, aliiſq;.

Proximè ſupra anum, duæ pinnæ minores invicem conjunctæ; quibus geminæ apophyſes cartilagineæ, ſenos digitos longæ, interiore parte annectuntur: quæ anum intermedium, juxta baſin, occulunt. Inter jam dictas ventris pinnas, alia in dorſo exurgit, lata digitos quinos cum ſemiſſe, & pari fere longitudine. Verſus caudam binæ pinnulæ ſunt; in dorſo una, altera in ventre, invicem oppoſitæ.

Reſupinato piſce, ventréq; à capite ad anum aperto, *hepar* non in medio ſolùm, ſed & utrinq; in latere ſitum apparuit, tenerum valde ac friabile, viridis coloris, & gagatis more variegatum. Uterq; ejus lobus à diaphragmate ad anum protenditur: totoq; ſui ductu (faſciæ inſtar) paris fere latitudinis, nempe unciarum quinq;; niſi quòd in imo aliquantùlum anguſtetur.

Inter utrumq; hepatis lobum, *Ventriculus*, amplis venis tranſverſim irriguus, poſitus eſt; & ad podicem fere excurrit, ubi in mucronem obtuſum deſinit.

Oeſophagus conſtat membranâ robuſtiſſimâ; erátq; in illo piſciculus planè emarcidus: argumento, *vim pepticam etiam illic exerceri.*

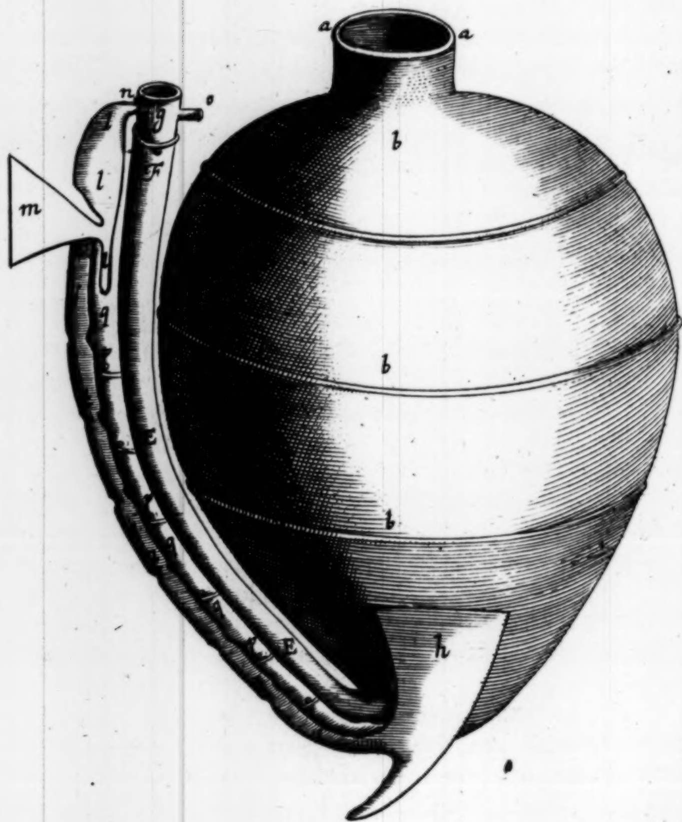
Cordis figura burſam paſtoritiam æmulatur.

Ad fundum ventriculi, verſus dorſum, *Lien* exoritur; latus initio fere duos pollices, eandemq; propemodum latitudinem ſervat ſex digitorum ſpatio, quo ventriculi imum amplectitur: deinde appendicem quandam, cœci inſtar, à latere emittit, & continuatus ejus ductus ſubitò gracileſcit, nec ſupra tertiam pollicis partem latus eſt.

Totus

pag. 211.

Totus hic gracilis ductus est digitorum quindecim: tandemq; pancreati adnectitur. Toto hoc tractu plurima & prægrandia vasa, à ventriculo & intestinis, per mesenterium in lienem transferuntur.

Lien variis in locis (coli instar) contractior est; & coloris ex fusco nigricantis.

Pylorus juxta fundum ventriculi exoritur.

Duodenum inter ventriculum & lienem toto illo tractu excurrit: eidémq;, ubi lien desinit, *pancreas* adnectitur; quod postea in partes duas crassiores veluti bifurcatur: quarum superioris extremum ductum in intestini bursam immittit, ex adverso illius loci, ubi ductus bilarius ingreditur. Inferioris autem extremitas, septem digitorum longitudine ab intestino, mesenterio adhæret.

Duodenum desinit in *bursam* crassam, carnosam, & robustam valde; in quam exiguo solum foramine aperitur; adeo ut digiti minimi apicem non admittat. In hanc bursam, ut jam diximus, ductus *bilarius* & *pancreaticus* exinaniuntur.

Quæ hactenus dicta sunt, de admiranda viscerum in hoc pisce constructione, ut illustriora reddantur; en! *figuram* hic habes, iisdem ad vivum delineandis consecratam.

FIGURÆ, cum Characteribus insculptis, Explanatio.

a a. *Oesophagi pars infima.*
b b b. *Ventriculus, spiritu inflatus.*
c c c. *Vasa ventriculum decussantia.*
d. *Pylorus.*

e. *Duodenum.*
f. *Foramen ex duodeno in burſam pateſcens.*
g. *Burſa duodeni.*
h. *Lien.*
i i i. *Lienis appendicula, ad pancreas uſq; producta.*
k k k. *Ejuſdem appendiculæ contractiones.*
l l l. *Pancreas.*
m. *Pars ejus triangularis.*
n. *Ductus pancreaticus* } *uterq; in duodeni burſam exinanitus.*
o. *Ductus Bilarius* }
p p. *Vaſa in lienem per meſenterium delata.*
q. *Meſenterium.*

Veſſicula fellea nulla adeſt.

Ventriculus paſſeribus ſive rhombis ſcatebat, quos in victum prædatus erat.

In exteriore infimáq; ani parte, *papilla* eſt conſpicua, quæ *penis* (ut opinor) vicem præſtat: namq; ex illa (facto compreſſu) ſemen & urina, prout vaſa ſeminaria, aut veſica comprimebantur, profluebant.

Paraſtatæ, trium digitorum intervallo à diaphragmate exorſi, capſulis membraneis firmiſſimis involvuntur, & octo digitorum ſpatio miris mæandris huc illuc (digiti circiter latitudine) paraſtatarum aliorum more, torquentur; tandemq; in truncum amplum uterq; deſinit: qui membranæ involventi firmiter annexus, & aliquantulum progreſſus, reflectitur, denuóq; deſcendens, in *veſicam ſeminariam* peramplam & ſemine refertam terminatur.

Teſticulus ipſe exiguus eſt, & pollicis articulum vix æquans: reliquum verò, in ſpiras contortum, eſt paraſtata; qui reni ſubjacenti incumbit, eidemq; veſtigium ſuî imprimit. Inter utroſq; hos paraſtatarum ductus *vena*

cava

cava ampla interjacet, iiſdem calefaciendis idonea.

Renes paulo ſubtus diaphragma exorſi, ad anum fere deſcendunt. Supernè quidem anguſti ſunt & pallidi, paraſtatiſq; ſuccumbunt: inferiùs autem ampli, carnoſi, & rubicundi evadunt.

Arteria in dorſo venæ cavæ ſiniſtro lateri accumbit.

Cerebrum habet exiguum, & diſtinctum valde; quod humor aqueus circumfluit.

Oculi prægrandes, tunicâ admodum durâ veſtiti, muſculiſq; inſignibus donati. *Humor Cryſtallinus* rotundus eſt.

De Variis

FOSSILIM

Generibus.

De Variis

FOSSILIUM

Generibus.

FOSSILIUM Divisio Generalis.

FOSSILIA (sic dicta, quòd major eorum pars fodiendo è terra eruatur) commodissimè dividuntur in *Media Mineralia*, *Lapides*, & *Metalla*.

I. MEDIA MINERALIA illa vocamus, quæ mediam quasi naturam habent inter Lapides & Metalla.

Hæc rursum sunt vel *Terræ*, vel *Sales*, vel *Sulphura*, vel *Bitumina*.

Per TERRAM hoc loco intelligimus Corpus fossile, naturæ mineralis particeps, quod injectâ aquâ solvitur & lutum fit. Licèt verò quædam hujus generis terræ reperiantur, quæ aquis madefactæ non confestim solvantur in Lutum; progressu tamen temporis, si diu macerentur, eò rediguntur.

Terræ, ratione *usuum* quibus inserviunt, dividuntur in eas, quibus varii *Artifices* utuntur; & eas, quæ *Medicis* potissimùm sint ex usu.

Terrarum, quibus varii utuntur ARTIFICES, Classis.

TErræ, quæ à variis *Artificibus* in usum trahuntur, sunt

I. ARGILLA (ab ἄργιλ𝔒 sive ἄργιλλ𝔒, ut apud *Hesychium* ea vox scribitur: Ἄργιλ𝔒 autem dicta videtur ab ἀργὸς, quæ *album* notat; ut propriè significet λευκάργιλον, Candidam Argillam) *white Clay, or Clay.* Quæ in partem quamcunq; ducta, non abrumpitur; neq; exsiccata dehiscit. Ejus enim hæc proprietas est, ut quamlibet figuram recipere possit, & in caminis cocta, in lapideam substantiam concrescat. Hacce potissimum utuntur Figuli & Plastæ, & qui fistulas sive tubulos ad sugendum Nicotianæ fumum conficiunt. Nobiliores hujus *species* sunt (1.) *Samia*; (2.) *Aretia* & *Mutina*, in Italia; (3.) *Porcellana* sive *Chinensis.*

II. CRETA (nomen ab *Insula* sic dicta traxisse videtur, quòd olim ex ea laudabilior adferebatur) *Chalk.* Quæ candore insignis est, & eodem colore alia inficere potest. Ad expoliendum, mundandum, fricandum, illinendum, & colorandum usurpatur. Varii igitur Artifices ejus usum sibi accommodant. Hujus meliores species sunt (1.) *Cimolia*, quæ è *Cimolo*, una è *Cicladibus* insulis, petitur; (2.) *Sarda*, quæ è *Sardinia*; (3.) *Umbrica*, quæ ex *Umbria*; (4.) *Fuldensis*; (5.) *Hildesheimensis*; (6.) *Anglica*, quam *Smectin*, seu *Terram Saponariam* & Fullonicam, *Fullers Earth*, vocant; & ex

qua

qua conficitur Album Hispanicum, *Spanish White* vulgò dictum; (7.) *Umbria* (quia ea umbras in picturis exprimere solent pictores) *Umber.* Quæ substantiæ est levissimæ, tenuissimæ, subtilissimæ; linguæ adhærens; colore fusco. Ad ignem induratur, ut Bolus & Argilla. (8.) *Terra Nivea è lacu Mexicano*, quam *Joh. de Laët*, in descript. *Indiæ Occident. lib.* 5. *cap.* 6. ab incolis barbaris *Hicatlalli*, i. e. terram candidam, vocari scribit. (9.) *Creta viridis*, quæ cocta ad rubedinem transit. Olim optima in *Smyrna*, quam Græci *Theodosiam* vocabant (quia fundus iste, in quo primum reperiebatur hæc Creta, fuit *Theodosii* cujusdam.)

III. RUBRICA, Græcis Μίλτος, *Marking-stone*, *Ruddle*, or *Reddle*, & *Red Ochre.* Olim celeberrima in Cappadocia, Lemno, Africa, & Balearibus insulis extabat: Sed *Synopica* reliquis præferebatur. Apud nos multis in locis reperitur. Huc spectant *Rubrica ex Insulis Feroensibus* allata, cujus primus meminit *Ol. Wormius*, *Musæi sui pagin.*4. & *Rubrica Laminata*, seu in Laminas scissilis, quæ non nisi madefacta lineas ducit rubicundas, & Fabris Lignariis nostris in usu est.

IV. NIGRICA *Fabrilis* (ut à *Meretto* nostro, qui eam ad viculum quendam in Cumbria, *Keswick* vocatum, observavit, nominatur) *Black Lead*; quæ Angliæ peculiaris videtur.

V. OCHRA, ὤχρα (quòd luteo sit colore) Plinio & Latinis, *Sil* dicta; *Yellow Ochre.* Cujus species nobiliores sunt (1.) *Anglica.* (2.) *Scanderburgica.* (3.) *Islandica.* (4.) *Nigricans Argillosa.* (5.) *Factitia Plumbaria*, ex Plumbo nigro, donec colorem luteum acquisiverit calcinato, confecta.

VI. TERRA NIGRA RANDRUSIENSIS; quæ arenosa est, exiguis glebis intermista, non admodum ponderosa;

derosa, colore nigro digitos inficiens, salsum quid sapore præferens; prout describitur ab *Ol. Wormio, Musæi pag.* 5.

VII. GLEBA GRATIANOPOLITANA, quæ ex cinereo nigricat, & sulphureum quid redolet, à combustione cinereum colorem acquirens. Reperitur enim in Delphinatu Galliæ, duobus milliaribus à *Gratianopoli*, in monte ardenti, quem incolæ vocant *La Fontaine qui brule.*

VIII. PNIGITES (à *Pnigeo*, vico *Libeæ Mareotidis*, nomen trahens) quæ pinguis est, spissa, mollis, nigra, astringens & acris valde, sapore Vitriolum referens.

IX. CRETA ARGENTARIA (quia fabris Argentariis, ad expolienda vasa argentea, in usu est) quæ species quædam *Margæ* esse videtur.

X. TRIPELA, *Tripoly*, qua vasa Orichalcica poliunt & mundant Tonsores. Granula enim habet minima, sed admodum dura & robusta, cóq; nomine ad poliendum aptissima. Varia ejus sunt genera. Quædam substantiâ terram & cretam exprimunt: quædam lapides & cœmentum.

XI. PULVIS PUTEOLANUS, qui nascitur in Regionibus Bajanis & in agris Municipiorum, quæ sunt circa Vesuvium montem; & commixtus cum calce & cæmento, non modo cæteris ædificiis præstat firmitates, sed etiam moles quæ construuntur in mari, sub aqua solidescunt. De quo *Vitruvius Architectur. lib.* 2. *cap.* 6.

Hujus quoq; Classis sunt Terræ *Paretonia*, *Melina*, *Eretria*, quæ olim & Græcis & Romanis Pictoribus magno erant in pretio; sed diu est, quo in desuetudinem abierunt.

Huc deniq; spectat mirabilis illa *Gleba*, quæ ex aqua super-

superaffusa calorem igneum acquirit; cujus meminit *Nobilissimus Boyleus, in lib. de Frigore.*

Terrarum, quæ in usum MEDICUM *veniunt*, Classis.

TErræ, quæ vim aliquam Medicamentosam obtinuisse censentur, dividuntur, ratione *Coloris*, in *Albas*, *Rubras*, *Luteas*, *Purpureas*.

Ex *Albarum* genere sunt

I. SAMIA, à veteribus maximè celebrata. Cujus duo erant genera. Unum *Collyrium* dictum; eo quòd medicamentis ocularis admiscebatur; terra pinguis, rara, mollis, candida, dulcis. *Alterum*, dictum *Aster*; vel quòd signo stellæ signabatur; vel quòd micæ quædam (stellarum instar) in ea emicabant. Vim habebat refrigerandi, adstringendi, sanguinis eruptiones & fluores sistendi, *&c.*

II. NORWEGICA, sive *Marga Saxatilis*, Germanis & Danis, *Steinmarg* dicta, & ab *Ol. Wormio*, *Musæi sui pag.* 5. celebrata.

III. FEROENSIS, ex Insulis Feroensibus delata, & *Stenomarga*, i. e. Saxi medulla (quòd in fibris commissurisq; saxorum includitur) ab *Agricola* vocata; à *Ferrando Imperato* verò *Agaricus Mineralis* (quia candore, levitate, & raritate Agarico prorsus similis: quibusdam, *Lac Lunæ* (propter candorem & teneritudinem quam habet:) cui eædem omnino vires tribuuntur, quas Veteres terræ *Samiæ*. Huic affinis videtur *Galactites* (eo quòd

quòd ad lac mulierum generandum commendetur) *Milk-Marle*; cujus historiam diligentissimè persecutus est *Gesnerus*: Et *Marga Goslarica*, quam describit *Agricola*, *de Nat. fossil. lib.* 2. *cap.* 10.

IV. MARGA SAXATILIS INCARNATA, ex montibus *Bohemicis* effossa. Quæ gleba est pinguis & lubrica ad contactum; colore incarnato; inæqualis, ponderosa, linguæ adhærens, chartam & digitos subluteo tingens colore. Cum *Bolo Armena* facultatibus convenire perhibetur; eoq; nomine ruptis, ex alto devolutis, Hæmorrhoicis, Dysentericis, pestéq; infectis feliciter exhibetur.

V. TERRA MELITENSIS, in Insula *Melita* reperta. Quæ ad Serpentium morsus venenatos potissimum commendatur; eamq; vim à *D. Paulo* accepisse credunt incolæ, cum is naufragus ad hanc Insulam appulisset. Quocirca quidam *Lapidem S. Pauli* vocant. Est ad tactum aspera, colore albo ad cinereum vergente: ex eáq; fiunt imagines, tabellæ, vasa, & alia ejus generis. Exstat Charta quædam à *Petro Castello* lingua Italica exarata, & Romæ Typis divulgata, quæ de viribus & Terræ hujus, & aliorum lapidum, qui ibidem reperiuntur, disertè agit.

VI. TERRA CHIA, ex Insula *Chio* allata; qua Veteres utebantur ad rugas abstergendas, ad ambusta, aliaq;, quibus *Samia* prodesse traditur. Hodie exolevit, ejusq; loco in usum venit *Bolus Alba* officinarum.

VII. BORINGHOLMICA, ex Insula *Daniæ Boringia*, vulgò *Boringholmo*, transportata. Cujus duo sunt genera. *Alterum* candicat, ad cinereum vergens: *Alterum* nigrius est. *Utrumq;* ejusdem fermè substantiæ, glebosæ, inæqualis, pinguis; linguæ adhærens. Viribus discrepare non videtur ab aliis Bolis. In *Scaniæ* officinis ferrariis

ferrariis crucibula ex ea conficiunt, quæ ignis fervorem optimè ferunt.

VIII. NORWEGICA; quæ priori candidior aliquanto, pinguior, & tactu lubrica.

IX. LEMNIA SIGILLATA ALBA, olim *Dianæ* sigillo, quod capra erat, signata, teste Galeno. Aliquantulum tenax & lubrica est, ob pinguedinem; adeo ut linguæ adhæreat, sine mordacitate. Si in aqua resolvatur, similis erit molli ceræ. Sanguinis ex utero profluvia, & fluxus muliebres compescit, venenis morbisq; malignis resistit; rabidi canis morsui medetur, *&c.*

X. SIGILLATA GOLTBERGENSIS, sive Bolus candida *Lignicensis*, Chymicis *Axungia Lunæ*. Quæ effoditur ad *Goltbergam* in Ligies, & *Strigonium*. Diarrhoeæ & Dysenteriæ medetur, albumq; Uteri fluorem peculiari vi curat.

XI. TERRA S^tæ^. HELENÆ (quia in *Selandia*; *Daniæ* provincia, ad fontem olim *D. Helenæ* sacrum, effoditur) quæ cinerea est, ad luteum inclinans, ex laminis quibusdam coagmentata; & cum terra sigillata vulgari magnam affinitatem viribus habet. Fusiùs describitur ab *Ol. Wormio*, *Musæi pag.* 10.

In RUBRARUM numero sunt

I. TERRA LEMNIA RUBRA, quam tantopere contra venena celebrarunt Veteres., Descriptionem & vires, unà cum præparandi ratione ab incolis usitata, optime prodidit *Dioscorides*, qui proinde consulendus.

II. BOLUS ORIENTALIS, communiter *Armena* (quia ex ea *Armeniæ* parte, quæ *Cappadociæ* vicina est, advehi solet) quæ adeo nota est, ut descriptione hîc non indigeat.

III. BOLUS TOCCAVIENSIS, in Tranfylvania ad *Toccaum* feu *Tockai* reperta, & à *Cratone* in ufum medicum traducta. Notas *Boli Armenæ* veræ habet, & inftar butyri in ore liquefcit. In Catarrhis & pefte valde commendatur; adeo ut *Crato* eam præferat *Armenæ*, quæ *Imperatori* ex *Turcia* allata erat.

IV. SIGILLATA STRIGONIANA, quæ in orbiculos five paftillos efformata, drachmarum circiter duarum pondere, pro Infigni tenet montem tribus prominentiis diftinctum; ita tamen ut una cæteris obtufior fit ac inferior, cui additur duarum clavium, decuffatim fe interfecantium, fcutum. Infra montem hæc leguntur; TERRA SIGILLATA. Terræ Lemniæ omnibufq; aliis figillatis multùm præfertur à Medicis Germanis.

V. ERLACHIANA, ab *Ol Wormio*, fub nomine terræ *Sigillatæ Hepatici coloris*, defcripta, *Mufæi pag.* 11.

VI. LIVONICA *Sigillata*; quæ in paftillos drachmam ponderantes pariter redacta; ab altera parte infigne templi oftendit, duabus clavibus decuffatim pofitis, infcriptione hac; *TERRA SIGILL. LIVONICA:* Altera facies nullo dotatur figno. Valde adftrictoria eft; ideoq; in Dyfenteria, Diarrhœa, aliifq; profluviis, ubi adftrictione opus eft, locum invenit.

Inter LUTEAS numerantur

I. SILESIACA *Sigillata*; quæ Chymicis *Axungia Solis* dicitur. Reperitur in Aurifodinis montis acuti, feu *D. Georgii*, ad *Strigonium*, oppidum Ducatus *Suidnicenfis*, inter duriffimas rupes: inde eruitur, & fumma diligentia, Magiftratus ordinatione, præparatur, & in formam orbiculorum, impreffo Urbis Sigillo, redigitur. Inventor ejus fuit *D. Joh. Montanus*, Medicus magni nominis;

minis; qui de ea ſcriptum lectione dignum in lucem edidit. Magnopere laudatur etiam à *Cl. Sennerto, lib. de Peſte.*

II. LIGNICENSIS *Sigillata Lutea*; cui in paſtillos efformatæ impreſſa eſt *Aquila expanſa*, cum inſcriptione ad circumferentiam, *TERRA SIGILLATA LIGNICENSIS.* Flavedine aurum exprimit: & earundem virium eſſe perhibetur cum *Strigoniana* ſupra memorata.

III. ARABICA *Sigillata Sublutea*; quæ in trochiſcos ſimiliter efformata, ex Oriente affertur, inſcriptionem habens Arabicam litteris clarè ſatis expreſſis trium ordinum. Linguæ adhæret fortitèr, adſtringit, & vim reſiſtendi malignitati eximiam obtinere dicitur.

IV. SESSANA (ab urbe Italiæ, *Sinueſſa*, ubi effoditur, ſic dicta) quam *Cl. Thom. Bartholinus* deſcribit *in Epiſt. Medic.* & ex qua figuli vaſa efformant, quæ per totam Italiam diſtrahuntur, & ob granula aurea per ea diſperſa commendantur.

Inter PURPUREAS præcipuum ſibi locum vendicant

I. TERRA ANTISCORBUTICA, quæ reperitur prope *Bergas Norwegiæ*, & ceu præſentaneum *Scorbuti* Alexipharmacum celebratur ab *Henr. Petreio diſſert. Harmoniæ. de Scorbuto* 38. Hujus drachmam unam in aqua aliqua antiſcorbutica exhibent, ut ſudorem provocent; quo aliquoties ita provocato, radicitus extirpari Scorbutum referunt.

II. PURPUREA, cujus meminit *Ol. Wormius, Muſ. pag.* 15.

SALIUM Classis.

PEr *Salem*, intelligimus corpus minerale inanimatum, in igne saliens (unde nomen accepit) in aqua solubile, saporibus diversis præditum, & seminaria in prima creatione vi dotatum, qua certis in locis conservatur & multiplicatur.

Hujusmodi sunt

I. SAL, *Salt*, quo communitèr in cibis utimur, qui est vel

Naturalis, quem Natura sponte gignit, vel in terra, vel extra terram. Qui reperitur in terra, vel *cæditur in montibus*; ut in Carpatho, qua parte *Siberburgii Ceculiq;* incolunt, *Saltz burgii*, & in Germania juxta *Thusam* oppidum: vel *effoditur in campis*; ut in *Polonia*, secundo lapide à *Cracovia*, ad oppidum *Veliscum*, & in *Germania* in *Staphurt*: vel *sub arenis* invenitur; ut juxta *Pelusium* in *Ægypto*, qui *Cyreniacus* dicitur. Extra terram reperitur in fonte, fluvio, lacu, mari.

Artificialis, qui concoquendo fit vel (1.) ex aquis marinis; (2.) ex salsis fontanis; (3.) ex salsis putealibus; (4.) ex sui generis lixivio; ut Chymici omnes.

Prioris

Prioris sortis sunt

1. Sal GEMMÆ (in officinis sic dictus, eo quod Gemmæ instar pellucidus sit, & Chrystallum nitore & colore imitetur) qui in tesseras excisus ad nos adfertur, ex *Polonia* maxima ex parte, quamvis in *Calabria*, alibíq; etiam effodiatur. *Polonici* historiam scripsit *Cromerus*, in descriptione Poloniæ *lib.* 1.

2. Sal AMMONIACUS, qui & *Armoniacus* dicitur (ab *ἄμμος*, *arena*; quod sub arenis in laminas concretus, in Africæ Cyreniaco tractu effodiebatur olim: sed jam ad nos vehi desiit.) *Sal Armoniack*. Is, quo hodie utimur, ex sulphuratis *Puteolanis* depromitur. Eo enim loci, ubi ignes subterranei flammas evomere solent, in illorum hiatuum faucibus, veluti per sublimationem quandam, materiâ minus terrestri evaporante, hoc genus salis reperiri solet. Sed quia & ille non ab omnibus approbatur, nec quovis in loco haberi possit; *Artificialis* quidam excogitatus est, qui idem nomen obtinuit, & à Chymicis maximè expetitur. Fit autem ex quinq; partibus Urinæ humanæ, parte una salis communis, & parte dimidia fuliginis lignorum, simul coctis ad consumptionem humiditatis: reliquum sublimatur, iterum solvitur, & coagulatur. Sal summè volatilis est, & fixa omnia volatilia reddit.

Posterioris est

SAL ALKALI, ex herba, *Kali* Arabibus dicta. Affertur ex *Hispania*, ingentibus glebis cinereis & nigricantibus præduris. Vitrariis potissimum in usu est.

II. NITRUM (à *Nitria*, oppido Ægypti, ubi in magna

gna copia olim conficiebatur) quibuſdam *Sal Petræ* (quia in terra ſui generis, ad muros & petras, inſtar lanuginis, ſponte efflorеſcere ſolet) *Nitre*, or *Salt-Petre.* Quod vel ſponte naſcitur; vel arte conficitur.

Sponte naſcentis Genera ſunt

1. *Tincar*, Arabibus dictum, quod è terra effoditur durum, ſpiſſum & lapidi ſimillimum. In *Aſia* tale provenire ſolet juxta *Philadelphiam* Lydiæ, & *Magneſiam* Cariæ.
2. *Aphronitrum*, ἀφρὸν νίτρȣ (*Spuma Nitri*) quod è ſpeluncis petitur, in quibus ſtiriarum modo dependet. Colligitur etiam ex iis decidens adhuc & liquidum in terram, ac ibidem inſtar Spumæ concreſcit.
3. *Aprium*, i. e. terræ miſtum & ſordidum, *Halmiraga* Græcis dictum, *Impure Nitre.* Cujuſmodi apud *Medos* invenitur, ubi per æſtatem eo caneſcunt convalles, teſtante *Plinio*.
4. *Calaſtræum* (ab oppido *Calaſtra*, in Macedonia, quod in proximo ſinu erat, è quo evehebatur olim) quod ex lacu quodam nitroſo extrahitur, ubi circa canis exortum concreſcit.

5. *Americanum*, quod in lacu *Mexicano* reperitur, teſte *Nierembergio*, *Hiſt. Nat. lib.* 15. *cap.* 29. Qui, ex *Franc. Hernando*, docet, Indis illud, quod Arabibus *Baurach*, noſtratibus *Borax*, *Tequixquiel* vocari; idq; eos è terra verrere ait, creſcente lacu, aut è muris antríſve deradere, roſeum ac candidum, leve, fiſtuloſum & fragile, *&c.*

Factitii

Factitii genera ſunt

1. *Fel Vitri*, Germanis *Glaſs-gall*; nobis *Sandiver*, vitri ſpuma & recrementum. Nam cum vitri materia in igne liqueſcit, agit ſpumam, quæ de ea verriculo, tanquam recrementum de Argento, detrahitur, mox verò concreta in panes candidos cogitur. *Aurifices* ad argenti ſcobem, cum ex ea maſſam conficiunt, addunt, ut citiùs in igne liqueſcat.
2. *Borax* (Arabicum eſt vocabulum) Græci *Chryſocolla*, i. e. Auri gluten, *Borace*. Quod olim ex foſſili fiebat illo, quod Arabes *Tincar* vocabant. Conficitur hodie Venetiis, ex lapide quodam candido & foſſili, quem Boracem crudum vocant, & foſſile Nitrum eſſe quidam arbitrantur. Utuntur eo Aurifices ad ſcobem auri conglutinandum; quia fuſionem adjuvat.
3. *Halinitrum*, quod ex terra, nitroſo ſemine impræ-gnata, apud nos conficitur; facto nempe ex eo lixivio, & percolato, perq; ignis calorem exhalato, ut Sal nitri remaneat; quod purificatum noſtratibus, *Sal-nitre* dicitur. Ad hoc conficiendum, eligere ſolent terram ovillo ſtercore imprægnatam.
4. *Sal Petræ*, *Salt-Petre*, cujus confectio omnibus ſatis nota eſt.

De reliquis Nitri Differentiis conſulatur *Agricola de Mineralibus*.

III. ALUMEN, Græcè Στυπτηρία (à vehementi vi adſtringente) *Alum*. Quod eſt vel

Naturale,

Naturale, cujus ſpecies ſunt

1. *Liquidum*, quod vel *Purum* eſt, lactei coloris, limpidum, igneum quid expirans; quod à Græcis φλεγμον vocari ſolet: vel *Impurum*, ſqualidum, ſcabrum, ſordibus inquinatum, Παράφορον dictum.
2. *Concretum*, quod varias habet ſpecies. Nam (1.) vel in laminas *ſciſſum* eſt, & eam ob rem Græcè σχιστὸς dicitur: quod tamen non tam Alumen, quàm lapidem alumini conſimilem eſſe autumant emunctiores; quoniam nec in aqua diſſolvitur, nec adſtrictione pollet. (2.) Vel ſigillatim effloreſcit inſtar canorum pilorum, atq; idcirco Τριχῖτις vocatur. (3.) vel *Plumoſum* eſt, quod rarò viſitur legitimum. Vidiſſe tamen ſe teſtatur *Cæſalpinus*, *lib.* 1. *de Metal. cap.* 21. (4.) vel *Rotundum*, quod στρογγύλην vocant, & varias habet differentias.

Arte elaboratum, cujuſmodi ſunt

1. *Rupeum*, ſeu *Rochæ*, quod & *Glaciale* vocant, *Roch Alum*. Hoc ex ſaxo fit, ſeu exciſa rupe, atq; redacta in calcem. Eam calcem in cumulis diſpoſitam aſpergunt aqua ſæpe in die, donec in luti ſpeciem tabeſcat: id quod paulo minus ſeſquimenſe perficitur. Tum in lebete eum aqua conturbatum coquunt; coctum per canales in alveos derivant, quorum ad parietes concreſcit Alumen inæquale, & grandibus fruſtis, puſtulis faſtigiatis; ea, exemptâ aquâ, ferramentis decutiuntur. Quemadmodum advertit *Scalig. Exercit.* 104. Sect. 6. Hoc Alumen maximè in uſu eſt, & reliquorum ferè omnium vices ſupplet.

2. *Scaïolum*

2. *Scaiolum*, quod ex *Schisto* lapide combusto conficitur; *Scaia* nempe & *Scalia* crustam significat & squammam; teste eodem *Scaligero*, *Exercit.* 104. *Sect.* 7.
3. *Saccharinum* (quia aliquid dulcoris sapit) quod ex *Alumine Rocha*, ovorum albumine, & aqua Rosarum conficitur. Locum habet inter Cosmetica, ad mulierum dealbationes & cutim albam ac nitidam reddendam.
4. *Catinum*, ex planta *Kali*, seu *Sodæ* cinere confectum.
5. *Facis*, è vini fæcibus combustis elaboratum.

Usum magnum obtinuit *Alumen* apud *Aurifices* (qui eo purgant aurum, ut ejusdem bracteas æri inducant) *Infectores* (qui lanam & pannos in aquam aluminosam immergunt, ut colores facilius suscipiant & retineant) *Librarios* (qui chartam aquis, in quibus liquatum fuit alumen, immergunt, & dein reficcant, ne diffluat, utq; atramenti scriptorii acrimoniam melius sustineat.) *Medicos* (qui illud ad multa medicamenta ulceribus aliisq; affectibus cutaneis destinata commodissimè adhibent) & alios.

IV. VITRIOLUM, (à vitri nitore) *Atramentum Sutorium* (quòd eo ad coria nigro colore tingenda utantur *Sutores*) *Calcanthum* à Græcis (quia est æris quasi quædam efflorescentia) Arabibus *Alkalcadis*, Anglicè *Vitriol, or Coperas* (quasi Cyprum erosum) Quod

Ratione *Nativitatis* est vel

1. *Nativum*, à Natura sponte, ex aqua Sorii, Melantheria & Chalcitide confectum. Hoc à nonnul-

lis *Fossile* appellatur; quòd ex tali constet humore, qui gelu quasi concrevit; idq; vel (1.) in venis, fibris & commissuris saxorum; vel (2.) dum ex iisdem destillat guttatim, stiriarum modo dependet de eorum cameris, & deniq; deciduum ex stiriis in solum delapsum ita colligitur. Atq; proinde hæc duo genera Σταλακτικά Græci vocant; quòd destillando concreverint.

2. *Factitium*; quod rursum duplex est, *viz.* (1.) *Alterum* propriè πηκτὸν Græcis dictum; Latinis, *Concretum*; quod cum è cuniculis suis effertur, & in quadratas piscinas effunditur, frigore aut calore solis congelatur: (2.) *Alterum*, ἑφθὸν, *Coctum*; decoquitur enim aqua atramentosa in alienis quadratis, modo quem explicat *Matthiol. in lib.* 5. *Dioscorid. cap.* 74.

Ratione *Coloris* est vel

1. *Album*, λευκὸιον (quia color ejus similis est violæ albæ) quod maximè ad naturam salis vulgaris accedit, candidum & transparens est; unde nostratibus *White Coperas* dicitur. Hoc præ reliquis usum habet in Collyriis.
2. *Viride*, *Green Coperas*; quod maximè in usu fullonibus & tinctoribus est, ex eóq; vulgo spiritus & sales præparant.
3. *Cæruleum*, *Blew Coperas or Vitriol.* Quod cæteris ad medicamenta præfertur, & commendatur ad Scabiem & Ulcera ex lue Venerea contracta. Ex eo etiam confici potest Pulvis ille Sympatheticus, quem Mirones tantopere celebrant.

Ratione

Ratione *Loci* unde defertur, eſt vel *Romanum*; vel *Ungaricum*; vel *Norwegicum*; vel *Scanicum*; vel *Anglicum*.

Huc pertinent & reliqua *Atramentorum* genera, *viz.*

1. *Chalcitis*, quæ rubra eſt, æneі coloris, ſemper nativa, dura, gleboſa, ſpeciem æris præ ſe ferens, cum longis & reſplendentibus fibris. Sed vix jam haberi poteſt: ideoq; in *Theriaca* compoſitione, ejus loco ſubſtituitur Vitriolum ad rubedinem calcinatum, quod *Colcothar* vocant.
2. *Miſy*, quod eſt affine *Chalcitidi* viribus & uſtione; ſed ſpecie auro ſimile, durum, & ſtellæ modo ſplendens.
3. *Melantheria*, quæ modo lanugini, modo ſalſugini ſimilis eſt; lutei quoq; coloris. Reperitur ad oſtia fodinarum, ex quibus æs eruitur, modò adſit *Pyrites*. Nigredinem non gignit madefacta, niſi ferveat.
4. *Sory*, quod à *Melantheria* differt tantùm odore gravi & nauſeoſo, ut quaſi fulmineum quid exſpiret: præterea poroſum eſt & fragile. Quatuor hæ ſpecies ſæpe ſimul inveniuntur, ubi conficitur Vitriolum; ſed cognitu non ita faciles.

SULPHUREORUM Classis.

SAlinis corporibus proximè succedunt Pinguia, *Sulphurea* scilicet & *Bituminosa*; quæ ignem facillimè concipiunt, & oleo solvuntur ac miscentur. Cujusmodi sunt *Sulphur*, *Arsenicum*, *Bitumen*, &c.

I. Per SULPHUR (quasi ὅλον πῦρ) quod Græci tamen θεῖον vocant (tanquam *rem* maximè *sacram*; ut quo ad expiationes omnes uterentur, teste *Aristotele in Probl. Sect.* 23.) & nos *Brimstone*; succum intelligimus mineralem concretum, qui parte inflammabili, gravem naribusq; infestum odorem expirante; & terrâ crassâ, fixâ, succum Chalcantosum admistum habente, constat. Hoc *duplex* est; *viz.*

1. *Nativum*; seu *Vivum*, Græcis ἄπυρον, seu ignem non expertum; nobis, *Sulphur vive*, dictum. Quod rursum triplex est; *Impurum*, quale ex *Islandia* crudum adfertur, & demum depuratur: *Purum*, ex *Goslariæ* fodinis: & *Fixum*, ex monte *Vesuvio*.
2. *Factitium*, πεπυρωμένον, sive igne depuratum; quod variis modis fieri solet. Quibusdam in locis ex aquis decoquitur; ut ad *Budam Pannoniæ*: alibi ex effossa gleba & in vasis cocta perficitur igni; ut in multis *Italiæ* locis, *Senensi*, *Puteolano* & *Volaterrano* tractu.

Hujus

Hujus generis ſunt

1. *Virgineum* (quia ejus ſuffitu utuntur *Virgines*, ad capillos rufandos) *Virgin Sulphur:* quod cæteris pallidius eſt, & figura panis coagulatum.
2. *Nigrum*, *Caballinum* officinis dictum (quia equorum ſcabiem eo curare ſolent Veterinarii) *Horſe Brimſtone.* Quod nigrum eſt, ex ſquamma ferri & ſulphure impuro ſimul miſtis, & in urceos transfuſis, confectum. Exterius ſulphure luteo vulgari obductum eſt.
3. *Cinabrium*, ex Sulphure cum Hydrargyro ſublimato elaboratum, & apud nos, *Artificial Cinnabre* dictum.
4. *Flavum*, ignem expertum, *Common Brimſtone*; quod figura tereti eſt, eo quod per fiſtulas arundinaceas ſit percolatum.

Uſus ejus varii ſunt. *Fullones*, veſtes lixivio ablutas, ſulphure ſuffire ſolent; & *Infectores* lanas, ut candorem & mollitiem eis concilient. Ingreditur quoque compoſitionem *pulveris tormentarii*. In *Peſte* inſuper maximè celebratur: & varia ex eo conficiunt medicamenta *Chymici*.

II. ARSENICUM, *ἀρσενικὸν*, *Arſenick*. Cujus ſpecies ſunt

1. *Arſenicum Croceum*, *Auripigmentum* (ab aureo colore) dictum; *Orpment*, *or yellow Arſenick*. Quod ſucco minerali ſulphureo conſtat, & conjunctum habet Lithargyrum paucum & ſpiritum ſalis. *Medici* ad Pſilothra, ſeu Medicamenta pilos aufe-

auferentia, præcipue utuntur. Turcis *Reusma* vocatur.

2. *Arsenicum Album*, seu *Risagallum*, quibusdam *Realgar*; *White Arsenick or Ratsbane* (quia ad glires, sorices, mures, *&c.* necandos adhibetur) quod factitium est, ex Auripigmento, toties cum sale sublimato, donec candidum reddatur.

3. *Arsenicum Rubrum*, *Sandaracha* vulgo dictum, *Red Arsenick or Sandarack*. Quod ab Auripigmento solo colore differre videtur; quia vel saturato colore rubro est, instar Cinnabaris; vel minus rufum & subluteum. Quod vulgo venale prostat, *factitium* est, ex *Auripigmento* in ollam, cujus os obturatum, conjecto, & quinq; horis in furno cocto; tum enim Sandarachæ colorem acquirit. *Pictores* & *Tornatores* ejus usum sibi vendicarunt ad pingendum.

III. BITUMEN (ex *Martinii* sententia, à πίττα, *pix*, unde πιττόω, à quo πίττωμα & converso π in β, *bitumen*) ἄσφαλτος Græcis; Germanis, *Erdpech*, i.e. pix terrestris; *Stone-Pitch*; est corpus fossile, similare, pingue & inflammabile; cum quo ubi sales concurrunt, aliæq; metallicæ concretiones, in varias species dispescitur. Generatur in cavernis terræ, & inde vel in mare effunditur, ibidemq; ejicitur; vel è terra solum, vel cum aquis mistum effluit aut effoditur.

Est autem vel *Liquidum*, vel *Concretum*.

Prioris Generis sunt

1. *Petroleum* (quasi *petræ oleum*; quod è petris validissimo odore extillet) *Rock oil, or Petroleum.* Subtile

tile eſt oleum, varii coloris; vel enim candidum, vel flavum, vel rubrum, vel nigrum eſt. Inter hæc verò candidum præſtantius, nigrum vilius. In *Italia* in agro *Mutinenſi* reperitur & è petris extillat candidum & ruſum, quod vetuſtate craſſeſcit. In *Siciliæ* fontibus innatat, & oleum *Siculum* vocatur. In *Scotia* item noſtra, duobus millioribus ab *Edinburgo*, fons ſcaturit, cui olei nigri guttæ innatant tota ſuperficie. De aliis locis ubi reperiatur, conſule *Bernhard. Varenium. Geogr. General. lib.* 1. *cap.* 17. *prop.* 9. Ad lucernarum lumina, olei communis inſtar, utuntur, & ad ſcabiem jumentorum. In Paralyſi & nervoſarum partium doloribus frigidis ſummopere laudatur.

2. *Naphtha*, olim quibuſdam *Pharmacum Medeæ* dicta (utpote qua coronam & peplum Creontis filiæ inunxerit, atq; hac arte combuſſerit) *Naph.* Bitumen ſubtiliſſimum videtur, vel potius Bituminis liquidi ſpiritus, ex Babylonico Bitumine potiſſimùm extractus: cui tanta ſubſtantiæ ſubtilitas, ut ex intervallo diſtanti ignem ad ſe quaſi rapiat, ac Solis calore accendatur. Inſignem vim habet penetrandi & exſiccandi; eóq; nomine, ad humores frigidos diſcutiendos, Colicis, Lethargicis, Apoplecticis & Paralyticis inungi meretur.

3. *Bitumen Judaicum*, quod in lacu *Judeæ* naſcitur, adeo lentum & ſequax, ut vix avelli queat.

4. *Piſaſphaltum* (à πίσσα, *pix*, & ἄσφαλτος, *bitumen*; nam picem bitumini admiſtam redolet, & nonnunquam ex bitumine liquido impuriori & pice componitur) quod in *Apollonio Epyri* invenitur, quia fluminis impetu ex montibus devolvitur *Cerauniis*, & in glebas cogitur.

5. *Maltha*, quæ non merum Bitumen, ſed ejus Colamen-

lamentum limo argilloſo miſtum eſſe videtur. Cum quid attingit ſolidi, adhæret. Quocirca in jungendis murorum lapidibus, *Calcis* uſum præſtat: & *Vitruvius lib.* 1. *cap.* 5. ad Babylonis muros exſtruendos adhibitam fuiſſe docet. Verùm *Cæſalpinus lib.* 1. *de Metal.* Maltham tanquam artificioſum & miſtum quid deſcribit. Quod ſi verum ſit, duplex erit Malthæ genus; *Naturale* unum; alterum *Artificiale*, ex Calce viva in vino extincta, mox contuſa cum adipe ſuillo & ficu, confectum.

6. *Mumia*, *Mumie*; quæ ſimiliter duplex eſt; *Naturalis*, ex pice & bitumine conſtans, quæ & *Piſaſphaltos* dicitur: & *Artificialis*, ex Aloë, Myrrha, aliiſq; aromatibus, cum ſanie Cadaverum, quæ eis condiebantur, miſtis confecta. *Medicis* in uſu eſt, ad frigidos corporis affectus, tam in potu, quàm extra: ſed præcipue ad ſanguinem ſiſtendum, & fracta membra conſolidanda.

Poſterioris ſunt

1. *Lapis Ampelitis*, à Galeno; ab aliis rei ruſticæ ſcriptoribus, *Terra Ampelitis* (quòd vermes vitium oculos erodentes, ἶπας Græcis dictos, enecet) Theophraſto *Carbones* (quòd eorum colorem habeat, & vices gerat) dictus; nobis, ni fallor, *Kennel-Coal*, *&* *Baſtard Jet.*
2. *Lapis Gagates* (à *Lyciæ* fluvio, *Gaga*, ubi abundat) Straboni, *Gangitis*; Plinio, *Gemma Samothracia*; Nicandro, *Thracius Lapis*; quibuſdam, *Obſidianus Lapis*; nobis *Jet.* Ex quo varia Utenſilia conficiuntur.

3. *Lithan-*

3. ***Lithanthrax***, ſeu ***Carbofoſſilis***, ***Stone-Coal***, or ***Pit-coal***. Qualem multis in Angliæ locis uberrimè habemus.

4. ***Pix Foſſilis*** ex Inſula ***Barbados***, ad naves oblinendas utilis; ***Stone Pitch of the Barbados.***

5. ***Succinum***(quòd ex *ſucco* coagulari credatur)Græcis ἤλεκτρον; ***Arabibus***, ***Carabe***; quibuſdam, ***Ambra*** Citrina; nobis, ***Amber***. Quod non ex alio principio, quàm Bitumine, ortum ſuum trahere, vel exinde patet; quòd quibuſdam in locis Germaniæ, Italiæ, Galliæ, è terræ mineris eruatur, & fruſta ſint inventa, quæ foris ſuccinum coagulatum exhibuerint, intus pura Naphtha ſeu Petroleo referta extiterint. Quin & varia Mineralia, Chalcitis, Melantheria, aliaq; ejus generis illi adnata extitiſſe conſtat. Idem comprobat Chymica ejus Analyſis. Reperitur apud nos ad *Norfolciæ* littus; ubi ego fruſtulum uncialis amplitudinis inveni in *Aſelli Majoris* piſcis ventriculo, dum eum cultro anatomico diſſecarem. Id quod littoris illius accolæ haud rarò contingere affirmabant. Hujus ſpecies ſunt (1.) *Flavum*, *Yellow Ambre*; (2.) *Opacum* & variis coloribus ignobilioribus reſperſum; *dark colour'd and ſpotted Ambre*; (3.) *Album*, non pellucidum; *White Ambre*; (4.) *Griſeum*, *Ambra Griſea* vulgo; *Ambre Griſe*. De cujus *origine & generatione* variæ ſunt Auctorum Sententiæ. Probabilior verò illa, quæ ſtatuit, ut Succinum, ex fontibus Bituminis manare, & in ſummo mari, aeri expoſitum coagulari & denſari. Nam in India fontes eſſe, ex quibus Oleum & Balſamum nobiliſſimum fluat & colligatur, teſtantur hiſtoriæ: Ex hiſce per venas ſubterraneas ſi quid in mare

fluat, condenſatur mox & in *Ambram Griſeam* concreſcit. Uti diſertè teſtatur Author *Geographiæ Arabicæ*, citatus in notis ad *Garciam*.

Hujus tria ſtatuuntur genera. (1.) *Selachiticum*, ex *Zeilam*, Inſula Indiæ; rubrum & pingue; quod cæteris præfertur. (2.) *Alterum* ex *Secbrâ*, loco maritimo *Arabiæ Felicis*; ſubalbidum, colore ovi Struthiocameli; quod utplurimum eſt, quod ad nos adfertur, griſeum & varium maculis nigricantibus. (3.) *Tertium* deterrimum, quod nigricat, quale eſſe volunt quod piſces devorarunt. Apud nos etiam *Ambra Griſea* nobiliſſima non nunquam ad littora occidentalia Angliæ appellit, ventis æſtúq; maris ejecta.

LAPIDUM

LAPIDUM minus Pretiosorum Majorum & Durorum Classis.

A Primo Fossilium genere, Mediis nempe Mineralibus ; ad secundum, quod LAPIDIBUS dicatum est, transitum nunc faciamus.

Lapidum nomine intelligimus Corpora fossilia, dura, inductilia, nec in aqua oleóve solubilia, ex succo lapidescente, in quo spiritus lapidificus, exorta.

Dividuntur commodissimè, *ἕσον διδασκαλίας χάριν,* in (1.) *Minus pretiosos*, & (2.) *Pretiosos* : & priores rursum in (1.) *Majores*, eosq; vel *duros*, vel *molles* ; & (2.) *Minores* ; Posteriores autem pariter in *Majores* & *Minores*. Qui omnes ordine expendendi sunt.

In *Majorum* & *Durorum* Classe constituuntur

I. SAXUM, ex quo integri quandoq; constant montes & rupes ; *Rock-stone* ; Danis, *een Kampesteen* ; forsan quod minoribus istiusmodi in bellis usi sint Veteres, eáq; fundis & aliis machinis in hostes jaculati sint, ut apud *Virgil.* 2 *Æneid.*

Jamq; faces & saxa volant, furor arma ministrat.

II. SAXUM ARENARIUM, *Sandstone* (quia asperum & veluti ex arenis compositum) & *Freestone*, ubi durius est & ædificiis extruendis utile.

III. SAXUM VIOLACEUM, quod odore Violas refert. Cujus mentionem primus fecit *Agricola, de Nat. Fossil. lib.* 5. *cap.* 17. & deinde *Ol. Wormius*, *Musæi pag.* 37.

IV. SAXUM SUILLUM, *Norwegis*, (apud quos Insula quædam extat, quæ integris cautibus ejus generis scatet) *Swin-steen* dictum; quia fœtidum exhalat odorem, & talem quidem, qualem spirare sues solent. Nigrum est, fragile, striatum, in se Pyritem argenteum & Talcum habens; unde micas quasdam splendentes de se fundit. Usum habere aiunt, quòd in pulverem redactum, & suibus quocunq; morbo laborantibus exhibitum prosit.

V. SAXUM FISSILE, seu *Crustosum* (quòd in crustas findatur, stratis ac tectis utile) *Slate* or *Tyle-stone*. Cujus non una est differentia. Apud nos tantæ amplitudinis reperiuntur, ut mensas ex eis integras fabricent, aliásq; tabulas deletiles. Cæteris verò præfertur *Islebianum*, quod nigrum est, & in comitatu *Mansfeldiæ Islebiæ* effoditur. Horsum haud incongrue retuleris *Lapidem Fissilem Hibernicum*, *Irish Slate* nominatum.

VI. SAXUM LIMOSUM (quia facile ab humido in limum solvitur) *Mud-stone*; quali Agricolæ nostri nonnullis in locis utuntur ad agros fœcundandos; alii verò in *Cornubia* pro tiguriolis extruendis. Hoc tamen potius ad Margas, quàm saxa referri posse videtur.

VII. SILEX, *the Flint-stone*. Cujus varia sunt genera.

Ex

Ex omnibus vero præcipui cenſentur

1. *Pyrimachus*, qui colore albo & perſpicuo gemmas quandoq; æmulatur, & liquabilis eſt. Unde Metallarii metallis fuſis eum ſuperinjiciunt, ut iis ſupernatet, ne nimium metalli in auras evolet. Vitrarii verò ex iis vitra conficiunt; & Chymici Pſeudadamantes aliosq; factitios lapides. Noſtrates *Pebles* vocant.
2. *Ludus Paracelſi*, quem *Helmontius* tantopere ad calculos è corpore humano expellendos commendat; quemq; Nos etiam *in Lib. noſtro de Lithiaſi* clarè deſcripſimus.

VIII. Lapis SCHISTOS, qui duriſſimus ac ſolidiſſimus eſt; ideoq; igne calefactus, calorem diu retinet. Quamobrem apud *Cornubienſes* noſtros, *the Warming ſtone* audit.

IX. PYRITES, *Fireſtone* (quia ex ejus quadam ſpecie ignis copiosè excutitur) quem propriè Pyrimachum dictum putant nonnulli, quod igni repugnet. Nam in ardentes conjectus fornaces, fluit; & ubi ſemel defluxerit in catinum, mox rurſus concreſcit & dureſcit. Reperitur utplurimum in fodinis Metallicis, Metallis quandoq; permixtus, quandoq; iis deſtitutus: & variis figuris luſum Naturæ oſtentans.

X. Lapides MOLARES, *Mill-ſtones*; ab uſu nomine mutuato, quòd iis frumenta moliantur. Qui ſuas etiam habent ſpecies.

XI. COS, qui lapis durior eſt, ferramentis acuendis aptus; unde *Whetſtone* appellatur. Eſtq; vel (1.) *Olearius*, *a Hone*; oleo enim illinitur, ut aciem

trahat:

trahat: vel (2.) *Aquaticus* (quia in orbem communiter redigi ſolet, ut motu circulari actus, vel ex alto cadentem, vel in ſubjecto alvo ſtagnantem aquam excipiat, quò admotum ferrum commodiùs terere poſſit.) *Grind-ſtone*, or *Grindle-ſtone*.

XII. MARMOR, Græcis Μάρμαρος (παρὰ τὸ μαρμαίρειν, à *ſplendore*. Atq; hæc cauſa eſt, cur & *mari*, ob nitorem aquæ, *marmoris* nomen tribuunt Poetæ; ut 1. *Georg*.

——*infidum remis impellere* Marmor.)

Marble, or *Marble-ſtone*. Cujus variæ ſunt differentiæ, à variis coloribus deſumptæ. Dantur nempe Marmora alba, nigra, viridia, cinerea, rubra, variegata.

Ex *Albis* ſunt

1. *Parium* (ab Inſula *Paro*, ubi olim copiosè effodiebatur) Veteribus *Lychnites* dictum (quòd ad lucernas in cuniculis cæderetur) *White*, or *Parian Marble*. Cujus duo genera ſtatuunt: *Unum* tranſlucens, ac *Phengites* proinde dictum; *alterum* non tranſlucens, *Alabaſtrites* nominatum. A vulgari Alabaſtro duritie differt & ſplendore. Foditur in *Italia*, in agro *Lucenſi*, ejus genus quoddam, quod ab oppido *Caracienſe* nomen obtinuit.

2. *Alabaſtrum*, nobis *Alablaſtre*; quod, etſi inter molles & raros lapides locum habeat, huc tamen quidam referunt, externæ figuræ & politurae reſpectu. Hujus generis vel integras rupes in *Anglia* habemus, in agro *Glocestrienſi* ad littus fluminis *Sabrinæ*; ex quo ſtatuas Sepulchrales exſculpunt.

Ex *Nigris* ſunt

1, *Baſaltes* (à voce Æthiopica, *Baſal*, quæ *ferrum* ſignificat; eo quod Marmoris genus ſit duriſſimum, ferrei coloris, limiſq; reſiſtens) nonnullis *Baſanum* (à βαζανίζω, id eſt, diligenter *examino*; quia eo Argentum & Aurum examinatur & probatur, non minus ac Lapide Lydio) *the hardeſt black Marble*. Variis in locis Germaniæ hodie reperitur.

2. *Obſidianum*, ſeu *Numidianum*; Belgis, unde ad nos effertur, *Toet-ſteen*; Gallis, *Piere de Tuche*; Germanis, *Probier-ſtein*; noſtratibus, *Touch-ſtone*; quia Auro & Argento examinando potiſſimum inſervit. Ex hoc Marmore grandia quadrata conficiuntur, quibus Magnatum demortuorum Loculi teguntur; Tabulæ item Epitaphiis aptæ. Politum enim inſtar ſpeculi reſplendet, & nigerrimum eſt.

Ex Viridibus

Olim celebrabantur *Lacædemonium*, *Auguſtum*, *Tiberium* (quorum duo poſteriora ſic dicta videntur, quod eorum principatu primum inventa) hodie vero frequens eſt *Ophites* (quod Serpentis formas & maculas diſtinctas exhibeat) *Serpentine Marble*. Varia ex eo conficiunt, Pocula, Cochlearia, Mortaria, Laminas incurvas (*Spleen-ſtones* vulgo vocatas) aliaq; ejus generis. Quandoq; adeo mollis eſt hic lapis, ut liquores imbibat; quod ut impediatur, oleo nucis Moſchatæ inungunt vaſa ex eo fabricata. Commendatur ad multa, quæ Schedulâ typis mandatâ enumerare ſolent Venditores circumforanei: Sed omnibus, imo aliquibus

bus an fides adhibenda ſit, eſt cur valde dubitemus.

Ex *Variegatis* ſunt

1. *Cinereum Seravitianum* (quòd *Seravitiæ* aliiſq; in locis Italiæ reperiatur) quod durius eſt, & verè Marmor, & maculis cinereis inſigne. Ex hoc globi conficiuntur parvi, ut manibus detineantur ab iis, qui febre ardente laborant. His enim recreati videntur, dum refrigerando dolorem mitigant & ardorem.

2. *Subviridis* ille *Lapis*, Italis *Verdello* dictus; eo enim utuntur Lapidis Lydii loco, ad aurum & metalla probanda. Quidam *Thyitem* Veterum eſſe arbitrantur. Noſtrates *Greeniſh Marble* nominant.

3. *Garantronium Imperati*; quod pulcherrimum eſt, Literis quaſi Arabicis à Natura ſibi inſculptis ſuperbiens, colore aureo in corpore purpureo. Concretum videtur è terra purpurea & putaminibus aureis, ſuperveniente ſucco aut ſpiritu lapidifico. In *Aſia* inter ornamenta corporis geſtatur, & ex eo manubria cultrorum & gladiorum conficiunt. Lege plura apud *Ferrand. Imperat. Hiſt. Natural. lib.* 24. *cap.* 25.

4. *Florentinum variegatum*; quod per ſe maxima ex parte cinereum licèt ſit, maculis tamen fuſcis, & lineis obſcurioribus, hinc inde ductis & diſcurrentibus, jam turres, jam ædes, montes, flumina, ac integras civitates exhibet. Nobis *Florentine*, or *Landskip Marble* dicitur. Variæ hujus Tabulæ in *REGIÆ SOCIETATIS* Cimeliarchio aſſervantur, in quibus prærupta turrium rudimenta, urbis inæqualiter ſitæ domus & ædificia, aliaq; id genus phænomena, diſcretis coloribus & artificioſè delineata, à Natura ludente, ſine omni artis pictoriæ miniſterio, repreſentantur.

5. *Em-*

5. *Embuſcatum*, ex monte *SINAI* Hieroſolymitano depromptum; quod albicans eſt, ad flavedinem tendens; & quocunq; modo ſecetur aut dividatur, in eo arbuſta & frutices, colore nigricante, ſubtiliter à Natura depicti apparent. Si ſupra ignem ponatur, brevi evaneſcit pictura, & nil niſi nudus remanet lapis, ſui coloris, adeo durus tamen, ut calcinari nequeat, ſed fortiſſimo igne inſtar vitri fundatur. Ego Anglicè *Boſcage*, or *Buſhy Marble of Hieruſalem* nominarem. Hujus etiam generis Tabula *Embuſcata* viſitur inter Rariora Naturæ in dictæ SOC. REG. muſæo collecta. Aliam elegantiſſimam diſertè deſcribit *Ol. Wormius in Muſæi ſui pag.* 45.

Ad *Flava* refertur

Phengites, quod venis flavis & tranſparentibus micat. Tale illud eſt, quod *Romæ* in templo *S. Mariæ* in porticu ſpectatur: ubi columna ex eo fabricata viſitur dimidiata, colore flavo, parietis rimam claudens, & externam lucem ſolari fulgore intromittens; ita ut, ſole radios ſuos in columnam jaculante, ardere videatur: De quo multa fabulantur. Germani, apud quos etiam Flava reperiuntur Marmora, vocant *Selber Spat*.

Inter *Rubra* deniq; principatum obtinet

Porphyrites; Italis *Porfido*; Anglicè *Porphyrie*; quod

 durum

durum admodum eſt, & ſplendidum. Ex eo fiunt non ſolum Columnæ, ſed & Mortaria, & Cruſtæ ad Colores & Lapides pretioſos lævigandos; attritione enim nihil à ſe remittit. Ex hoc marmoris genere conſtant *Obeliſci*, qui *Romæ* viſuntur Literis Hieroglyphicis inſignes, ad templum *Joh. Lateranenſis*, & in *Vaticano*. De quibus conſulatur *Plinius lib.* 36. *cap.* 9. Ubi expreſsè modum, quo ex Ægypto eò delati ſunt, deſcribit.

LAPIDUM

LAPIDUM MOLLIORUM Classis.

INter Lapides minùs Pretiosos MOLLIORES occurrunt

I. Saxum CALCARIUM, unde Calx conficitur, *Lime-stone.* Cujus copia ingens passim in tota Anglia reperitur: Optimum verò effoditur prope viculum *Barrow* dictum, in agro *Leicestriensi.*

II. GYPSUM; Germanis, *Spat*; Italis, *Gesso*; Gallis, *du Plastre*; Anglicè *Plaistre-stone.* Lapis est albus, mollis Alabastri instar, qui cùm levitèr uritur, ex eo fit Calx ista, quæ Gypsum vocatur, *Plaistre of Paris.* Usus ejus est ad statuas ingentes & lævissimas, ad domorum areas & concamerationes. Cum polline lapidum duriorum, pulvere plumbi & lacte, in veros lapides transit; & si colores adjiciantur, Marmor pondere, nitore & colore imitatur quam maximè.

III. Lapis BONONIENSIS, à quibusdam *Spongia Solis*, ab aliis *Spongia Lunæ*; ab aliis *Lucifer*; *Casciarolanus* lapis; *Phosphorus* Kirchero, the *Light Carrier*: quod singulari proprietate polleat lucem imbibendi & retinendi. Si enim Soli aut igneæ flammæ opponatur, sic illustratur, ut inde translatus ad locum tenebricosum, conceptam recens lucem diutulè retineat sibi infixam; adeo ut in tenebris instar carbonis ad semihorulæ spatium ardeat: idq; toties, quoties ita Soli aut Lumini fuerit admotus. Verùm hanc facultatem mirabilem

rabilem non nisi præparatus obtinet. Modum autem eum præparandi docet *Kircherus*, *in art. magn. Lucis & Umbræ, lib.* 3. *de Magn. pag.* 505. & *Ol. Wormius Mus. pag.* 46.

IV. PUMEX, Græcis κίσηρις (quasi à vermiculis erosus) *Pumice stone.* Lapis est erosus spongiosusq; , exiguis cavernulis refertus ; colore utplurimùm cinereo, quandoq; candido, nonnunquam nigro, qualem Islandiæ *Hecla* evomit. Huc pertinet *Pumex Vulcani Syracusani*, quem describit *Cl. Thom. Bartholinus in Epist. Medicin.*

V. FLUENTIS ÆTNÆ COAGULUM, massa nimirum quædam coagulata ex Lapidibus, Calce & Sulphure ; quæ simul calore flagrantis Ætnæ liquefacta instar rivi igniti ex Ætna defluunt, sed frigore tandem ambientis densata, massam hanc præbent.

VI. TOPHUS, πῶρος, *Porus* ; qui est asper, scaber, porosus (unde nomen) seu foraminulis plenus, ideoq; levis, & facilè in arenam attritu solubilis. Reperitur variis in locis *Germaniæ*, copiosè verò prope *Coburgum* in ditione *Mansfeldica* : & in *Anglia* ubivis pene occurrit. Propter levitatem commodissimus est ad replendas parietum collabentium rimas, cum præ levitate non premat, & glutinet facilè extrema. Huic cognata sunt

VII. ALCIONIA (sic dicta ab avibus, quæ *Halcyones* vocantur ; quia ex iis mari innatantibus nidos fingunt & construunt.) Quæ etiam lapideam habent naturam, sed ortum tamen ex mari ; cujus aquæ cum salsæ sint, ex ejus spuma, cum tenuissimis sordibus permista, accedente succo lapidescente, seu sale massam coagulante, in varias figuras concrescunt. Nostro idiomate vocari possunt *Halcyon stones.* Horum plura

ponuntur

ponuntur genera, ab *Ol. Wormio in Musæi sui pag.* 48, & 49. luculenter descripta.

VIII. ASIUS vel ASSIUS *Lapis*, quem etiam *Sarcophagum* vocant (eo quod carnes humanas consumat, nudatis ossibus) quem Veteres ad Pumices & Poros referunt. Hic consulendi veniunt *Plinius lib.* 36. *cap.* 17. & *Ol. Wormius in Musæo.* Unde lineam unam & alteram interim exscribam. " Ego in peregrinatione " mea Gallica, inquit, in templo D. Hilario sacro, pa- " rieti austrino infixam vidi tumbam lapideam, coloris " cinerei, cujus substantia saxea aut marmorea erat, " tantæ capacitatis, ut cadaver humanum integrum ca- " pere potuerit. Hic lapis pro *Sarcophago* vel *Assio* " monstratur accedentibus. Verùm porosus non est, " sed durus & solidus, ut ex frustulo, quod ex eo ex- " cussi, videre licet. Vestibus affrictum ut incale- " scat, fœtorem cadaverosum exspirat. Ferunt, ca- " davera ei indita, viginti quatuor horis prorsus ab- " sumi, relictis solùm ossibus. An ita se res habeat, ignoro.

IX. STALACTITES, Norwegis *Berg-drab*, nobis *Drop-stone*. Generatur quippe ex aquis Nitro, vel succo petrifico copiosè imprægnatis, & materiam terrestrem subtilem secum convehentibus. Cum enim aqua per terræ canales effluit, aut ex alto decidit, aut lateribus alveorum agglutinatur; horum ratione varias, dum concrescit, figuras acquirit. Ex alto destillans, extremitati canalis, pyramidis forma quandoq; adhæret; & eodem modo, eademq; formâ induratur, qua è canalibus defluens humor frigore hyemali congelari solet. Hinc tanta inter hujusmodi lapides figurarum obtigit varietas: quam observare licet in Fonte petrifico apud nos percelebri, *Knasborough*, in agro *Ebora-*

Eboracensi vicino, & *the Dropping Well* dicto; in quem quicquid ligni immittitur, lapideo cortice brevi obduci, & lapidescere observatum est; & in quo diversimodè figuratas concretiones videas. In hunc fontem non è terræ venis aquæ nitrosæ scaturiunt; sed ex impendentibus rupibus guttatìm destillant.

X. STALAGMITES, qui ejusdem naturæ & substantiæ esse videtur cum *Stalactite*; sed figura saltem differt, quod semper globosè concrescat; unde distinctionis gratiâ, *Round Dropstone* nominare libuit. Interdum contingit, ut quamplurimi horum lapillorum simul concrescant; & tunc lapis integer massam ovorum piscium majorum exprimens, Anglicè idcirco *Spawnstone* appellatur: cujusmodi aggeriei iconem exhibet *Ol. Wormius Mus. pag.* 52.

XI. AMMONITES, seu *Hammites* (quia ex arenis majoribus coagmentatus) qui ovis minorum piscium similis etiam apparet, & *Lesser Spawn-stone* nominatur.

XII. OSTEOCOLLA, aliis *Ossifragus*, *Osteites*, *Ammosteus*, *Osteolithus*, *Holosteus*, *Stelochites*; Germanis *Beinbruch*, *Bruch-stein*, *Bein-wol*; nobis *Glew-bone-stone*: quia summopere ad fracturas ossium conglutinandas conducere creditur. Lapis est mollis, albo & cinereo colore, figuram ossis exhibens, concavus, quandoq; medullam habens friabilem, linguæ adhærentem, & facile in liquore solubilem; quandoq; verò nullam. Crescit per arenam formâ Corallii, interdum brachii crassitie. Cum primum è terra erumpit, friabilis est; paulatim verò magis indurescit. Videtur Margæ quædam species esse, quæ per terræ meatus discurrens, in talem figuram concrescit & induratur. Hujusmodi nos in mineris *Cambrobritannicis* vari-

os

os habemus: quorum exempla videantur in inclytiſſ. SOC. REG. Cimeliarchio, ex Nobiliſſ. juxta ac Eruditiſſ. D. *Roberti Moray*, Equitis Aurati, & ejuſdem *Societatis* magni ornamenti, munere eò allata. De *viribus* Oſteocollæ videatur *Thom. Eraſtus*, qui de eo argumento juſtum tractatum conſcripſit. Interea temporis animadvertas velim; quod in officinis pleriſq; pro Oſteocolla vera, *Stalactitis* quandam ſpeciem divendant, albam, poroſam, levem, mollem, facilè in liquore ſolubilem, ſapore ſubſalſo; quæ tamen ab Oſteocolla virtute multum diſcrepat.

XIII. Lapis SPONGIÆ, quibuſdam, Lapis *Cappadox*; Plinio, *Cyſteolythos*; *the Sponge-ſtone.* Qui ſubſtantiâ eſt friabili, colore albicante, ſuccum lacteum de ſe præbente. Laudatur à *Dioſcoride* ad veſicæ calculum frangendum: ex vino aliiſve appropriatis propinatus.

XIV. CORNU FOSSILE, Geſnero, *Ceratites*; Cluſio, *Ebur Foſſile*; Cæſalpino, *Lapis Arabicus*; quibuſdam, *Dens Elephanti petrefactus*; aliis *Lithomarga alba.* Eſt ſubſtantiâ lapidoſâ, colore, lævore & forma quandoq; cornu referens, quandoq; durius, quandoq; mollius; cortice exteriore duro, flaveſcente, nigro aut ſubcinereo; medullâ molli, friabili, abſq; poris compactâ, adſtringente, exſiccante, linguæ firmitèr adhærente, odore grato. Invenitur tam in *Italia*, quàm variis *Germaniæ* locis, in *Moravia*, *Sileſia*, *Saxonia.* Materia & modus Generationis traditur ab *Anſelmo Boetio à Boet*, *in lib. de Mineral.* Commendatur ad omnes morbos malignos.

XV. AMIANTHUS (ab α στερητικῶ, & μιαίνω, *polluo*; quod in ignem conjectus, non inquinetur, ſed nitidior appareat) aliàs *Asbeſtinus Lapis* (quod non combura-

tur)

tur) Paulo Veneto, *Salamandra* (ob eandem rationem) ab aliis, *Corsoides* (quia canitiem præ se fert) ab aliis, *Linum* (quia lanugo ejus manibus netur & texitur) *the Salamandre, or incombustible stone, & Salamanders wool.* Lapis est *Alumini Schisto* simillimus, ignem respuens, adeo ut eo non modo uri non possit, sed purior reddatur; colore ad viriditatem obscuram tendente, quandoq; & ferreo; attritione facile in tenuia filamenta solubilis. Mollis enim est, & quod efflorescit, dum teritur, plumas refert: unde à quibusdam *Alumen Plumosum*, & *Flos petræ* dicitur. Olim in fila aptabatur, & mappæ ex eo tanquam lino fiebant; quæ sordibus conspurcatæ, puriores igne exustæ reddebantur, ac magis splendebant, quam si lavarentur. Regum quoq; funera in ejusmodi adurebantur tunicis, ne corporis favilla cum reliquo misceretur cinere. De quo consulatur *Pancirollus de Reb. depertit. tit.* 4. *cum Salmuth. commentar.* De modo verò, quo ita præparetur, ut ex eo lina fiant, lege *Ol. Wormium, in Mus. pag.* 55.

XVI. SELENITIS (quia ad *Lunæ* motum fulgore crescere & decrescere olim credebatur) Neotericis, *Lapis Specularis* (quia perspici potest, & rei, quæ ab ejus tergo est, imaginem reddit) *Mirrour-stone*, or *Muscovy Glass*; nempe ex Moschovia magna optimi generis copia provenit.

XVII. TALCUM, aliàs *Stella Terræ* (quod stellarum instar niteat & micet) quibusdam, *Argyrodamas* Veterum (quia ignis violentiæ resistit) *Argyrolithos*, Chymicis; *Talk*. Cujus oleum sollicitè quærunt Spagyrici, quo æs in argentum convertere se posse sperant. Mulieres etiam id avidissimè expetunt, ad nitorem cuti conciliandum; variisq; modis id perfice-

re

re tentant ; sed irrito hactenus conamine ; quanquam *Jacobus Zuingerus* modum extractionis præscribere ausus sit.

XVIII. Lapis SCHISTUS, *Talco* & *Selenitidi* valde affinis ; albus, perspicuus fermè, in laminas scissilis sibi invicem cohærentes. Reperitur in fodinis argenteis *Norwegiæ*, eiq; venæ argenti ita innascuntur, ut purum per ejus corpus ramulis elegantèr distinctum perreptet.

Lapidum ex ANIMALIBUS *desumptorum* Classis.

AD Lapidum minus pretiosorum Molliorum genus ultimum Auctores & eos referre solent, qui ex *Animalibus* desumuntur. Cujusmodi sunt

I. *Lapis* TUBERONUM. Qui reverà lapis non non est, sed os quoddam ad auditum spectans, in capite piscis Tuberonis repertum, & ab Anatomicis *Cochlea* dictum:& cujus loco vulgò divenditur *Lapis Manati.* Pulvis ejus utilissimus censetur ad Nephritidem & Urinæ difficultatem, renumq; & vesicæ calculos deturbandos.

II. PERCARUM *Lapis*, *Perch-stone*; qui reperitur in capite *Percæ Majoris.* Circa exortum spinæ, qua capiti jungitur, duo extant, utrinq; unus, vesiculis quibusdam inclusi, oblongi, plani, altera parte dentati; qui facilè è piscibus coctis eximuntur. Ad calculos comminuendos similiter laudantur, si cum vino oligophoro pulverisati exhibeantur drachmæ unius pondere.

III. Lapis CARPIONUM, *the triangular bone found in the palat of Carps.* Qui ad calculum pellendum commendatur, pari modo quo præcedentes; magniq; fit à multis, credulitati nimium addictis.

IV. Lapis CORACINUS, qui ex pisce *Coracino* petitur, in ejus capite delitescens, candidus, osseus, figuræ ovalis, incurvus aliquantulum, parte convexa lævi protuberantia præditus, sed juxta extremitatum alteram

alteram aſperitatem quandam habens; ſicut ab *Aldrovando lib. 1. de Piſcibus, cap.* 15. deſcribitur. Commendatur à quibuſdam ad Icterum ſeu morbum Regium; ſed & præcipuè ad renum arenulas.

V. Lapis LIMACIS, *the Snailſtone*; ex iis Limacibus exemptus, qui ſine teſtis in campis & locis ſubterraneis vagantur, colore fuſco. Hi ſcilicet in capite lapillum geſtant candidum, ovalis figuræ, tenuem, planum, aliquantulum convexum, pondere adeo exili, ut tres ſcrupulum unicum non ſuperent. Nil aliud eſſe exiſtimo, quam Limacis *Cranium*.

VI. OCULI CANCRORUM, vulgò *Crabs eyes* vocati, ſed malè. Reverà enim oculi non ſunt; ſed ex Gammarorum fluviatilium (*Creyfiſhes*) capitibus eximuntur; idq; non quovis anni tempore, ſed menſibus Junio & Julio, cum exuvias deponunt, & novam cruſtam acquirunt. Siti ſunt in capitis ſummitate, utrinq; unus. *Medicis* in uſu venerunt ad ſanguinis concreti diſſolutionem & expulſionem; quia tenuium ſunt partium & facultatis diureticæ; quo nomine etiam ad *Nephriticos* dolores ex arenulis commendantur, & potionibus *Traumaticis* admiſcentur.

VII. TOPHUS JUVENCI; qui in Jumentorum ruminantium ſecundo ventriculo, pilæ rotunditate, concretus reperitur. Vulgò *Ox-ball* vocatur.

VIII. PILA RUPICAPRÆ, Velſchio *Ægagropila*; quia reperitur in Capris Alpinis, quæ in præcelſis Rhætorum & Valeſianorum rupibus & Alpibus Epiſcopatus Saliſburgenſis degunt. De horum Lapidum generatione & virtutibus medicis ſingularem tractatum edidit *Hieron. Velſchius*, quem conſulas.

IX. CALCULUS HUMANUS, ſeu in veſica, ſeu in renibus *hominis* concretus.

X. ALECTORIUS, *Capon-stone*, or *Cock-stone*, qui in ventriculo *Caponis* aut *Galli* decrepiti nonnunquam concretus reperitur.

XI. CHELIDONIUS, *Swallow-stone* (quòd in ventriculis Hirundinum inveniri putetur) qui lapillus est exiguus, magnitudine seminis lini, sed figura hemisphærica, colore luteo subobscuro splendente parte convexâ & rotundiore, purpureo & nigricante sessili. *Anselmus Boëtius* se in Hirundinibus eum quæsivisse ait, sed invenisse nunquam. Adferuntur ex Insula *Melitensi* Lapilli *Chelidonii* dicti, qui descriptioni Plinianæ conveniunt, quos incolæ *Oculos Serpentum* vocant *Petrificatos*. Vires eis adscribunt præclaras in Capitis & Oculorum affectibus.

XII. UMBILICUS MARINUS (à similitudine Umbilici, quem repræsentat) quibusdam *Umbilicus Veneris*; Germanis, *Meer-bonen*; Cretensibus, *Oculus Marinus* (quod gestatus oculis prodesse dicatur.) Qui nil aliud est, quàm operculum *Conchæ* cujusdam *cælatæ Aldrovando* dictæ, quæ etiam ad *Turbines* spectat. Hujus orificium claudit, eo modo quo vulgares Limaces hyeme crusta quadam testas suas obducunt, ut à frigoris injuria defendantur. Ejus in sanguine sistendo vim eximiam experti sunt quamplurimi, si parte plana cum saliva fronti agglutinetur. Et Hæmoptoici, qui sanguinem per Intervalla expectorant, ejus pulvere cum ovo sorbili juvantur. Hujus Lemmatis est & *Umbilicus Marinus Magnus* ex India allatus, quem elegantèr describit *Ol. Wormius*, *Mus.* p. 73.

Lapidum

Lapidum minus pretiosorum MINORUM *&* DURORUM Classis.

EXpedito Minorum Lapidum, minus pretiosorum & mollium, Elencho; ad *Duros* ejusdem divisionis accedimus. Hujus igitur capitis sunt

I. MAGNES (seu à *Magnete*, Armentario, primoq; ejus inventore; ut *Plinius* deducit: seu, ut *Lucretio* visum est, à *Magnesia* regione, ubi crescit; seu à *magnis viribus*, ut modernorum nonnullis placuit) *Theophrasto*, *Heracleon* (quòd circa urbem *Heracleam* inveniretur) aliis, *Lapis Herculeus* (quia ferro, quod omnia domat, imperat) quibusdam, *Siderites* (eadem de causa; σίδηρος nempe ferrum notat) *the Loadstone*, or *Magnet*. Qui lapis est durus, ferrugineus, nigricans, ferrum, aut alium Magnetem ad se trahens vel rejiciens, ac plagas mundi ostendens.

II. CALAMITA ALBA, seu *Magnes Carneus* (quia ut ille ferrum, ita hunc carnem ad se trahere putant) qui lapis est albus, lineis nigris inscriptus, qui linguæ admotus, firmiter ei adhæret. Reperitur potissimùm in *Ilva*, Hetrusci maris Insula. Sunt, qui ad *Margas Saxatiles* referant: sunt, qui ad *Osteocollas* & *Poros*.

III. HÆMATITES (vel quòd sanguinei coloris sit; vel quòd attritus cotibus aquariis, succum fundat sanguineum; vel quòd polleat vi sanguinem sistendi.) *Blood-stone*. Lapis est colore sanguinis concreti, durus, striis Antimonii instar exornatus, glebosus, vi sangui-

anguinem ſiſtendi præditus. Reperitur in variis *Germaniæ* locis, inter Rubricas & ferri fodinas; ſed præ reliquis commendatur *Hiſpanicus*, qui *Compoſtellâ* adfertur, figurâ angulosâ, ferri nigricantis colorem habens & ſplendorem. Ulceribus, vaſorumq; rupturis internis, & mictioni cruentæ prodeſt, in pulverem tritus & cum appropriatis exhibitus.

IV. SMIRIS, Germanicè *Smirgel*; Italis, *Smeriglio*; Gallicè *Emeri*; Anglicè *Emerie* or *Emeril-ſtone*. Lapis eſt ferrugineus, ad nigredinem tendens, adeo durus, ut ejus pulvere utantur Gemmarii ad gemmas ſculpendas, & fabri ferrarii ad arma polienda. *Chymici* tincturam ex eo extrahunt, quo Mercurium quaſi in momento figunt, atq; ita fixum quidam vocant *Præcipitatum Miraculoſum*, quo ad augmenta ſua Chryſopoei utuntur. In ferri fodinis reperiri ſolet; & apud nos copiosè provenit in Inſula *Sarnia*, vulgò *Garnſey* dicta; teſte *Camdeno* noſtro, in deſcript. *Inſular. Britannicar.* ubi hæc habet. "Naturæ munimentis tutior [Inſula] "utiq; præruptâ cautium coronâ redimita, inter quas "*Smyris*, lapis duriſſimus & aſperrimus reperitur "(nos *Emeril* vocamus) quo Gemmarii lapides expurgant, ſcinduntq;, & Vitrarii vitrum diffindunt.

V. LAPIS LAZULI, Græcis, Κυανὸς λίθος; Latinis, *Lapis Cæruleus*; ab Arabibus *Hager* vel *Azur*; unde fortè *Azure* deductum eſt; Germanis, *Laſur-ſtein*; nobis, *Ultramarine*, & *Azure*. Lapis eſt durus, florum Cyani cœrulei colore, aureis punctulis & venulis exornatus. Duo ejus ſtatuunt genera; Unum ignis vim fert; alterum neutiquam. Is qui *fixus* eſt, & colorem in igne non mutat, ex *Oriente*, Aſia aut Africa adfertur, & *Orientalis* ideo dicitur, atq; hac nota probatur. *Non fixus* quibuſdam in locis *Germaniæ* reperitur,

ritur, & medius est inter *Lapidem Armenum* & *Lazuli*; hoc utiq; mollior, illo durior. *Colores* ex utroq; parare solent pretiosos, ex *Orientali Ultramarinum* dictum, auro chariorem, qui ætate non mutatur: Ex *Germanico* ignobiliorem, *Azure Blew* dictum, qui externis injuriis facilè læditur, & temporis progressu virescit. *Medicis* etiam in usu est ad affectus Melancholicos.

VI. LAPIS ARMENUS (i. e. ex *Armenia* allatus) Gallicè *Verdazure* (quasi dicas colorem à cœruleo in viridem transeuntem) Germanis, *Berch-blaw*. Qui levis est, colore cœruleo ad viriditatem vergente, friabilis. Olim ex Armenia deferebatur; jam verò in variis *Germaniæ* locis reperitur, ut in comitatu *Tyrolensi*, aliisq; argenti fodinis. Inter *Medicos* commendatur ad eosdem affectus, ad quos *Lazuli* lapis; humores scilicet Melancholicos per vomitum & secessum educendos.

VII. LAPIS LIPIS, cujus, quod sciam, primus meminit *Zacutus Lusitanus*, *Lib.* 1. *Observat.* 83. Colorem habet cœruleum Saphirinum, cum transparentia quadam. Durissimus est, sed in minuta finditur fragmenta. Gustu ita acris & mordax, ut, si tantillum juxta linguam apponatur, excitato ardore eam exulceret. Affertur à multis mercimonii caussâ, ex *Novi orbis* provincia, *Pontose* dicta, & civitate *Lipis* (unde nomen sortitus est) vocata. Venditur in taleolas redactus; ita ut, si eum à longinquo videris, parum distare à merce illa, quam Lusitani *Anil* vocant, Belgæ verò *Indigo*, arbitreris; nisi quòd *Lipis* clarum & transparentem sortitur colorem; *Indigo* verò aliquantulum obscurum. Inter auxilia celeberrima, quæ ad ulcera virulenta & depascentia, præsertim Gallica, coercenda,

ercenda, eorumq; putrilaginem absumendam utilia sunt; hic Lapis obtinet principatum. Nam sua vi caustica eorum malitiam & malignitatem infrænat.

VIII. LAPIS COERULEUS ANGLICUS, in agro *Lancastrensi* repertus, & incolis *Killow* dictus; qui ducendis lineis idoneus est. Hujus mentionem facit D. Dr *Merret*, *Pinac. rerum Natural. Britannicar. pag.* 218.

IX. GLOSSOPETRA (quasi *Lingua Lapidea*; ita dicta, quòd linguam *Picæ* avis figura referat: Sed vulgò ita appellatam volunt, quòd Serpentis linguam exprimere putant. Unde nil aliud esse existimant, quàm Serpentis linguam in lapidem conversam. Verùm falluntur; Serpentium enim linguæ non triquetræ, sed teretes & bifidæ sunt.) *the Stone-tongue*, or *Tongue-stone.* Lapis est utplurimum triangularis, basi crassiore, scabrâ, totò alioquin corpore lævi, & quasi corneo, minutis quibusdam denticulis ad latera crenato; colore quandoq; cæsio nigricante, quandoq; luteo albicante; longitudine diversa. Creberrimè reperitur in Insula *Melita*; nonnunquam etiam in *Anglia*, ubi in variis matricibus, præcipuè in mineris carbonariis delitescit. Item in *Germania* prope *Luneburgum*, ex Aluminosis fodinis eruitur. De hoc Lapide singularem *dissertationem* conscripsit *Cl. Thom. Bartholinus*.

X. ASTROITES, *Lapis Stellaris*, Germanis *Sternenstein*; *the Star-stone* (quia stellulis undiquaq; insignitus nigricantibus) qui est moderatè durus, colore cinereo, fusco, nigricante, asteriscis exornatus; ad capitis humani magnitudinem quandoq; excrescens. In Comitatu *Tyrolensi* & circa arcem *Cimmeriam* invenitur, & alibi. Aceto impositus hinc inde movetur, ac si vivus esset; quod fit, aceto per poros lapidis sese

insinuante,

insinuante, & aerem illis inclusum premente; qui exitum, seu libertatem potius elasticam sibi quærens, lapidem trudit & movet. Ad pestilens contagium & vermes puerorum necandos, ejus pulvis, quatuor granorum pondere, commendatur. Nonnulli eum Amuleti loco gestant.

XI. LAPIS CRUCIS, *Cross-stone*. Cujus duo statuuntur genera. *Unum*, quod in corpore cinerei coloris, crucem ostentat candidam: Alterum, quod coloris *nigri* aut *purpurei* crucem exhibet. *Primum* elegantèr describit *Laurentius Pignorius in Musæi Calceolarii Sect.* 3. Posterius *Lud. Septalius*, *in Epist. ad Chioccum*.

XII. LAPIS JUDAICUS (à loco ubi invenitur, *Judæa* scilicet, sic nominatus) quibusdam *Syriacus*; Plinio, *Euroës* (quòd urinam fluere faciat) & *Tecolithos* (quòd calculum resolvere putetur) *the Jew-stone*. Variarum est figurarum, Naturâ in ejus formatione mirè ludente; unde diversa etiam obtinuit nomina. Qui instar glandis & Balani est, *Phœnicites*; qui instar nuclei Olivæ, *Pyrenes*, &c. Genus præcipuum (quod frequentissimum apud *Medicos*) Nuclei Olivæ formam repræsentat, striasq; & sulcos habet à radice in apicem usq; excurrentes. Reliquæ ejus species sunt TROCHITES, Germanis *Spang-stein*, aut *Reder-stein*, quia rotæ aut Tympani fert effigiem. ENTROCHOS, cum multæ vertebræ simul junctæ reperiuntur, adeo ut radii unius alterius striis inserantur. COLONETTA, Italica appellatione; cum articuli longiores sunt, columnulas imitantes, & commissuris æqualibus constantes. STELLA JUDAICA, quum articuli non Modiolos aut Columnulas, sed stellas exprimunt. Cujusmodi apud nos etiam in *Anglia* prope ostium flu-

minis *Sabrinæ* frequentèr inveniuntur. Et existimo eosdem lapides esse cum eo, qui *Asteria* Boetio dicitur, Gesnero *Sphragis Asteros*; vulgò *Little Star-stone*. Singulis enim partibus utrinq; stellæ figura, ceu sigillo impressa videtur; radii eminent suis angulis, & in singulis radiis cavitas media. Octo aut plures interdum cohærent tam affabrè, ut nullus artifex melius potuisset conjungere; facilè tamen ab invicem separabiles. Omnes species ad renum calculos in primis commendantur.

XIII. BELEMNITES (à *sagitta*, cujus formam exactè refert; βέλεμνον enim sagittam vocant Latini) aliis, *Dactylus Idæus*; (quod in monte *Idâ* reperiatur, & *digitum* repræsentet.) Quibusdam, *Lyncurius*, (quòd ex urina *Lyncis* ortum trahere falsò existimaverint) Germanis, *Alphen-schos*; i. e. Incubi sagitta; Danis, *Spectrorum Candela*; Anglicè, *Arrow-head*, & *Finger-stone*, & nonnullis, *Thunder-bolt*. Lapis teres & oblongus est, in apicem obtusum desinens; colore modò albicante, modò aureo; sagittæ extremitatem adamussim referens; quandoq; plenus, quandoq; concavus; lineas obtinens à medulla ad extremitates tendentes; communitèr pollicis & digiti longitudine. Omnibus à Natura inest rima quasi, in longitudinem tendens. In *Anglia* passim reperiuntur variorum colorum. Germani contra Incubum, & renum calculos valere credunt; eumq; in finem ejus pulverem exhibent in liquore competenti.

XIV. MOROCHTUS, aliis *Leucogæa*, *Leucophragis*, *Galaxias*, *Graphida*, *Galactites* (quia eo lineas albas ducere solent *Pictores* & *Mathematici*; & quia, si super cotem cum aqua fricetur, lacteum emittit succum, quo in Collyriis utuntur *Medici*) *White Mark-*

ing-

ing-ſtone. Lapis eſt (ſi modo lapis) mollis, lubricus, quandoq; nigro, quandoq; ſubviridi, quandoq; melleo colore; qui tamen veſtigia alba poſt ſe relinquit, ſi convenienti ſubjecto affricetur. Reperitur in *Hetruria*, *Germania* circa *Hildeſhemium*, *Anglia*, & Inſula *Feroenſi* ad littora fluvii cujuſdam, ubi inſtar Tartari concreti cautibus adhæret. *Dioſcorides* in *Ægypto* reperiri ait, & ad lineas veſtes dealbandas uſurpari.

XV. CERAUNIAS, *Telum Fulmineum*, *Lapis Fulminaris*, *Cuneus Fulmineus*, *Telum Jovis*; Danis, *Torden-ſteen*; Germanis, *Dunder-ſtein*; nobis vernaculè, *Thunderſtone*: eo quòd cum fulmine è nubibus decidere vulgò perſuaſum ſit; quàm verè tamen, à nobis in *Diſſertatione noſtra, de natura Fulminis*, fuſè demonſtratum. Varias figuras præ ſe fert, maxima ex parte cuneum refert, pyramidem, malleum, ſecurim, clavam: longus quandoq; pollices ſeptem, quandoq; quinq;; latus tres aut quatuor; craſſitie inæquali; ſubſtantia utplurimùm ad ſilicem accedit; durus adeo, ut limam non ſentiat, gravis & ponderoſus. Colore variat, quandoq; cinereo, quandoq; nigricante, quandoq; luteo ſubobſcuro. Multas & inſignes virtutes ei adſcribunt ſuperſtitioſi.

XVI. BRONTIAS (quod cum *fulmine* ſimilitèr è cœlo delabi putent) aliis *Ombrias* (quòd cum *imbribus* cadat) quibuſdam *Chelonitis* (quod *Chelin* teſtudinum, figura & colore quandoq; repræſentet) aliis *Ovum Anguinum* (quia caudas anguinas corpus ejus ambientes, & in unum punctum concurrentes quodammodo oſtentat) Germanis *Groſs Krotten-ſtein*, i.e. Magnus Lapis Bufonius, aliàs *Donner-ſtein*. Lapis eſt hemiſphæricus, dimidii ovi gallinacei magnitudine, quandoq; major, quandoq; minor; colore cinereo,

fulvo, nigricante; materiâ vel saxeâ, vel gypseâ, vel siliceâ; ab apice ad basin per ejus convexum quinq; lineas, æqualiter in quinq; quasi triangula eum dividentes, habens; quæ lineæ semper duplicatæ, ex minutulis constant punctis, & quandoq; in planam ejus superficiem terminantur, quandoq; eum perreptantes in modiolum, quod centrum planæ superficiei, exornant. Si protuberantiæ & eminentiæ quædam in eo appareant; *Ovum Anguinum* nominant. Nunquam, quod sciam, animadversum, quod plures simul in eodem loco aut nido reperti sint. Hujus alteram speciem constituit *Brontias Favogineus*, quem *Ol. Wormius*, *Mus. pag.* 77. describit.

XVII. ÆTITES, seu *Aquilinus Lapis*, Germanis, *Alder-stein*; nobis, *Eagle-stone*; (vel quòd colore sit fulvo instar Aquilæ; vel quòd in nidis Aquilarum reperiatur: eò enim transferri aiunt, seu ut eo nidus Aquilarum stabilior reddatur; seu ut partum ovorum promoveat) dictus. Lapis est rotundus, aut ad rotunditatem accedens, colore cinereo, pullo, aut fusco; alium lapidem vel argillam in se continens, unde concussus resonat. Varia ejus sunt genera. *Plinius* quatuor recenset; *Anshelmus Boetius* tria, & totidem *Wormius* se vidisse affirmat. *Parturientibus* peculiariter dicatum esse docent Veteres, non refragante Modernorum experientiâ. Sinistro namq; brachio alligatus, fœtum in iis retinet, quæ ad abortiendum sunt proclives: tempore partus sinistro femori adalligatus, partum accelerat.

XVIII. OSTRACITES (à Græco ὄστρακον, quod *testam* notat; eo quòd ex crustis multis sibi invicem superimpositis constet) *a Nest of Boxes*. Nam Lapis est scissilis & crustosus, ferrugineus seu fulvus; qui, ablatâ

ablatâ unâ crustâ seu testâ, alias subinde continet ejusdem coloris & substantiæ. Pumicis loco quidam utuntur ad cutim glabram reddendam. Ex *Medicis* nonnulli ad mulierum Catamenia sistenda, mammarumq; inflammationes supprimendas, pulverem ejus præscribunt.

XIX. CONCHITES, Lapides *Conchas* figura exprimentes. *Stones resembling Shell-fishes.*

XX. BUCARDITES (quia *Cor bovinum* tam figura, quàm magnitudine æmulatur) quem primus descripsisse videtur *Ferrandus Imperatus*, *lib.* 24. *cap.* 26. Reperitur interdum in *Anglia.*

XXI. FUNGITES (quia fungos refert) *Mushrum-stone.* Cujus non unum genus.

XXII. SCELETON SERPENTIS; qui ossa Serpentis in spiras contorti exprimit. Cui valde affinis est *Ophiomorphites*, *Snakestone*; qui similiter anguem in spiras convolutum imitatur. Hujus generis infinitus reperitur numerus in *Anglia*, in oppido quodam, *Keynsham* vocato, quinto lapide ab urbe *Bristolliæ* distante, & alibi.

XXIII. PECTINITIS, qui piscem *Pectinem* repræsentat, eaq; de caussa nostro idiomate, *Scollop-stone*, haud incongruè nominatur.

XXIV. CORNU AMMONIS, quod quatuor constat circumvolutionibus, in se revolutis, instar *Vitruvianæ* volutæ, perpetuis striis & articulationibus dotatum; colore nigricante, ad griseum tendente; substantia silicea; quibusdam in locis armatura aurea splendens. De quo plura apud *Anshelm. Boetium*, *lib.* 2. *De Gemmis*, *cap.* 246.

XXV. CORNU ARIETIS, *Rams-horn-stone*; quia instar cornu arietini in se retortum & involutum est, ru-

rugisq; transversim ductis exornatum. In *Anglia* haud rarum est, utpote quod in multis agri *Somersetensis* locis, potissimùm prope *Thermas* sulphureas, *Aquas Solis* vocatas, lapidicinis effoditur.

XXVI. HYSTEROLITHUS, sive *Lapis Uterinus*; eo quod pudendum muliebre figura æmuletur, sic dictus.

XXVII. PRIAPUS, qui fascinum virile mentitur, tum figura, tum magnitudine.

Hisce subjungere potest Lector curiosus alios lapides, quotquot seu Naturalium, seu Artificialium formas aliquatenus exprimere viderit. Istiusmodi quippe lapidum, qui omnes nomina sua à rebus, quas figura repræsentant, sortiuntur, permagnus, imo fermè infinitus existit numerus. Atq; hæc quidem de *Lapidibus ignobilioribus* & *minoris pretii*, quatenus ad præsens institutum faciant, dicta sunto.

Lapidum

Lapidum Pretiosorum MAJORUM Classis.

LApides PRETIOSI, quos *Gemmas* communitèr vocant (licet inter Lapidem pretiosum & Gemmam discrimen agnoscant accuratiores) commodissimè dividuntur in *Majores* & *Minores*, quos *Gemmas* strictè dicunt.

E MAJORIBUS sunt

I. JASPIS, *the Jasper stone.* Qui lapis est variorum colorum, seu ob variorum succorum, qui ad ejus generationem concurrunt, mixturam; seu ob particularum, quibus constat, figuras & positiones varias: & tantæ nonnunquam magnitudinis, ut ex eo magnæ statuæ & columnæ integræ elaborari possint; sed *Achate* mollior. *Species* ejus sunt *Jaspis*

1. *Orientalis*, quæ subcœruleo viridiq; colore obscura, sanguineis punctis conspersa est, & cæteris omnibus præfertur. A Gemmariis nostris *Oriental Jasper* vocatur.
2. *Viridis*, *the Green Jasper*; quæ maxima ex parte virescit, paucis intercurrentibus venulis sanguineis. Hujus varia genera afferuntur ex Insulis Feroënsibus.
3. *Grammatias*, quæ aliquid purpurei admixtum, interjectâ lineâ albâ, habet, cæterisq; omnibus olim præferebatur.

4. *Te-*

4. *Terebinthizusa Dioscoridis* (quòd colore sit flavo, instar *Terebinthinæ* coctæ, sic dicta) *the yellow Jasper with black veins.*

5. *Purpurea*, croceis & cœruleis venulis intersperſa; *the Purple Jasper.*

II. HELIOTROPIUS (ex eo nomen esse videtur, quòd aquæ immissus augere Solis fulgorem sanguineo repercussu; extra aquam radios sive fulgorem quasi avertere, solémq; velut in speculo exhibere credatur; docente *Plinio, lib.* 27. *cap.* 10.) *the Heliotrope, or Bloodstone.* Qui non solùm dimidia ex parte rubro colore tingitur, sed & in ipsa viriditate maculas ostendit aliquas rubicundas: qua nota à *Jaspide viridi* internoscatur. Huic affinis est lapis ille spurius quidem, sed elegans, quem *Jasponichem*, i. e. Onichem viridi colore tinctam, vocant Gemmarii; quæ in *Insulis Feroensibus* reperitur.

III. MALACHITES, quæ viridis & opaca est, instar foliorum *Malvæ* (unde nomen traxit) sed pro diversitate & gradibus colorum, varias etiam obtinet species, de quibus videatur *Anshelmus Boetius de Gemmis.* Tantæ magnitudinis quandoq; reperitur, ut pocula & manubria gladiorum ex ea conficiantur. Optimæ in *Bohemia* effodiuntur.

IV. PRASIUS, *Theophrasto*, lib. περὶ λίθων, πρασῖτις; aliis πράσιος λίθος, dictus (à *Prasino* seu *Porraceo* colore) qui maxima ex parte viridis est, sed rarò sine punctis atris, & quandoq; alba linea distinctus. Domus est *Smaragdi*, ut *Jaspis Prasii*, & *Jaspidis. Marmor*; unde tanto mollior *Jaspide*, quanto *Smaragdo* durior; observatore *Cardano, lib. de Gemmis & Coloribus Sect.* 18.

V. LAPIS

V. LAPIS NEPHRITICUS (quia in doloribus *Nephriticis* eximiè proficuus) Italis, *Osiada del fiancho*; Gallis, *Un Siadre*; Hispanis, *Igiada*; Belgis, *Kalswee*. Qui utplurimum viridis est, polituræ accuratæ incapax, & semper quasi pinguedine quadam obductus & oleosus; maculis seu nubeculis quibusdam obscurioribus interstinctus; ubi in laminam tenuiorem redactus est, quodammodo transparens. Coloris gradibus variat; quidam ex viriditate nigrescit; quidam flavedinem cum viriditate conjunctam habet; sæpe ex viridi, albo, flavo, nigro, cœruleo quasi mistus apparet. Ex utraq; *India* adfertur; in nonnullis *Hispaniæ* & *Bohemiæ* locis etiam reperiri quidam aiunt. De viribus ejus, in Renum & Vesicæ calculis atq; arenulis expellendis, historias varias & experimenta vide, in peculiari de eo tractatu conscripto à *Clariss. Casparo Bartholino.*

VI. ACHATES (à fluvio ejusdem nominis in *Sicilia*, quòd primò ibi inventus) *the Agate.* Lapis est variorum colorum, quorum ratione in varias species dispescitur, ut etiam figurarum ipsi à Natura impressarum. Quando venis suis & maculis cornu refert, *Ceratachates* dicitur: quando arbores & nemora, *Dendrachates*. Ubi venæ albæ per eum disseminatæ sunt, *Leucachatem* vocant; ubi rubicundæ, *Hæmachatem*; si Sardæ modo rubet, *Sardachatem*; si Corallii in morem, *Corallachatem*. Summâ, coloribus adeo variat ac ludit, ut jucundum præbeat spectaculum, in primis ubi lineis & coloribus suis res alias naturales aut artificiales exhibet. Ex *India* notæ probatissimæ adfertur; sed & in *Germania* & *Bohemia* quandoq; reperitur, etiam tantæ molis, ut Pocula & Scyphi ex eo conficiantur: item in *Anglia*, in *Cornubia*, uti ex quorundam

relatione ſcribit *D. Merret*, *in Pinac. rerum Nat. Britan.* *pag.* 209.

VII. ONYX (à corneo Unguis humani candore, quem exactè refert) Italis, *Nikolo*; Germanis, *Onichel*; nobis, *Onyx*. Quæ duobus ad minimum coloribus, albo ſcilicet & nigro, Zonis diſtinctis, conſtat; & magis opaca eſt, quàm diaphana. Pro colorum varietate etiam varias habet ſpecies: Sed omnes zonas & lineas habent, quibus colores ab invicem diſterminantur. Olim tantæ magnitudinis inveniebantur, ut inde columnulas & pocula, quæ *Myrrhina* dicebantur, conficerent. Ad ſigilla conficienda aptiſſimus lapis; nam ceram politus non recipit.

VIII. SARDONYX, *the Sardonyx*, quæ ex *Onyche* & *Sarda* componitur, & cui varias imagines imprimere ſolent Sculptores. Quandoq; ex zona alba imaginem ſculpunt, ita ut nigra zona loco ſtrati ſit; tumq; à quibuſdam *Memphites* appellatur, hodie à Germanis *Gamehuja*.

IX. CALCEDONIUS, aliàs *Carchedonius* (à *Carthagine*, quæ Græcis Καρχηδών; non quaſi Carthagine naſceretur: ſed quia è Garamantibus Carthaginem, inde ad alios adveheretur olim.) *the Chalcedony, or White Onyx*. Qui Lapis eſt Gemma quaſi per nubem ſpectata, vel nullo, vel levi aliquo colore tincta, ſemiperſpicua, ſcalpturæ, propter duritiem, contumax. Præferuntur reliquis, qui aliquo colore ſunt diluti ac oculis grati; ut illi, in quibus purpureus, cœruleus ac rubicundus albo miſcetur; quiq; ſoli expoſiti radiorum refractione Iridem oſtentant. Cujuſmodi eſt *Calcedonius Grandinoſus* (nempe ex Grandinibus quaſi Margaritis conſtans, guttulis ſucci lapideſcentis ita invicem concretis, ut ova piſcium eſſe ſolent) cujus mentio-

mentionem fecisse videtur *Ferrandus Imperatus, lib.*24. *Hist. Nat. cap.* 2. sub nomine *Ingemmamenti Grandinosi*: & qui Veterum *Chalazia* esse videtur. Huc spectat *Calcedonius Islandicus Crystalloïdes*, quem *Olaus Wormius*, *Mus. pag.* 99. disertè describit.

X. CORNEOLUS, vel potius *Carneolus* (quòd *carnis* colorem imitetur, sic dictus) aliis *Sardus* (ab Insula *Sardinia*, unde olim optimus adferebatur) Germanis, *Corneol*; Angligenis, *Cornelian*. Primus lapis in *Rationali Aaronis*; sanguinis subcitrini aut bilosi, vel loturæ carnis, colore similis; semiperspicua & obscura quasi nubecula perfusus; magnitudine nunc majori, nunc minori. Varia ejus sunt genera, *colores* si spectes. Reperiuntur in *Sardinia*, *Armenia*, *Persia*, *Germania*, *Insulis Feroensibus*.

XI. AMETHYSTUS (ab ἀ στερητικῷ & μεθύσκω, *inebrio*; vel quòd usq; ad vini ex pallido rubentis colorem accedens, in violam desinat: vel quòd Magorum vanitas resistere ebrietati eum olim promiserit) Hebraicè, *Achlamach*; Chaldaicè, *Enegle*; Anglicè, *Amethyst*. Lapillus est violacei coloris, ex rubri & cœrulei mistura orti, fulgore non omnino igneo, sed deficiente seu languido. Differentia tamen aliqua in colore observatur: & ubi ad albedinem accedit, *Amethystus Albus*, *the white Amethyst* dicitur. Reliquis præferuntur, quibus in purpura refulget roseus color. Reperiuntur in variis locis *Indiæ* utriusq;, *Arabiæ*, *Armeniæ*, *Cypriæ*; imo in *Germania*, *Bohemia*, *Misnia*; sed molliores & viliores.

XII. CRYSTALLUS (à Κρύος, gelu, & στέλλω, contraho, quasi quid gelu concretum) *Crystal*. Gemma est mollis, transparens, aquam in glaciem congelatam referens; unde haud pauci ex glacie natam volunt,

quod tamen veritati minus consonum esse docet Experientia, cum igne non solvatur, nec aqueæ in ea partes igne consumantur. Quandoq; colores alios assumit, tumq; nomina etiam. Si Saphirinum, *Pseudosaphirus*; Smaragdinum, *Pseudosmaragdus* appellatur, & sola duritie à veris differt. Crystalli utplurimum hexagonâ nascuntur figurâ, quandoq; pentagonâ, imo globosa & rotunda, sed tum duriores sunt vulgaribus, ac pro *Pseudadamante* habentur. Hujus sortis esse videtur *Crystallus* ille, qui è rupe S. *Vincentii* prope *Bristolliam* effoditur, *Bristow-stone* nominatus.

XIII. FLUORES (quia ignis calore, ut glacies à Sole, liquescunt & *fluunt*, sic ab *Agricola* dicti) Anglicè *Spars*. Qui variis coloribus insigniuntur, & diversis figuris concrescunt, gemmásq; primo aspectu mentiuntur. Ex iis quandoq; conficiuntur Colores pictoribus utiles: sed Metallurgi, dum metalla excoquuntur, eos adhibent, ut faciliùs fundantur. Huc referunt nonnulli lapidem illum (non à Natura quidem, sed arte elaboratum) qui

XIV. BEZOAR MINERALE dicitur, & Italicè *Pietra D'aventura* (quod à Chymico quodam Veneto casu inventus sit.) Cujus substantia quasi vitrea est, coloris luteo rubentis, micis aureis referta, quæ oculos mirè perstringunt.

XV. Lapis SERPENTINUS, Lusitanis *la Piedra della Cobra*; partim naturalis in serpente concretus, quem Lusitani *Cobra de Capelos*, i.e. Colubrum pilosum vocant; partim artificialis, ex variis venenosorum animalium, potissimum hujus Colubri pilosi portionibus confectus: qui intoxicatis antidotum præstat, tempestivè adhibitum; remedium ferè toti Indiæ, & Chinæ usitatum. de cujus virtutibus mira prædicat *Athan. Kercher. Chinæ illustratæ pag.* 80.

Lapidum

Lapidum Pretiosorum MINORUM
Classis.

INter Lapides MINORES, ob nobilitatem GEMMAS sensu strictiori vocatos, occurrunt

I. ADAMAS (ἀδάμας, ab ἀ privativo, & δαμάω sive δαμάζω, *domo*, eo quod *indomabilis*, sive in tantum durus, ut omnia metalla confringat, & ipse non confringatur ab ullo : licèt quod de tanta ipsius duritie prædicarunt Veteres, vanum prorsus esse hodie compertum sit ; nam & in scobem redigi, & facillimè malleo confringi posse, quotidiana docet experientia) Hebraicè, *Saimir* ; Anglicè, *a Diamond* (fortè ab Arabico *Diamab*, à *dim*, quod *durare* sonat.) Gemma est durissima, sine colore, aquæ instar diaphana, applicatam tincturam ad se quasi rapiens, sibiq; ita conjungens, ut micantes suos radios procul ejaculetur. Si alieno colore, albo, luteo, aut nigro infectus sit ; id illi vitio est, ejusq; pretium minuit. Licet *Plinius* plura Adamantum genera agnoscat, nobis tamen non nisi *unicum* innotuit, quod genuinum & verum sit : sed *Pseudoadamantes* varii (*Bastard Diamonds*) qui à solo natali nomen & differentias invenerunt ; cujusmodi sunt *Bohemici*, *Annæbergici*, *Hungarici*, *Anglici*, tum *Bristollienses* nempe, tum *Cornubienses*, &c. Sed hi omnes molliores sunt, nec splendorem verorum attingunt ; ideoq; ad *Crystallos* rectiùs referendi sunt. *Veri* in *Bisnager*, provincia *Indiæ Occidentalis*, & in *Decan*, item

item ad fretum *Tanaim* in *Malacca*, &c. inveniuntur. Mirum est quod scribit *Rubeus*: Dominam *Heverensem*, è *Luxenburgorum* familia, duos habuisse hæreditarios *Adamantes*, qui alios crebro producerent, ut eos qui statis temporibus intueretur, congenerem sibi prolem enixos fuisse palam judicaret. Mirabile dictu, constaret si certa fides; & magnum sane argumentum, Seminarias facultates lapidibus inesse, quibus in terræ gremio propagantur & sibi similes producunt.

II. RUBINUS (à rubro colore) ab Indis, *Tokes* & *Manca*; à Persis & Arabibus, *Jacut*; à nostratibus, *a Ruby*, dictus. Est Gemma diaphana, rutilans, rubensq; ad cœruleum parum inclinans, limam respuens, & ad sanguinis, Cocci, Laccæ Indicæ colorem propiùs accedens, quàm Minii. Ratione splendoris & rubedinis *quatuor* ejus constitui solent *genera*, quæ *nomina* etiam diversa sunt sortita, *viz.*

1. *Rubinus Verus*, qui ubi magnus est & radiantis splendoris, CARBUNCULUS, Græcè Ἄνθραξ (quia carbonis instar accensi rutilat & micat) & *Pyropus* (quasi ignitus lapis) & *Apyrotus* (quia ab igne non patitur) *a Carbuncle, or great and radiant Ruby.* De quo vide sis quæ ab immortali *Boylæo* nostro, in Epistola quadam ad prænobilem Virum, *D. Robertum Morrey*, Equitem Auratum, de *Adamante* quodam in tenebris diutilè lucente, & de *Carbunculo*, conscripta sunt, ad finem *lib. sui de Coloribus*. Hic Rubinus verus, ubi rudis & impolitus, apud nos *a Rock Ruby* nominatur.
2. *Rubicellus*, *a pale Ruby*; qui ex Balassio & Spinello colorem mixtum habet, quasi similis Granatis Bohemicis.

3. *Balassius, the Balass Ruby*; qui exiguam & languidam habet rubedinem.
4. *Spinellus, the Spinel Ruby*; qui mollior aliquantò vero Rubino, rubicundior Balassio; sed non adeo splendet ac verus Rubinus.

Præstantissimi Rubini in Insula *Zeilan* reperiuntur; ubi in rosea quadam matrice, quam *Balassiam* esse quidam arbitrantur, nascuntur. Reperiri nonnunquam *Ovi Gallinacei* magnitudine, testantur historiæ, à *Purcasio nostro, lib. Peregrination.* 1. *cap.* 4. *pag.* 104. & à *Benvonuto Cellini nel arte del Gioiellare, lib.* 1. *pag.* 10. *traditæ.*

III. GRANATUS, Gallis *Vermeille* (quod *Minii* rubedine flagret) Danis, Germanis, Anglis, *Granat.* Qui inter Rubinos etiam à quibusdam recensetur. Est autem Gemma dura & flavedine obscurè rubens, instar ignis aut Minii nativi, tincturam suam in igne non remittens. Ratione loci ubi invenitur, in *Orientalem* & *Occidentalem* dividitur. *Orientalis* ex *India*, *Cambaia*, *Æthiopia* adfertur. *Occidentales* colorum gradibus differunt; reliquis verò præferuntur *Bohemici*, ob tincturæ præstantiam. Reperiuntur quoq; in *Norwegia* dodecalaterum, sed impuriores, vena *Talci* plerumq; infecti, colore ad nigredinem tendentes, ut eo primum genus *Orientalium* æmulari videantur, naturâ quandoq; politi.

IV. HYACINTHUS (ab Hyacinthino colore) *the Hyacinth or Jacinth*; qui ejusdem census est cum superioribus, colore rutilo & ex flavedine rubenti. Cum varios etiam habeat coloris sui gradus, eorum respectu variæ ejus constituuntur species. Sunt, qui instar *Minii* nativi & sanguinis biliosi rutilent: Sunt qui colore

lore *Croceo* flavescant; sunt qui *Succinum flavum* æmulentur, qui viliores sunt; qui *album Succinum* referant, qui vilissimi habentur. Dantur tam *Orientales*, ex *India* allati; quàm *Occidentales*, ex *Silesia*, *Bohemia*, aliisq; *Germaniæ* locis petiti. *Plinii Hyacinthus* hodie inter *Amethystos* recensetur; ut Veterum *Amethystus* pro *Granato* accipitur. Apud nos in *Anglia*, in agro *Eboracensi* quandoq; effodiuntur *Hyacinthi*, sed impuri.

V. SAPHIRUS, Σάπφειρος (appellatio est ab Oriente; nam similiter *Hebræis* dicitur *Saphir*; uti *Vossio* videtur, à loco, qui forte fuerit ejusdem nominis) Plinio *Cyanus* (à colore) *the Saphir*. Gemma est cœruleo colore pellucida, diaphana, dura, omni carens rubedine Amethystinâ. Quidam albicat, & à Plinio *Fœmina* vocatur, à nostris Gemmariis *Pale Saphir*: quidam coloris est saturatè cœrulei, *Mas* eidem Plinio, & nobis *Blew Saphir* dictus: quidam omni prorsus colore destituuntur, Anglicè *White Saphirs* nominati, & pro Adamantibus quandoq; substituti, sed longe his & duritie & splendore inferiores. Aliàs dividi solent in *Orientales*, ex variis *Indiæ* regionibus allatos: & *Occidentales*, in confinio *Silesiæ* & *Bohemiæ* in torrentibus & in prato minore *Iseræ* inventos. Tinctura & color Saphiri ab eo igne auferri potest, ut Adamantem mentiatur. Quidam pro *Oleo Saphiri* (quod contra venena commendatur) vendunt quippiam ex floribus *Camomillæ* cum *Sale Ammoniaco* destillatum; à quibus cavendum.

VI. SMARAGDUS, Σμάραγδος & μάραγδος sine σ, quo *Menander* utitur apud *Athen. lib.* 3. (nempe ut dicitur σμαράσσω & μαράσσω, *luceo*, *splendeo*: ab illo est *Smaragdus*, ab hoc *Maragdus*. Nam *Ovidius*

In

In solio Phœbus claris lucente Smaragdis.

à nonnullis, *Prasinus* (à colore viridi) ab aliis, *Neronianus* & *Domitianus*; Arabibus, *Zamarut*; nobis, *Emrauld or Emrald*. Qui lapillus est grato virore oculorum aciem ita demulcens, ut omnium viridariorum amœnitatem superet; pellucidus, diaphanus, planè viridis. *Plinius* ejus genera duodecim recenset. Hodie in *Orientalem* & *Occidentalem* dispescitur: ille præstantissimus, durissimus, viriditate oculos uberrimè satians. Hic rursus duplex est; *Europæus*, qui in *Cypro*, *Britannia* (*in agro Eboracensi*) aliisq; locis invenitur: & *Peruanus*, qui licet viriditate excellat, tamen ut Orientalis non ita radiat, & nubeculis utplurimum fœdatur. Mira sunt, quæ de Smaragdorum magnitudine apud Autores leguntur. *Ol. Wormius* se *Genuæ* vidisse scribit integrum Catinum ex Smaragdo, qui in diametro pedem circiter habebat, qui æstimari ob amplitudinem nequibat. Partum id fuit antiquitùs ex victoria Syriaca, & ad publicum Civitatis ornamentum D. Laurentio consecratum.

VII. CHRYSOLITHUS (à χρυσὸς & λίθος, quasi *aureus Lapis*; quia aureo colore transfucet) *the Chrysolite*. Qui Gemma est viridis, colore Smaragdo dilutior, utpote cui nonnihil flavedinis adjunctum est; diaphana, quandoq; per viridem aureum fulgentem habens, & tum *Chrysopatius* à quibusdam indigitatur. Quòd si noctu, igne admoto, vehementer splendeat; *Chrysolampis* Plinii est. Non adeo durus est, quin limam sentiat. Quandoq;, sed rarissimè, in tantam excrescit magnitudinem, ut inde statuæ confici possint. *Arsinoæ* namq; Ptolomæi Philadelphi Uxori sta-

tua quatuor cubitorum ex hoc lapide (qui Veterum eſt *Topaſius*) in delubro ſacrata fuit.

VIII. TOPASIUS (ab Inſula quadam in Mari Rubro, quæ & *Paz* dicebatur, & *Opaz* & *Topaz*; ita derivante *Plinio, lib.6. cap.* 29.) *the Topaz or Topas.* Topaſium Neotericorum, Veterum *Crhyſolithum* eſſe, docte demonſtratur tum *Anſhelmo Boetio*, tum à *D. Joh. de Laet.* Duo ejus genera ſtatuunt; alterum *Orientale*, quod inſtar auri obryzi ſive puriſſimi rutilat: alterum *Europæum*, quod Cryſtalli inſtar molle eſt, cum aureo colore, vel parum vel multum nigricante. Hujus generis quoſdam eſſe ſcribunt, qui tam parum flavedinis habent, ut, niſi nigredine, à Cryſtallis diſtingui non poſſint; atq; in *Bohemia* paſſim inveniri.

IX. TURCOIS, *Turcoſa*, *Turchina* vel *Turcheſia* (à *Turcis*, à quibus ad nos adferri ſolet) Anglicè, *a Turcois.* Quæ Gemma eſt opaca, ex viridi, albo & cœruleo quaſi compoſita, viride æs colore exactè referens. Sunt *Orientales*, in *Perſia* nigris lapidibus adnaſcentes, quarum quædam colorem ſemper ſervant, *Turcois ſtones of the old Rock* dictæ; aliæ paulatim virideſcunt, ac viliores proinde habentur: vel *Occidentales*, quales in *Germania*, *Bohemia*, *Hiſpania*, *Inſulis Feroenſibus* colliguntur. Lege *Itinerar. D. Mandelſlo.* Tantæ magnitudinis *Turcheſia* in Theſauris *Magni Ducis Hetruriæ* viſitur, ut juglandem æquet; cui *Jul. Cæſaris* effigies inſculpta eſt.

X. BUFONIUS *Lapis*, Germanis *Krotten-Stein* (quia vulgo creditum eſt, eum ab annoſis *Bufonibus* eructari; quod experientia falſum eſſe norunt ſagaciores) *the Toad-ſtone.* Qui Lapillus eſt, raro unguem digiti ſuperans, coloris utplurimum griſei, ad rubedinem quandoq; inclinans, oculi modo convexus, quandoq;

doq; oblongus, quandoq; rotundus, altera parte planus aut parum concavus. Naſcitur fungi ad morem in ſaxis & petris; non verò in capitibus Bufonum.

XI. OPALUS ſeu *Opalis*, Græcè ὀπάλιος (quem *Iſidorus* nomen ex patria obtinuiſſe vult, quia eum ſola parturit India: ſed de cauſſa nominis quod affert, veriſimilius eſſet, ſi locus ejus nominis ullus eſſet in India.) olim *Pæderos*, quaſi puerorum amor (quòd amorem conciliare olim à ſuperſtitioſis crederetur, vel ob eximiam pulchritudinem) Italis, *Giraſole* vel *Scambio*; Germanis, *ein Beeſe*; popularibus noſtris, *an Opal.* Gemma ſane elegantiſſima, omnes ferme colores exhibens. Ex radiorum enim luminoſorum refractionibus variis, cœruleum, purpureum, viridem, flavum, rubrum, lacteum, ac nigrum interdum, intuentium oculis ingerit. Unde *Plinius*, "Ineſt Opalo, inquit, Carbunculi tenuior ignis, Amethyſti purpura fulgens, Smaragdi virens mare, & cuncta pariter incredibili miſturâ lucentia. Hincq; fit, ut à quibuſdam inter omnes gemmas palma ei deferatur; tum quòd arte nulla adulterari poſſit. Ejus quatuor conſtituuntur genera.

1. *Primum* Diaphanum eſt, omnes colores Iridis exhibens; hocq; præſtantiſſimum.

2. *Secundum* ex nigredine igneum Carbunculi fulgorem emittit.

3. *Tertium* in corpore flaveſcente varios repræſentat colores, quietos tamen, nec fulgore vividos, & nonnunquam lacteo etiam quaſi languentes.

4. *Ultimum* cum primo æquè diaphanum eſt, ſed parum cœrulei, aut flavi coloris in ſe habet, & luci oppoſitum, ſi vertatur, in extremo cardine lucere, propter luminis reflexionem, videtur. Hoc omnium ig-

nobilissimum censetur, ideoq; *Pseudoopalus*, *Bastard Opal*, dicitur.

Præstantissimi Opali in *India* inveniuntur; viliores in *Cypro*, *Ægypto*, *Hungaria:* Nullibi vero frequentiores quàm in *Insulis Feroënsibus.* Nascuntur omnes in lapide molli, venis nigris, flavis, fuscis distincto.

XII. BERILLUS, sive *Beryllus*, βήρυλλος (nomen ab *Oriente* accepimus; teste *Isidoro*, *lib.* 16. *cap.* 7. qui *Beryllus*, inquit, *in India gignitur, gentis suæ linguæ nomen habens*) *the Beryll.* Ultimus in *Rationali Aaronis* Lapillus. Circa ejus descriptionem variant Autores. Communis tamen opinio huic gemmæ tribuit virorem marinum. Ex *India* venit & *Phœnicia*; ubi Ophitæ venis innascitur, ut *Dionysius Poeta* testatur hoc versiculo

φύεται ἐν πεϱιβολῇ ὀφιήτιδος ἔνδοθι πέτϱης:

Nascitur is venas intra fulgentis Ophitæ,

uti vertit *Raphael Volaterranus*, *lib.* 27. *cap. de Gemmis.*

XIII. OCULUS MUNDI, nonnullis *Lapis Mutabilis* (quòd aquæ frigidæ impositus, colorem mutet, planéq; flavus & perspicuus reddatur; sed inde extractus in pristinum statum redeat) quem *Musæi Calceolarii Autor Cerutus* Opali speciem quandam existimat. *Onychem* colore cinereo quodammodo refert; & Opali modo quadantenus perspicua est, luciq; applicata in candore luteum quid continet. Hujus generis Ego unum vidi, à nobilissimo illo Viro, Philosophiæq; Experimentalis assertore felicissimo, *D. Roberto Boylæo* SOCIETATI REGIÆ ostensum. Qui aquæ frigidæ & purissimæ immersus, exiguo temporis spatio, proprio

prio quasi exutus colore, alium induebat, ex albo nimirum flavescentem, & (quod majorem excitabat admirationem) ferm è translucidum: ex aqua verò extractus, deposito colore illo, quem in aqua contraxerat, proprium denuo exhibuit intuentibus. Cujus Experimenti occasione, ex Eruditis Spectatoribus nonnulli ingenia sua ad investigandum, unde tanta tamq; admiranda Coloris mutatio in isto Lapillo contingeret, serio exercebant, variasq; in medium proferebant conjecturas; quarum aliquæ forsan imposterum lucem videbunt. Interim lectione dignissima existimo, quæ non multis retro abhinc annis super hoc Lapide commentatus est *Clariss. Vir, D. Joh. de Laet. lib.* 1. *de Gemmis & Lapid. cap.* 13.

XIV. OCULUS CATTI; Italis, *Occhio di Gatta*; ab Hispanis, *Tornasole*; ab Indis, *Holtzitziltetl*; à Portugallis, *Ojo di Gatto*; nobis, *the Catts-eye* dictus (quia illius animalis oculum probè refert:) Cujus variæ species sunt. Præcipuam autem sic describit modo laudatus *Joh. de Laet.* "Gemma hæc, inquit, si inverta-"tur, in altera semper parte candidior & lucidior ap-"paret. Constare enim duobus coloribus videtur; "l. cteo pene & fusco, in medio veluti divortio quo-"dam separatis; qui utrinq; obscuriùs translucent, ita "tamen ut alteruter color magis lumen admittat. In-"spicienti hanc Gemmam desuper, dextra pars candi-"da videtur, quomodocunq; verteris. Imo si benè "advertas, linea satis lata candida in medio apparet, "& utraq; latera fusca: ita ut certo certius sit, hanc "coloris varietatem à lumine illi accedere, *&c.* Magnam horum copiam in *Tototepec* Indiæ Occidentalis *Provincia* reperiri; eosq; exiguos esse, & præ nimia abundantia viles, scribit *Franc. Ximenes lib.* 4. *cap.* 18.

XV.

XV. OCULUS BELI (ob eximiam ſpeciem *Belo*, Sacratiſſimo Aſſyriorum Deo, olim dicatus; unde nomen) exiguus lapillus, hemiſphæricus, in cujus centro pupilla nigricat, quam ambit latus circulus, Margaritæ inſtar ſplendens, tunicam oculi corneam referens; hinc ſequitur alter circulus, tenuis, altopurpureus, quem excipit ejuſdem magnitudinis flavus, ex quibus duobus Iris quaſi conſtituitur; reliquum corporis fulvo eſt colore. Eadem gemma videtur cum *Geſneri Lycophthalmo*, qui ſimiliter quatuor conſtat coloribus, ita poſitis, ut *Lupi* oculum probe referat.

Ad pedem hujus Claſſis apponi poſſunt

MARGARITÆ (Μαργαρῖται, ſeu, uti *Euſtathius* deducit, à μαίρειν *ſplendere*; ſeu à μάργαρον, quomodo à *Pauſania in Arcad. & in Epigramm.* vocatur: μάργαρον verò eſt ab Hebræo fonte; nam Jeſ. 17. ver. 6. eſt *Gargerim*, quod in tralatione ſua *Junius* & *Tremellius* vertêre *baccas*) aliis *Perlæ*, & cum majores ſunt, *Uniones* (quòd nulli duo indiſcreti reperiantur) *Pearl.* Quarum nobiliores in ſinu *Perſico*, & in *India*, in primis ad Promontorium *Commorin*, & Inſulam *Zeilan* reperiuntur, *Orientales* dictæ: *Occidentales* verò, quæ ignobiliores ſunt, variis in locis *Europæ*; etiam in *Anglia*, *Scotia*, *Dania*, *Norwegia*. Apud nos in *Oſtreis* maxima ex parte, ut & in *Mytulis* (ſed impuriores) inveniuntur. *Margaritæ* vitia temporis progreſſu contrahunt, & quaſi ſeneſcunt, cum flavedinem induunt; ſed priſtino ſplendori & candori reſtituuntur, detractâ ſuperiore cuticulâ ſpiritu Vitrioli: verùm quia aliquid earum detrahit magnitudini & pretio, alii pulvere Alabaſtri, Corallii albi, Vitrioli albi & Tartari albi eas mundant

mundant & restituunt. Quidam Columbis devorandas præbent; quidam Oryza & Sale fricant. Maculas tollunt Gemmarii rore Majali, in foliis Lactucæ collecto, si in eo per diem macerentur.

LAPIS BEZOAR (vel à Persico *Pazar*, quod *Hircum* illum notat, cujus ex ventriculo desumitur: vel ab Hebraico & Chaldaico *Beluzaar*, quod *dominum veneni* significat; eo quòd præstans sit in domandis venenis) *Bezar-stone*. Lapis est mollis, ex variis crustis coagmentatus, in Animalis cujusdam, Capræ sylvestris speciem habentis, ventriculo genitus, figurâ variâ, oblonga, orbiculari, modo compressâ, modo rotundiore & renem referente; colore nunc nigricante, nunc subcinereo, nunc flavescente; utplurimum verò est pullus, spadiceus, ex viridi nigricans; in superficie lenis & blandus, in meditullio concavus, vel festucam, vel plantæ fibras, vel aliud quid continens. Duo ejus dantur Genera, *viz.*

1. *Orientalis*, qui ex *India* Orientali, *Persia*, *Ægypto*, *China*, *Cathaio* & vicinis regionibus adfertur: de quo optimè commentati sunt *Carol Clusius ad lib.* 1. *Garciæ*, *cap.* 44. & *Joh. Nierembergius in Hist. Ind.*
2. *Occidentalis*, qui ex *America* & *Peruvia*; & minoris pretii habetur.

Veri Lapidis Bezoardici notæ hæ statuuntur. Si ex Capricervis Orientalibus, in montanis pascua habentibus, sit depromptus; unde Persicus præfertur Malacensi: qui ex nigro seu varo colore viridescit, cujusq; pulvis subviridis est: qui, ablatâ crustâ superiore, inferiorem habet æquè splendentem ac politum: qui in

me-

meditullio concavus, aut arenam lapidis substantiæ similem habet: qui aqua aut vino liquescit, nihil continens arenosi; si calce viva, aquâ admistâ, unctus, paulo post flavescat. Quidam chartam Creta fricant, deinde supra Cretam lapidem; &, si frictionis linea viridis appareat, genuinum esse censent. Quidam acu ignita lapidem perforant; si fumum de se spargat, adulterinum credunt. Certius tamen veri indicium non datur, quàm si venenum animali exhibeatur, & mox oblato lapidis pulvere incolumis evadat. Mirum est, quod *Ol. Wormius* se observasse scribit. " Oculis meis, " inquit, vidi Lapidem Bezoardicum insignem, *Ovi Gal-* " *linacei* magnitudine, manibus ab homine maligno " gestatum, & levitèr saltem tactum, ruptâ exteriore " tunicâ, in frusta dissiliisse, magna adstantium admi- " ratione. Ipsos Indos hunc lapidem solerter adulterare, docet *Manardus, tractat. de Lapide Bezoardico.* In *Brasilia* conficitur artificiosè ex Resina, fructu Crumacino, radice *Dralmena, Contrajerva* Lusitanis dicta: sed in superficie flavescit, intus cinerei est coloris.

Lapis CERVINUS, qui in canthis oculorum *Cervi* concrescit, ex oculorum sordibus & sudore in cavitate quadam exigua collectis diuq; detentis. Subalbus est superficie, intus cinereus; & perrarò pisi minoris magnitudinem superat. Viribus cum Bezoar vero certare aiunt. Et de *Lapidum* Generibus hæc sufficiant.

METALLORUM

METALLORUM Divisio Generalis.

RE censitis primi & secundi generis Fossilibus, restat *Tertium*, quod METALLA complectitur. Sub quo nomine comprehendimus tam ipsa Metalla propriè sic dicta, quam Metallis Affinia, sive ea in fodinis prope Metalla reperiantur, sive in Metallorum separationibus, fusionibus, & præparationibus ab iis segregentur.

METALLUM, μέταλλον (quasi μετὰ τὰ ἄλλα, vel quia inventa sint post alia ad vitæ usum necessaria, ut *Eustathio* visum est : vel, ut *Plinio*, quòd ubicunq; unum inventum est, non procul inveniatur & aliud.) strictiori sensu acceptum, est corpus perfectè mistum, non vivens, sed viventi æmulum; à Deo in venis creatum, ex terra subtilissima & halitibus pinguibus ex terra & aqua, per calorem mistis, ut inde Sulphureum & Merculiale semen fiat, ex quo Metalla generari possunt : quæ accedente Salino principio concrescunt & indies incrementum sumunt, donec pura & perfecta reddantur, igne fusilia, ictuq; in longum & latum ductilia.

Dividuntur in genere in *Vera*, quæ rursum vel *Perfecta* sunt, vel *Imperfecta*; & *Spuria*, quæ in aliquibus ad Metalli veri naturam requisitis deficiunt. De quibus in specie.

Metallorum PERFECTORUM Classis.

PERFECTA Metalla dicuntur, quæ substantia & accidentibus sunt absoluta, & ita suis principiis temperata, ut ignis examina sine ullo detrimento sustinere possint, late distendi ac dilatari, & facilè Mercurio conjungi. Hujusmodi sunt

I. AURUM (vel à veteri verbo, *aura*, quod *splendorem* notat; unde illud *Virgilii*, *Auri per ramos aura refulsit*: vel à Græco ὁρᾶν, *custodire*; quia præcipuè custoditur) *Gold*. Quod est Metallorum omnium purissimum, perfectissimum, è Mercurio purissimo, perfectissimè excocto, & Sulphure rubro, præstantissimo & fixissimo exactè mistis & unitis constans: omnia ignis & aquarum fortium examina sustinens; ponderosissimum, maximè ductile, fulvo colore rutilans. Dividitur in

1. Ἄπυρον; i.e. *ignem non expertum*, aliis *Obryzum* (seu, quasi ἄβρυζον, *nitens*; nam ἀβρύνεσθαι est *nitescere*: seu quasi *Ophirisum*, ab *Ophir*, unde Salomoni, aliisq; regibus Hebræis aurum advehebatur.) quod aut è terra effoditur, aut lavatur in rivulis, aut in animalibus reperitur. Quod *è terra effoditur*, aut sincerum & solidum est, aut scintillis lucentibus tinctum; quale est, quod lapidi Lazuli adhæret, aut lapidi fissili. In venis propriis, vel saxis splendore candidis inest, vel pyriti

proprio, vel pyriti ferri, quandoq; in glebis, quandoq; in arenis reperitur & colligitur. Quod *lavatur ex rivulis* & aquis, quandoq; formam granorum & massularum habet; quandoq; ex nigris lapillis excoquitur, in quibus modò scintillarum, modò bractearum instar micat. In *Animalibus*, Piscibus nempe, *Truttis* & *Aurisequis*, inveniri quoq; volunt.

2. Ἄπεφθον, sive ab *Argento separatum*; quod nonnulli volunt *Purificatum* dici, *Crown-Gold*, *Fine Gold*, *or Angel-Gold*.

3. *Argentosum*, seu λεῦκον, à colore candido appellatum; quale in *Pannonia* reperitur, quandoq; in Pyrite ferri, quandoq; in proprio saxo. Mirum quod refert *Alexander Neapolitanus*, *Gen. dierum. lib.* 4. se à fide dignis autoribus comperisse, in citeriore Germania intra Danubium vites existere, quæ claviculos & plerumq; candicantia folia ex puro auro germinent, quæ Regibus & summis Ducibus dono datæ sunt. Quod confirmatur à *Sennerto*. Apud nos in *Anglia* Aurum eruitur ex *Stanno*, sed haud magna quantitate.

II. ARGENTUM (à Græco ἄργυρος, quod ἀπὸ τοῦ ἀργοῦ, à candore derivant; quia est percandidum) *Silver.* Quod Metallum pariter perfectum est, Auro proximum, ex Mercurio & Sulphure fermè fixis constans, instar Auri ductile, pondere tamen eo, ut & plumbo, levius, ignis vim sentiens, & in eo nonnihil de sua substantia amittens. Dividitur in *Naturale*, quod purum putum est, & ita in venis repertum: & *Arte purgatum*, quod igne excoctum est, & ab omni materia aliena fornacum ope separatum.

Prius vel effoditur ex terra,& tum variis figuris prææditum apparet, Ramoſum nempe, Furcatum, Acuminatum, Criſpatum, Aſperum, Bracteatum, Capillare, *&c.* Quorum Exempla aliquot in locupletiſſimo SOCIETATIS REGIÆ Rerum Naturalium Theſauro extant. Vel in fluminibus reperitur per montes & fodinas decurrentibus, ex quibus aliquod abradunt, quod deinde colligitur ; ſed hoc rarò & paucis admodum in locis. Vel Rude eſt, Metallis & aliis rebus permiſtum ; & tum *Silver Ore* dicitur. Hoc differentias quaſdam ratione Colorum admittit ; de quibus conſulatur *Agricola.* Hujus generis Argentum nos in *Britannia* habemus, ex mineris *Cambrobritannicis* depromptum ; ex minera ſtannea majori quantitate, ex plumbea minori.

Metallorum

Metallorum IMPERFECTORUM Classis.

METalla IMPERFECTA habentur, quorum principia non ita matura, bene excocta, fixa aut pura ſunt; unde in ignis examine multum iis decedit, multum in Scorias, Vitra, Lapides, aliaq; impura corpora vertitur. Hæc vel *Dura* ſunt, quæ prius igniuntur, quàm funduntur: vel *Mollia*, quæ è contrario funduntur, antequam igniuntur.

Prioris Generis ſunt

ÆS (unde ſic dicatur, minus evidens eſt. Nam alii derivant ab Hebræo *Eſch*, quod *ignem* ſonat, ob *ſplendorem*: unde *micantia æra*, & *ære renidente*, dixit *Maro*. Alii à Græco ἄρης, quod *ferrum* notare videtur; unde antiquus rectus *aires* & κατὰ συγκοπὴν *æs*, ut à plebes plebs: quod vocabulum pro ære ſumebatur, cum *ærea arma* ſolùm obtinerent.) Græcè χαλκὸν; Latinorum quibuſdam *Cuprum* (à nobilioribus ejus venis in *Cypro* olim inventis.) Anglicè, *Coper*. Quod Metallum eſt imperfectum, durum, ex plurimo Sulphure rubeo, impuro & pauco Mercurio, nondum maturis & fixis genitum, colore rubicundo. Magnam cum Argento affinitatem habet, cui utplurimum in mineris conjungitur; ita tamen ut facilè ab eo per ignem ſeparari poſſit. Hujus tria dantur Genera, *viz.*

1. *Nativum*,

1. *Nativum*, quod vel *purum putum* eſt, à Natura ſola in terræ viſceribus perfectum; quale in fodinis æraiis & argentariis reperitur; & effoditur etiam varia figura, ſtiriarum ſcilicet, virgularum, globulorum, maſſulæ, *&c.* Vel *Rude* (*Braſs Ore* dictum) in Pyrite aut minera ſua exiſtens, & ut inde extrahatur excoctione indigens. Quod ratione coloris, conſiſtentiæ, bonitatis & cocturæ, differentias varias ſortitur. E Pyrite enim utplurimum eruitur, aut Lapide Sciſſili.
2. *Arte depuratum*, ab Argento & ſcoriis omnibus liberatum; quod coloris eſt purpurei, & ſanguinei ad flavedinem tendentis, in laminas fuſum. Aliud æris depurati genus eſt, quod in ſuperficie nigricat.
3. *Artificiale* & *Compoſitum*, quod duplex eſt. (1.) *Orichalcum*, ὀρείχαλκον (i. e. æs montanum, ex ὄρος & χαλκὸς.) ex ære liquato & Cadmia, quam imbibit, confectum, Anglicè *Braſs*. Quo autem modo, diſcas ab *Agricola lib.* 9. *cap.* 1. Hoc æris genus durum eſt, malleo tractabile, & in tenues laminas ductile; quæ felle tinctæ aurum referunt; & à *Plinio Coronarium* vocatur, quia Hiſtriones coronis ex eo factis utebantur. (2.) *Album æs*, quod Argentum ita æmulatur, ut flavum Aurum, à Græcis ψευδάργυρον dictum. Arte conficitur modo à priori haud diverſo, niſi quòd loco Cadmiæ ſumant Magnetem, aut Talcum. Alii cum Arſenico & Nitro idem præſtant.

II. FERRUM (ſeu quod *farra*, i. e. ſemina frugum, terræ condat, ut *Iſidorus lib.* 16. *cap.* 20. ait: ſeu à *feriendo*, quòd cætera eo *feriantur*, hoc eſt, domentur; ut

ut *Perottus* censet: seu à *feritate*; unde *Lucretius*,

Hæc validas saxi radices, & fera ferri
Corpora constituunt.) Græcis Σίδηρος; *Iron.* Quod duritie insigne est, ex pauco Mercurio & plurimo Sulphure constans fixo, diu ignitionem sustinens & tardè fusile, rubiginem contrahens facilè, colore livido albicante. Duum est Generum, *viz.*

1. *Nativum*, quod in fodinis purum reperitur, vel granorum, vel massæ instar.

2. *Excoctum*, quod in officinis ferrariis è minera conficitur, idq; vario modo pro diversitate ipsius mineræ. Ex ferro sæpiùs liquefacto & repurgato fit στόμωμα Græcis, Latinis *Acies*, Anglis *Steel*: quod etiam quibusdam in locis à Natura procreatur, tumq; *Chalybs* nominatur, à *Chalybibus*, Pontica seu Scythica natione, ad fluvium Thermodontem, quam id genus ferri durissimi mittere ait *Maro*, 1. *Georgic.* Utrumq; genus, præsertim si aeri exponatur, seu alioquin humectetur, facilè vitium contrahit, quod *Ferruginem* seu *Rubiginem*, *Rust* dicimus: à quo tamen diu præservatur, si Minio, Gypso, Bitumine, Pice liquida, vel Oleo à Sale defœcato obducatur. Reliqua de ferro vide sis apud *Ulyssem Aldrovandum*, *Musæi Metallic. lib.* 1. *p.* 135. Nullibi gentium uberius reperitur hocce tam necessarium Metallum, quàm in *Anglia*: ubi ipsum distinguunt Ferrarii in *Coldsel*, quod asperum & porosum est, ideoq; magis fragile; & *Redsel*, quod optimum censetur: & Scoriam ejus *Slagg* vocant.

Posteri-

Posterioris est

I. PLUMBUM (vel quasi *Pilumbum*, à *pila*; quòd ex eo primùm pilis factis maris altitudo tentata fuerit, ut *Isidoro* placuit *lib.* 16. *cap.* 21. vel à πελὸς, *niger*, ut *nigri* appellatio conveniat *plumbo nigro:* vel à πηλὸς, *lutum*, quia multum habet terrestre, unde & Belgis *Loot*, à Lutum.) Græcè μόλιβος, *Lead.* Quod distinguitur in

1. *Candidum*, aliàs *Stannum*, nobis, *Tin* & *Pewter* dictum. Quod est Metallum imperfectum, molle, album, ex Mercurio copioso, minus fixo, & Sulphure albo impuro constans, Plumbo difficilius fusionem admittens, rubiginem vix contrahens, tinniens. Quanquam sui coloris in fodinis non reperiatur; purum tamen lapillis quibusdam, quos Germani *Zwitter* vocant; nos *Tin-stones*, & *Shoad*, adhæret; hiq; Lapilli modò nigri, modò flavi, modò candidi sunt, quandoq;, sed perraró, etiam pellucidi. Purum quandoq; angulos habet quatuor, quandoq; quinq;, sex; quandoq; faviginem refert, quandoq; botrum. Impurum verò & mixtum quandoq; lapidi candidissimo adnascitur, permistis fluoribus coloris argentei: quandoq; lapidi nigro, quod ubi sterile est, *Spuma Lupi* nominatur.

2. *Nigrum*, Græcis μόλιβδος propriè, *Common Lead*, & *Slagg Lead.* Hoc molle est, lividum, ponderosum, ignem diu non sustinens, tractantium manus nigredine inficiens, ex multo Mercurio crudo, & Sulphure impuro & fœtido genitum. Sunt, qui velint, in humidis locis sepultum crescere, & pondere augeri; ut & imbribus in tectis plumbeis. Magis mirum verò, quod in fornace

fornace ustum pulvis ejus pondere augeatur, sed rursum fusum & in plumbum redactum minuatur, vel Nativum effoditur, vel ex lapide excoquitur.

Utriusq; Generis insignem habemus copiam in *Anglia*. Ubi *Stannum* à Metallurgis distinguitur in tria genera, *Pryan* scilicet, *Mundick*, & *Block Tin*.

Metallis AFFINIUM Classis.

METallis AFFINIA dicuntur ea, quæ magnam quidem habent cum veris Metallis affinitatem, si ortum & generationis modum ac locum respicias; quibusdam tamen proprietatibus ab iisdem differunt, nempe non ductilia aut malleabilia sunt, sed frangibilia, friabilia aut fluida. Cujus sortis censentur

I. BISMUTHUM, Cæsalpino, *Marchasita Argentea*; Germanis, *Bismut* & *Conterfeit*; nobis, *Tin-glass*, dictum. Quod sui generis Metallum videtur, ab utroq; Plumbo colore & duritie differens; nitens quandoq; Argenti colore, interdum purpureo diluto; quoad figuram, Stybio seu Antimonio haud absimile; Stellatum Antimonii Regulum exactè referens. Minera unde conflatur, similis est Galenæ, sed manus inficit, quod Galena non facit. Reperitur & solidum, quod sectionem admittit, nec dissilit, ut Galena. In *Anglia* & *Misnia* invenitur in venis Argentariis. *Metallarii* Plumbo candido admiscent, ut majorem & splendorem & duritiem ei concilient, utq; liquefactum meliùs decurrat. Conficiunt quoq; ex eo varii generis vasa, quæ Argentum colore tenus æmulentur. *Beguinus* in suo *Tyrocinio Chymico*, ex eo fucum elaborat, ad cutim dealbandam.

II. ANTIMONIUM, quibusdam, *Stimmi*, *Stibium*; Veteribus, *Dioscoride* teste, *Platyophthalmon*; Plinio, *Larbasson* & *Alabastrum*; nobis, *Antimony* & *Stibium*. Quod constare videtur substantiâ minerali combustibili,

li, & Mercurio fuliginoſo, ex terreſtri quadam materiâ coagulato. Ejus minera, ut aliorum Metallorum, in montibus reperitur, indeq; variis operationibus extrahitur. In *Italia* in tractu *Sinenſi* ejus fodinæ ſunt; In *Ungaria* optimum eruitur; item in *Germania*, *Bohemia* & alibi. *Uſus* ejus magnus eſt apud Stannurgos, Speculorum Chalybeatorum confectores, campanarum, globorum bellicorum, typorumq; Typographicorum fuſores. *Chymici* quoq; ex eo varia conficiunt Medicamenta; Vitrum ſcilicet, Regulum, Sulphur, Flores, Tincturam, Olea, Pulveres, ſexcenta alia. In *Anglia* ex mineris plumbeis eruitur.

III. ARGENTUM VIVUM, Græcis ὑδράργυρος, i.e. Argentum aqueum ſeu fluidum; Theophraſto ἄργυρον χυτὸν; Ariſtoteli ἄργυρον κινητὸν; *Quick-ſilver* & *Mercury*. Quod eſt liquor mineralis, ex aquâ metallicâ viſcidâ, & terrâ ſulphureâ conſtans, ſpirituoſus, volatilis, ad contactum frigidus, ſed vi calida præditus, ponderoſus, coloris argentei, inſtar aquæ fluidus, ſed manus non madefaciens. Eſt vero vel

1. *Nativum* & foſſile; quod in propriis venis reperitur, aut etiam in vena *Schiſti* ſeu *Hæmatitidis*.
2. *Factitium*, ex *Minio* ſeu *Cinnabari* nativo elaboratum. Hoc autem *Minium* vel purum eſt, quale in *Haſſia* prope *Marpurgum* è fodinis plumbeis extrahitur: vel Lapidibus permiſcetur, quandoq; in lapide *ſciſſili* cinereo, bractearum modo, concretum; quandoq; in lapide *Metallico* candidiſſimo.

Uſus ejus apud Artifices permagnus eſt; eo *Aurifices* ad vaſa deauranda, & Aurum ab Argento ſeparandum, ad ſpeculorum confectionem, ad Aurum moli-

endum, & infinita alia utuntur. *Chymici* eo carere nequeunt, quibus pro Panchresto inservit. Unde variis modis *Mercurium* suum mangonizant; præcipitando, calcinando, sublimando, figendo, in oleum, aquam, pulverem, spiritum, & nescio quid non eum redigendo.

Præter hæc tria (quæ ad Metallorum naturam propius accedunt, ideoq; à quibusdam ad Metallorum impropriè sic dictorum classem referuntur) dantur & *alia Metallis Affinia*; utpote quæ vel in venis Metallicis inveniuntur, & quandoq; in se quidpiam veri Metalli continent; vel ex impuris Metallis, dum purgantur, aut etiam puris ipsis, dum corrumpuntur, fiunt. Hujusmodi alia *Naturalia* sunt, alia *Arte* elaborata.

Naturalia vocamus, quæ in fodinis inveniuntur, sine Artis ope ab ipsamet Natura jam confecta. Ut,

I. GALENA (fortè à γαλεῖν, *splendere*; quòd instar Argenti venæ splendeat) ex qua Metalla excoquuntur, vel Plumbum solum (& tum *Plumbago* propriè dicitur, Anglicè, *Lead Ore*) vel & Plumbum & Argentum (& tum *Galena* audit) Hæc duplex est,

1. *Nativa* seu fossilis, Germanicè *Glans* dicta; cujus variæ species sunt, ab *Agricola* & *Ol. Wormio* luculenter descriptæ.
2. *Factitia*, quæ fit fornacum ope. Nam Auri & Argenti fornacibus adhærere solet, & hoc differt à Nativa, quòd in pulverem etiam comminuta, Emplastrisq; ita addita, fundi & liquari nequeat; Nativa verò facilè. Quamobrem usum habet in Metallis

tallis fundendis. *Dioscorides* Emplastris minimè mordentibus miscet: & *Galenus* vim *Lythargyro* similem ei adscribit.

II. CADMIA, (à *Cadmo Tyrio*, qui Auri metalla, eorumq; fusuram invenisse dicitur; ita *Agricola de Metal. lib.* 1. *cap.* 4.) quæ triplex est, *viz.*

1. *Fossilis*, aliàs *Lapis Calaminaris*, Anglicè *Calamie*. Quæ sublutei coloris est, lapidis mollioris, aut terræ durioris naturam referens, & cremata fumum luteum præbens. Qua de caussa ea utuntur ad Æs colore aureo tingendum, ut fiat *Orichalcum*. Reperitur in inferiori *Germania*, inter *Coloniam Agrippinam* & *Aquisgranum*; item in ferrariis *Saverlandiæ*, & alibi.
2. *Metallica*, Plinio *Lapis Ærosus*; & nobis similiter, *Brass-Stone, or Brass-Ore*; quia ex eo fiat Æs, quamvis non solùm Æs, sed & Argentum, imo utrumq; quandoq; in eo reperitur. Variis figuris concrescit; est enim alia Uvæ similis, alia testæ, alia crustacea; colore nigro, fusco aut cinereo. Vi erodendi tam valida pollet, ut sæpe nudas fossorum manus & pedes erodat: omni animantium generi venenum est lethale; unde vulgo ea mures, sorices, glires, muscas, *&c.* interficiunt. *Chymici* ex ea corpus nigrum, fuscum aut cinereum sublimant, quod *sublimatam* vocant *Cadmiam*. Apud nos ex montibus *Mendipensibus* copiosè eruitur.
3. *Fornacum*, de qua in sequentibus.

III.

III. CHRYSOCOLLA (quaſi *Auri Gluten*, quòd ad Aurum glutinandum ejus ſit uſus) Germannis, *Stein-grun*, *Stiffer-grun*, *Berch-grun*; Aurifabris noſtris, *Borace, or Gold-Soder*. Quæ duplex eſt, *viz.*

1. *Nativa*, quæ ab ipſa gignitur Natura in fibris & cavernis, & reperitur quandoq; arenæ ſimilis, quandoq; materia Metallica ei adhæret. Effoditur jam in *Hungaria*, *Bohemia*, *Goldbergæ* in *Sileſia* & alibi. Hæc ſemper viridis eſt; alia ad ſatietatem, & quo magis ad Smaragdi accedit viriditatem, eo melior æſtimatur: alia dilutè viret, quæ viliſſima: alia medio modo ſe habet.
2. *Factitia*, quæ conficitur vel ex Nativa dura, tingiturq; lutea herba, ob id Herbacea & ὀροβίτις, dicta, quæ Nativa precioſior habetur, cujus præparationem tradit *Plinius lib.* 33. *cap.* 5. In uſum Pictorum (qui eam *Verditer* vocant) potiſſimum cedit. Vel ex Cypria ærugine, urina pueri impuberis, & Nitro.

IV. SPODOS *Subterranea*, aliàs *Spodium*, nomine à *Mauris* tralatitio; *Soot of Braſs*. Quam fieri vult *Agricola*, cum ignis quo Metallici duritiem ſaxorum rumpunt in cryptis, cuniculis, puteis, aut occulta terræ incendia urunt vel Cadmiam, vel Pyritem, vel Plumbum, vel aliud quid ſimile. *Serapio*, qui ejus primus meminit, tres ſpecies proponit, albam, viridem, luteam rubore aſperſam. Exſiccat, abſtergit quandoq; ſine morſu, quandoq; vero adeo exedit, ut ſi in cutim ſcabioſam aut exulceratam incidat, ad oſſa uſq; carnes erodat, ſine aliquo inſigni dolore; quod de *Albergia* refert *Agricola*.

V. PY-

V. PYRITES (ita dictus, vel quòd ex eo ignis excutiatur; vel quòd ignei sit coloris) Arabibus *Marcasita* & *Zeg nigrum*; aliis, *Lapis Luminis*, & *Marcasita Cuperosa*; item Lapis *Ærarius* (quòd in Æris fodinis copiosè inveniatur) *Fire-stone*, & *Marchasite*, & *Coper-stone*. Purus lapis non est, sed aut Metalli, aut alterius cujusdam materiæ quippiam in se continet. *Species* ejus variæ recensentur; *viz. Pyrites* (1.) *Argentei coloris*; (2.) *Aurei coloris*, majoribus constans granis; (3.) *Aureus Tessellatus*, ex variarum figurarum politis constans tessulis, nunc majoribus, nunc minoribus, maxima ex parte quadratis; (4.) *Aureus Granulatus*, granis constans inæqualibus, angularibus, aureis, quibus quiddam cœrulei est admixtum; (5.) *Ex Auro & Argento mistus*, granis majoribus; (6.) *Cinereus*, cum Marmoris albi & grisei frustulis interspersis; (7.) *Varius*, solidiori constans materia, in quo cernere licet flavedinem Auri, candorem Argenti, rubedinem Æris, nigredinem Ferri, purpureum præterea, cœlestinum, aliosq; colores tanta varietate inter se mistos, ut lusum Naturæ in coloribus miscendis mirari satis non queamus. Horum omnium generum Pyrites apud nos in *Anglia*, maximè in littore Orientali, copiosè inveniuntur.

VI. SAXA METALLARIA, ex quibus Metalla excoquuntur; in specie (1.) *Fissile*, Germanis, *der stiffer*, nobis *Slate* dictum; coloris cœrulei, aliquando nigrius, aliquando albidius. (2.) *Quartzum*, cui Auri scintillæ quandoq; adhærent. (3.) *Spatum*, *Spat*, quod politius & durius est cæteris, inde nonnullis *Marmor Metallare* vocatum, & *Silver-Spat*. (4.) *Corneum*, *Horn-stone*, *or Horn-spat*, quod durissimum, colorem cornu referens, & partibus constans adeo continuatis, ut

ut unam ab altera discernere quis nequeat. (5.) *Areosum*, *Sand-stone*, ex quibus, ubi conspicuæ sunt magnitudinis, Molæ (*Mill-stones*) fiunt.

VII. MICA, Corpus Metallicum, Argento simile, quod in Marmoribus & Saxis Arenosis lucet, ut & in lapidibus, sed ex iis separari nequit: nostrates *Glimmer & Cat-silver* vocant.

Artificialia, sive quæ ex enumeratis Ars elicit, dum priora tractat & perficit, sunt

I. COERULEUM, *the Blew Rust of Silver*. Quod ex Argento fit duplici modo, ab *Agricola de nat. Fossil. lib.* 9. *cap.* 17. descripto.

II. ÆRUGO, Æs Viride, *Verdigrease*; quæ ex Ære & Aceto præparatur: & est vel

1. *Rasilis* (quia ab ære, Aceti vapore per aliquot dies infecto, abraditur.) Græcis in specie Ἰὸν ξυστὸν, nominata.
2. *Vermicularis* (quia ad similitudinem Vermiculorum coacta est) vel *Fossilis*, quæ sponte adnascitur lapidi Ærario: vel *Artificialis*; quæ fit ex Ære, Aceto acerrimo, Alumine & Sale, additâ quandoq; Urinâ. Modum pluribus declarat *Agricola*. Hæc à quibusdam nominatur *Solecia*.
2. *Santerna*, quibusdam *Chrysocolla Factitia*, *Artificial Borax*, *or Goldsoder*. Quæ conficitur, cum in Mortariis ex Ære Cyprio, infunditur Urina pueri, & pistillo ex eodem ære facto circumagitur. Ex his Æruginis speciebus, sola *Rasilis* jam in usu est. Præter usum quem Pictoribus præstat, in arte Medica locum Æris usti supplet; sed acrior & efficacior est.

III. FER-

III. FERRUGO, *the Rust of Iron*; quæ variis modis conficitur; optimè verò cum Scobs Chalybis puriss. (*Filings of Steel*) aceto acerrimo immergitur, ut acetum supereminеat quatuor digitis: tum flos ejus ascendit & olei modo aceto innatat; hic per intervalla colligitur & exsiccatur ad Usus Medicos.

IV. CROCUS MARTIS, qui variis etiam perficitur modis; vel per Reverberationem, vel per vaporum ex rebus & liquoribus erodentibus exhalationem: de quibus consule *Sennertum Institut. Medic. lib. 5. part. 3. Sect. 3. cap.* 15.

V. CERUSSA, Græcis ψιμμύθιον, *Ceruss, or White-Lead.* Quæ est Plumbi rubigo, & paratur eodem fermè modo, quo Ærugo; laminis Plumbi nigri super vaporem Aceti appensis, donec planè fuerint corrosæ. Vim habet refrigerandi, exterius applicata, & candorem faciei conciliat: sed intra admissa, lethalis est. Datur etiam *Cerussa Cinerea*, quam quidam *Cinerem Plumbarium* vocant; quæ fit, cum Cerussa trita in ollam novam conjicitur, & rudiculis continentèr movetur, donec cineris colorem acquisiverit; tumq; exempta refrigeratur.

VI. MINIUM, *Cinnabaris*, Σάνδυκα, aliis φῦκον, (ab Hebraico *Phuk*, quod *Stibium* notat; unde Latinum *Fucus*) Plinio, *Sandice*; Vitruvio, *Sandaracha*; *Cinnaber, or Red-Lead.* Ex Cerussa fit in patina super ignem locatâ & ustâ, quæ rudicula continuè agitatur, donec colorem Minii acquisiverit. Pictores ad colorem rubrum inducendum eo utuntur: in Medicina quoq; ejus usus est haud rarus.

VII. BIANCA *Alexandrina*, seu *Album* Hispaniæ, *Spanish Paint for Ladies.* Ita ex Plumbo albo seu Stanno conficitur, ut Cerussa ex Plumbo nigro. Usus præ-

cipuus est ad fœminarum fucos; cutim enim dealbat & candidam reddit.

VIII. FLOS ÆRIS, *Brass-flower*. Constat ex minutis Æris granulis, Milii specie, à reliquo ejus corpore resultantibus, cum fervens Æs aqua extinguitur. Græcis ἄνθος χαλκοῦ vocatur. Optimus censetur, qui facilè teri potest in pulverem rufescentem & modicè splendentem. *Collyriis* mistus, palpebrarum asperitates & ficus tollit.

IX. SQUAMMA ÆRIS, Græcè λεπὶς, *Brass-scales or Cinders*. Malleorum nempe ictibus decutitur, ubi æs elaboratur. Optima censetur crassa, æris modo rubens; quæ cum Aceto aspergitur, æruginem ducit. Viribus & usibus cum Flore convenit. Hodie *Medici* Ærugine contenti sunt, & reliqua rarò in usum admittunt.

X. SQUAMMA FERRI & CHALYBIS, *Smiths Cinders*: quæ pari modo ictibus excutitur ferro & chalybe candenti. Plinius στόμωμα vocat. Majorem obtinet adstrictionem, quàm Squamma Æris, & ad contumacia ulcera vim habet insignem.

XI. SCORIA, Græcis Σκωρία, *Recrementum*; Germanicè, *Slacken*; nobis, *Dross*. Quod purgamentum est venæ metallicæ, in fornace excoctæ; & cum Metallum in catinum defluxerit, de eo detrahitur. Supernatat hæc Metallo oleimodo, tenax & lenta quamdiu fusa est; frigefacta autem congelatur, & fragilis redditur, ut vitrum. Fit ex venis Auri, Argenti, Æris, Ferri, Plumbi utriusq; & Metallarii eâdem utuntur ad venas agrestiores citiùs fundendas.

XII. LAPIDIS ORBES, qui post scorias extrahuntur ex catino; sive subipsis sit Metallum, sive non, plerumq; aliquid Metalli in se continent.

XIII.

XIII. DIPHRYGES, quasi *bis tostum* corpus Metallicum; Germanis *Butter-ofenbruch*, quoniam in fundo fornacum reperiri solet; *the Scurf or Refuse of Metals remaining in the bottom of the melting-pan.* Quatuor ejus constituuntur genera, quæ omnia constant lapide Æroso torrefacto, cremato aut excocto. Ulceribus rebellibus accommodatum præbet medicamentum.

XIV. VITRUM, *Glass*; quod ad scorias referunt pleriq;, ob substantiæ & fusionis similitudinem; & quia cum fusum est, trahitur instar visci, refrigeratum autem fragile redditur. Hujus Recrementum, FEL VITRI, *Glass-gall, or Sandever* dicitur: quod Artifices ad Argenti scobem, cum ex ea massam conflare volunt, addunt, ut citius igne liquescat.

XV. CADMIA FORNACUM, quæ fit ex Pyrite & Cadmia Metallica fossili. Ejus quatuor inveniuntur species, quas optimè descripsit *Ol. Wormius*, *Musæi sui pag.* 134.

XVI. POMPHOLYX (à πομφολυγῶν, *ad modum bullæ tumere*; quia dum excoquitur, in bullas tumet) quæ differt à Cadmia, eo quòd non in solidum corpus condensetur, sed tenuis farinæ instar, fornacum parietibus adhæreat. Fit autem ex eadem prorsus materia; cum Æs ex lapidis partibus excoquitur torrefactis, aut cum separatum ab Argento, in sui generis formam perficitur; tum favilla sursum fertur & evolat in superiorem domicilii partem, adhærens ejus parietibus & tecti laqueario; quæ primùm in bullas ut aqua tumet, mox majore accedente incremento, lanarum penicillis assimilatur, quandoq; ærei coloris, quandoq; cinerea, qualis vulgo in officinis prostat. Hoc pacto sponte sublimatur; sed quomodo cum cura & de industria præ-

paretur fuſius vide apud *Agricolam*. Uſus ejus præcipuus eſt in Cancroſis & Malignis Ulceribus: additur tamen nonnunquam Collyriis, quæ oculorum fluxionibus, puſtuliſq; φλυκταίναι dictis adhibentur.

XVII. SPODOS *Factitia*, quibuſdam, *Cinerula*; Germanis, *Hutten-rauch*: quæ eo tantum à Pompholyge differt, quòd gravior ſit, cinerea aut lutea, partim adhærens fornacum lateribus, partim decidens in ſolum, unde aut de lateribus abraditur, aut in terra converritur. Eaſdem quoq; quas Pompholyx vires obtinet; ſed non adeo tenuium eſt partium.

XVIII. LITHARGYROS, *Lapis Argenti*; Latinis, *Spuma Argenti*; rectiùs, judice *Agricolâ*, Spuma aut lapis *Plumbi*; quia ex eo, non verò ex Argento conficitur: Germanis, *Glett* aut *Silver-glett*; Anglis, *Litharge, or Silver-glet*. Fit ex Plumbo diutiùs in fornacibus cocto, donec convertatur in ſubſtantiam quandam olei modo liquidam, quæ frigefacta concreſcit in ſimilitudinem Spumæ. Hoc autem contingit, cum Argentum Plumbo miſtum, purgatur in ſecundis fornacibus; unde nomen ſuum contraxit. Modi autem, quibus fiat, plurimi ſunt; omnes ex *Agricola* diſcendi. Duum generum eſt; coloribus ſaltem differentiam conſtituentibus. Una *Chryſitis*, quæ fulva eſt, aurei quaſi coloris, *Lytharge of Gold* proinde dicta: altera *Argyritis*, candida, ad Argenti colorem accedens, eáq; de cauſâ *Litharge of Silver* nominata, quæ præfertur Chryſiti. In modo concretionis etiam differentia quædam obſervatur; aut enim ſolida eſt, Græcis *Stereotida*; aut Inflata, *Pneomene* dicta. Commendatur in primis ad Intertrigines, exſiccando enim cutim reſtituit.

XIX.

XIX. PLUMBAGO, Græcis Μολύβδαινα, à *Plumb* appellatione sumptâ. Fit enim ex Plumbo: sed non unius coloris est, suprema quippe ejus pars ad Lythargyrium accedit, infima cinereum, media ex utrisq; mista. Suprema reliquis præfertur. Vim habet Spumæ Argenti, aut Recremento Plumbi similem. Si ad manus non sit, *Lithargyros* ejus loco substitui commodè potest. Sed nimis jam multa, pro instituto nostro, de Fossilibus.

XX. Coronidis tamen loco, ut Pictoribus & Statuariis (sive πλάσαι sint, sive γλυφοχόοι, sive λιθοξόοι, sive ex ligno desectores: horum quippe omnium rem perspectam habere interest) arcanum, quo inter Chymica nil reconditius, patefaciendo, quadantenus gratificarer; addere libuit AURUM MUSICUM, quod aliis *Musivum*, vulgo *Mosaicum* dicitur; fortè ex eo, quòd similitudinem quandam habere videatur cum eo Auri factitii genere, quo Veteres Musearii utebantur in operibus suis Musivis, hoc est, pavimentis & lacunaribus; quæ ex variis lapillis tessellulatis sive quadratis, in piscium, quadrupedum, Satyrorum, aliarumq; rerum effigies emendatè & graphicoteros dispositis & coagmentatis constabant: quorum hodie etiam nonnulla, sed temporis injurias perpessa, supersunt exempla. Unum ostenditur juxta *Cumas* Italiæ, in antro *Sibyllæ* dicto: Alterum Romæ, inter *Neronis* palatii aurei reliquias. Nos etiam ejusmodi opero Musivo superbimus; eo nimirum, quo Nobilissimum illud *Edvardi Confessoris* monumentum Sepulchrale, in magnificentissimo templo Westmonasteriensi extans, elegantissimè exornatur. Sed, ne longiùs ab instituto digrediar, *Aurum* hoc *Musicum* hujusmodi artificio præparatur.

Stanni

℞ *Stanni* illius generis, quod Stannariis nostris *Block Tin* vocatur, libram unam. In catino liquefiat; illiq;, dum adhuc in fusione est, sensim addantur, primò *Mercurii* crudi libræ duæ, deinde *Salis Ammoniaci* libra una, & post paucula temporis momenta, *Sulphuris* communis tantundem: spatula lignea leviter agitando, ut arctius consocientur. Tum ab igne remota, terantur simul super laminam marmoream, & in pulverem tenuissimum ac lævissimum laboriosè redigantur. Qui in vas fictile vel vitreum, sublimationi accommodatum, & capite cæco (ut vocant Chymici) in cujus tamen vertice foramen exiguum, nempe apicis digiti minimi capax, factum est, instructum, immissus, in fornace sublimatoria collocetur: & succensis carbonibus urgeatur, donec bona mixturæ pars vaporum specie exhalaverit: interim prospiciendo, ne dictum foramen exhalationum agmine planè obstruatur. Cessante fumo, subtrahatur ignis, & postquam omnia sponte refrixerint, auferatur Caput. His ritè peractis, collo vasis circumcirca, annuli in modum, adhærentem videbis florem quendam aurei coloris, & butyri instar mollem: qui exemptus, & à Mercurii crudi unà ascendentibus particulis quibuscunq; separatus, est verum *Aurum Musicum*. Quo πλασαὶ potissimum utuntur, ut ex gypso argilláve effictis Magnatum statuis colorem *Æris* vel *Orichalci* æmulum inducant.

Quòd ut melius præstent, statuas primò oblinunt pigmento quodam, ex *Umbriæ* & *Ochræ luteæ* partibus æqualibus, lævigatione in pollinem redactis, *oleoq; puro* probè contemperatis, confecto: eiq; jam penè exsiccato & alterum deinde superinungunt, quod ex *Auri Musivi* polline, & pinguiori *oleo seminum Lini*, radiis solaribus

ſolaribus prius clarificato, commixtis, & in marmore diuturna circumactione contritis, conſtat. Si verò *Cupri* colorem Paradigmatis ſuis Gypſeis inducere conſtituant; tunc priori pigmento admiſcent dimidiam proportionem *Ochræ rubræ*, cum *Cinnabaris* vel *Minii* pauxillo. Sin *Æris* jam veteraſcentis atq; ad viriditatem in ſuperficie inclinantis color (qualem in æneis antiquorum ſtatuis, & vetuſtioribus tormentis bellicis cernimus) gratior videatur: tum Ochræ rubræ, &, Minii loco, *Æris viridis* tantillum ſubſtituunt. Hocq; pacto alterutrum è dictis Metallis tam affabrè mentiuntur, ut ſic coloratas ſtatuas, non ex Gypſo Argillâve in proplaſmate ſiccatâ, ſed ex ſolido ære vel Oricha'co arte fuſoriâ effictas eſſe, haud immerito crederes. Hanc Colorationem (qua nulla alia aut oculis magis grata, aut aeris injuriis minus obnoxia, eis, qui in arte plaſtica verſantur, hactenus innotuit) noſtrates *Brounſing* vocant.

FINIS.

INDEX.

I. QUADRUPEDUM.

S s *Camelo-*

INDEX.

H

INDEX.

Sſ 2 Papio

INDEX.

V

INDEX.

V

Z

SER-

INDEX.

II. SERPENTIUM.

INDEX.

III. IN-

III. INSECTORUM.

INDEX.

Tt *Millipes*

Ta-

IV. AVIUM.

C

D

Dod o

Gri-

Porzana

INDEX.

V. PISCIUM.

D

E

F

G

Milvus

Paſti-

Salmo-

VI. FOS-

INDEX.

VI. FOSSILIUM.

A

INDEX.

Creta

G

G

H

I

L

M.

M

N

O

P

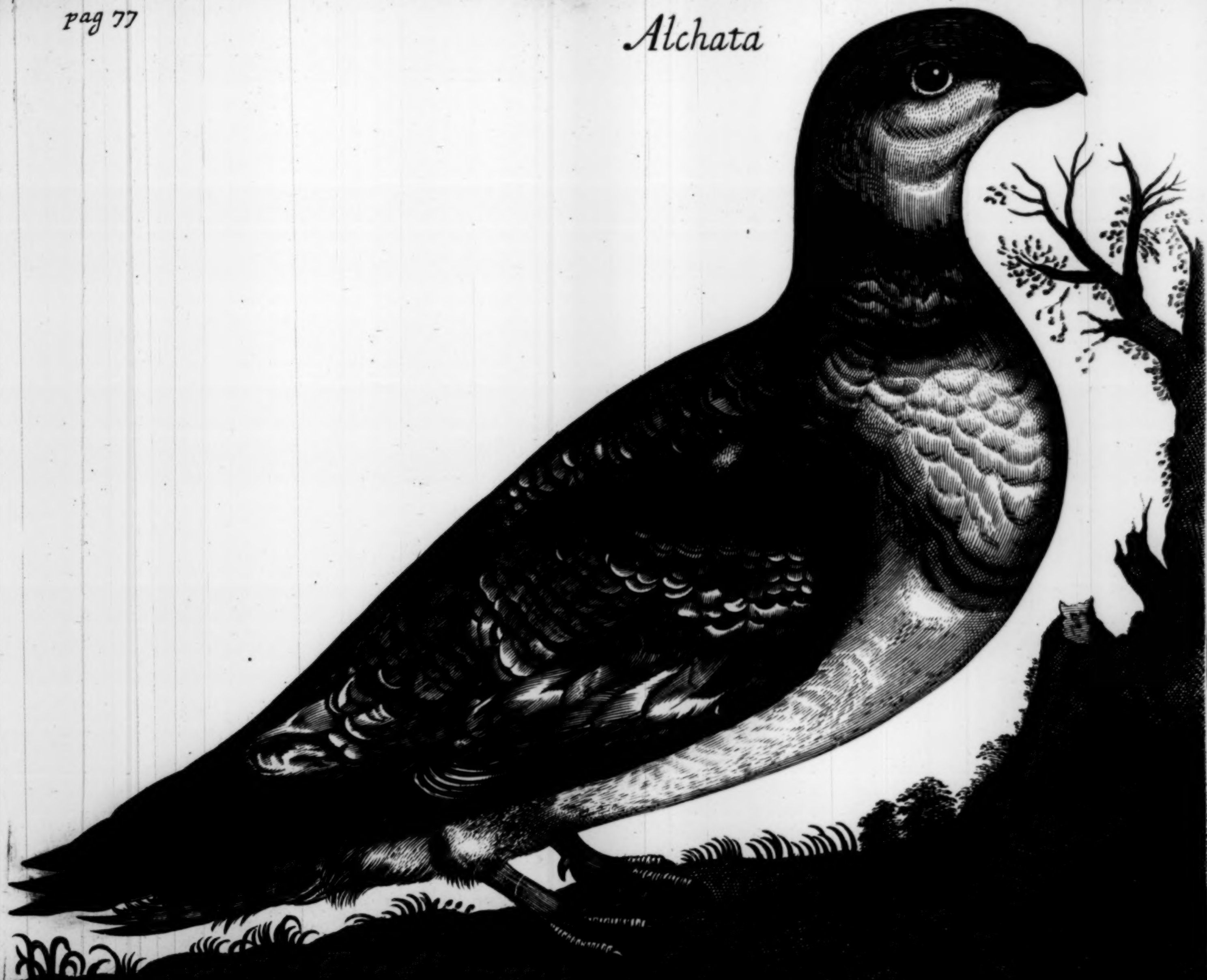
San-

T

INDEX.

V

FINIS.

pag 77
Alchata

pag:87.
Merops.

Vpupa.
Pag. 93.

Figura 1ma.
pag. 201.

Fig: III.

